

TamSaha

TFF'nin Aylık Futbol Dergisi

● Mart 2005 ● Sayı: 05

Futbolun geleneksel
tartışmasında son
ahkâmı o kesti

Cem Yılmaz:

**Taktik
dediğin
3-5-8'dir!**

Türkiye Futbol
Federasyonu Adına Sahibi:
Dr. Levent Bıçakcı
Yayın Yönetmeni:
Zeki Çol
Sorumlu Yazışları Müdürü:
A. Bağış Erten
Yazışları:
Mustafa Kemal Artalan
İlker Uğur
Hande Vardar
Cem Zamur
Görsel Tasarım:
Hasan Teoman
Baskı:
Elma Basım
Organize Sanayi Bölgesi
Keresteciler Sitesi 13/B Blok
Kat: 4 D: 3
İkitelli / İstanbul
Tel: (212) 670 05 25
Fax: (212) 670 28 58
Fotoğraf Tarama:
Piksel Ltd. Şti.
Tel: (212) 244 80 12
Yazışma Adresi:
Türkiye Futbol Federasyonu
Medya İletişim Departmanı
Konaklar Mah. İhlamurlu Sok.
No:9 34330
4. Levent İstanbul
Telefon: 0212 282 70 20
Dahili: 157-160
E-mail: tamsaha@tff.org.tr
Web Sitesi:
www.tff.org
YEREL SÜRELİ YAYIN
Para ile satılmaz

Bu sayıya fotoğraf
katkısı sağlayan
Vatan Gazetesi'ne
ve foto muhabiri
dostlarımız **Haydar Tanışan,**
Şafak Kayarlar ile **Eser**
Erenler'e teşekkür ederiz.

Ortak payda...

B

u sayfalarda, bugüne dek 50'ye yakın futbolcu röportajı okudunuz. Kimi ülkemizi yurtdışında temsil eden... Kimi futbol yaşamını sürdürmek için bu coğrafyayı seçen... Çoğunluğu milli takımlarımızda forma giyen... Ama hepsi de futbolun sürekli gündeminde olan, alışlagelmişin ötesinde tüm sorulara içtenlikle cevap veren, futbol adına çok önemli mesajları ileten 50'ye yakın sıra dışı futbolcu röportajı.

Bilmem dikkatinizi çekti mi? Bu röportajların neredeyse hiç değişmeyen ortak paydalarından birisi, Türkiye'deki aşırı baskının oyuna ve oyuncuya yansıttığı olumsuzluklardı.

Bir taraftan medya baskısı... Diğer taraftan taraftar ve kamuoyu baskısı... Hem özel yaşamlarının, hem de saha içi performanslarının ne denli etkilendiğini anlatıyordu hepsi.

Türkiye ne yazık ki futbol ile ilgili temel doğruları hâlâ bulabilmiş değil. Futbolda ileri gitmiş tüm ülkelerin kabul ettiği tartışılmaz bir gerçek var. Oyunun baş aktörü her zaman oyuncudur ve futbolun kurumları oyuncuyu korumak, oyuncuya saygı duymakla yükümlüdür.

Peki biz bu temel doğrunun neresindeyiz?

Açık söylemek gerekirse tam aksinin uygulandığı bir yerdeyiz.

Kulübümüz, medyamız, taraftarımızla gerek futbola, gerekse futbolcuya karşı olan sorumluluklarımızı maalesef kendimize özgü bakış açımız ve davranış biçimimizle asla yerine getirmemekteyiz.

Kulübün sözleşme gereklerine uymadığı, medyanın kişilik haklarına saygı duymadığı, taraftarın hele de kaybedince oyuncuyu suçladığı bir ülke burası.

Söz taraftardan açılınca, bir önemli noktanın altını çizmekte yarar olduğunu düşünüyorum.

Fenerbahçe Real Zaragoza ile sahasında çok kritik bir maç oynuyor. Ve ikinci yarının ortalarında kendi taraftarı Selçuk'u protesto ediyor. Benzer sahneleri ligde ya da milli maçlarda da çok yaşamışsınızdır.

Taraftar ne için var? Destek vermek için mi, köstek olmak için mi? En kritik oyunlarda, en çok gereksinimin duyulduğu anlarda oyuncunun karşısında durmak, hangi taraftarlık anlayışıyla bağdaşır ve kime ne yarar sağlar?

Bu sayıda, bu konudaki serzenişleri de bulacaksınız. Selçuk'un, Nurullah Sağlam'ın, Timuçin'in, Johnson'un değerlendirmeleri hem çarpıcı, hem de ders alınacak nitelikte. Ama bu sayı yalnızca bu yaklaşımlarla sınırlı da değil. İlginç röportajlar, dinamik araştırmalar, keyif alacağınızı düşündüğüm yazılar ilerleyen sayfalarda sizleri bekliyor.

Futbolun değerleriyle buluştuğu yarınlarda görüşmek üzere.

Saygı ve dostlukla,

Zeki ÇOL

Selçuk Şahin

Bu kadar büyüyeceğimi hiç düşünmüyordum

Söyleşi

Orta saha oyuncusunun iki ayağını da kullanması gerekir. Sağ ayaklıyım ama antrenmanlarda sol ayağımı da geliştirmeye çalışıyorum. Sonra şut çalışıyorum. Şut çok önemli çünkü. Ters toplar üzerinde, çabukluk üzerinde çok duruyorum. Eksiklerimin bilincindeyim ben. Çünkü belli bir yaşa gelmiş bir oyuncuyum, kendimi de devamlı izliyorum maçlardan sonra. Böylece neyim eksik görebiliyorum.

▼Türkiye’de genç futbolcular büyük takımlara gelir. Orada ya büyük yıldız olurlar ya da tutunamazlar. Fenerbahçe yakın döneme kadar yitmiş değerler fabrikası gibi çalışırdı. Ama son dönemde başka bir ortam yakaladı. Adeta Ümit Milli Takımı’nı olduğu gibi topladı bünyesine. Ne düşünüyorsunuz bu konuda?

▲Fenerbahçe her sene 5-6 tane yıldız oyuncuyu transfer edebilecek düzeyde, büyük bir kulüp. Bundan önceki senelerde de çok iyi transferler, inanılmaz oyuncular alıyordu ama sezon sonunu iki taraf da pek mutlu bitiremiyorlardı. Bizim Ümit Takımı olarak çok iyi anlaşılan bir ekibimiz vardı. Avrupa’da da çok iyi neticeler alıyorduk. O dönem Fenerbahçe çok akıllıca bir iş yaptı ve o takımdan bir sürü oyuncu aldı. Oyuncuların birbirlerini tanımaları da, Fenerbahçe’de sıkıntı yaşamamalarını sağladı. Bizim aramıza da 2-3 tane kaliteli yabancı oyuncu, Ümit ağabey gibi, Rüştü ağabey gibi profesyonelleri de katınca başarı da kaçınılmaz oldu. Bence bugün başarı geldiyse bu akıllı transfer politikası sayesinde geldi.

▼Artık bütün dünyada en önemli mevkilerden biri defansif orta saha. Lakin Fenerbahçe’de daha da dramatik bir hikayesi var. O bölgede oynayan oyuncular hep göz önünde oldu, hep ağır eleştiriyi uğradı Sarı Lacivertli kulüpte. Kemalettin’i hatırlıyorum mesela. Ya da bir Bülent Uygun, gol kralıydı er-

Futbola başlarken buralar imkânsız yerler gibi geliyordu bana. Hatta ailem hep şöyle derdi: “O kadar oyuncu var, seni nereden görecekler. Sen mi oynayacaksın?”

Kimse bu kadar ileri gidebileceğime ihtimal vermiyordu.

Ben de şöyle düşünüyordum; ‘İkinci Lig’de oynasam yeter’.

Futbol oynamayı seviyorum.

‘Babam gibi Öğretmen olup çile çekeceğime’, diyordum,

‘İkinci Lig’de oynar,

sevdiğim işi yaparım’. İkinci lig’e geçtim ama bu da yetmedi.

Hedefler büyüdü, bu sefer

Birinci Lig’de

oynamak istedim. Birinci ligde

oynamaya başlayınca bu sefer

gözümü büyük takımlara diktim.

Allah’a şükür o da oldu, ama

hedefler yine bitmedi. Şimdi de

Avrupa’da çok çok iyi bir takımda

oynamak istiyorum.

tesini sene o mevkîye geçti ve yok oldu gitti. Senin ilk maçlarını hatırlıyorum. O ağır baskıyı sen de hissediyorsun değil mi? Bir küçük pas hatası bile ağır tepki görüyor. Bu durumu nasıl buluyorsun?

▲Dedğiniz gibi çok zor bir mevkî, hatta takımın en kritik bölgelerinden birisi. Aldığınız her topu olumlu kullanmanız gerekiyor. Çünkü yaptığınız her hata gol pozisyonuna neden olabiliyor. Çok akıllı olmanız lazım. Takımın bütün yükünü çeken bir bölgeden bahsediyoruz sonuçta. Zaten, bütün bunları tek bir kişinin kaldıramadığı zamanlar oluyor ve 2-3 kişiye paylaştırılıyor bu ağır sorumluluk. Ne de olsa takımın kalbi orada atıyor. İlk geldiğimde zorlandığım anlar oldu haliyle. Çok büyük bir kulübe geliyorsunuz, bu kulübün orta sahası ve önemli bir yükü sana emanet. Ama, şahsen o sorumluluğu kaldıracabilecek güçte olduğum için geldim ben. Çok iyi başlayamamış olabiliyim ama her hafta üstüne koyarak bir şeyler öğrendim. Yaptığım her hata benim için bir ders oldu. Sonuçta, tecrübe gerekiyor burada. O genç yaşta öyle bir kulübe geliyorsunuz ki hayallerini süslemiş yollarca. O heyecanla bu tür hatalar tabii ki olacak. Ama dedğiniz gibi insanın üstüne çok geldiği anlar da olmuyor değil.

▼Ama bazen bedeli çok ağır oluyor bazı hataların...

▲Maalesef öyle. Sonuçta başarıya çok aç bir taraftar var, basın da çok acımasız. Küçük hataları abartıp, senin hiçbir kaliten yokmuş gibi gösterebiliyorlar. Ben boş bir oyuncu olsam, Fenerbahçe gibi çok büyük bir kulübe nasıl gelirim? Kimse bunu düşünmüyor. Bazen öyle eleştiriler yapılıyor ki, sanki ben yıllarca mahalle takımında oynamışım ve oradan direkt Fenerbahçe’ye gelmişim gibi. Benim tüm geçmişi, tüm kariyerimi resmen inkâr ediyorlar. Çok sivri konuşan ve yazan insanlar var basında. Taraftarları etkiliyorlar, başarı için sabırsız bir kitle olarak taraftarlar da çok çabuk tepki gösteriyorlar.

▼Asabın bozuluyor mu bunlara çok?

▲Bakin ben yurtdışındaki basını pek bilmiyorum. Ama bana öyle geliyor ki Türkiye’deki gibi bir basın geleneği hiçbir yerde yok. Bir hafta süper oynuyorsun, seni göklere çıkarıyorlar, sanki dünyanın en iyi futbolcusuymuşsun gibi davranıyorlar. Bir hafta sonra kötü oynuyorsun, bu sefer de başlıyorlar, ‘doğru dürüst pas bile atamıyor’, ‘nereden buldunuz bunları’ demeye. Aynı insan iki haftada bu kadar nasıl değişebilir ki? Oysa futbolda böyle bir şey var. İnsanın günü gününe uymuyor bazen. Ama genel performansa bakıp eleştirileri öyle yapmak yerine, her şeyi

günlük olarak ele aldığınızda bazı çelişki-ler ortaya çıkıyor. Maalesef basınımız bu hayyundan hiç vazgeçmiyor. Fenerbahçe gibi bir kulüp çok göz önünde olduğu için çok sivri yazan yazarlar da öne çıkıyor hemen. Halkımız da onları takip ediyor, onlardan etkileniyor. Ama bu hengamede olan bize oluyor.

▼Taraftarın tepkilerini nasıl algılıyorsun? Sen basına yükleniyorsun ama duruma göre Fenerbahçe seyircisi de çok acımasızdır. Hiçbir hatayı tolere etmez. Sanki o seyirci de bu ortamı yaratan faktörlerden biri gibi değil mi?

▲Geçen sene çok sabırsızlardı, her şeyi tepki gösteriyorlardı. Onlar da belki sonradan pişman oluyordu yaptıklarına, ama maçı izlerken kendilerini kaptırıyorlardı. En küçük hatada bile tepki veriyorlardı. Bu da oyuncuyu ister istemez etkiler. İnanılmaz bir stadımız var bizim ve her maç 40-45.000 kişi geliyor. Hepsini birden yüklediğin zaman oyuncu ister istemez saha içerisinde psikolojik olarak zorluk yaşayabiliyor. Bazen aılatmakta güçlük çeken arkadaşlarımız oluyor. Kafasına takıyor, hatta oyununu bile etkiliyor. Tepki gelmesin diye toptan kaçan, korkak davranan, sorumluluktan uzak duran oyuncular bile vardır. Oyun içinde saklanır dururlar.

▼Senin hiç başına geldi mi böyle şeyler? ▲Taraftarın tepkisi tabii ki beni de etkilemiştir ama hiçbir zaman kendimi saklayayım, gözükmeyeyim demedim. O tip şeylere hiç girmedim. Zaten girseydim kaybederdim. Ben o zorlukları yendim ve ancak öyle forma bulmayı başardım. Şimdilerde daha çok şans buluyorum. Bunun sonucunda da Mili Takım'a kadar yükseldim. Yani şimdilik her şey çok iyi gidiyor Allah'a çok şükür.

▼Taraftara Selçuk nasıl olsun diye sordüğunda aldığın cevap beklentiyle dolu. Gol atsın, iyi pas versin, defansta sağlam olsun, orta sahanın açıklarını kapatısın vs. diye devam ediyor. Peki futbolcu olarak sen nasıl bir taraftar istiyorsun?

▲Bence taraftarın en büyük önemi, iyi günde değil kötü günde yanımda olmasıdır. Benim taraftarım bana köstek oluyorsa, beni desteklemiyorsa ben ona taraftar demem ki. Sadece maça gelmiş izleyicidir benim gözümde, taraftar değildir. Taraftar farklı. Taraftar, beni her koşulda destekleyen, hata yaptığında bana sahip çıkan, hep arkamda olan kişilerdir. Ben zaten hata yaptığım da ona ihtiyaç duyarım, iyiyken taraftara ne gerek var ki? Ama onlar destek yerine bana köstek olursa daha fazla demoralize olurum. O yüzden biraz sabırlı olmalarını bekliyorum en çok. Çünkü başarıyı en fazla isteyen kişiler futbolculardır. Düşünün, başarılı olduğumuz zaman hem maddi anlamda, hem de manevi olarak çok şey kazanıyoruz. Ama bazı taraftarlar sanki bizim umursamadığımızı düşünürcesine hareket ediyor ve öyle tepki gösteriyor. 'Yeniliyor, sonra gidiyorlar evlerine paralarını alıp yan gelip yatıyorlar', diye düşünüyor. Halbuki biz neler çekiyoruz? Bir hafta boyunca o maça hazırlanmışsın, saha içinde fizik gücünü ortaya koyuyorsun, ama bazen olmuyor işte. Evet, özel yaşantımıza dikkat etmemiz gerekiyor. Zaten çoğumuz bu konuda çok titizizdir. Lakin maça bazen ne yaparsanız

yapın olmuyor işte. Ama taraftar bütün bu süreçleri dik-kate almıyor ve sadece 90 dakika izliyorlar bizi, küfür ediyorlar veya destekliyorlar ve gidiyorlar. Ama oyuncu için o kadarla kalmıyor hiçbir şey. Sonuçta futbolcunun mesleği bu. Her insan işini çok iyi yapmak ister, futbolcular da buna dahil. Yenildiğimizde de en fazla üzülen biziz.

▼Ama onlar da diyorlar ki 'en büyük taraftar futbolcular sahtekâr'. Neden böyle bir kanaat var tribünlerde? Bunu 'basın yaratıyor' diye kestirip atmamak biraz kolaycılık değil mi? İngiltere'de küme düşen takım taraftarlarca ayakta alkışlanarak küme düşüyor. Ama Türkiye'de sadece başa-nlı takım alkışlanıyor. Bu da etken değil mi halihazırdaki atmosfere?

▲Ne güzel valla. Sanırım, biz düşen bir takımın bu şekilde güzel uğurlanması olayına hiçbir zaman şahit olamayacağız. Hatta Türkiye'de bunu görebilecek bir kuşak olacak mı onu da bilemiyorum doğrusu.

▼Bunun sebebi ne? Futbolu mu sevmiyorlar yoksa sadece takımlarını mı ya da kendilerini mi seviyorlar?

▲Türk taraftarı fanatizmi biraz abartıyor sanırım. Belki bundan kaynaklanıyordur. Eğitim seviyemizin düşüklüğü de etkindir. Doğrusu pek bilemiyorum. Mutlaka bizde farklı olan şeyler var. Dediğiniz gibi İngiltere'de takım düşmüş her maçına 20-25.000 seyirci gelebiliyor. Bizde şampiyonluğa giden takım bile, Fenerbahçe dışında, 10-15.000 kişiye ancak oynuyor. Sanırım onlar spor olduğunun farkındalar bu için. Zevk almak için maça gidiyorlar. Bizimkiler ise stres atmamak amacıyla dolduruyor tribünleri. Bu da farklı algılamalara neden oluyor.

▼Geçen sene bol bol forma bulmuşsun. Şampiyonlukta da en fazla katkısı olan futbolculardan biriydin. Bu sezon başında kadro genişleyince doğal olarak rekabette arttı ve sana düşen forma sayısı da azaldı. Uzun süre forma bulamadın. 10. haftadan sonra performansın yükseldi, forma sana da gelmeye başladı. Ve Fenerbahçe senin ve Aurelio'nun beraber oynadığı maçlarda çok az gol yedi. Bunu nasıl başardın? Tekrar formayı bulmak kolay olmamış olsa gerek.

▲İlk sene 25 maça çıkmışım. Açıkçası, ikinci seneye de forma bulma beklentisi ile başladım. Dediğiniz gibi bir sürü yeni arkadaşımız geldi ve sıkı bir rekabet ortamı doğdu. Kamp dönemiyle birlikte çalışmalar başladı ve ben yavaş yavaş oynamaya başladım. Ama pes etmem benim doğamda yok. Koskoca bir sezon, elbet bir fırsat gelecek diye düşündüm. Umarım ilk haftalar olur dedim ve devamlı çalıştım. Lakin 10-12 hafta geçti ve bir tek sen iki

Bence taraftarın en büyük önemi, iyi günde değil kötü günde yanımda olmasıdır. Benim taraftarım bana köstek olursa, beni desteklemiyorsa ben ona taraftar demem ki. Sadece maça gelmiş izleyicidir benim gözümde. Taraftar farklı. Taraftar, beni her koşulda destekleyen, hata yaptığım da bana sahip çıkan, hep arkamda olan kişidir. Ben zaten hata yaptığım da ona ihtiyaç duyarım. Bazı taraftarlar sanki bizim umursamadığımızı düşünürcesine tepki gösteriyor. 'Yeniliyor, sonra gidiyorlar evlerine paralarını alıp yan gelip yatıyorlar' diye düşünüyorlar. Halbuki biz neler çekiyoruz? Bir hafta boyunca o maça hazırlanmışsın, konsantrasyonunu oraya odaklamışsın, saha içinde tüm fizik gücünü ortaya koyuyorsun, ama bazen olmuyor işte.

dakikasında oynadığım Samsun maçı vardı elimde, başka da bir şey yoktu. Kara kara düşündüğüm zamanlar oldu. Ben iki dakika oynayacak kadar kötü futbolcu muyum dedim kendime. İmanlarda da en fazla çalışanlardan biriyimdir, hatta ekstra çalışmalar yaparım. Bu kadar çalışıp emek sarf ediyorsun, sonra haftasonu maç zamanı geliyor, sen 10 dakika bile oynamıyorsun ve köş köş evine gidiyorsun. Bir hafta geçiyor. Tekrar bir umutla çalışmaya başlıyorsun, bu hafta belki oynarım diye, yine bir şey olmuyor. İnanın bu altından kalkılması zor bir durum. Oysa ben devamlı oynamaya oynadım ve basamakları teker teker çıktım. Yıldız, genç, amatör, üçüncü lig, ikinci lig, birinci lig... Hepsinde oynayarak geldim ve gittiğim her yerde de hep forma buldum. Yedek oturma alışkanlığım yok. Zaten ilk 10 hafta geçtikten sonra hocayla da konuştum. Eksikim ne bileyim, ona göre çalışayım diye yol göstere istedim. Çünkü bi şekilde bu formayı giymekti hedefim. O da sıranın bana geleceğini söyledi, moral verdi. Beşiktaş maçı oynandı, çok kötü geçti bizim için ve ardından Lyon maçı geldi. O maçın antrenmanında yeleği bana verdiğinde anladım oynayacağımı. Ben her hafta aynı şekilde bekliyordum zaten. O hırsla çalışıyordum ve inancımı hiç-

bir zaman kaybetmedim. Ama çok uzun süredir maça çıkmamıştım. Bu oyuncu için çok kötü bir şey. Çünkü ne kadar idman yaparsan yap, maç temposunu yakalayamazsın. Çok riskli bir maça da forma buldum. Herkes Fatih Akyel gibi olacak dedi. Ama ben çok büyük bir güvenle çıktım maça, çok da iyi geçti. Hatta gol de attım. Golü bulduktan sonra moralim çok yükseldi. Ondan sonra da formayı aldım. Uç ay o formayı beklemiştim, ele geçirdikten sonra kötü oynamaya hakkım yoktu. Çünkü herkes bana soruyordu, o kadar süre oynamadın nasıl birden böyle bir performans gösterdin diye. Beklersin 10-15 hafta hoca sana şans verir, eğer o şans kullanmazsan 20 hafta daha beklersin o formayı alabilmek için. Ben o şans yaratabilmek için çok çalıştım. Allah da yardım etti, alımızın akıyla çıktık.

▼Ama ondan sonra Anelka alındı. Bu seni kaygılandırıyor mu? Tekrar yedek kalma günleri gelip çatabilir. Nitekim olmaya da başladı.

▲Şimdi şunu hepimiz biliyoruz: Anelka yedek oturmayacak. Aksini düşünmek saçmalık olur. Çünkü o Anelka sonuçta. Hepimiz onun nasıl bir futbolcu olduğunu biliyoruz. Ama o gelmeden önce oturmaş bir düzenimiz vardı, sistemimiz kurulmuştu, oyuncular da buna alışmıştı. Ama artık o geldi ve yeni bir sisteme geçeceğiz. Bu fut-

bolun bir gerçeği yapacak bir şey yok. Bakalım hoca nasıl bir sistem kuracak yeniden? Bunun sonucunda da kim yedek kalacak? Bir süredir tedirginiz bu açıdan. En büyük tedirginliği yaşayanlardan biri de benim. Bu kadar iyi giderken, çok çok istediğin A Milli Takım'a yükselmişken tekrar kulübe oturmamak istemiyorum. Ama biz her alanda mücadele eden bir takım olduk ve geniş kadromuz var diye sıızlanmanın alemi yok. Bir süre sonra her şey oturacaktır. Ne olursa olsun, ortaya çıkacak netice hoca'nın kararıdır ve ben kendi adıma buna saygı duyarım, hiçbir şey diyemem. Formayı verecek olan da, alacak olan da odur sonuçta. Ama iyi durumda oturuyorsam bu bana çok koyar. Ancak ben öyle olacağını zannetmiyorum. Birçok maç var önümüzde ve herkese sıra gelecektir. Ben yeniden yedek kalmaya başlamasam bile pes etmeyeceğim, oynamak için yine her şeyi yapacağım. İnşallah her şey istediğim gibi gider ve bol bol forma bulurum.

▼Sen Tuncelilisin ve orada büyüdüğün değil mi?

▲Büyüdüm sayılmaz, evet oralıyım ama ben bir yaşındayken ayrılmışız Tunc-

görüyoruz. Böyle büyük bir yerde oynamam onlara müthiş mutluluk veriyor. O yüzden beni sürekli destekliyorlar, en kötü günümde bile yanımda oluyorlar. Üzerimde daha fazla sorumluluk var bu yüzden.

▼Oralar aynı zamanda geri kalmış yerler. Geriye dönüp orayla ilgili bir şeyler yapmayı düşündüğün oluyor mu? ▲Ben daha kariyerine yeni başlamış bir oyuncuyum. Şimdi birtakım birikimleri yapmam lazım. Yaptıktan sonra elbette böyle bir şey düşünürüm. Zaten uzun zamandır da gidemiyorum, böyle bir fırsat olursa hiç değilse tekrar gitmek, görmek istiyorum. Şenlikler falan oluyor mesela, onlara katılmak isterim. Hem Tunceli eskisi gibi karışık değil artık. Daha güzelleşti, daha rahatladı. İlerde de neler yapabilirim diye düşünüyorum. Her şeyi zaman gösterecek. Tek başıma ne kadar yardımcı olurum bilemiyorum, ama bir şeyler yapmak da gerekiyor. Oraların böyle şeylere çok ihtiyacı var. Bir yardım elinin uzanması çok güzel bir şey. O el benimki olsun isterim doğrusu.

▼Hatayspor'da oynarken birden İstanbulspor'a transfer oldun. Ama orada da derdin ortasına düştün. İdari zorluklar vardı, mali zorluk vardı... Ama siz orada Aykut Kocaman önderliğinde farklı bir takım oluşturdunuz. İnsan nasıl birbirine bağlanıyor böyle durumlarda? Sonuçta parasız oynadığınız dönemler oldu. Zorluklar mı kenetledi sizi? ▲İlk sene çok sıkıntılı değildik, düşe kalka gittik. Avantajlarımız da vardı. Mesela hiç taraftar baskısı yoktu. Bazı sorunları büyümeden, kendi içimizde halledebiliyorduk. Basından çok fazla eleştiri gelmiyordu. O yüzden rahatı kulüp. Oynanacak iyi kulüplerden bir tanesiydi hatta. İkinci sene ise çok sıkıntı yaşadılar. Ama dediğim gibi öyle oyunculardan kurulmuş bir takımdı ki, Aykut Hoca da öyle bir takım kurma hede-

Tuncay dünyadaki bütün kulüplerin dikkatini çektiniz. Nasıl bir duyguydu o? ▲Aykut Hoca Hatayspor'dan beni alırken, kulüp başkanı şöyle bir şey demiş: "Amatör takıma karşı koysan da, İngiltere Milli Takımı'na karşı oynatsan da yine aynı cidiyetle oynar, öyle bir oyuncu alıyorsun." Aykut Hoca bana bunu her seferinde söyledi. O zaman A Milli Takım kadrosu Ümit Milli Takım'dan çok oyuncu almıştı. O yüzden hiç çekinmeden gittik hepimiz. Tugay ağabey de o kupaya gelmemiştir ve ben forma şansını buldum. Maça çıkmadan önce düşünüyorsun, milyonlarca futbolcu var Türkiye'de ve sen en iyi 11 kişinin içinde-sin, forma şansını yakalamışsın. Bunu iyi değerlendirmek gerek diye düşünüyordum. Oyle bir konsantrasyon ile çıktım ki, çok iyi başladım. Benim özelliğimdir, iyi başladım mı iyi gider. Turnuvada en fazla görev alan oyunculardan biri oldum.

▼Sonra 'tamam artık, ben bir noktaya geldim' dedin mi kendine? ▲Onu dersin düşünse geçmeye başlarsın. Ben oradan dönüp Fenerbahçe'de yaptığım basın toplantısında ilk olarak şunu söyledim: "Çok fazla eksikim var, gidermek için çalışacağım." Böyle demez de 'bir yerlere geldim ben' havasına gidersen çabucak düşersin çünkü. Hiç kimse eksikim yoktur diyemez, Zidane'nın da eksikği vardı, Ronaldinho'nun da. Ancak devamlı olarak hep üstüne koymaya çalışırsan kendini geliştirirsin.

▼Ekstra antrenman yapıyorum diyorsun. Neler yapıyorsun mesela?

▲Orta saha oyuncusunun iki ayağını da kullanması gerekir. Sağ ayağımı ama antrenmanlarda sol ayağımı da geliştirmeye çalışıyorum. Sonra şut çalışıyorum. Şut çok önemli çünkü. Ters toplar üzerinde, çabukluk üzerinde çok duruyorum. Eksiklerimin bilincindeyim ben. Çünkü belli bir yaşa gelmiş bir oyuncuyum, kendimi de devamlı izliyorum maçlardan sonra. Böylece neyim eksik görebiliyorum.

▼Futbolcunun bir hedefi olamıyor, günü kurtarmak zorunda kalıyor hep. Senin hedeflerin var mı? Bu işin sonu şuraya varır diye düşünüyor musun?

▲Açıkçası futbola başlarken bu kadar büyüyebileceğimi hiç düşünmüyordum. Çünkü buralar imkânsız yerler gibi geliyordu bana. Hatta ailem hep şöyle derdi: "O kadar oyuncu var, seni nereden görecekler. Sen mi oynayacaksın?" Kimse buralara gelebileceğime ihtimal vermiyordu. Ben de şöyle düşünüyordum; 'İkinci Lig'de oynamam yeter'. Futbol oynamayı seviyorum. 'Babam gibi öğretmen olup çile çekeceğime', diyardım, 'İkinci Lig'de oynar, sevdiğim işi yaparım'. İkinci lige geçtim ama yetmedi bu. Hedefler büyüdü, bu sefer Birinci Lig'de oynamak istedim. Birinci ligde oynamaya başlayınca bu sefer gözümü büyük takımlara diktim. Allah'a şükür o da oldu, ama hedefler yine bitmedi. Şimdi de Avrupa'da çok çok iyi bir takımda oyna-

mak istiyorum. Bunların hepsi yavaş yavaş oluyor. İlk hedefim, Fenerbahçe ile hem Türkiye'de hem de Avrupa'da çok büyük başarılar elde etmek. Sonra Milli Takım'la Dünya Kupası'na gitmek istiyorum. Nihayetinde de Avrupa'da top koşturmaya niyetim var.

▼Sen Avrupa'ya gitmek istiyorsun ama Fenerbahçe de Avrupa'da çok büyük bir takım olmak peşinde. Oynadığın takımın böyle bir hedefi varken, senin Avrupa'ya gitmekten kastın ne? Real Madrid, Barcelona, Milan gibi takımlar mı? Yoksa Deportivo, Newcastle'da bile oynamak isterim, diyorum musun?

▲Fenerbahçe birkaç senedir bir çıkış içerisinde. Önüne hedef koyan bir takım haline geldi, günü kurtaran bir takım olmaktan çıktı. Avrupa'da da yavaş yavaş büyüyen bir takımdı. Elbette Fenerbahçe Avrupa'nın büyük takımlarından bir tanesi. Büyük derken hem maddi anlamda bana daha çok kazanç sağlayacak bir kulüp, hem de dediğinize açidan hedefleri büyük hale geldi. Ama niye Barcelona, Real Madrid olmasın? Türkiye liginin havasını soluduktan sonra insan Avrupa'yı da tatmak istiyor, yaşantısını da görmek istiyor. Oranın daha rahat bir ortamı var. Bu kadar boğucu bir ilgi yok mesela. Böyle bir basın da yok. Maçlar çok rahat ve çekismeli geçiyor, insanlar seni alkışlayarak uğurluyor. Bütçeler dengeli, paran günü gününe ödeniyor. Burada da biz Fenerbahçe Kulübü olarak çok çok iyi durumdayız. Türkiye liginde birçok oyuncu kulübünden içeride parası kalarak ayrılıyor. Ama burada o yok. Avrupa'da ise hiç yok. Sistemi oturmuşlar, çünkü çok farklı yöntemleri var. Oranın tadını almak istiyorum açıkçası. ■

A close-up portrait of a man with dark, curly hair, looking slightly upwards and to the right. He is wearing a white shirt with a blue and white striped tie. The background is a solid green color.

Oscar CORDOBA

Bir büyük kariyer... Bir engin kültür...

Kalelerin Efendisi!

Son nokta bu durakta!

Niyetim futbol hayatımı Beşiktaş'ta noktalamak. Ne yazık ki altı ay boyunca oynayamadım. Oysa sahada kendimi çok mutlu hissediyorum, çok eğleniyorum ve daha fazlasını verebilmek istiyorum. Yarın Beşiktaş bana dese ki 'tamam Oscar çok teşekkür ederiz, bundan sonra sensiz devam edeceğiz', ben biliyorum ki başka bir takım bulup devam edebilirim. Ama bir sene daha Beşiktaş'ta kalmak isterim. Öyle ya da böyle bugüne kadar bana verdikleri her şey için Beşiktaş'a ve Beşiktaşlılara müteşekkirim.

Söyleşi

Dışardan baktığınız zaman, bir kişiyi yıldız olarak görüyor olabilirsiniz. Bu sizin görüşünüz, saygı duyarım. Ama ben kendimi yıldız olarak görmüyorum. Daha çok çalışan, ter dökmesi gereken biri olarak anılmak isterim. Beni buraya dergilere, televizyonlara çıkayım diye getirmediler ki! Teknik adam ne zaman isterse o zaman çıkıp oynamam için geldim ben. Tek yapmak istediğim de bu zaten. Görev verildiğinde en iyisini yapmak.

Hücumda da silah olmak isterim.

Antrenmanlarda genelde futbolcu gibi oynuyorum. Tabii kaleyi bırakıp oyuncu olarak oynamak bazen aklımdan geçmiyor değil. Sizin de aklınızdan birçok şey geçiyordur ama yapamazsınız. O kadar ileri gitmemek gerekir. Ama benim kalecilik anlayışında paslar çok önemli bir yer tutuyor. Kalecinin oyunu yönlendirirken, kaleden çıkardığı top problemden bir çıkış noktası olmamalı sadece. Ben, arkadaşlarımın da yardımıyla karşı taraf için kullanılacak bir silah olmak istiyorum. Bu da iyi uzun paslardan geçiyor.

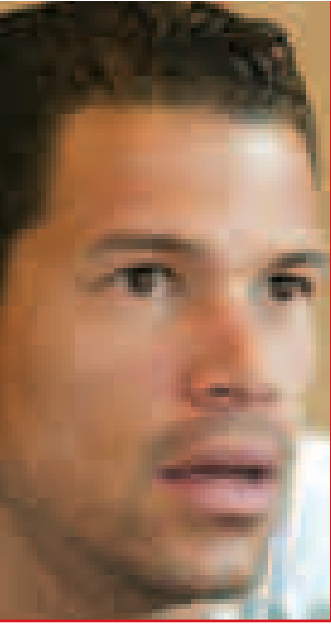

Bağış Erten

▼Kolombiya deyince Dünya Kupası elemelerinde Arjantin'i, Arjantin'de 5-0 yenen takım akla geliyor. Kolombiya futbolunun zirveye ulaştığı noktayı bu yanılmıyorum. Bütün dünya böyle tanıdı sizi ve arkasından da Dünya Kupası geldi zaten. O dönemi nasıl değerlendiriyorsun?
▲Gerçekten de o maç bizim için çok önemlidir. Futbolumuzun tepe noktasıdır. O maçın kalecisi de bendim ayrıca. Beş yıllık profesyonel futbol hayatım vardı o zaman. 18 yaşında profesyonel oldum ben ve 23 yaşındayken o maça çıktım. Hayatımda oynadığım en güzel maçlardan biriydi. Düşünse ne Arjantin'i Arjantin'de, hem de

5-0 yeniyorsunuz. Bunu yapabilecek kaç takım var ki dünyada?
▼O zaman Boca'da mıydın?
▲Hayır, henüz Boca'ya transfer olmamıştım. Kolombiya'daydım. Once Caldas'ta oynuyordum. Daha kariyerimin ilk yıllarıydı. Henüz parlamamıştım yani.
▼O başarıdan sonra mı Boca'ya transfer oldun?
▲Hayır öyle olmadı. Ben oradan Kolombiya'nın en büyük takımı olan America takımına geçtim. Asıl yükselişim de orada oldu. Dört sezon sonra, 27 yaşında, Boca Juniors'a transfer oldum. İşte o zaman başladı Arjantin yılları.
▼Kolombiya futboluyla ilgili farklı görüşler var. Eski moda oynadığı-

Ben kendi kendimi eleştirebilen bir insanım. Gazeteciler beni kritik etmeden önce ben kendimi eleştiririm. Hakemler hata yapıyor olabilir. Ama maç sırasında biz de çok hata yapıyoruz. Taktik, teknik hatalar da yapıyoruz, profesyonelliğe sığmayan işler de... Protesto ettiğimiz için kaç tane sarı kart gördüğümüze bakalım veya yapılan basit hatalar yüzünden kaç gol yediğimize... Denizli maçı mesela. Hepimiz biliyoruz ki maçta formayı çıkardığınızda sarı kartı yersiniz. Adamı çekerseniz bir kart daha görürsünüz. Hakem olarak ben ne yapayım sana? Kırmızı yersin ve gidersin. O zaman suç kimde, hakemde mi, bizde mi? Sakin olmadıkça başımıza bunlar geliyor ve böyle giderse gelmeye devam eder.

nız iddiası hakkında ne düşünüyorsunuz? Gerçi Pele'nin favorisiydiniz Dünya Kupası'nda. Ama başarısız oldunuz. Sonra da büyük bir düşüş yaşandı. Bunun nedeni neydi acaba?

▲Bence Dünya Kupası bu açıdan beklentileri karşılayabilecek bir turnuva değil artık. Orada her şey olabilir. Bir takımın Dünya Kupası'ndaki başarısını ölçü olarak alamazsınız. Çünkü oradaki başarı, takımın o yere geldiği andaki durumuna bağlı. Siz bu form durumunu iyi organize edebilir, başarılı bir Dünya Kupası performansı ortaya koymak için farklı çabalar gösterebilir, bunu kanının son damlasına kadar hissedebilirsiniz, ama gidip başarısız da olabilirsiniz. Dünya Kupası çok özel bir anda oynanıyor. Orada hazırlıklı olmanız lazım ki başarılı olasınız. Lakin çok talihsiz bir dönemde oynanıyor. Tüm futbolcuların dinlenmeye en çok ihtiyaç duyduğu bir periyotta başlıyor. Tam tatil dönemine denk geliyor yani. Son Dünya Kupası elemelerinde Brezilya üçüncü olabildi. Fakat gitti şampiyon oldu. Oysa elemelerde birinci olan Arjantin daha ilk maçında turnuvanın dışına düştü. Niye böyle oldu peki? Çünkü Dünya Kupası'nda başarı için o anda iyi olmanız gerekiyor, nasıl geldiğiniz hiçbir şeyi değiştirmiyor. Her şey bu hassas dengeyle bağlı ve şansı da biraz olsun yanınızda olursa başarılı oluyorsunuz. Biz o dönem işte bunları beceremedik. O yüzden de bekladığımız başarı gelmedi. Bu başarısızlık çok etkiledi hepimizi ve Kolombiyalı futbolcunun mentalitesi değişti. Sora bir türlü Dünya Kupası seviyesinde düşünememeye başladık. Oysa dediğim gibi Dünya Kupası performansı bir takımın düzeyini göstermek için tek başına yeterli değil.

▼Orada şanssız bir Escobar olayı yaşandı. Dünya Kupası dönüşü ne yazık ki öldürüldü Escobar. Bu nasıl etkiledi sizi?

▲Bu çok farklı bir olaydı ve çok üzücüydü. Bir futbolcunun başına gelmesi gereken en son şey bu. Bunu bir kenara koymak lazım. Hiçbir şey için ölçü değil.

▼Bu soruyu sormamın nedeni şu: Biz Türkiye'nin dışardaki imajı hakkında yakınınız hep. Türkiye'ye yurtdışından bakanlar yeterince anlamıyor, ülkenin

özelliklerini fark edemiyor diye serzenişte bulunuruz. Galiba Kolombiya da böyle bir sıkıntı yaşıyor, öyle değil mi?

▲Çok doğru söylüyorsunuz. Kolombiya da dışarıdan kolay kolay anlaşıl-mayacak ülkelerden. Bunu aşmak için futbol iyi bir yol. Ama bazı talihsizlikler yüzünden birçok kimse tanımadan yarışılarda bulunuyor.

▼Ne yapıyorsun bu konuda? Mesela bizim yurtdışındaki futbolcularımız Türkiye'yi tanıtmak için çok çaba gösterirler. Sonra, buraya gelen yabancıları iyi ağırlamaya çalışınız. Siz Kolombiya için neler yapıyorsunuz?

▲Bence profesyonel şekilde en iyi anlatma yöntemi, davranışlarının ne kadar profesyonel olduğu ile ilgilidir. Sen nasıl bir profil çizersen ülkeni de öyle tanıtırısın. Maç sonuçları iyi ya da kötü olabilir. Ben ilk geldiğimde şampiyon olduk, ikinci yıl da iyi bir seneydi. Bunlar da benim de katkılarım vardı ve bu iyi bir şey ülkem için. Ben iyi çalışıp elimden gelenin en iyisini yapmaya çalışıyorum. Bana öyle geliyor ki, ancak böyle yaparsam Kolombiya'yı layıkıyla temsil etmiş olurum. Ancak bu şekilde insanlar Kolombiya'da başarı için o anda iyi olmanız gerekiyor, nasıl geldiğiniz hiçbir şeyi değiştirmiyor. Her şey bu hassas dengeyle bağlı ve şansı da biraz olsun yanınızda olursa başarılı oluyorsunuz. Biz o dönem işte bunları beceremedik. O yüzden de bekladığımız başarı gelmedi. Bu başarısızlık çok etkiledi hepimizi ve Kolombiyalı futbolcunun mentalitesi değişti. Sora bir türlü Dünya Kupası seviyesinde düşünememeye başladık. Oysa dediğim gibi Dünya Kupası performansı bir takımın düzeyini göstermek için tek başına yeterli değil.

▼Senin kaleciliğinin şöyle bir özelliği var. Bir örnekle açıklayayım: Ligin ikinci yarısının ilk maçında istatistiklerini tutmuşsun, yedide altı uzun pas oranıyla oynamıştın. Müthiş bir uzun pas yeteneğin var. Adrese teslim 40-50 metrelik paslar atıyorsun. O kadar ki, bazıları senin için önlibero oynar, oyun kuruculuk yapar bile diyor. Böyle bir şeye heveslendiğin oluyor mu?

▲Açıkçası ben de çok seviyorum öyle paslar atmayı. Zaten antrenmanlarda genelde futbolcu gibi oynuyorum. Tabii kaleyi bırakıp oyuncu olarak oynamak bazen aklımdan geçmiyor değil. Sizin de aklınızdan birçok şey geçiyordur ama yapamazsınız. O kadar ileri gitmemek gerekir. Ama benim kalecilik

Geçen sezon futbolcu olarak asıl bizler başarısızlığın gerçekleşmesini sağladık. Samsunspor maçında beş oyuncumuz kaybettik. Niye? Çoğu sinirden ve profesyonel olmayan davranışlar yüzünden. İkinci maç Gaziantep maçıydı, iki oyuncumuzu daha kaybettik. Yetmedi, bu iki maçta bir sürü oyuncu sırf protesto etmek için sarı kart gördü. Ben şunu hiç anlamıyorum. Bir hakem durduk yere bir adama niye sarı kart gösterebilir ki. Kara kaşına kara gözüne mi gıcık ki gösterebilir? Bu kartları hak ettiğimiz için gördük bence.

önemli nedenlerinden biri de bu zaten. Çok cana yakınsınız ve çok kolay adapte oluyorsunuz? Peki sen Türkiye'yi nasıl buluyorsun?

▲Çok genel bir şey söylemek güç. Türkiye deyince ilk olarak insanların size sevgiyle yaklaştığı, sizi çok iyi kabul ettiği bir ülkeden bahsediyorum. Özellikle sokaktaki insanlar hemen etrafınızı çeviriyor ve sevgi gösterilerinde bulunuyorlar. Hiç kötü bir tepki görmedim Türkiye'deki günlerim boyunca. Bugüne kadar bende oluşan izlenim bu.

▼Senin kaleciliğinin şöyle bir özelliği var. Bir örnekle açıklayayım: Ligin ikinci yarısının ilk maçında istatistiklerini tutmuşsun, yedide altı uzun pas oranıyla oynamıştın. Müthiş bir uzun pas yeteneğin var. Adrese teslim 40-50 metrelik paslar atıyorsun. O kadar ki, bazıları senin için önlibero oynar, oyun kuruculuk yapar bile diyor. Böyle bir şeye heveslendiğin oluyor mu?

▲Açıkçası ben de çok seviyorum öyle paslar atmayı. Zaten antrenmanlarda genelde futbolcu gibi oynuyorum. Tabii kaleyi bırakıp oyuncu olarak oynamak bazen aklımdan geçmiyor değil. Sizin de aklınızdan birçok şey geçiyordur ama yapamazsınız. O kadar ileri gitmemek gerekir. Ama benim kalecilik

anlayışında paslar çok önemli bir yer tutuyor. Kalecinin kaleден çıkardığı top-lar problem-den bir çıkış noktası olmamalı sadece. Ben, arkadaşlarımdan da yardımıyla karşı taraf için kullanılacak bir silah olmak istiyorum. Bu da iyi uzun paslardan geçiyor.

▼Cizgi önünde reflekslerin inanılmaz iyi ama fizik olarak bazı dezavantajların var. Çünkü kaleci deyince bizim gözümüzün önüne şöyle bir profil geliyor: 1.95 boyunda, iri yarı, hava topuna hakim falan. Sen bu durumu dezavantaj olarak görüyor musun?

▲Şöyle cevap vereyim. Kolombiya'daki ortalama insan uzunluğu o kadar değil! Siz de bundan mustaripsiniz sanırım. Düşünün benim dönemimde Kolombiya'daki en uzun kalecilerden biriydim. Ayrıca boyum o kadar da kısa değil. 1.84'üm. Evet Mondragon 1.90'ın üzerinde ve benden daha iri. Ama ben de o kadar dezavantajlı değilim. Ama artık jenerasyon değiştiği için yeni gelen gençler Kolombiya'da da daha uzunlar.

▼Sen Boca Juniors'ta, onların muhteşem stadyumu La Bombanera'da oynadın. Derler ki dünyanın en güzel statlarından biridir La

Bombanera. Buradakilerle karşılaştırabilir misin? Çünkü biz de çok önemseriz stadlarımızı.

▲Bombanera'nın tarzı Fenerbahçe'nin stadına çok benziyor. Arada bir fark var, Fenerbahçe'nin stadı iki katlı, ama Bombanera öyle değildir; dört tarafın üçü çok katlı stadyumdur. Ama bir tarafında sadece düz bir duvar vardır. Onun üzerinde yatay olarak sıralanan bölümler yer alır. Bu yüzden garip bir görünüme de sahiptir Bombanera. Bunun nedeni de şudur. Düz duvarın olduğu bölümün arka tarafındaki toprak, devletin toprağıdır ve orayı kulübe satmamışlardır. Bu yüzden arkaya doğru genişleyemez o bölüm. Yani mimari problemidir bu. Böyle olunca neredeyse dikey olarak yapılmış bir tribün söz konusudur. Onun hemen yanındaki tribünde ise, Boca'nın en etkili grubu vardır ve agresiflikleri, hırsları, statta çıkardıkları olaylar nedeniyle orayı en etkili tribün bölgesi yapmıştır. Bir de tezahüratları farklıdır. Buradaki gibi karşılıklı bağırılmazlar orada. 'Siyaah-Beyaa' gibi tezahüratlar yoktur. Onlar hep birlikte sürekli şarkı söylerler ve 90 dakika susmazlar. Hiç unutmam, Japonya'da Kıtalararası Kupa maçında Real Madrid'e karşı oynuyorduk. Binlerce seyirci gelmişti. Hatta bu bir rekordur. Boca Juniors kendi ülkesinden Kıtalararası Kupa'ya en fazla taraftar götüren kulüp olmuştur.

▼Birden derbi atmosferini soralım. Dünyanın neresine gidersen git Boca Juniors-River Plate derbisi en büyük üç derbiden biri olarak gösterilir, hatta çoğu yerde binicidir. Biz de burada derbi açısından çok iddialıyız ama o galiba biraz farklı. O farkta bize anlatabilir misin?

▲Şimdi önce bu takımların tarihine bakmak lazım. Boca ile River eski kardeşler. Ama sonra ayrıldılar ve en büyük rekabetlerden biri doğdu. Oranın tek ve en büyük derbisidir Boca-River derbisi. En önemli fark budur! Burada üç büyük derbi var, orada ise bütün ülkenin geldiği bir tek maç oluyor. Ayrıca aralarında temel bir fark daha var. Boca Juniors yoksul halkın takımıdır. River Plate ise zenginlerin. Hatta lakapları da 'millioneros'tur. Yani her sene fakir ile zengin karşılarlar ve bunu tüm ülke izler. Oysa buradaki derbilerde sanırım böyle bir ayrımı yok. Hangisi zengin, hangisi fakir? Ya da başka bir farklılık var mı? Galiba yok. Yani neden Fenerbahçeli, neden Beşiktaşlı, neden Galatasaraylısınız pek belli olmuyor. Hal böyle olunca sizin derbiler Boca-River derbisinin biraz gerisine düşüyorlar. Aradaki temel fark bu. Tabii bir de bunu nasıl sattığın önemli. Şimdi düşünün, ben size bir telefon satmaya çalışıyorum, iki telefonu birden sunarsam

aklınızda iki telefon olur. Ama sadece birini sunup en iyisi, en kralı, en güzel renkli bu diye sunarsam, tereddüt etmezsiniz.

▼Demek birisi zenginlerin, diğerleri fakirlerin takımı. Peki sen 'halkın' yanında yer almayı bilerek mi tercih ettin? Yoksa profesyonellik mi götürdü seni Boca'ya?

▲Profesyonel futbolda bunu böyle görmezsiniz. Boca Juniors'a imza atmadan üç ay öncesinde River Plate'le pazarlık yapıyordum. Ne yani onlarla anlaşsam zenginleri mi tutmuş olacaktım? Futbolda böyle şey olmaz. Hem ben yabancıydım orada. Koyu Bocalı falan değildim. Ama şunu söyleyebilirim. Onlar futbolu çok farklı hissediyorlar. Ben Boca'yı çok seviyorum ama buna rağmen her yerde oynayabilirim. Hatta River'da bile.

▼Nasıl tercih ettin Beşiktaş'ı, ne biliyorsun Türkiye hakkında?

▲Futbol açısından tanıyordum tabii. Ayrıca Osmanlı tarihini okulda bir şekilde öğretiyorlardı bize. Dünyanın en büyük kültürlerinden birisi olduğunu gayet iyi biliyordum. Kolombiya'da genel kültür çok önemlidir. Küçük bir ülkemiz ve kendimizi öne çıkarmamız için eğitimi çok önemseriz. Bu yüzden de genel kültürümüz gelişmiştir. Başka yönlerde büyümedığınız zaman en iyi yatırımlardan biridir eğitim. Ama her şeye rağmen, orada öğrendiğimiz Türkiye ile buraya gelince karşılaştığımız Türkiye çok farklı.

▼Beşiktaş'a geldin ve geldiğin ilk sene şampiyonluk gördün. Türkiye'nin en iyi takımlarından biri olduğunu da hemen

anlamış oldun. Fakat iki sene sonra önemli bir düşüş yaşandı. Bunu nasıl değerlendiriyorsun?

▲Benim düşünceme göre, diğer takımlar yapmaları gerekenleri yaptılar, biz yapmamız gerekenleri yapamadık.

▼Neydi bunlar?

▲Geçen seneye kadar basında şu konuşuluyordu: Biz kazanmayalım diye bütün takımlar birlik oldular. Arada 11 puan fark diye bunlar söyleniyordu. Ama ben bu görüşe katılmıyorum. Çünkü sonradan maçları seyrettiğim zaman görüyorum ki futbolcu olarak asıl bizler bu başarısızlığın gerçekleşmesini sağladık. Kırmızı kartlar, sarı kartlar, takımda genel olarak yapılan hatalar... Nasıl olabilir böyle bir şey, ben size çok basitçe anlatayım. Samsunspor maçında beş oyuncumuz kaybettik. Niye? Çoğu sinirden ve profesyonel olmayan davranışlar yüzünden. İkinci maç Gaziantep'leydi, iki oyuncumuz daha gitti. Yetmedi, bu iki maçta bir sürü oyuncu, sırf protesto etmek için sarı kart gördü. Ben şunu hiç anlamıyorum. Bir hakem durduk yere niye sarı kart gösterir ki? Kara kaşına kara gözüne mi gi-

cik? Bu kartları hak ettiğimiz için gördük bence. Oysa Beşiktaş ilk sene bütün maçları neredeyse hep aynı oyuncularla kazandı; Ben - Zago, Ronaldo, Ahmet Yıldırım - Tayfur, Günti, İbrahim Üzülmez, Kaan Dobra, Pancu, Sergen, İlhan. Bu kadar belliydi onbirimiz. Ama aralık ayına kadar gitti bu. O tarihten itibaren takım tamamıyla değişti. İlk maçta beş kişi kart gördü. İkinci maçta da iki, etti mi yedi? Bu, takımın %60'ı, %70'i demek. İbo iki, Zago iki, İlhan Mansız üç maç ceza aldı. Derken takımdaki birliklilik ortadan kalktı.

▼Peki bu sene için nasıl bir yorum yaparsın? Bu sene de kart problemi aynı şekilde devam ediyor çünkü.

▲Benim anladığım kadıyla biz çok sinirliyiz. Kendi kendimi eleştirebilen bir insanım. Herkesten önce ben kendimi eleştiririm. Evet, hakemler hata yapıyor olabilir. Ama maç sırasında biz de çok ha-

istediğim de bu zaten. Görev verildiğinde en iyisini yapmak.

▼Seni seyretmek büyük bir zevk. Özellikle de oyunun parçası ve atak anında bu kadar etkili olarak katlan bir oyuncu olarak. Bazen asist bile yaptığını biliyoruz. Peki unutamadığı bir pas var mı?

▲Chelsea'de Sergen'e verdiğim top en yenilerden aklımda kalan. Benim attığım topları en iyi alabilen oyuncular Sergen ve Boca Juniors'tan Barros Schelotto. Bu adamların ikisi de hızlı adamlar değil. Ama ben onlara topu attı-

ğım zaman en iyi şekilde değerlendiriyorlar. Göğsüyle ya da ayağıyla tek bir hareketle pozisyon yaratıyorlar. Onlar nereye atmamı söylüyorlarsa ben oraya atıyorum, geri kalanla onlar uğraşılıyor. Ben Sergen'e bir maçta altı tane top attım, altısını da aldı ve atak geliştirdi.

▼Artık 35 yaşındasın, kariyerinde bundan sonra bir adım daha atacak mısın?

▲Beşiktaş'la bir yıl daha opsiyonlu kontratım var. Niyetim futbol hayatımı Beşiktaş'ta noktalamak. Ne yazık ki altı aydır sahada olmadım. Sahada kendimi çok mutlu hissediyorum, çok eğleniyorum ve daha fazlasını verebilmek istiyorum. Yarın Beşiktaş bana dese ki 'tamam Oscar çok teşekkür ederiz, bundan sonra sensiz devam edeceğiz', ben biliyorum ki başka bir takım bulup devam edebilirim. Ama bir sene daha Beşiktaş'ta kalmak isterim. Öyle ya da böyle bugüne kadar bana verdikleri her şey için Beşiktaş'a ve Beşiktaşlılara müteşekkirim. ■

Martin Edwards

Futbol Tartışma

Büyük balık futbolu yutuyor!

Premier Lig, ülkemizdekine benzer bir tartışmayı yaşıyor. Çünkü Manchester United, Chelsea ve Arsenal dışındakiler, artık şampiyonluk yarışının birer figüranı gibi görünüyor.

İlker Uğur

İngiltere'de son zamanlarda ilginç bir tartışma başladı. Aslında pek de dile getirilmeyen "ne olacak bu küçük takımların hali" sorusu herkesin aklını kurcalıyordu. Ama hiç bu kadar yüksek sesle tartışılmamıştı. Sonunda soruna neşter attı İngilizler. Çünkü biliyorlar böyle giderse işler sarpa saracak!

Özellikle Premier Lig'den dördüncü şampiyonun çıkmasını bekleyenler, Manchester United üzerinden sistem eleştirisi yapıyorlar şu sıralar. Fakat açık bir gerçek var: 1992 yılında kurulan Premier Lig'de sadece 3 takım şampiyon olabildi. Blackburn Rovers, Arsenal ve Manchester United. Blackburn'un şampiyonluğunun da rast-

la konusu olarak bu tartışmayı ele alıyor. Geçtiğimiz ay David Conn imzalı bir makaleyle durum değerlendirmesi yapan dergi, bu sayıda ise futbolun önde gelen aktörleriyle yapılan röportajlarla tartışmayı daha geniş bir ortama taşımış durumda.

Bilindiği gibi Manchester United'ın 1990'ların başından itibaren süregelen önlenemez yükselişi ve elde ettiği büyük başarılar bütün dikkatleri bu kulüp üzerine çekmişti. Peter Kenyon ve Martin Edwards'ın ticari deha-ları, Alex Ferguson'un taktiksel ve motivasyonel becerileriyle birleşince sürekli başarı ve kâr eden bir yapı doğmuştu. Bu makine hâlâ başarıyla işlemeye devam ediyor. Arsenal'de ise bu rolleri paylaşan iki kişiydi. David Dein'in yöneticilik becerileri, Arsene Wenger'in başarılı menajerliğiyle birleşince bir anda Manchester United ile en tepede baş başa kalmışlardı. Bu sezon onların yanına Abramovich'in Chelsea'si yerleşti.

Bu üç takımın birkaç sezon daha rakesiz bir şekilde şampiyonlukları paylaşacağı öngörülebilir. İşin kötüsü, Nottingham Forest'in ve Ipswich Town'un Birinci Lig'e çıktıkları sene büyük sürprizler yaparak şampiyon oldukları dönemler artık çok uzak geçmişte kalmış gibi. Premier Lig'e yükselen takımların ilk sezonlarında değil şampiyon olması, ilk onda yer alması bile artık neredeyse hayal. Çünkü Premier Lig ve diğer ligler arasında çok büyük bir gelir farkı var ve bu fark nedeniyle Premier Lig'in yeni kulüpleri ilk sezonlarında büyük bir şok yaşıyorlar. Futbolcuların maçları, transfer ücretleri elde edilen TV gelirlerini aşan ölçüde artıyor. Bu taraftarlar için de büyük bir şok.

Alan Curbishley

Çünkü bilet fiyatları da Premier Lig'de Birinci Lig'e oranla çok daha yüksek. Hillsborough Faciası sonrası kaleme alınan Taylor Raporu, stadlarda bilet fiyatlarının en fazla 6 po-und olmasını öngörürken şu an Chelsea'nin maçını izlemek isteyen bir deplasman takımı taraftarı yaklaşık 48 pound ödemek zorunda!

Pasta Paylaşımı

Aslında gelir eşitsizliğini yaratan en büyük etken havuz sisteminde paraların eşitsiz dağılımı. Yayın haklarından toplanan paranın %50'si Premier Lig'de yer alan 20 kulübe eşit dağıtılıyor. %25'i sezon sonu oluşan sıralamaya göre, geri kalan %25 de canlı yayınlanan maçları oynayan kulüplere veriliyor. İlk bakışta bu dağılım hakkaniyetli gibi görünse de aslında eşit paylaşılan %50'nin dışında kalan paranın neredeyse tamamını büyük kulüpler alıyorlar. Çünkü onların maçları canlı yayınlanıyor ve onlar ligu üst sıralarda tamamlıyorlar. Bunun yanında İngiltere Futbol Federasyonu'nun 1988-98 arasında başkanvekilliği görevini yürüten Graham

Kelly bu adaletsizlikte Şampiyonlar Ligi'nin çok büyük bir payı olduğunu vurguluyor.

"Eskiden tek takımın katıldığı Şampiyonlar Ligi'ne şu anda 4 takım katılıyor ve bu 4 takım yaklaşık 50 milyon dolarlık bir geliri paylaşıyorlar. Bu Premier Lig içindeki gelir farkını artırıyor." Kelly'nin itirafları devam ediyor:

"Premier Lig dışındaki takımları koruyacak önlemleri zamanında almadık. Televizyon gelirlerinin bir kısmının alt liglere verilmesi gerekiyordu ve biz bunun için gerekli mücadeleyi yapamadık."

Mücadele gerçekten en önemli kavram bu noktada. Çünkü İngiltere Futbol Federasyonu 1980'lerin sonunda daha fazla gelir elde etmek için ligiden ayrılmayı düşünen ve kendilerine özel bir yayın anlaşmasını ITV'ye kabul ettiren 5 büyük kulübün (Manchester United, Arsenal, Everton, Liverpool ve Tottenham) tehdidinde, Yeni oluşacak Premier Ligi, 5 büyük kulübün kurallarına göre kurarak boyun eğdi. Ligin diğer kulüpleri de yeni sistemi seve seve kabul ettiler, çünkü onlar için de yeni olanaklar açılacak ve zenginleşeceklerdi. Birinci Lig kulüpleri de yeni sisteme ses çıkarmadılar, çünkü bir gün gelecek onlar da Premier Lig'in birer parçası olacaklardı. Fakat kazın ayağının öyle olmadığı 12 sene sonra ortaya çıktı. Yayın hakları gelirleri %300, bilet fiyatları %900 ve futbolcu maaşları %1000 oranında arttı. Bu dengersiz artış sonucu İngiltere Profesyonel Ligleri'nde mücadele eden 72 kulübün 37'si borçlarını ödeyemeyecek duruma düştü. Bunların pek çoğunu Premier Lig'e yükselip düşen takımların oluşturduğunu söylemek yanlış olmasa gerek. Futbol hiçbir zaman bu kadar çok parayı ve bu kadar finansal sorun yaşayan kulübü bir arada görmemişti.

Futbol Taraftarları Derneği Başkanı ve Stoke City taraftarı Malcolm Clarke bakın ne diyor: "Elbette bir taraftar olarak takımımın Premier Lig'e yükselmesini istiyorum. Fakat bu ligde rekabet edeceğimize inanmıyorum. Menajerimiz ne kadar başarılı olursa olsun eğer Premier Lig'e yükselirsek farklı yenilgiler alacağız. Premier Lig'e yükselmek bir kulübün sonu olabilir. Heyecanlanmak doğru ama korkmak da gerekiyor. Hem bilet fiyatları da çok yükselecek. Örneğin Crystal Palace-WBA arasında oynanan maçta bilet fiyatları geçen sene aynı takımlar arasında Birinci Lig'de oynanan maça göre %70 daha pahalıydı."

Charlton Athletic Menajeri Alan Curbishley, Premier Lig adaletsiz olarak gelişmeye devam ederse olabilecekleri şöyle öngörüyor:

"Premier Lig'in en büyük endişesi -koçya Premier Ligi'ne dönüşmek olmalıdır. İskoçya'da bazı maçları izliyorum ve Rangers ile Celtic deplasmanda oynasalar bile stadlar dolmuyor. Taraftarlar olaya şöyle bakıyor: 'Bu maçı kazanamayacağımız nasıl olsa neden paramızı harcayalım?' Gelecekte Premier Lig'in hasılat gelirlerini düşürmemek için ilginç önlemler almak zorunda kalabiliriz."

Büyük takımların bu kadar etkili olduğu Premier Lig'de onların arasına katılmak isteyenler büyük kumarlar oynayabiliyorlar. Leeds United bu takımların başında geliyordu örneğin. Tökezlediler ve küme düştüler. Onların düştüğü durumdan ders alan pek çok kulüp olsa da hâlâ bazı kulüpler büyük paralar harcayarak atılım

Manchester City komşusunu yakalamak için her çabayı sarf ediyor. 60 milyon po-und borçla sü-rekli transfere devam ediyorlar.

Peki futbolcu cephesinden durum nasıl görünüyor? Graeme Le Saux en az beş sezon bu 3 takımın şampiyonluğu kimselere bırakmayacağı-nı belirtirken önemli bir vurgulamaya yapıyor:

"Bu 3 takımın hegemonyasını kıracak en büyük gelişme bir başka Roman Abramovich'in ortaya çıkması olur."

Le Saux paranın ne kadar önemli olduğunu ise şu sözleriyle belirtiyor: "Chelsea'nin şampiyon olmasını çok isterim fakat bu paranın ne kadar etkili olduğunu

kanıtlar sadece. Gerçi Chelsea şampiyon olamasa bile Abramovich'in milyonları Chelsea'yi Arsenal ve Manchester United düzeyine taşıdı."

İngiltere kulüpleri arasında sürekli açılan farkı çözmek için gözler devlete dönmüş durumda. Konuyla ilgili görüşleri alan İşçi Partisi milletvekili Andy Burnham bu gelişmeyi onaylıyor ve futbola ilgili bir çalışma grubunun ve futbolun 3 ayağını bütünleştirecek bir hükümet aracısının varlığının yakın zamanda gerçekleşebileceğini söylüyor. Burnham'ı dinleyelim:

"Şu an hükümetin müdahil olacağını sanmıyorum. Bunu kimsenin kabul edeceğine inanmıyorum. Fakat Futbol Federasyonu kendisine çekidüzen veremez ve re-

form yapmazsa bir noktada hükümetin müdahale edip bu sistemin devam etmesine izin veremeyeceğini düşünüyorum."

Peki Premier Lig'in kurulmasında temel sebep neydi? İngiltere Milli Takımı eski Teknik Direktörü Roy Evans Premier Lig'in ilk günlerinde "Hırs"ın Premier Lig'in gerisinde yatan en büyük motivasyon olduğunu söyler. Daha fazla kazanma, daha fazla büyüme, paylaşma ve para hırsı Premier Lig organizasyonun temel dinamimidir. Fakat bu dinamik uzun zaman beri İngiliz futboluna zarar veriyor.

Örneğin Bolton Baş-

kkanı Phil Gartside Premier Lig'in kazancından altı liglere pay verip vermemesi konusunda gelen soruya şu yanıtı veriyor:

"Verilmesi gerektiğinden emin değilim. Anlamanız gereken şu: Premier Lig en iyi lig; yayıncı bu maçları yayınlamak istiyor ve izleyiciler bu maçları seyretmek için para ödüyorlar. Bu kaliteyi kalıcı kılmak için bir maliyet var ve bu yüzden gelirleri paylaşamayız."

Bu aslında Premier Lig'in kuruluşundan önce Martin Edwards söylediği şu sözü çok anımsatıyor:

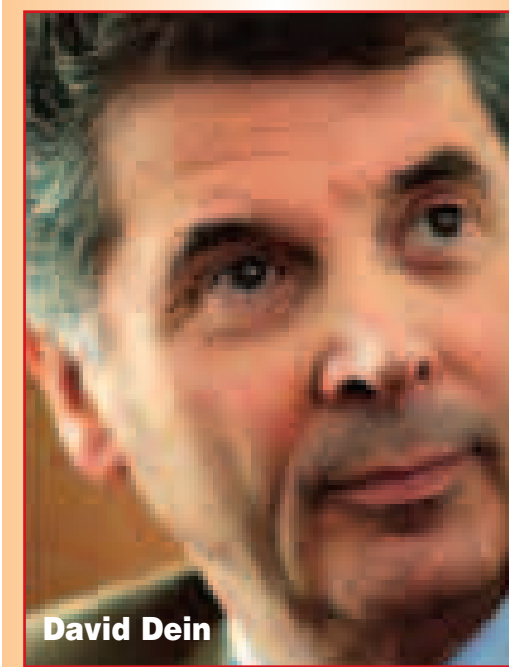
"Küçük kulüpler bu oyunu kurutuyorlar, bu yüzden hepsinin uyutulmaları (yok edilmeleri) gerek."

Taraftar temsilcisi Malcolm Clarke'ın bu söylemine en iyi karşı yanıt ise şöyle: "Herkes Premier Lig'in dünyanın en iyi lig olduğunu söyleyerek kendi kendisini kandırıyor, fakat nerede bunun kanıtı? Eğer bu doğru olsaydı İngiliz takımları Şampiyonlar Ligi ve UEFA Kupası'nı her sene kazanırlardı."

Diyeğim İngiltere'de daha adaletli bir düzen için yeni bir yapılanma arayışı başladı. 12 sene sonra, oturmuş bir sistemde reform uygulaması çok zor elbette. Buna en büyük itiraz da büyüklerden gelecektir. Fakat küçük kulüplerin ayağa kalkıp tamamıyla kendileri aleyhlerine işleyen bu sistemi düzeltmeleri lazım. Yoksa her küme düşen takım batma tehlikesiyle karşı karşıya yaşayacak ve pek çoğu ayakta kalamayacak. Avrupa Süper Ligi'ne katılma kartını saklı tutan büyük takımlara ise Everton taraftarı Andy Burnham'ın bir cevabı var:

"Büyük takımlar Avrupa Süper Ligi'ne katılma tehdidinde bulunurlarsa, diğer takımların onları havaalanından yolcu etmelerini izlemek çok hoşuma gider."

Büyük takımlar her ligde var. Adaletsizlik ve eşitsizlik de. Fakat İngiltere futbol kamuoyu bu eşitsizliği kendisine dert edinmiş durumda. Bunun önüne geçip ideal bir çözümün arayışı içindeler. Futbol temelde birilerinin kazandığı bazıların kaybettığı bazen de berabere biten bir spor. Fakat sahada adil ve rekabetçi bir mücadele için öncelikle saha dışında eşitlik gerek. Sadece üç dört takımın aslan payını aldığı, diğer takımların figüranı Premier Lig organizasyonun temel dinamimidir. Fakat bu dinamik uzun zaman beri İngiliz futboluna zarar veriyor. Örneğin Bolton Baş-

David Dein

Peter Kenyon

Boş tribünlere sıkıldık!.. oynamaktan

Kimi “para”, kimi “tesis”, kimi “oyuncu” diyor. Nurullah Sağlam bunları geçmiş, “destek” istiyor. Takımının yanında, takımına coşku sağlayacak bir taraftar katılımını özlüyor. Ve çoğu sıkıntının 12. adamın yaratacağı sinerjiyle aşılabileceğini vurguluyor

Söyleşi

Jaziri ile yerel bir televizyon kanalının programına katıldık. Jaziri'nin söyledikleri şu, “ben her maç ful stada oynasam performansım %60 artar”. İstikrarsız olduğunu kabul etti ama bunu seyirciye bağladı. Yani diyor ki yani biz kendi içimizde iyi takımız, beni motive eden dışarıdaki insanlar olmalı. Düşünün bunu yabancı bir oyuncu söylüyor. Olay bu kadar açık ve net.

▼Gaziantepspor Süper Lig'in, eski deyimle en nevi şahsına münhasır takımlarından biri. Şu açıdan farklı: Eğer Anadolu ve İstanbul takımları diye bir ayrım yapılıyorsa, bu ayrımda Anadolu takımlarından farklı bir yerde ya da onların en üstünde yer alıyor. Bugünde baktığımızda, mali açıdan, kulüp idaresi ve tesisler açısından şu anda birçok takımın gıpta edeceği imkânlarla sahip. Fakat şampiyon olacak kadar da iyi olamıyor. Bir eşik var, o eşik bir türlü atılamıyor. Bundan dört sene evvel İstanbul'da Fenerbahçe'ye 4-3 kaybedilen o maçtan beri, bu herkesin kabullendiği bir gerçek oldu. Sonrasında da takımın profili biraz düştü. Ne oldu gerçekten? ▲Sizin de dediğiniz gibi İstanbul takımlarıyla Anadolu takımları arasında sıkışmış bir hüviyette Gaziantepspor. Yine bizim gibi bir Gençlerbirliği var, bir de yeni gelen Denizlispor var. Bu takımların ortak özellikleri iyi yönetiliyor olmaları. Hem idari açıdan, hem de tesis açısından, hem de mali açıdan gerçekten çağdaş bir yönetime sahipler. Gaziantepspor'un bu başarısının arkasındaki gerçek sırlardan bir tanesi ise, hem iyi yönetiliyor olması hem de yönetim bazında belli mevkilerde belli

işleri iyi yapabilecek insanları seçerken son derece başarılı olması. İşte bütün bunlar Gaziantepspor'u farklı bir konuma itiyor. Eşiğin üzerine çıkma sorusuna gelince, belli kulüpler belli yerlere geldiğinde ekonomik boyutlarla doğru orantılı bir gerçekle karşılaşılıyor. Ne kadar iyi yönetilirse yönetilsin, Gaziantepspor'un şu anda üç büyükle baş edebilecek kadar büyük bir ekonomik gücü yok. Kaldı ki bir takım yeni gelişmeler de Gaziantepspor'u büyük sekteye uğrattıyor. Bunların ba-

şında da serbest dolaşım hakkı geliyor. Bu düzenlemeler en fazla etkilenen takımların başında da biz geliyoruz. Çünkü eskiden elimizdeki oyuncuları çok rahat paraya çevirebiliyorduk ve bu sayede yaşamımızı çok rahat sürdürebiliyorduk. Mesela sene içinde birden fazla oyuncu sattığımızda, bütçemizi neredeyse ikiye katlıyorduk ve daha iyi oyuncular transfer etme şansına sahip oluyorduk. Şimdi bu imkân yavaş yavaş gidiyor elimizden. Yabancı oyuncu transferinde ben bu kulübün son altı yıldır söz sahibi antrenörlerinden biriyim. Olayları yakinen yaşayan biri olarak şunu net bir şekilde söyleyebilirim. Artık iyi yabancılar yerine bonservisi çok ucuz olan oyuncuları ya da bonservisi elinde olan oyuncuları almak zorunda kalıyoruz. Yine de sıfıra yakın hata ile devam etmeye çalışıyoruz ve gayet kaliteli oyuncular buluyoruz. Ama dediğim gibi ekonomik boyutlarımız biraz daha üst düzeyde olsa, mesela ikinci yarıya girerken birkaç iyi takviye yapabilesek her şey başka türlü olabilecekti. Ama olmadı işte. Bu, takımın ekonomik boyutu ile alakalı bir şeydi. Maliyetlerin çok yüksek olması imkânları tıkadı. Velhasıl, ekonomik koşullar bizi, çok yukarılara oynamaktan men ediyor artık. Tabii bütün bunların yanında bir başka sorun

da kente ilgili. Eğer siz yukarılara oynuyorsanız, kentin de sizi desteklemesi lazım. O 4-3 biten Fenerbahçe maçında İstanbul'daki seyirci sayımız 50-100 civarındaydı. Onlar da inanmıyordu yani. Eğer büyük düşünmek gerekiyorsa aranızda size inanlar olmalı. Başarı bununla doğru orantılı. ▼Siz uzun yıllardır Gaziantepspor'da çalışıyorsunuz değil mi? Teknik adamlıktan önce antrenör olarak görev yapıyordunuz sanırım... ▲Teknik direktör olarak ikinci yılımı bitti, üçüncü yılıma girdim. Ama ondan evvel de hep bu yapının içindeydim. Oyuncu olarak oynadım. Sonra ikinci lig takımında, alt-

da kentle ilgili. Eğer siz yukarılara oynuyorsanız, kentin de sizi desteklemesi lazım. O 4-3 biten Fenerbahçe maçında İstanbul'daki seyirci sayımız 50-100 civarındaydı. Onlar da inanmıyordu yani. Eğer büyük düşünmek gerekiyorsa aranızda size inanlar olmalı. Başarı bununla doğru orantılı. ▼Siz uzun yıllardır Gaziantepspor'da çalışıyorsunuz değil mi? Teknik adamlıktan önce antrenör olarak görev yapıyordunuz sanırım... ▲Teknik direktör olarak ikinci yılımı bitti, üçüncü yılıma girdim. Ama ondan evvel de hep bu yapının içindeydim. Oyuncu olarak oynadım. Sonra ikinci lig takımında, alt-

Buraya gelmek için çok çalıştım

Teknik direktör olarak ikinci yılımı bitti, üçüncü yılıma girdim. Ama ondan evvel de hep bu yapının içindeydim. Şu anda da kendimce gelebileceğim en üst mevkideyim. Buralara gelmek için çok çalıştım, çok çaba sarfettim. Lakin, böyle mevkilere gelebilmekten çok o mevkilerde kalabilmek için çalışmak zorundasınız.

tane aldık, en iyisinden aldık ve verebileceğimiz tüm parayı ona verdik. Ama alternatif olmadı mı sıkıntı oluyor. Üç forvetimiz vardı, üçü de sakatlandı. Bir de üzerine kaleci sakatlığı yaşadık. Yetmedi, Lazarov milli maç için İrlanda'ya gitti. Antrenörlerine mektup yazdım. Dedim ki 'özel maç, bu adamı oynatma'. Çünkü adam Avrupa Şampiyonası'ndan geldi, hiç tatil yapmadı, biz de tam ona göre ayarladık. Galatasaray maçıyla da bir çıkış yakaladık, her şey iyi gidiyordu. Ama adam bir gitti, sakat döndü. İki ay sakatlığı geçmedi. Sonra Jaziri aynı şekilde sakat geldi, bir de Hasan Özer'in sakatlığı nüksedince işler kötüye gitti. Bu dönemde bizim forvetin kişi başına attığı gol sayısı biri aşmadı. Lazarov penaltıdan, Jaziri, mağlup olduğumuz Denizli maçında, Hasan Özer ise deplasmanda berabere kaldığımız Konya maçında atmış. Bir de bunların yanında kaleci sakatlığı eklenince bocalamaya başladık. Alternatif kalecimiz PAF takımından aldığımız, tecrübesiz bir arkadaşımızdı. Sekiz maçta kaleyi ona emnet ettik. İşte bu sekiz maçta bir galibiyetimiz var. İşte bunlar kötü gidişin nedeniydi.

▼O dönemde öyle bir bocalama oldu. Bunun sonucunda da siz istif ettiğiniz. Ama istifanızı geri aldınız. Neden böyle oldu?

▲Ben yedi seneden beri bu takıma hizmet ediyorum. Geçen sene UEFA Kupası'nda çok iyi işler yaptık. Ama kötü giderken tribünden iki üç tane çatlak ses geldi. Gerçi çok fazla da değildi, ama ben o hiddetle gittim, istifa ettim.

▼Sonra nasıl geri döndünüz?

▲Akşamına yönetim kurulu toplandı, istifamı kabul etmediler. O aşamadan sonra farklı bir diyalog içerisine girdik. Her iki tarafın da birbiri üzerindeki emeğini gördük. Sonuçta dönmemi istediler. Bende başkanımı kıramayarak geri döndüm ve göreve devam ettim.

▼Siz Antep'in aynı zamanda. İlginçtir, bizde aynı şehrin insanına çok da az

hoşgörü gösteriliyor. Nedense Türkiye'de böyle bir gerçeklik var. Futbol takımlarında görev yapanlar o bölgenin insanı ise ilişkiler daha bir gergin oluyor. Bunun nedeni nedir size göre?

▲Aslında taraftar ile benim aramda o maça kadar hemen hemen hiç sıkıntı yaşanmadı. Benim özverili bir biçimde çalıştığımı, Gaziantepspor'un her zaman ilk tercihim olduğunu onlar da biliyordu ama dediğim gibi o maça 1-2 çatlak ses çıktı. Onu da esasında çok fazla takmamam gerekirdi, ben de hatalı davranmam ve çok sorun ettim. Bu olayın dışında da hiçbir problem yaşamadım. Taraftarın beni gerçekten çok sevdiğine inanıyorum, ben de onları çok seviyorum. Sadece maçlara katılımın az olmasından dolayı sitemde bulunuyorum o kadar.

▼Ama eskiden Gaziantep seyircisinin katılımı bu derece düşük değildi. Özellikle seksenli yıllarda tribünler ful çekerdi. Ne oldu da Gaziantepspor taraftarı takımından bu kadar soğudu?

▲Ben yedi sene Gaziantepspor'da futbol oynadım. İkinci ligde şampiyon olduğum sene yine beraberdik. O zamanlar gerçekten önemli sayıda seyirci olurdu tribünlerde. Gittiğimiz deplasmanlara bile birkaç otobüs gelirlerdi. Oysa sizin de söylediğiniz gibi inanılmaz bir seyirci düşüşü yaşanıyor son yıllarda. Mesela bu sezon lige çok iyi bir giriş yaptık. Beş maçta dört galibiyet aldık ve altıncı maçta, beşte beş yapan Trabzon deplasmanına gittik, oradan da beraberlik ile döndük. Bunlar, gerçekten iyi sonuçlardı. Çünkü bu altı hafta içinde Galatasaray, Beşiktaş galibiyeti, Trabzon beraberliği vardı. Yine de seyirci gelmiyordu tribüne. Diyarbakır maçına döndüğümüzde, düşünün o maçı kazansak lider olma şansımız vardı, tribündeki seyirci sayısı 1000 ya da 1500 idi. Yani, bu atmosfer içinde dahi eğer seyirci bu kadar geliyorsa bunu sonuçlara bağlamamak lazım. İlerleyen haftalarda 2000-4000 kişiye oynadığımız oldu. Oysa bu takımın seyirciyi tribüne çekebilmek için bir sürü yıldızı da var. Tank, Lazarov, Jaziri gibi... Özellikle Tank gibi tribüne hoş gelen hareketler yapan bir oyuncu. Ama gelmiyorlar işte. Demek ki sorun oyuncular da değil. Ben bunu şuna bağlıyorum. Son yıllarda Gaziantep kenti kozmopolit bir yapıya büründü. Dolayısıyla da kendi şehrimizde bizden daha fazla Galatasaray, Beşiktaş, Fenerbahçe sempatisini olmaya başladı. Bu da seyircinin azalmasına neden oldu. Şunu açıkça söylemek isterim. Tribündeki durum böyle olduğu sürece bir kent, şampiyonluğu hak etme hakkına sahip değil. İlk önce kentin tam anlamıyla takımına sahip çıkıp, onu her zaman ön planda tutması gerekir. Bence inanmışlık ve adanmışlık dediğimiz şey bununla doğru orantılıdır. İnanmazsanız hiçbir şeyi gerçekleştiremezsiniz. Dolayısıyla da önce bu güvensizliği ortadan kaldırmak ve taraftarı takımına inandırmak gerekiyor.

▼Peki Gaziantepspor'un şu andaki hedefi nedir? Bu güvensizlik hedeflerin düşmesiyle ilgili bir problem de olabilir mi mesela? Bir Gaziantepspor taraftarı ne bekliyor takımından?

▲Biz belli şanssızlıklara yakalanmasaydık mutlaka UEFA Kupası'na gitmeyi istiyorduk. Hem de bunu lig yoluyla, büyük rakiplerle oynayarak başaracağımıza inanmıştık. Ama dediğim gibi şanssızlıklar bizi bu yoldan alıyordu. Buna rağmen Türkiye Kupası yoluyla UEFA Kupası'na gitme şansımız var hâlâ. Gerçekten zor bir kura çekmemize rağmen ne olursa olsun bu yolda gitmeyi hedefliyoruz. Hepimiz de buna inanmış durumdayız. Ama seyircinin olaya bakış açısı farklı.

▼Belki de şampiyonluğa oynayan bir takım bekliyorlardır...

▲Tamam ama şampiyonluk bekleyen bir takım isteyebilmek için, önce seyircinin kendi üzerine düşen görevleri yerine getirmesi gerekmez mi? Biz de coşku istiyoruz, destek bekliyoruz. Açıkcası boş tribünlere oynamaktan sıkıldık. Geçenlerde Jaziri ile yerel bir televizyon kanalının programına katıldık. Jaziri'nin söyledikleri şu, "ben her maç ful stada oynasam performansım %60 artar". İstikrarsız olduğunu kabul etti ama bunu seyirciye bağladı. Yani diyor ki biz kendi içimizde iyi takımız, beni motive eden dışardan insanlar olmalı. Düşünün bunu yabancı bir oyuncu söylüyor. Olay bu kadar açık ve net. Hem insana sormazlar mı? Madem şampiyonluk bekliyorlar, muhteşem gittiğimiz o meşhur sezonda neredeydiler?

▼Biraz teknik konulara girelim. Oyun anlayışına dair iki görüş var; birincisi,

Son yıllarda Gaziantep kenti kozmopolit bir yapıya büründü. Dolayısıyla da kendi şehrimizde bizden daha fazla G.Saray, Beşiktaş, Fenerbahçe sempatisini olmaya başladı. Bu da seyircinin azalmasına neden oldu. Şunu açıkça söylemek isterim. Tribündeki durum böyle olduğu sürece bir kent, şampiyonluğu hak etme hakkına sahip değil.

'Ben kendi oyun anlayışımı takıma yansıttım ve o oyun anlayışının başarılı olması için çabalarım, onu uyguladım. Rakip kim olursa olsun bu değişmez', diyor. Diğer de, Türkiye'de rakibe göre belli önlemler almadığınız zaman bunu becermenin çok zor olduğunu ve oyun konseptini ona göre kurmak gerektiğini iddia ediyor.

▲Rakibin özelliklerini bilmek tabii ki çok önemli. Bu her branş için böyle bence. Bir boksör bile kavgaya ederken rakibinin en etkili zamanını ölçmezse istediği kadar kuvvetli olsun, akıllı mücadele etmedikten sonra kaybetmesi kaçınılmaz olacaktır. Bizim durumumuz da bunun gibi, ben buna gerçekten inanıyorum. İlk önce rakibi iyi analiz edip ona göre belli tedbirler alıp daha sonra top sizdeyken de rakibin eksiklerine göre kendi özelliğinizi ön plana çıkarmak daha mantıklıdır bence. Biz böyle çalışırız. Bir rakibe karşı tedbir alırken analiz ve istatistik bizim en çok faydalandığımız şeylerdir.

Aksi takdirde kâğıt üzerinde ne yaparsanız yapın Roma'ya karşı galip gelme şansın olmaz. İnandırılmaz bir disiplinle oynadı futbolcularım. İnandıkları taktik anlayışı son noktasına kadar yerine getirdiler. Dolayısıyla bu maçlardan bana göre taktiksel anlayışla galip çıktık. UEFA'nın genelinde söz konusuysa bu. Roma, Lens, Maccabi Tel-Aviv maçları hep oyun disipliniyle kazanılmış maçlar. Tel Aviv karşısında hiç gol yemedik. Lens'tan bir gol yedik. Roma'yı da Antep'ten golsüz gönderdik. Uç maçın üçünde de içeride gol yemedik. Biz bu tarz maçlarda şuna inanmıştık, iç sahada gol yemezsek deplasmanda gol atmaya zaten becerebiliriz. Dolayısıyla da oynadığımız her deplasman maçında gol bulmak bizim için sıkıntı yaratmıyor. Sadece kapanan takımlara karşı zaman zaman sıkıntı yaşadık. Şuna gelmek istiyorum; önce kendi özelliklerimizi iyi analiz edip ona göre oynamak, kendi yeteneğimize göre oynamak için

için. Devre arasında bile aldığımız genç oyuncu sayısı altı. Bunlar birer birer izlenmiş, kaliteli oyuncular. Bunlardan minimum %50'si Gaziantep'te belli bir dönem sonra oynayabilecek kapasitede, potansiyeli olan çocuklar. Tabii kesin oynar demek doğru olmaz. Gelişim süreci içerisinde onlar da üzerine düşen görevleri yerine getirirlerse Gaziantepspor'da oynayabilecek konuma gelecekler diye ümit ediyorum. Genç oyuncu politikasında da akılcı bir yol izliyor Gaziantepspor. Bunun örnekleri daha önce de var. Eğer zaten Gaziantepspor her sene bir ya da iki oyuncuyu vermiyor olsa, sizin dediğiniz gibi şampiyonluğa oynayabilir. Seyircinin kümesinin bir nedeni de budur belki. Belli bir konuma gelen oyuncuları hep vermek zorunda kalıyoruz. Ama bu ekonomik boyutlarla doğru orantılı. Bir de o oyuncunun kafasına büyük takım düşüncesi bir kez girer mi ne yaparsanız yapın yıka-

Bir aile ortamı içinde çalışıyoruz

Bizde her şeyden önemlisi, Gaziantepspor'un bir aile ortamı içerisinde olması. Yaklaşık üç senedir burada teknik direktörlük yapıyorum, üç sene içerisinde takım içinde iki arkadaş arasında bırakın bir tartışmayı, en ufak bir kırgınlık bile gözlemlemedim. Bana göre de başarının en büyük etkenlerinden bir tanesi bu; birbirimizi sevmek, birbirimiz için mücadele etmek, inandığımız, adandığımız dava uğruna kenetlenmektir.

▼Neye göre analiz ediyorsunuz rakibi? Her maç için ayrı bir çalışma sisteminiz var mı?

▲Rakibin etkili olduğu bölgeler, ya da en etkili taktiği ve özellikle de rakibin zaafı bizim için ilk baz alınacak şeyler. Onların etkili olduğu tarafları elimizden geldikince kapatıp, zayıf oldukları tarafları da mümkün olduğu kadar iyi kullanmak hedefimiz. Birkaç örnek vermek gerekirse, mesela kalecinin topu oyuna sokuşundan yan toplardaki başarısına, topu elinden kaçırmaya kadar ya da defansın top tekniğinin yüksekliği, topu oyuna nasıl soktuğu, kısa topları mı uzun topları mı tercih ettiği, orta sahanın savunma anlayışını, ofans anlayışını; rakip forvetin etkili olduğu yönleri... İşte bunları çıkardıktan sonra da kendi takımımızda ona göre oyuncu tercihi yapıyoruz.

▼Taktik bir kararlar çevirdiğiniz maç var mı?

▲Geçen sene oynadığımız UEFA Kupası maçları tamamen taktiksel anlayışa dayanıyordu mesela. Rakip Capello ve Roma. Mutlaka iyi bir taktik anlayışınız olacak ve bunu oyuncularımıza inandırıp uygulatacaksınız ki başarılı olasınız.

en doğru, en akılcı tarafıdır. Biz hep buna inandık.

▼Gaziantepspor'un şöyle bir yanı da var. Altyapıdan ciddi anlamda oyuncu yetiştiriyorsunuz, her sene bunları transfer piyasasına sürüyorsunuz ve bundan ciddi bir gelir elde ediyorsunuz. Başta konuştuğumuz serbest dolaşım sektöre uğratmasa bu hep böyle gidiyordu. Ama şimdi sektöre uğradı bu süreç. Peki önümüzdeki dönemde ne olacak sizce? Yine altyapıdan bu kadar iyi oyuncu çıkartmaya devam edecek misiniz? Yoksa altyapıya bu kadar yatırım yapacağınıza, serbest dolaşımın mağduru olmak yerine ondan yararlanmaya mı çalışacaksınız?

▲Bizde her şeyden önemlisi Gaziantepspor'un bir aile ortamı içerisinde olması. Yaklaşık üç senedir burada teknik direktörlük yapıyorum, üç sene içerisinde takım içinde iki arkadaş arasında bırakın bir tartışmayı, en ufak bir kırgınlık bile gözlemlemedim. Bana göre de başarının en büyük etkenlerinden bir tanesi bu; birbirimizi sevmek, birbirimiz için mücadele etmek, inandığımız, adandığımız dava uğruna kenetlenmektir. Bu açıdan gençler hep önemli bizim

miyorsunuz. İstanbul takımlarını büyük takım diye adlandırıyorlar, oradan aldıkları meblağlar çok yüksek, medyanın oraya bakış açısı çok daha farklı, ilgi fazla, dolayısıyla oyuncuların da hedefi hep gitmek oluyor. Gitmezse hem size hem kendine zarar vermeye başlıyor. Böyle olunca da şampiyonluğa ulaşmak biraz daha zorlaşıyor.

▼Uç büyükler dışında bir şampiyon çıkması, özellikle Anadolu takımlarından bir şampiyon çıkması Türk futbolunun gelişmesi açısından çok önemli. Bu söyledikleriniz için biraz zor olduğunu gösteriyor çünkü Gaziantepspor bunu başarmaya en aday takımlardan biri olarak, onun bile ufunda bu zor gözüküyor... Değil mi?

▲Avrupa'nın değişik ülkelerinde havuzdan alınan pay aynı. Türkiye'de bu böyle değil. Bu yanlış ya da doğru, polemige girmeyeceğim. Ama eğer gerçekten Anadolu kulüpleri diğer kulüplerin seviyesine gelip şartlar eşit olursa o zaman sizin söylediğiniz gerçekleşebilir. Şu ortamda Anadolu'dan şampiyon çıkması bir hayalden öteye gidemez bence. ■

Yıldırım Baştürk

Yakın geçmişe dek, milli takımlarımız için en önemli kaynaklardan biriydi Avrupa. Özellikle Almanya'nın başka ülke milli takımlarını seçenlere vatandaşlık hakkı vermemesiyle futbolumuzun Batı cephesindeki en verimli musluk tıkanma aşamasında. Arka bahçede yeşeren filizler birer ikişer başka adreslere yönelmeye başladı.

Futbolumuzun arka bahçesi

Futbol inceleme

Ne kadar farkındayız bilinmez, ama pimi çekilmiş bir el bombası yavaş yavaş futbolumuza doğru yaklaşıyor. Gerçi emarelerini fark etmiyor değiliz. Ama her zamanki tepkiselliğimizle ya görmezden geliyoruz, ya da ötekileştirip nefret ögesi haline getiriyoruz. Dersimiz Türkiye doğumlu olmayan futbolcular, konumuz Milli Takım tercihleri. Bazıları için kolayına kaçıp işi 'Vatan-Millet-Sakarya' ile olayları açıklamaya kalksa da, aslında son derece çetrefil ve Türkiye için son derece kritik kararların alınacağı bir sorundan bahsediyoruz. Çünkü yurtdışından gelen Türk oyuncu ithali yavaş yavaş bitiyor. Peki, önce Selim Teber'le fark etmeye başladığımız, sonrasında ise Uğur Yıldırım olayı ile afalladığımız bu süreç nasıl gelişti? Ne oldu da bazı Türk kökenli oyuncular A Milli Takımı seçmez oldular? Hamaseti bir kenara bırakıp verilere baktığımızda karşımıza çarpıcı sonuçlar çıkıyor. Özellikle, Almanya'da halihazırda çok yoğun bir Türk nüfus futbol oynamaya devam ediyor. Örnekler anlatmak gerekirse; Hertha Berlin'in altyapısında 40 civarı Türk var. Bu rakam bazı kulüplerde 100'e yaklaşıyor. 80'in üzerinde oyuncu barındıran St. Pauli gibi, yabancılara karşı daha hoşgörülü olan kulüplerde ciddi sayıda Türk kökenli oyuncu var. Ama Milli Takım seçmelerine gelirken artık bu sayıda müthiş

Hamit- Halil Altıntop kardeşler

bir erozyon oluyor. Çünkü oyuncu sayısı artarken milli formayı seçenler hızla azalıyor. Bunun çok temel bir nedeni var. Almanya ile başlayan, daha sonra hızla diğer ülkelere de yayılacağı benzeyen bir uygulama birçok oyuncunun başını ağrıttı. Buna göre herhangi bir oyuncunun çift pasaporta sahip olması artık mümkün değil. Gerçi eskiden de bunu ya saklıyordu Almanya. Ama deyim yerindeyse 'kanunu dolanmanın' bir yolunu bulmuştu Türkiye: Almanya doğumlu çocuklar önce Türk vatandaşlığını bırakıyor ve Alman vatandaşlığına geçiyor, bu hakkı kazandıktan sonra tekrar Türkiye'ye başvurup ikinci pasaportlarını alıyorlardı. Ama artık bu kolay yol ne yazık ki kapandı, çünkü artık en tepe diplomasisi ile Almanya, bu rahatsız edici durumu giderme yolunu

rini Almanya'nın kozmopolit hayatının tamamıyla bir parçası gibi hissediyorlar. Bu da oraya her türlü sosyal bağla bağlanmalarına neden oluyor. Evini, ailesini, tüm yaşam alışkanlıklarını başka bir ülkeye kuran çocuklar için Milli Takım forması giderek bir opsiyon olmaktan çıkıyor. Çünkü milli duygular uğruna kimse yaşadığı hayatı altüst etmeyi göze almıyor. Bütün bunların üstüne bir de maddi imkanlar açısından Türkiye'deki zorluklar düşünüldüğünde işler iyice zorlaşıyor. Uğur Yıldırım'ın tercihi, birçok spekülasyonun aksine, en fazla bu noktadan besleniyor. Asıl soru şu; gönül bağı dışında Uğur Yıldırım'ı Türkiye'ye bağlayan şey ne? İşte bu soruya vereceğimiz cevabın kapsamı azaldıkça tercih eden oyuncu sayısı da bununla doğ-

üretmiş ve çift pasaportun yolunu kesmişti.

Almanya'yı harekete geçiren şey ise Yıldırım Baştürk olayı oldu. Almanya doğumlu, Almanya'da yaşayan ve Almanya'da oynayan bir oyuncuydu ama Türkiye için oynamayı seçmişti Yıldırım. Sonuçta Almanlar bu süreçte dur demenin kaçınılmaz olduğu gördü ve önlemler aldı. Artık futbolcular sadece bir pasaportu seçmek durumundalar. Eğer oyuncu başka bir ülkenin milli takımını seçerse Alman pasaportu hakkını yitiriyor ve Almanya'da yabancı konumuna düşüyor. Ve bu tercih birçok Türk kökenli oyuncuyu doğrudan, büyüdüğü yerde yabancı konumuna itiyor, ki bu da çok kolay göze alınır bir şey değil. Bu durumun ağırlaşmasında sosyal faktörler de yol alıyor. Futbolcuların büyük bölümü artık hayatlarını tamamen Almanya'ya konuşturmış durumdadır. Özellikle üçüncü kuşak Türk çocukları, kendile-

ru orantılı olarak azalıyor.

Zaten yakın zamanda bunun örneklerini görmeye başladık. Selim Teber dışında son dönemde yaşanan bir başka olay da 1987 doğumlu Stuttgart oyuncusu Serdar Taşçı vakasıydı. Milli Takım'a çağırılmasına rağmen, artık bu tip oyuncuların kaçırılmamak için örgütlenmiş olan Alman Milli Takımı yetkililerince korkutuldu ve Türkiye'yi seçmekten vazgeçti Serdar. Zaten Almanya bu konuda dört bir koldan önlem almaya girişmiş durumda. Futbolcuların oynayacağı A Milli Takımı seçene kadar, milli takım seçme hakkını saklı tutan yeni düzenleme de onların lobisiyle çıktı. Bunun yanı sıra UEFA'nın 18 yaş altı transferi ancak çok istisnai durumlarda kabul etmesi de Türkiye'deki takım-

Uğur Yıldırım

ların yoluna taş koyuyor. Böylece erken davranıp fırsat kollayanların da imkânları ellerinden alınıyor. Çünkü ailesi göç etmedikçe hiçbir 18 yaş altı futbolcuyu Türkiye'ye getiremiyorsunuz. Almanların FIFA'nın 2004 yılı başında uygulamaya koyduğu talimat, "A Milli Takım forması giymemiş olmak koşuluyla bir futbolcu diğer milli takımlarda oynamış olsa bile 21 yaşını doldurmadan önce özgürce oynayacağı milli takımı seçebilir" diyor. Çünkü böylece aile baskısı olmadan oyuncular kendi tercihlerini ortaya koyabilecekler. Bugün gelinen noktada, henüz A Milli olmayan Halil Altıntop dahil olmak üzere birçok oyuncu bu zorlukla uğraşmak durumunda artık. Ya Türkiye'yi seçecekler ve yaşadıkları ülkede yabancı olmayı kabullenecek ve bütün hayatlarını değiştirecekler, ya da 'milli mesele' baskısından sıyrılıp ait olduklarını düşündükleri kültürleri tercih edecekler. Siz olsaydınız ne yapardınız? Sadece milliyetçilik duygularıyla ekmek teknesi yürür mü? Karar vermek pek kolay olmasa gerek. Hatta terazinin bir kefeşi aleyhimize ağırlaşıyor sanki. Velhasıl, görünen o ki işler pek öyle kolay değil ve de olmayacak. ■

Metin Tekin:

Milli takımlara 5 yılda 73 oyuncu gönderdik

▼Futbolumuzun en büyük kaynaklarından biri Almanya. Siz nasıl çalışıyorsunuz orada?

▲Türkiye Futbol Federasyonu'nun Almanya'da bir bürosu var. Başında da ben varım bu büronun. Bana bağlı olarak çalışan beş tane de kadrolu antrenör var. Bunun dışında 15 kişilik bir de gönüllü antrenör grubumuz var. Onlar para almıyorlar ama bizim için oyuncu izliyorlar. Ayrıca Almanya'da yaşayan Türk anne-babalar yardım ediyorlar bize. Türk gazeteleri de arkamızdalar. Almanya'yla da sınırlı kalmıyoruz çoğunlukla. İsveç'e, Avusturya'ya da gidiyoruz. Velhasıl, yeterince veri biriktirebiliyoruz.

▼Tespit ettiğiniz oyuncuları nasıl belirliyorsunuz?

▲Senede 4 kere 5 kere her yaş grubundan seçimler yapıyoruz. Bu seçimler sonucu öne çıkan yetenekleri ise Milli Takım'da denemeye başlıyoruz. Her yaş grubundan futbolcu seçebiliyoruz. Mesela şu anda 1988'liler çok yetenekliler ve onlar arasından çok iyi oyuncular çıkacaktır.

▼Siz sadece milli takımlar için oyuncu beğeniyorsunuz değil mi? O düzeye gelemeyenler ilgi alanınız dışında ya- ni.

▲Evet teorik olarak sadece milli takımlar için çalışıyoruz. Ama pratikte bir sürü oyuncuyu görme, onların sorunlarına eğilme şansımız oluyor. Sonuçta bütün yazışmalar bizim elimizden geçiyor ve binbir türlü sorun çıkıyor ve onlara müdahale ediyoruz. Kimsenin bilmediği şeyler var. Mesela geçen gün Nusaybin spor'da üç ay oynamış bir çocuk geldi, bilmez bir nedenden ötürü geri dönmüş. Artık Almanya'da top oynamak istiyor, 'amatör takımında olsun oynayacağım' diyor. Alman Federasyonu da bize soruyor, bu çocuğun pasaport sorunu, mukavele sorunu

var mı diye? Böyle bir sürü oyuncu var.

▼Seçmelerde önemli oyuncular çıkarıyor mu gerçekten?

▲Bol bol. Şöyle bir örnek vereyim. 3 Nisan 2002'de yapılan seçimlerde bakın kimler oynamış. Bütün Avrupa genelinde 24 tane çocuk çağırılmışız. İsveç'ten iki kişi, Belçika'dan, Hollanda'dan da birer kişi vardı. Umit Milli Takımı için düşünülen isimlerdi hepsi ve 19-20 yaşındaydılar. Uğur Yıldırım ilk orada çıktı. Kaleci Aykut Erçetin yine orada sıyrıldı. Schalke'nin kalecisi Volkan Ünlü vardı mesela. Roda'nın ikinci kalecisi Taylan Aydoğan'ı çağırılmışız, ki bu sene Büyükşehir Belediye Ankaraspor istiyordu. Yine Barış Tuncer Saint Pauli'de oynuyor. Gürman Ağaç Hannover 96'nın Birinci Lig kadrosunda yer alıyor. Bunların yanı sıra Halil vardı, Hamit vardı ve o zamanlar daha Wattenscheid'da oynuyorlardı. ▼Böylesine önemli seçimler yapıyorsanız Türkiye'den de ilgi çoktur değil mi?

▲Ne yazık ki hayır. Kulüpler ne yazık ki çok ilgilenmiyor bu organizasyonlarla. Hatta şöyle bir çağrı bile yaptık bir keresinde. Tüm kulüplere yazı yazdım 'Gelin, izleyin' diye. Sonuçta bizim bu çocukların hepsini milli takıma alma şansımız yok, ama hepsi Türkiye'nin Birinci veya İkinci Ligi'nde oynayabilecek kapasitedeler. 18 Süper Lig kulübü ve 18 2A kulübüne faks çektim. Bir tek Bursaspor telefon etti ve nedir diye sordu. Ki o da benim bir zamanlar orada çalışmış olmam nedeniyle. Ama Bursaspor da dahil, hiçbir gelmedi. Oysa Stuttgart kulübünün temsilcileri, Hertha Berlin'in temsilcileri, hatta Schalke'nin antrenörleri geldi ve bir sürü oyuncu beğendiler. Peki diyeceksiniz ki bu çocuklar nasıl gitti Türkiye'ye. Menajerler vasıtasıyla. Çünkü onlar geliyor böyle organizasyonlara. Halil-Hamit Altıntop'u birçok kulübe biz-zat ben söyledim. O zaman 100.000 Mark'a alınabilirdi bu çocuklar. Ama gelmediler.

▼Milli Takım'a kaç oyuncu kazandırdınız bu şekilde?

▲Beş senede 73 oyuncu oynadı milli takımlarda. Mesela Volkan Aslan daha 16 yaşında milli oldu, ondan sonra Türkiye'de, İkinci Lig'de oynadı. Oradan Koçaeli'ye, ardından da Galatasaray'a ve Milli Takım'a geldi.

▼Ne yazık ki bu kaynak yavaş yavaş kuruyacak gibi. Bu gidişi engellemek için bir çalışmanız var mı?

▲Tabii ki var. Futbol Federasyonu nezdinde yapılacak girişimler var. Hukuk Kurulu bu konuya el atacak. Sonra UEFA'da lobi faaliyetine girişmemiz şart. Çift pasaport olmasa bile başka bir yol bulunmalı. Aksi takdirde buradan Milli Takım'a kazandıracağımız oyuncu sayısı çok azalacak. ■

Selim Teber:

Kafam çok karışık

▼Alman Genç Milli Takımı'nda ve Ümit Milli Takımı'nda oynadın. Ama Türkiye de seni A Milli Takım için rezerv oyuncu olarak görüyor. Yani bir tercih noktasına doğru gidiyorsun. Hangisini tercih edeceksin? Çok zor bir tercih bu; çünkü hayatın Almanya'da geçiyor ama Türk kökenlisin. Buraya geliyorsun iki arada bir derede kalıyorsun. Bu bütün akranların için büyük bir sıkıntı değil mi?

▲Bizim için en büyük sıkıntı pasaport. Türk pasaportum yok benim, ama Alman pasaportum var. Açık konuşmak gerekirse, Almanya'da yaşadığım için Alman pasaportu benim için çok önemli. Yarın ne geleceğini bilemeyiz. Sonuçta benim yaşadığım ülke Almanya. Bana öncelikli olarak Alman pasaportu lazım. Ne yazık ki Alman yasalarına göre çifte vatandaşlık artık yasak. Bu da beni çok zorluyor. Gerçekten zor bu pasaport işleri.

▼Senin kaygın şu mu? Diyelim ki Türkiye'yi seçeceksin, sonra devamı gelmeyecek, öyle olunca da bütün hayatını değiştirmek zorunda kalacaksın. Bu mu seni kaygılandırıyor?

▲Evet aynen öyle. İnsan çok karsarsız kalıyor.

▼Senin içinden geçen ne?

▲Ben, Türkiye için oynamak istiyorum. Ama Alman pasaportumu da vermek istemiyorum. Bütün sorun da bu!

▼Sence bu sorun nasıl halledilir?

▲Bilemiyorum.

▼Türkiye'de izleniyorsun ve biz seni her sene transfer listelerinde görüyoruz. Sana da ulaşıyor muydu bu teklifler?

▲Ben de gazetelerde çok okuyordum ama ne benimle ne ailemle ne de menajerimle görüşen oldu.

▼Takım arkadaşın Halil bir tercih yaptı ve Türkiye A Milli Takımı'nı tercih etti. Üstelik senin gibi hayatını Almanya'da idame ettiriyor. Ne diyorsun buna?

▲Ama onun çift pasaportu var şimdilik. Halil seçim yaptığı sırada böyle bir tercih yapma imkânı vardı.

▼Sen hayatını nerede kurmak istiyorsun? Almanya'da oynamak ve Türk Milli Takımı'nda oynamak senin için en iyi tercih mi?

▲Evet en iyisi ve en çok istediğim o. Ama olmayacak galiba.

▼Ama bir tercih yapman kaçınılmaz olarsa Almanya'da

Türkiye için oynamak istiyorum. Ama Alman pasaportumu da vermek istemiyorum. Bütün sorun da bu!

yaşamak daha ağır basıyor değil mi?

▲Galiba öyle. Sonuçta orada büyüdüm. Türkçem bile zayıf. Ama benim gönlümde hep Türkiye'de büyük takımda oynamak ve milli olmak var. Ama Almanya'da büyüdük, doğduk, orada düzenimiz var, rahatız. Ailen neredeyse sen de orada olmalısın. Yeni ev aldım, güzel güzel yaşıyoruz şimdi eşimle. Şimdi bunları birdenbire nasıl bırakırım.

▼Eşin Alman mı?

▲Hayır değil. Yugoslav. Onun da sorunları var vatandaşlıkla ilgili. Yugoslavya'da iç savaş varken kaçak olarak Almanya'ya gelmişti; sekiz sene kaldı, sonra geri dönmek zorunda kaldı. Oradan ABD'ye gitti. Üç sene sonra biz tekrar buluştuk ve evlendik. Şimdi bu sayede oturma izni var. Ama Alman pasaportu istiyorum.

▼Sen üçüncü kuşağsın oradaki. Daha farklı bakıyorsundur oradaki yaşama.

▲Öyle. Benim bir sürü Alman arkadaşım var. Ama babamlar döneminde öyle değilmiş. Çoğu Türkiye'de büyüdü o kuşağın. Burada da Türkler içinde yaşıdılar. Ama biz tam karışık.

▼Orada Kanaksın, yani Türksün, burada Al Mancısın. İkisi de zorluk yaratıyor, ikisi de seni tam olarak tanımlamıyor. Orada ne gibi problemler oluyor?

▲Almanya'da benim hiç problemim yok. Artık bizim kuşakta Alman-Türk ayrımı kalmadı diyebilirim. Benim Al Mancamı bir Alman'dan ayıramazsınız.

▼Şimdi sana bir transfer teklifi gelse Türkiye'den, kafan çok karışmayacak mı?

▲Zaten şu anda bile kafam çok karışık. O zaman iyice hapi yutacağım (gülüyor).

▼Sen Yozgatlısın değil mi? Hiç gördün mü oraları?

▲Eskiden her sene iznimizde köyümüze gidiyorduk, sonra arada sırada Antalya'ya gidiyorduk. Son 3-4 senedir hiç gidemez olduk.

▼Kaiserslautern'de oynuyorsun şimdi. Diyelim ki Kaiserslautern sana dört senelik kontrat önerdi,

aynı kontratı bir de Fenerbahçe önerdi. Hangisinde oynamak istersin?

▲Hiç bilmiyorum. Çok zorlanıyorum karar vermekte.

▼Kafanı en çok karıştırıyor? Alınacak para mı, büyük yıldız olma isteğini mi, Türkiye özlemi mi?

▲Hepsi etken. Ama bence Almanya'da oyuncu olmak Türkiye'den çok daha zor. O yüzden insan Türkiye'yi daha farklı dü-

şünüyor. Her futbolcunun kendisini bilmesi lazım. Benim için, futbol hayatım nasıl daha iyi geçer, nasıl daha fazla şans bulabilirim, onu hesaplamam lazım. Almanya'dan gelen arkadaşlarla konuşuyoruz burada, onlar şimdilik 1-2 senedir buradalar oynuyorlar. Ama yine de gözleri Almanya'da. İyi bir teklif olursa geri dönerler bence. Çünkü Türkiye'de ekonomik koşulların garantisi yok. Ama Almanya çok rahat.

▼Senin takımın Kaiserslautern'de kaç tane yabancı kökenli oyuncu var?

▲Son senelerde çok fazlaydı ama bu sene azaldılar.

▼Hayalinde ne var? Şöyle kafanı tertemiz yapacak ne olabilir?

▲İyi bir Alman takımında şöyle 3-4 senelik bir kontrat gelse, daha ne isterim. ■

Kim nerede oynuyor?

Almanya: Gökhan Acar, Alican Akbulut (Eimsbüttel), Selçuk Acar (SW Essen), Gürman Ağaç, İbrahim Altıntaş, Sezai Demircan, Ayhan Yeldam (Hannover 96), Fatih Ağırlioğlu, Özkan Örtülü (Frankfurt), Gökhan Ahmetçik, Ali Mustafa, Ali-Emrah Özdemir, Hasan Ramadani (Yesilyurt), Kemal Akar, Fırat Akgül, Muhammed Ali Aydın, Can Aydınoglu, Serkan Boğa, İbrahim Çil, Volkan Doğan, Cem Duran, Murat Mercanlı, Esenbel Sezer (Berliner AK), Yusuf Akbel, Cihan Doğan, Serkan Kara, Barış Tuncay (St. Pauli II), Mustafa Akçay, Hamdi Dağdelen, Erdal Koyuncu, Emin Özcelik, Emrah Polat (Stuttgarter K. II), Sakir Akdoğan, Yağmur Akyol (Sprockhövel), Cihan Akaya, İlkay Keskin, Fatih Çift, Nejat Shalaj (Koblenz), Birol Aksoy (SG Fürth), Mahmut Aktaş (Meppen), Hakan Atken, Halil Altıntop, Volkan Kırıl (Kaiserslautern), Erdal Akyol, Aydın Taneli (Billstedt), Yücel Alagöz, Edin Bicic, Oktay Güney, Halil Korkut, Mesut Özkaya, Kaya Saffet, Fatih Yaman (Hassel), Cenk Alakazlı, Kerim Baba, Güven Örnek (Wattenscheid II), Berkan Algan (Schöenberg), Faik Algan, Nevzat Arifi (Pinneberg), İlhan Alim (Husumer SV), Kadir Aklan, Sedat Şahin, Ramazan Yılmaz (Unterhaching II), Şeref Aklın (Vellmar), Özkan Altın, Özcan Atasoy, Hakan Yalçınkaya (Büdeltsdorf), Arda Altıncatal (Pirmasens), Hüseyin Altındağ (Oberneuland), Hamit Altıntop, Volkan Ünlü (Schalke 04), Zeki Arı (Arm. Hannover), Bülent Arlioğlu, Mahir Hamurcu (SC Concordia), Erol Arslan, Fatih Aslan, Hakan Authman, Barış Avanoğlu, Tamer Beşli, Beklan Çoşkun, Hüseyin Gül, Kemal Halat, Cem Karahan, Kadir Özdoğan, Korkmaz Özman, Diyar Sakallı, Ulaş Saylık, Cemal Yıldız, Alper Yılmaz (BFC Türkiyemspor), Bülent Arslan, Deniz Samsa (Aindling), Erol Arslan, İlker Aybar (Crailsheim), Hakan Aslantaş, Deniz Can (VfB Stuttgart), Taner Ata, Okan Yardım (Pfullendorf), Serkan Atak, Soner Sakarya (FC Bayern), Hakan Atık, Kenan Koçak, Umut Erdoğan, Tamer Yılmaz (SVW Mannheim), Erkan Atılgan, Selçuk Şahin (1860 München U23), Gürsel Atmaca, Güven Aydın, Hakan Bas, Selçuk Kaya, Özgen Yıldız (Fichte Bielefeld), Aydın Ay, Şahin Ceylan, Taner Köken, Türker Meles (Ingelheim), Ömer Aydın, Erhan Demir (Ratingen), Erhan Aydın (Verl), Deniz Aydoğdu, Ümit Tosun, Serhat Yelen (Reinickendorf), Necat Aygün, Barbaros Barut (Unterhaching), Turan Bafra (Weiden), Alper Bahçeci, Gökhan Gündüz (Ulm), Yunus Balaban, Fatih Vuran (Aachen U23), Ediz Bas, Vahidin Bungur, Cemal Köse, Engin Kızılaslan (SW Essen), Gökhan Baslanlı (Freialdenhoven), Yıldırım Baştürk (Leverkusen), Metin Baştürk, Ecevit Böğüş, Can Böğüş, Şenol Demirci, İrfan Durdu, Ertan Erdem (Osterfeld), Mehmet Baydak, Muhiittin Kaçar (Wilhelmshaven), Gilbert Bayrak, Ümit Genç (Ludwigsburg), Yılmaz Bayram (Stadtlohn), Engin Baytar, Muhammet Camara (Bielefeld II), Mehmet Behlül (Feucht), Ali Bilgin (RW Essen), Fatih Bilir, Artuğ Özbarık (Wörsdorf), Shergo Biran (Rostock), Volkan Bulut, Şahin Kılıç (Langenhagen), Aydın Çağlar (Dorfmerkingen), Hakan Çakır (Husumer SV), Ali Camdalı (Gladbach), Can Andreas, Soner Celen, Aydemir Demir, Aytaç Sulu (Sandhausen), Engin Candan, Mustafa Koçak (SG Fürth), Ahmet Cebe, Erdal Eraslan (Uerdingen), Onur Çelik (Worms), Sinan Çelik, Erdinç Usta (Emsdetten), Faruk Çelik, Necati Uluişik (Kiel II), Serdal Çelik (Düren), Hakan Cengiz, Rasim Süksür, Ferhat Tekçe (Oldenburg), Ferhat Çerçi (Lippstadt), Yüksel Çetin (Waldgirmes), Aydın Çetin (Karlsruhe), Kerim Çetinkaya (Ismaning), Ufuk Çicek, Milan Çolak, Mikayil Kabaca, Gökhan Şimsek, (FSV Frankfurt), Eren Cihan (Baunatal), Fatih Cimsit (Hordel), Bilal Çınar, Samir Tahri (Bochum), Şamil Cinaz (Nürnberg), Savaş Çokluk, Ahmet Karaca (Bremerhaven), Hakan Çolak, Savaş Gündüz, Gökhan Bünge, İtler Şenkaya, Serkan Türkkal (Lichterfelde), Yılmaz Dağ (Rotenburg), Soner Dayanhan, Ahmet Kayacık, Oktay Matlaş, Adem Usta (Kassel), Engin Demir (Isernhagen), Ersin Demir (Aue), Unal Demirkıran (Aalen), Yavuz Derin, Murat Uzun (Sprockhövel), Semir Develi (Paderborn), Ali Dibooglu, Osman Kabbas, Samir Nabli, Murat Yazıcı (Idar-Oberstein), Tuncay Dilek, Oktay Yaprak, Şenol Yazıcı (Freiberg), Hüseyin Doğan (Kiel), Deniz Doğan (Osnabrück), Ersan Doğu (Oberneuland), Kenan Durmuşoğlu (Nordhorn), Yüksel Ekiz,

Evliler daha golcü oluyor

Hande Vardar

İki sayıdır ligimize kuşbakışı bakmaya çalışıyoruz. Biraz da profil çıkarıyoruz. Önce eğitim durumlarını değerlendirdik oyuncularımızın. Sonra memleketlerini sorduk? Şimdi de merakımız medeni halleri konusunda. Bakalım evli mi, bekâr mı ligimiz?

İlk göze çapan istatistik bekârlığın sultanlık tahtına oturan Gaziantep'le ilgili. 25 oyuncusunun 20'si bekâr G.Antepspor'un. Bir tür bekârlar yuvası gibiler. Onları 18 bekârla Galatasaray izliyor. Evli olmayana neredeyse takımda yer vermeyecek gibi duranlar ise Konya ve Diyarbakır. Sadece 6 bekâr oyuncusu var iki takımın da. En iyi bekârlar-evliler koalisyonu ise BB Ankaraspor'un. 14 bekâra 14 evli var takımda. Peki bu verilerden bir sonuç çıkarabilecek miyiz? Pek mümkün değil. Bir tek şey söylenebilir, bu istatistik hazırlanmış sırada ligin ilk onunda yer alan takımların sadece ikisinde evliler bekârlardan daha fazlaydı. Bu da -biraz zorlarsak- evliliğin futbolcu için kesin 'düzen ve başarı' anlamına gelmediğini gösteriyor bize.

Bireysel istatistiklere bakalım şimdi de. Mesela gol krallığı sıralamasına baktığımızda ilginç bir şey göze çarpıyor. Ligimizin en çok gol atan oyuncularının ezici bir çoğunluğu evli. O kadar ki, bekâr olup da 10 golün üzerinde gol atan tek bir oyuncu yok. Carew, Jaziri, Tuncay da dahil hiçbir bekâr bu eşiği aşamamış! Öte yandan, ligimizin 38'lik delikanlısı Uche, her ne kadar aktif futbolun sonuna gelse de 38 yaşında olup bekârlığın sultanlığından vazgeçemeyenlerden. Zaten 30 yaşın üzerindeki 96 oyuncunun sadece 22'si bekâr. Buna karşılık yeni gençlerin evliliği pek tutmadığı da aşikâr. 24 yaşın altındaki 132 oyuncudan sadece 5 oyuncu evli ve bunların üçü de yabancı. İşte isimler: Ribery (GS), Effa (Ank.Gücü), Musasa (İst), Semih Şentürk (FB), Hüseyin Kartal (B.B. Ank.). Devam edelim biz. Milli Takım açısından baktığımızda bir tek orta saha oyuncularının bekâr ağırlıklı dur-

duğunu, diğer mevkilerde ise evlilerin baskın olduğunu gözlemliyoruz. Son Ukrayna maçı aday kadrosu verilirken hazırlanan bu istatistiğe göre toplamda 12 evlimiz milli olmuş, 12 de bekârimiz.

Gelelim mevkilere göre istatistiklere; 30 yaşın üzerinde olup da hâlâ bekâr kalan sadece dört defans oyuncusu var. Biri demin de bahsettiğimiz Uche, ya da nam-ı diğer Deniz Uygur. Diğer üç isim ise şunlar: Beşiktaş'tan Emre Aşık (32), Gaziantepspor'dan Erman Güracar (31), Kayserispor'dan Müslim Can (30). 24 yaşın altındaki genç defans oyuncularında ise hiç evli bulunmuyor. Bu

delifışek gençler henüz parmaklarına yüzüğü geçirmeye hevesli değil belli ki. Aynı durum kaleciler için de geçerli. Zaten neredeyse bütün genç evliler, yani 24 yaşına altındaki evli oyuncular forvet. Bu beş ismin dördü için geçerli. Ribery'yi de forvete kaydıran bir antrenör bulursak beşte beş olacak!

Şimdi biraz da bu açıdan öne çıkan takımlara bakalım. Fenerbahçe'de en çok gol atan üç oyuncu da evli. Hatta bu yazı hazırlanırken atmış oldukları 56 golün 45'ini evliler atmıştı. Galatasaray'da ise evli kaleci yok. 30 yaşın üzerinde futbolcusu olmayan Trabzonspor'da da 25 yaşın altında evli futbolcu yok, ama goller yine evlilere kalmış durumda: 33'e 8. Beşiktaş'ta 6 yabancının 4'ü evli. Gaziantep'in tüm defans hattı bekâr. B.B. Ankaraspor ise Ümit Karan'ı transfer ederek hepsi evli olan forveti bölmüş oldu. Üç kalecisi birden evli olan tek takım ise Konya.

İşte hepsi bu. Aslında o kadar denk bir dağılım var ki genelde pek bir veri çıkmadı açığa. Ama şunu öğrendik en azından; evlilik gol atmaya yarıyor olabilir. ■

Şeref Zangır (Bernbach), Cengiz Elcioğlu, Ayhan Unal (Klein-Karben), Kahraman Erdin (Stuttgarter K.), Hazny Ergun, Murat Kaplan (Gütersloh), Aykut Ersin (Pasaau), Ergin Ersoy (Bor. Wuppertal), Erol Ertürk, Niyazi Gülen, Cihan Gündoğdu, Tuncay Nadaroğlu, Resul Oymak (Aschaffenburg) Emrah Eyüboğlu (Duesseldorf), Malik Fathi (Hertha BSC), Ercan Gencay (Bonlanden), Genci Ginali (VfB Chemnitz), Arek Grad (Marl), Serhat Gülbaş (Pforzheim), Serdal Gündoğan (Würzburger FV), Muzaffer Güngör, Yaşar Kurt (Ratingen), Ali Gürevin (Völklingen), Sercan Güvenişik (Feucht), Onur Güzer (Reinickendorf), Sonay Hayran, Yalcın Yılmaz (HSV), Polat İkiz, Tolga Selçuk, Oğuz Yılmaz (Villingen), Cem İslamoglu (Siegen), İslam İspir, Efkân Yıldız, Atilla Çiftçi (Erzhausen), Ümit Kalebaş, Barış Öncan (Pinneberg), Engin Kalender (Greuther Fürth), Murat Kalkan (VfB Stuttgart), Müslüm Karabulut (Düren), Müjdat Karagöz (Lauda), İlhami Karagülle (Fort. Hannover), Ahmet Karazehir (Pforzheim), Burhanettin Kaymak, İbrahim Uyanık (Wehen), Özcan Keleş (Klein-Karben), Süleyman Keskin (Eschborn), Akın Kılıç (Mayen), Bülent Kılıç (Dorfmörkingen), Ferhat Kıskaç, Alaattin Tosun (Köln U23), Fehmi Koç, Metin Oymak (Bernbach), Ümit Kocaman, Emin Yeşilöz, Engin Kızılaslan (Duesseldorf), Yüksel Kolçak (Velbert), Emre Konya (Lünen), Barış Kublay (Viktoria Köln), Sükrü Külünç, Muhammed Ok, Ayhan Özdemir (Weingarten), Ahmet Kuru (Werder), Ali Maatouk (Teningen), İbrahim Manav (Fortuna Köln), Armend Mehmedi (Freiburg), Murat Muratoğlu (Marburg), Samir Naciri (Offenbach), Selahattin Oktay (Nürnberg), Yavuz Onuk (Karlsruhe II), Mehmet Ören (Wolfsburg), Yılmaz Örtül (Saarbrücken), Gökhan Özdemir, Cemil Ufak, Engin Yavuzaslan (Bochum), Ayhan Özkan (Lingen), Cüneyt Özkan (Mep-pen), Okran Özkar, Fatih Taştan (Ahlen II), Erkan Öztürk, Sezer Öztürk, Kenan Şahin (Leverkusen U21), Mustafa Parmak (Ludwigsburg), Aktuğ Polat (Memmingen), Bahadır Polat, Erdil Sadin, Mustafa Zengin (Herne), Mahir Sağlık (Paderborn), Gökhan Bünge, (Frankfurt), Nazir Sandoğan (Darmstadt), Ergat Selçuk (1.FC Köln), Özcan Siner (Waldgirmes), Okan Sönmez (Bad Vilbel), Mustafa Sorie, Tugay Taşdelen (Arm. Hannover), Fatih Sözen (Mainz II), Cengiz Sözen (VfB Hülsl), Umut Taşkıran (Saarbrücken II), Metin Telle (Nöttingen), Özkan Tokmak (Au/II-ler), Farati Toku (Wattenscheid), Ayhan Toplu (VfB Hülsl), Metin Tüfekçi (Rheine),

Ayhan Tumanı (Düren), Aksoy Tuncay (Kleve), İbrahim Türkmen (Lübeck), Hakan Turna (1.FC Bocholt), Hasan Vural (Trier), Uğur Yakar (Solingen), Adil Yazgın (Altona 93) Oktay Yıldırım, Ali Göl (Clop-penburg), Cihan Yılmaz (Ahlen), Daniel Yılmaz (Braunschweig II), Volkan Yılmaz (Memmingen), Taner Yücel (Bor. Wuppertal)

Avusturya: Serkan Aslan (Bregenz), Ekrem Dağ (Sturm Graz), Mesut Doğan (Vienna), Erdal Atalay, Tolunay Kafkas (Nordea Admira), Sabri Vural (Lustenau).

Belçika: Murat Akın (Beveren), Nevzat Akiepe (Berchem), Mehmet Akyıl, Beytullah Baytemür (Beringen), Faruk Atalay (Antwerp), Fuat Çapa (Turnhout), Serkan Er (Lambusart), Kamel Eryiğit (Vilvoorde), Oğuz Karaca, Yusuf Mert (Dessel), Nurullah Koçak (Schoten), Murat Öcak (Kapellen), Ayhan Öztürk (Turk Sport), Cengiz Vardar (Walhai-n), Murat Yıldız (Charleroi)

Bulgaristan: Mehmet Rafi (Asenovets), Nesim Neshado (Loko) (Plovdiv), Tanju Şakiri (Vihren)

Çek Cumhuriyeti: Gökmen Kore (Mlada Boleslav)

Danimarka: Nurettin Amadid (Hvidovre), Mustafa Arslan (FC Midtjylland), G.Aslan, Halil İbrahim Taşpınar (B 1903), Emin Fallah (Vejele), Ahmet Keskin (B 1909), Ali Rıza Salcı (Fremad Amager), Mehmet Ali Şirin (Køge)

Hollanda: İsmail Ayaz (Eindhoven), Seydihan Başlantı (Roda JC), Hazar Can, Tarık Duvarcı, Emre Karayavuz (NEC), Tacetin Cemrek (WSC), Hüseyin Cengiz, Fatih Senyer (De Graafschap), Ekrem Kahya (Dordrecht) Asım Kaplan (Fortuna Sittard), Yurtcan Kayış (Emmen), Şenol Kök (AGOVV), Fuat Usta (SV Meerssen), Melek Yarburt (Quick 20)

İngiltere: Fehmi Alpay Özalan (Southampton), İzzet Kem (Colchester), Tugay Kerimoğlu (Blackburn), Ali Uzunhasanoğlu (Cambridge), Levent Yalçın (York)

İspanya: Nihat Kahveci (Real Sociedad)

İsviçre: Hasan Çetinkaya (Landskrona), İbrahim İbrahim (Tord)

İsviçre: Bekir Akça (SV Schaffhausen), Burhan Akdemir (Lugano II), Vafsi Aydın (Locarno), Özcan Bayrak (Chiasso), İsmail Candir (Wohlen), Mahir Çayır (Baden), Önder Cengel, Gürkan İzmirlioğlu (Winterthur), Kushtrim Dalipi (Martigny), Erol Doğan (Muttentz), Bora Kalyon (Baden U19) Baykal Kulaksızoğlu (Thun), Atilla Şahin (Delémont), Murat Yüksel (Fribourg)

İtalya: Emre Belezözoğlu (Inter)

Finlandiya: Sükrü Uzuner (Säyri)

Fransa: Hakan Acar (Romorantin)

Kazakistan: Mehmet Aksu (Jenis)

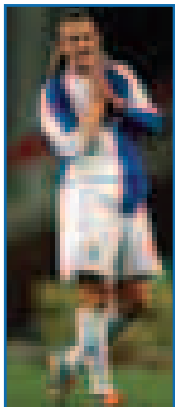
Malta: Ziya Yıldız (Floriana)

Romanya: Hüseyin Tekinalp (Dacia Uni-reu)

San Marino: Yaşar Yazıcı (San Giovanni)

Yunanistan: Deniz Baykara (Xanthi) ■

Kaynak: Türker Tozar (www.uefa.com)

Söyleşi

Milli Takım gerçekten özel bir yer benim için. Baktığımız zaman, kulüp takımlarına hiç benzemeyen bir yer orası, bir ülkeyi temsil ediyorsunuz. Bu çok önemli ve sorumluluğu çok büyük bir şey. Milli Takım'a seçilmiş bir oyuncu olarak kendimle gurur duyuyorum ben. Ve milli bir futbolcu olarak kariyerimi devam ettirmek istiyorum. Bu şansı genç yaşta yakaladım ve iyi değerlendirmek istiyorum. İnşallah Milli Takım'da kalıcı olacağım.

▼Sen Kocaelispor'da orta saha oyuncusuydun, hatta futbola forvet olarak başlamışsın. Şimdi ise sağbek oynuyorsun. Nasıl oluyor bu? Futbolcular bir sürü mevkiyi deneyip ondan sonra mı asıl kimliklerini buluyorlar?

▲Ben Kocaelispor PAF takımına kadar forvet oynuyordum. Orada da fena değildim. Zaten bir sezonda 18-20 gol atabiliyordum. Ama A takıma çıktıktan sonra da hocaların bakışı futbolcuya göre değişmeye başlıyor. Sizde başka türlü potansiyeller keşfediyorlar. Mesela Fatih Terim beni orta sahada oynattı. Hagi ile birlikte de sağ kanatta oynamaya başladım. Dediğim gibi bu tercihler hocaların bakış açısıyla ilgili. Ve futbolcu olarak siz buna göre davranmak durumundasınız.

▼Sen kendini nasıl değerlendiriyorsun? Hangi mevkiye uygun görüyorsun kendini?

▲Mevki ayırt etmiyorum. Ama defansif yönümü iyi bu-

Sahalarda bir kitap kurdu!

Fırsat buldukça okuyor. Belgesel tarzı, yaşanmışlığı olanları ayrı bir seviyor. Ama psikolojiye dönük olanlarla daha da ilgileniyor. İnsanın kendisini geliştirmesi için, bunun önemli olduğunu vurguluyor. Son aylarda İngilizce eğitimine başladı. Yoksa ufukta Avrupa mı görünüyor? Ona sorarsanız “Çağımızda dil bilmemek önemli eksiklik” Ve o da bu eksikliği gideriyor. Ama laf aramızda “Dışarı gidersem, mecburen öğreneceğim. Şimdiden halletmeye çalışıyorum” da diyor. Sanki belli belirsiz bir gelecek hazırlık yapıyor.

luyorum. Çünkü iyi iş çıkarabildiğim gördüm oralarda. Zaten bir maçı iyi oynadığınız zaman, artık kötü oynama lüksünüz kayboluyor çünkü öyle bir gücünüz varsa onu her maçta göstermenizi bekliyorlar. Hoca beni bir kez sağıbekte denedi. Sonra da devamı geldi. Ben kendimi güçlü hissettikçe de kadroda yer buldum. Burası benim asıl mevkim değil, burada oynamam demedim hiçbir zaman. Çünkü benim amacım o mevki veya bu mevkide oynamak değil, Galatasaray’da oynamak. Bunu önplanda tutuyorum ve ne görev verilirse onu yerine getirmeye çalışıyorum.

▼Hiç araştırma yaptın mı peki? Sağbekte oynamaya başlayacağını anladığın andan itibaren sağbekleri farklı gözle izler oldun mu mesela?

▲Bir bakış farklılığı oldu tabii ki. Önceleri nasıl gol pozisyonuna giriyorlar diye izlerken şimdi sağbektelere gözüm takılır oldu. Nerede risk alıyorlar, ne zaman çıkıyorlar, bunları izliyorum.

▼Orta sahada oynamakla defansın sağında oynamak arasındaki fark nedir?

▲Sonuçta orta sahada oynamak daha az riskli. Çünkü top kaybı yaparsanız bile arkada hatanızı telafi edecek dört kişi daha var. Sağbekte ise rakip forvet sizi geçtiğinde kaleciyle karşı karşıya kalabiliyor. Bir de defans oynuyorsanız şöyle bir sıkıntı var. Siz hamle yapmadan önce karşı taraftaki oyuncunun hamle yapmasını bekler durumdasınız. İşte bunlara alışmak biraz zaman alıyor. Bu yüzden elimden geldiğince kendimi geliştirmeye çalışıyorum. İlk maçlarda bu nedenden biraz

zorlandım. Ama sonra antrenmanlarda, hazırlık maçlarında olsun daha konsantre bir şekilde oynamaya başladım. Zaten defansta oynuyorsanız 90 dakika boyunca ful konsantre olmanız gerekiyor. En büyük fark disiplin meselesi. Öte yandan, orta sahanın belli bir mevkisinde oynuyorsanız diğer bölgelere de gitme şansınız var. Her zaman hem gol pozisyonu hem de rakibi kontrol etme açısından bölgelerinizi değiştirebilirsiniz. Ama sağ bek olduğunuz zaman o koridoru boş bırakmamanız gerekiyor. Hatta sol taraftan gelen ataklardan bile sorumlusunuz.

▼Sen memur çocuğusun. Memur çocuklarının en büyük özelliği bir sürü yer gezmeleri ve dolayısıyla gittikleri her yeni mahallede kendilerini ispatlamak zorunda olmalarıdır. O zamanlar mahalle takımına girmek zor oluyordu herhalde senin için?

▲Doğum yerim Diyarbakır, ama birçok yerde bulundum. Ama 9 yaşında lisanslı futbolcu olmuştum ben! Trabzon’dayken, ki yedi yıl kaldık orada, ilkokul 2’de futbola başladım. Babam karayollarında çalışıyordu o zaman. Karayollarıspor diye bir takım vardı. Ben de orada oynuyordum. Orta sonda Kocaeli’ye geldik. Kocaeli altyapısına girince B Genç, A Genç, PAF, amatör, Genç Milli Takım derken A takıma kadar yükseldim.

▼Zor olmadı mı? Baban nasıl ikna oldu futbolcu olmaya? Eskiden aileler bu konuda pek destek olmazdı çocuklara...

▲Belki bizden önceki kuşaklarda bu geçerli olabilir. Ama babam her zaman bana destek oldu. Zaten en büyük desteği de ondan gördüm. Çok emeği vardır üzerimde. Antrenmanlara bile o götürür, getirirdi. ‘Okulunu aksatmazsan her zaman arkanda olurum’ derdi. Ben de üniversiteye kadar eğitimime devam ettim. Sonuçta futbol nankör bir meslek; sakatlığı var, şanssızlığı var, en iyi döneminde futbolun dışında kalabilirsin. Böyle bir durumda kimse yüzüne bakmıyor. Bu yüzden babamın söylediklerini haklı buluyorum. Futbolcu eğitimi ihmal etmemeli.

▼TamSaha’da yapılan bir araştırmada birinci ligde oynayanların %70’ten fazlasının lise mezunu olduğunu gördük. Ciddi bir oranda da üniversite okuyan var. Oysa şöyle bir inanç vardır: Futbol eğitimle yürümez. Nasıl yürüyor üniversite? Zor mu?

▲Gerçekten zor yürüyor. PAF takımına çıktığım zaman üniversiteyi kazanmışım, spor akademisinde okuyordum ve sorunsuz devam ediyordum. Fakat daha sonra A takıma imza attıktan sonra toparlayamadım bir türlü. Okula gitmek istiyorsunuz, imtihanlar çıkıyor, finaller kamplara denk geliyor falan. Sürekli fedakârlık yapmanız gerekiyor. Mesela antrenmanlardan derse gitmeniz lazım, ama A takım-

da oynuyorsanız, fizik kondisyonunuzun en üst düzeyde olması şart. Yani kendinizi tam kanıtlama dönemine denk geliyorsunuz. Bu yüzden A takıma geçtikten sonra okulu ikinci plana aldım, bu da okulumun uzamasına neden oldu. Ama yapılmayacak bir iş değil. Bu sene af çıkarsa diplomamı da alacağım.

▼**Ve futbola ağırlık verdin. Peki annen evhamları mıydı sana bir şey olacak diye?**

▲Tabii ki üzülyordum. Bileğim burkulur, dizim ağrır... sürekli endişelenecek bir konu çıkar. Ben de söylemez oldum. Fakat, ne kadar saklamaya çalışsam da olmuyor.

▼**Futbolculuğun ilk yılları büyük heves ve eğlence içinde geçiyor. Ama profesyonel olduktan sonra işler değişiyor. Zevk almadığın anlar oluyor mu? Her zamanda oynayasın gelmiyordur herhalde.**

▲Yine de zevk alıyoruz. Ama mesela çok uzun süreli kamlarda problem yaşıyoruz. Kamp dönemlerinde herkes inanılmaz sıkılıyor. Sonuçta ailelerimiz, sevdiklerimiz var onları özleyeceğiz. Ama şunu unutmamak gerek, futbolu sevmesen bu işe katlanamazsın. Çünkü yağmurda çamurda onbir

▲Futbolculuk enteresan bir meslek. Aynı takımda 25 kişisiniz ve 11 kişi çıkacak sahaya. Sizin mevkinizde 2-3 tane oyuncu var. Bu rekabet doğal olarak zorluyor ilişkileri. Ben tam samimi bir arkadaşlık ortamı olduğunu da zannetmiyorum ayrıca. Onun kötü olması gerekiyor ki sen oynayasın. Bu durumda nasıl tam bir güven ilişkisi kurulur ki? Tabii ki futbol arkadaşlıkları içinde çok güzel dostluklar da vardır mutlaka, ama ben genelden bahsediyorum. Oynamak istiyorsun, ama herkes istiyor, herkes bunun için çalışıyor. Ve oynadığın zaman para kazanıyorsun. O yüzden biraz yapmacık olabiliyor insan. Ama bu da kötü bir şey değil. Birbirinize sahip çıkmış oluyorsunuz bir yandan da. Diğer mesleklerde öteki arkadaşlarına kötü diyebiliyorsunuz. Ama futbolda bu yok, kimse kimseye bu kötü oyuncu demiyor.

▼**Bu kadar ağır rekabet olmasına rağmen kimse kimseyi kötülemiyor yani.**

▲Bu futbolun güzel yanı bence. Herkes işin içinde ve herkes herkesin neler yaşayabileceğini biliyor.

▼**Denir ki futbolcu işini yapsın, başka bir**

Vaktimi daha çok kitap okuyarak değerlendiriyorum. Bir de son 3-4 aydır İngilizce eğitim alıyorum, eve özel hoca geliyor.

▼**Ne tür kitaplar okuyorsun?**

▲Her türden kitap okuyorum. Dan Brown'un *Melekler ve Şeytanlar* adlı kitabını okudum en son. Hoşuma giden her kitabı alıyorum zaten. Okumayı seven bir insanım. Belgesel tarzı, yaşanmış olayları seviyorum. Roman olarak da, sürükleyici romanları seviyorum.

▼**Futbol kitapları okuyor musun?**

▲Fazla okumuyorum. Zaten içindeyim, bildiğim şeyleri yazıyorlardır herhalde!

▼**Kitaplara olan bu ilgin güzel ama çok biddik bir şey değil. Çoğu arkadaşın pek rağbet etmiyor okumaya. Oysa sıkı kamp dönemlerinde, kitap en iyi ilaçlardan biridir olsa gerek.**

▲Gerçekten öyle. Kampa giderken 3-4 tane kitap götürüyorum. Tabii ki çok okuyan yok ama Galatasaray takımında küçümsemeyecek derecede kitap okuru vardır.

▼**Konuşuyor musunuz şu iyi, bu kötü diye?**

▲Evet tabii. Orhan, K. Hakan da iyi okurlar, onlarla kitap alışverişimiz olur.

Defansif yönümü iyi buluyorum. Açıkçası kendime de güveniyorum. Çünkü iyi iş çıkarabildiğim gördüm oralarda. Zaten bir maçı iyi oynadığınız zaman, artık kötü oynama lüksünüz kayboluyor çünkü öyle bir gücünüz varsa onu her maçta göstermenizi bekliyorlar. Hoca beni bir kez sağ bekte denedi. Sonra da devamı geldi. Ben kendimi güçlü hissettikçe de kadroda yer buldum. Sonuçta bir problem çıkmadı. Burası benim asıl mevkim değil, burada oynayamam demedim hiçbir zaman. Çünkü benim amacım o mevkide ya da bu mevkide oynamak değil, Galatasaray'da oynamak. Bunu ön planda tutuyorum ve ne görev verilirse onu yerine getirmeye çalışıyorum.

kişi bir topun peşinden koşuyoruz ve zevkli olmazsa pek akıllıca olmaz değil mi? Tabii ilk başlarda futbolu daha çok seviyordum, çocukluk dönemde oyun bambaşkaydı. Ama iş profesyonelliğe dönünce, biraz da insanların gerçek yüzünü görmeye başlayınca bir şeyler değişiyor. Dostlar sizin popülaritenizden yararlanmaya çalışıyor, bunları görüyorsunuz ve rahatsız oluyorsun.

▼**Çevrendeki insanlar neden böyle davranmaya başlıyor?**

▲Onu ben de anlamıyorum. Keşke herkes kendi işini yapsa! Ama ikiye bölünmüş ve güvensizlik var. Oysa biz topluma örnek olmak zorunda olan insanlarız. Bizi idealleştiren bir sürü genç çocuk var. Bu sorumluluğu hissetmemiz gerekiyor. Ben kendimden biliyorum, Hakan Şükür'ü izliyordum, Tanju Çolak vardı, hep onlar gibi olmak istiyordum.

▼**Gerçekten de bir güvensizlik ortamı var. Zaten gazetecilere de güvenmiyorsunuz genelde. Haklı olduğunuz yanlar olabilir ama sonuçta bu bir menfaat çatışması. Senin işine gelenle onun işine gelen bazen aynı şey olmuyor, bu da güvensizlik yaratıyor. Ama sanki bunun dışında da rahat olamıyorsunuz. Öyle değil mi?**

şey yapmasın. Ama her meslekteki insan gibi futbolcunun da bir dünya görüşü var, hayata bakışı var. Sanki futbolcu sabah kalkıyor, antrenmana gidiyor, akşam geliyor ve yatıyor. Başka da hiçbir şeye yeteneği de yok ilgisi de. Böyle mi gerçekten?

▲Olur mu hiç? Futbolcu robot değil ki! Bizim de düşüncelerimiz, fikirlerimiz var ama sosyal hayatımız normal insanlar gibi yaşamakta zorlanıyoruz çünkü dışarı çıktığınızda her an her şey olabiliyor. Çok yoğun bir ilgi var. Ben o ilgiden ilk başlarda çok rahatsız oluyordum çünkü acaba ne yapacak diye herkes size bakıyor. Onun için boş vakitlerimin çoğunu evde geçiriyordum desem yalan olmaz. Tabii ki kendimi kısıtlamıyorum bu konuda, ama her gün antrenman olduğu zaman dışarı çıkmak, fiziksel olarak yorgunluğa da neden olabiliyor. Çünkü antrenmanlardan sonra gezip eğlenmek futbolcuyu yorar. Geç vakitlere kadar eğlenirseniz, uykudan da çalışırsınız. Bu yoğun tempoda sosyal hayatımızı yok ediyor diyebiliriz.

▼**Ne yapıyorsun evde? Televizyon mu izliyorsun en çok?**

▲Fazla televizyon izlemiyorum. Ara sıra birkaç belgesel seyrediyorum, o kadar.

▼**Roman dışında okudukların var mı? Topluma, ekonomiye, siyasete dair kitaplar okur musun?**

▲Siyaset değil de insanın kendini geliştirme açısından spor psikolojisi ile ilgili kitaplar okuyorum, onlar yararlı olabiliyor.

▼**Sosyal çevre açısından şöyle bir şansızlığın var değil mi? Mesela bir tanınmış toplantısına gittiğinde seninle futboldan başka hiçbir şey konuşmazlar. Oysa sen başka şeyler de konuşulsun istersin, değil mi?**

▲Gerçekten de hep aynı tavırlarla karşılaşıyorsunuz. 'Hagi iyi mi', 'nedir takımın hali', 'nasıl kaçırдың o golü'... Onlara da da hak veriyorum ama sürekli futboldan konuşmak bazen çok sıkıcı oluyor.

▼**Galatasaray'daki Cihan Haspolatlı portresine baktığımızda takımın hangi parçası olursa olsun o parçası olmayı kabullenen, her yerde oynayabilen bir futbolcu karşımıza çıktı. Şimdilerde bu tarz futbolcu tipi çok değil mi? Artık 'nereye koysan oynar' tipinde futbolcular revaçta...**

▲Sonuçta forvet ya da orta saha oynamışım, yok ben burada oynayamam deme lüksüm yok ki. Eğer gücün, kuvvetin, orada oynayabilme isteğin varsa bunu yapacaksın demektir. Bu benden bir şey götürmez

ki. Elinden geleni yapmana rağmen olmu-yorsa zaten o bölgede oynamazsın.

▼**Peki seviyor musun? Alışıyor mu insan?**

▲Tabii ki. İlk zamanlar sağbök oynamaktan biraz korkuyordum. Çünkü defansta oynuyorsunuz, sizin kanattan gelen bir ataktan gol yediğiniz zaman gereksiz eleştiriyorunuz. Olay tamamen çalışmayla alakalı. İşini iyi yaparsan, o bölgenin sorumlulukları bilersen her şey kolay olur.

▼**Gelelim şu İngilizce işine. Ders almaya niyetlenecek kadar önemsiyorsan bu işi, kendine dair ufukların var demektir. Yurtdışını çok mu istiyorsun?**

▲Aslında bu sadece futbol için yaptığım bir şey değil. Kendim için alıyorum bu dersleri. Çağımıza baktığımız zaman dil bilmemek büyük bir eksiklik. Yurtdışına gidip gitmemekle alakalı bir şey değil bu. Zaten dışarı gidersem mecburen öğreneceğim. Ben şimdiden halletmeye çalışıyorum.

▼**Türkiye'de bir futbolcu için yurtdışı ne anlama gelir? Mücadelenin çok üst düzeyde geçtiği bazı liglerde sıradan bir takımda oynamak bile cazip gelebilir insana. Çünkü orada rekabet çok geniş bir alana yayılıyor. Mesela Blackburn'de ya da Soci-
edad'ta da oynamam der misin? Oralar da hi seni cezbediyor mu?**

▲5-6 yıl öncesine baktığınız zaman biraz korku vardı Türk futbolcularında. Çünkü gidip gelenler, tutunamayanlar olmuştu. Ama son dönemler gösteriyor ki; Emre olsun Nihat olsun ülkemizi çok iyi bir biçimde temsil ediyorlar. Benim düşüncem, gideceğiniz takım geldiğiniz takımdan daha büyük olmalıdır. Yani Galatasaray'dan daha küçük bir takıma gitmenin alemi yok. Sonuçta Galatasaray'da oynadığım zaman Şampiyonlar Ligi oynayacağım, Avrupa kapısı her zaman açık olacak. Bunlar önemli şeyler. Ama biraz da şans işi. İtalya'nın sıradan bir takımına gidip, iyi bir sezon geçirip oradan büyük bir takıma geçme şansını da çıkabilir. Bunlar anlık olaylar, anlık tercihler. Futbol programlanamıyor. Çok iyi bir futbolcudur, her maçı iyi oynuyorsundur, bir maç gelir o maçı çok kötü oynamışsındır, Milan'a ya da Inter'e karşı ya da çok sıradan bir futbolcu görüntüsü vermişsindir, transferin bu yüzden yatmıştır. Ya da tam tersi.

▼**Artık eskisi gibi değil, bir futbolcuyu belki bir sene takip ediyorlar, istatistiklerini bakıyorlar. Sen bu tip bilgiye inanıyor musun? Özel çalışma programın var mı?**

▲İnanıyorum tabii. Kendi istatistiklerime bakıyorum mümkün olduğunca. Yorumları dikkate alıyorum. Ama antrenmanlardan sonra öyle bir şeye ne vakit kalıyor ne de hal! Belki öncesinde güç-kuvvet çalışması yapabilirsiniz, ama antrenmanlardan sonra mümkün değil bence. Gerçi ben de dahil olmak üzere Türk futbolcuları biraz tembeldir. Yapmamız gereken şeyler var ama yapıyoruz. Mesela antrenmanlarla yetinmememiz gerekiyor. Ama yetiniyoruz. Ekstra bir şut çalışması bile yapmıyoruz!

▼**Milli Takım senin için bir hedef mi? Nasıl bir şey Milli Takım'da olmak. Farkı ne?**

▲Tabii ki önemli bir hedef. Milli Takım özel bir yer. Kulüp takımlarından farklı olarak ülkeyi temsil ediyorsunuz. Bu sorumluluğu çok ağır bir şey. Milli Takım'a seçilmiş bir oyuncu olarak kendimle gurur duyuyorum. Ve bu kariyerimi devam ettirmek istiyorum. Genç yaşta yakaladım bu şans ve iyi değerlendirmek istiyorum. İnşallah Milli Takım'da kalıcı olacağım.■

Futbol adamlarının demeçleri

Allah rızası için
bir hoş söz!

lar arayan birçok futbolsever gibi, en başta söylediklerimle ilgiliyim. Latin Amerikalı büyük yazar Eduardo Galeano'nun şahsında "bir güzel maç Tanrı rızası için" niyazıyla âlemi dolanan meşhur futbol dilencisi gibi, bir "güzel söz" için de açıyorum mendili mi: Ne olur bir teknik ayrıntı, bir analitik gözlem, Allah lillah için bir ilginç tesbit, bir hikmetli söz.

Türkiye futbol ortamında, bu susuzluğumuzu giderenler oluyor zaman zaman. İlk aklıma gelenlerden biri, Gençlerbirliği Kaptanı Ümit Bozkurt. Sadece efendiliğiyle ve hiç yitirmedeği özeleştirel bakışıyla değil, özellikle "futbol sadece futbol değildir" duygusunu, belki daha doğrusu, "hayat futboldan ibaret değil" duygusunu taşıyışıyla. Onun, iki sezon önce Gençlerbirliği'nin Galatasaray'ı yendiği gece televizyonlarda konuşurken ilkin "bugün öğretmenler günü, bütün öğretmenlerimizi kutluyorum" deyişini hatırlıyorum. Uzak Asya'daki tsunami felâketinden sonra meslektaşlarına hitaben kaleme aldığı yardım çağrısını aktarmalıyım (www.alkaralar.com sitesinden):

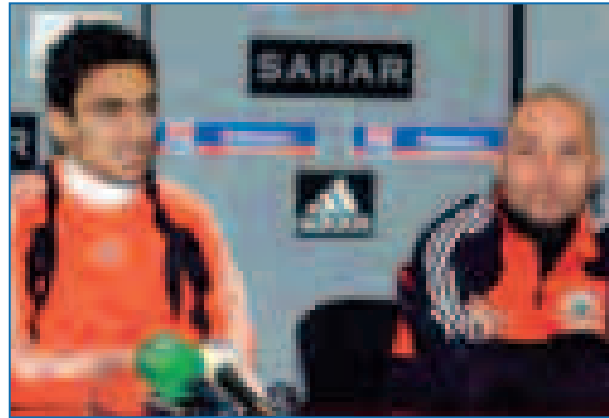
"Bir an için deprem felaketi yaşayan oradaki insanların yerine kendimizi ve ailemizi koyalım. İnsanlığın milleti, dili ve dini yoktur, olmaz. Futbolcu arkadaşlarım, belki hayatımız boyunca onlarca, yüzlerce maç oynayacak olan arkadaşlarımız. Bu insanlara; içinde yaklaşık 45 bin öksüz çocuğun bulunduğu depremzedelere birer maç başı alacağımızı bağışlayalım. 'Spor barış, kardeşlik, insanları bir araya getiren, kitleleri kaynaştıran bir araçtır' deriz. Şimdi sporu amacına ulaştırmanın tam zamanı değil mi?

'Para her şey değildir' deriz arasıra. Gönlümüzden kopanı gönderelim en azından. Durumumuz iyi değil mi, en çok neye ihtiyaçları var onu ulaştıralım. O da mı yok? Öyle bir hava yaratalım ki, Türk halkını yardıma yönlendirelim. Çevremizdekileri uyuralım. Onu da mı yapmadık, açıp ellerimizi Allah'tan o insanlar için yarıdım dileyelim."

'Değişik' konuşanlardan, yani stan-

dart demeç cümlelerini sıralamayıp kendine özgü söz söyleyen bir başka futbol adamı da Giray Bulak. İkibuçuk senedir Denizlispor'da devam etmesiyle halihazırda Süper Lig'in en istikrarlı teknik direktörü olan Bulak, birçok maçtan sonra bir tespitte bulunuyor, bir yorum yapıyor, bir görüş atıyor ortaya. Ankara'daki Belediyespor maçından sonra, saha çimlerinin evsahibi takımların 'hesabına' göre biçilip biçilmemesindeki keyfilikten söz etmişti. İstanbul'daki İstanbulspor maçından sonra, konsantrasyon sorunu bağlamında, millî maçlar nedeniyle lige ara verilmesinin münasebetsizliğini

rüyor, etrafındaki insanlara yardım ediyor. Unutmayın dünyanın her yerinde futbol varoş sporudur, varoşlardan çıkan gençler oynar bu oyunu. Dolayısıyla o gençlerin zamanında çok tacizler gördüğünü biliyorum ben, çok ezildiğini görüyorum. ... Ona bir şey sunabilmek, bir şey verebilmek, onu hayata bağlamak demek ve daha da önemlisi onun etrafındaki insanları hayata bağlamak demek. Dolayısıyla ben bu insanlara hizmet etmekten, onları bulup çıkarmaktan çok mutluyum. Ben onları yetiştireyim, onlar kazansınlar, kurtarsınlar kendilerini. Bu bana yeter."

Futbol
Kültürü

Futbol adamlarının sözlerine kulak kesilenler, birkaç yıldır, demeçlerin tekdüzeliğinden şikâyetçiler. Kaşarlanmış diplomatlar gibi, hep aynı ezberi okuyor futbolcular:

"Puan veya puanlar almaya geldik", "bir ilki gerçekleştirmek istiyoruz", "mücadele ettik ama olmadı", "ekmeğimizle oynamasınlar", vs., vs. ...

Sözü *TamSaha*'yla bağlayacağım. Bu derginin, futbol insanlarının dilini çözmek gibi bir büyük hizmeti var! Medya korkusu olmadan konuşuyorlar, o ürkek demeçlerin gerisinde saklı gözlemleri, derinleri, endişeleri döküyorlar ortaya. Büyük ihtimalle, "medya korkusu" olmadığı için. Ve kendileriyle konuşanlar şablonculuk etmediği, sahici bir merakla sorduğu, onları hakikaten dinlediği için... *TamSaha*'ya, dilleri çözdüğü için teşekkür borçluyuz. ■

Bazı futbolseverler, futbol adamlarının demeçlerine kulak kesilirler. Taraftar milleti, takımından haber ve 'mesaj' almak için yapar bunu. Kimi futbolseverler ise söze özel bir kıymet verirler. Futbol adamının 'teknik' bilgisiyle ya da stratejik aklıyla işaret edeceği bir teferruatı, tutkunu oldukları oyuna ilişkin görgülerini geliştirecek bir fayda umarlar. Ya da, bir futbolcunun, bir teknik direktörün -olacak şey değil ama bir yöneticinin!- sarfedeceği bir hikmetli sözün, bir hoş lakırdının, yapacağı bir ince yorumun, futbol ortamının 'iyileşmesine' karınca kararınca katkıda bulunacağına inanırlar - belki de safiyane...

Futbol adamlarının sözlerine bu maksatlarla kulak kesilenler, birkaç yıldır, demeçlerin tekdüzeliğinden şikâyetçiler. Kaşarlanmış diplomatlar gibi, hep aynı ezberi okuyor futbolcular: "Puan veya puanlar almaya geldik", "bir ilki gerçekleştirmek istiyoruz", "mücadele ettik ama olmadı", "ekmeğimizle oynamasınlar", vs., vs. ...

Aslına bakarsanız, futbolun 'endüstriyel' yüzüne de aykırı bu tekdüzelik! Öyle ya, medya futbol endüstrisinin kilit bir parçası. Ve medyanın ruhu/mantığı öyle kaknem demeçler istemez, ister ki şık laflar edilsin. Zira işin "laf" kısmı da eğlencenin bir parçasıdır. Sahanın içindekilerin ilk görevi oyunu oynamak olmakla birlikte, onların da laf şenliklerine azıcık katkıda bulunmalarında mahsur yoktur.

Neyse, doğrusunu isterseniz işin medya eğlencesiyle ilgili yanı beni ilgilendirmiyor. Ben, futbolda hem oyunu kendisine dair hem de hayata, dünyaya, insana, ahlaka dair anlam-

Müsabaka kaygısı: Sporcuya destek mi, köstek mi?

Futbol Sağlık

Neden finallerde kaybediyoruz?

Türk sporcularının dikkat çekici bir özelliği vardır. Peş peşe galibiyetler kazanarak geldikleri final müsabakalarında, birden bire ne olursa olur ve hayalleri paramparça eden beklenmedik sonuçlar alırlar. Bu durumun Türk kültürünün değer sistemiyle yakından ilişkili olduğuna inanıyorum.

Türk kültüründe genellikle, başarısızlığa karşı hoşgörüsüz ve şiddetli tepki gösteririz. Başarılı bir çizgiye sahip kişiler bile, en küçük bir hata

yapmaları halinde, geçmiş başarıları bir kalemde silinerek, yerden yere vurulabilirler. Daha erken yaşlardan itibaren aile içinde olsun, eğitim yaşamında olsun gençlerimize olumsuzluk çok olumsuz geribildirim veririz. Başarıya teşvik etmekten çok, başarısızlığın olumsuz sonuçlarına karşı uyarıyı tercih ederiz. Bunun sonucunda tüm gençlerimiz gibi sporcularımız da başarısızlıktan kaçınmaya koşullanır, başarısızlığın getireceği olumsuzlukların yarattığı baskı ve aşırı gerginlik, korkulanın başa gelmesine neden olur.

Spor, özellikle de kitle sporları, küresel düzeyde yığınları bir araya getiren, barışçıl duyguları ateşleyen, her milletten, her kesimden insanları birbirine yaklaştıran bir kaynaştırıcıdır. Spor ortamlarında zaman zaman hiç arzu edilmeyen durumlar yaşansa da, enerjinin şiddet dışı alanlara yöneltilmesi ve yapıcı rekabetin teşvik edilmesi sporun temel işlevleri arasında yer alır. Bu denli yaygın ilgi çeken çağımızın bu en gözde seyirlik olayı, sporcu başarısına odaklanmıştır. İnsanlar benimsedikleri takımların sporcularıyla sanki özdeşleşir, onların ba-

şarılarıyla mutlu olur, başarısızlıklarıyla hayatları kararır. Sporcu ise, kendisine yönelik beklentileri, başarılı olma sorumluluğunu bütün ağırlığıyla omuzlarında hissederek.

Bir sporcunun başarılı olabilmesi için **fizik yetenek ve sportif becerilerin** hayata yansımaları ne kadar önemliyse, **zihinsel ve ruhsal hazırlıkla** mümkündür. Sporcu psikolojisi ve sporcu başarısını etkileyen psikolojik durumlar ve özellikler, spor psikologlarının öteden beri ilgisini çekmiştir. **Sporcu kaygısı** bunların başında gelir.

Kaygı performans ilişkisi

Sporcuların kaygı düzeyleriyle performansları arasındaki ilişki spor psikologların en çok ilgisini çeken konulardandır. Bu konuya girmeden önce iki tür kaygıyı birbirinden ayırmak gerekir:

1. **Durumluk kaygı:** Tehdit içeren bir durum karşısında kişinin kendini savunmak için gösterdiği bedensel tepkilere eşlik eden o ana özgü kaygı halidir. Spor yaşamında bir kilometre taşı oluşturacak bir müsabaka öncesinde bir sporcunun belirli bir düzeyde gerilim ve kaygı duyması çok doğaldır.

2. **Kişilik özelliği olarak vasisf kaygı:** Kişi karşılaştığı durumların çoğunu tehditkâr olarak algılamaya alışkanlığına sahiptir. Karşılaştığı durum tehdit içersin içermesin, kaygı hali yaşar. Bu özellik daha çok kişilikten ve geçmiş yaşam deneyimlerinden kaynaklanır ve süreklilik gösterir.

Sporda müsabaka kaygısı; müsabaka anını tehdit olarak algılamak ve bu ana durumluk kaygı tepkisiyle cevap vermek demektir. Bu ifadeyi biraz daha açıklayabilmek için müsabaka kaygısının bileşenlerine bakmakta da yarar vardır.

• **Stres:** Sporcunun karşı karşıya kaldığı dış etkenlerden kaynaklanan ve başa çıkması gereken durumdur.

• **Uyarılma:** Fizyolojik belirtilerle

ortaya çıkar. Sporunun stres verici bir duruma girmekte olduğunu gösterir.

• **Kaygı:** Sporunun, stres veren bir durumla başa çıkıp çıkamayacağı konusunda duyduğu kuşku.

• **Durumluk kaygı:** Daha çok durumsaldır ve istem dışı sinir sisteminin uyarılmasıyla bağlantılıdır.

• **Vasıf kaygı:** Sporunun genel olarak karşılaştığı durumlarla başa çıkma sürecinde kullandığı hayata karşı yaklaşımıdır.

• **Vasıf kaygı düzeyi yüksek kişiler;** kaygı uyandıran durumlardan gelen mesajlara daha açıktırlar ve bu, onların performansını daha fazla etkiler.

Sporunun müsabaka öncesinde kaygı yaşamaya olağan bir durumdur. Bu kaygının sporunun performansını olumlu ya da olumsuz etkilemesi, kaygının özelliklerine bağlıdır.

Sporcu, müsabakalara genel olarak kaygılı yaklaşıyorsa, o andaki müsabaka anını da tehdit olarak algılar ve durumluk kaygısı artar. Daha önce yaşadığı müsabaka durumlarıyla ilgili kaygıları alışkanlık haline gelmiştir ve sporunun kişilik özelliğine dönüşmüştür. Bütün müsabaka anlarının tehdit içerdiğini varsayarak o durumu tehditkâr görür. Bu da, müsabaka durumuyla ilgili olarak kaygı hali yaşamaya neden olur.

Vasıf kaygısı yüksek olanlar müsabakayı daha büyük bir tehdit olarak algıladıkları için daha fazla fizik enerji harcar. Başarı kazandıkları ve ödüllendirildikleri zaman performansları yüksebilir. Kaygı düzeyi düşük olanlar ise, kaybettikleri zaman daha iyi performans gösterir; başarılı oldukları zaman özgüvenleri çok arttığı için, performanslarını düzeltme çabası göstermezler, performansları düşer.

Vasıf kaygı düzeyi yüksek sporcuların, müsabakayı daha tehditkâr görmeleri;

- yenilme korkusu,
- eleştirilme korkusu,
- benlik algısının sarsılması,
- sonuçların belirsizliği,
- dış kontrol algısı,
- sonuca çok değer verme, gibi nedenlerden kaynaklanır.

Spor araştırmaları, durumdan kaynaklanan kaygının vasıf kaygısı düşük sporcuların performansını yükselttiğini, buna karşılık vasıf kaygısı yüksek sporcuların performansını düşürdüğünü göstermektedir. Orta karar bir bedensel kaygı uygun bir uyarılma düzeyi yaratmakta, performans artırmakta ve kişinin başa çıkabileceğini düşündüğü bu gerginlik hali ona engel olmamaktadır. Öte yandan sporcu kendini bu stresle başa çıkmaya yeterli hissetmediği zaman performansı olumsuz etkilenmektedir.

Bu özellikler de Türk kültüründe yaygın olduğundan söz ettiğimiz başarısızlıktan kaçınma güdüsünü bir kez daha akla getirmektedir. Bu yönelim nedeniyle vasıf kaygısı yüksek olan Türk sporcuları, durumsal kaygı düzeyinin yükseldiği kritik müsabakalarda artan gerginlik nedeniyle beklenenin altında performans göstermektedirler.

Başarılı ve başarısız sporcular arasındaki fark, kaygı durumlarını zihinlerinde nasıl yorumladıklarına bağlıdır. Sporcu, kendine ve performansına değil de, **hedefe kililenirse**, uyarılma durumunu kaygı verici olarak yorumlamakta ve **performansı düşmektedir**. Ters durumda, sporcu **kendi davranışlarına odaklanırsa**, uyarılma halini heyecan olarak yorumlamakta ve **performansı artmaktadır**.

Bedensel uyarılma, bireyin bedensel belirtileri nasıl yorumladığına bağlı olarak performansı etkiler. Eğer **zihinde oluşan kaygı yüksek**, buna karşılık **bedensel uyarılma düşükse**, performans olumlu etkilenir. **Yüksek bedensel uyarılma performans üzerinde bozucu etki** yapar. Çünkü sporunun dikkati yapması gereken hareketlerden bedenindeki değişikliklere kayar. Ancak **bedensel uyarılmanın performansı bozması zihinsel kaygının düzeyine** bağlıdır. Bir başka deyişle, sporunun bedensel olarak hissettiği gerilim ne

kadar yüksek olursa olsun, zihinsel olarak bu durumuyla başa çıkabileceği inancı taşıyor, yeterli olduğunu hissediyorsa, performansı etkilenmez. Sonuç olarak **zihinsel kaygının** performans üzerindeki etkisinin daha büyük olduğunu söyleyebiliriz. Dikkatin kuruntulara ve tereddütlere odaklanması performansa olumsuz etki yapar.

Sporcu kaygısının nedenleri

Buradan da anlayabileceğimiz gibi sporunun müsabakayı zihninde nasıl canlandırdığı ve yorumladığı, o müsabakanın sporcu üzerinde yarattığı etkiyi belirlemektedir. Sporunun performansını bedensel beceri düzeyinden çok zihinsel kaygısı etkiler. Aslına bakılırsa, sporcu müsabaka anında ya da hemen öncesinde kaygısının kendisini olumsuz etkilediğini düşünüyorsa, kaygı durumu onu gerçekten de başarısız kılmakta, ona köstek olmaktadır. Öte yandan, başarılı sporcular müsabaka öncesinde onları uyarıcı kaygılarını olumlu yorumlamakta, kaygının başarısını kolaylaştırdığını, destek olduğunu söylemektedir.

Sporunun zihninde oluşan kaygı **üç nedenden** oluşur:

- Geçmişteki performansı ile ilgili kendi değerlendirmeleri,
- Kendini müsabakaya hazır hissetmesi,
- Kendine koyduğu hedefler

Sporunun **kendine güveni** de acemi ve deneyimli sporcular arasındaki farklardan biridir. Sporunun deneyimi arttıkça, kaygı düzeyi de düşmektedir. Geçmişteki deneyimler sporunun müsabaka sırasında duyduğu zihinsel kaygıyı etkilemektedir. Kendini hazır hisseden ve yetenekli olduğuna inanan sporunun, kendine güveni de

yüksektir; bu da geçmiş deneyimlere bağlıdır. Ve kendine güven, performansı, gerek bedensel gerekse zihinsel kaygıdan daha fazla etkiler. Seçkin sporcuların en güçlü özelliğinin kendine güven olduğu, bunun da onları zihinsel kaygının zararlı etkilerine karşı koruduğu anlaşılmaktadır. Kendine güveni yüksek, buna karşılık bedensel ve zihinsel kaygısı düşük olanların yaşadığı durumsal kaygının, performansa olumlu etkileri vardır. Örneğin, takım sporlarında yer alanlar, sorumluluğu takım arkadaşlarıyla paylaştıkları için daha yüksek kendine güven ve daha düşük bedensel kaygı taşırlar.

Müsabaka kaygısının dört ögesi

1. Müsabaka durumunun objektif özellikleri:

Aslında müsabaka koşulları, sporcu için tehdit içerebileceği gibi, içermeyebilir de. Örneğin, karlı havada, buz tutmuş sahalarda yaptığı birkaç maçta başarısız sonuç almış bir futbolcu, karlı havalarda yapılan müsabakaları tehdit olarak algılayabilir. Önemli olan sporunun müsabaka öncesindeki duyguları ve tutumlarıdır ve bu tutumların etkisiyle müsabaka durumunu nasıl değerlendirdiğidir.

2. Müsabaka durumunun sübjektif

özellikleri: Sporunun müsabaka durumunu nasıl algılayıp değerlendirdiği, sporunun kişiliğine, tutumlarına ve diğer kişisel özelliklerine bağlıdır. Sporcu yeteneklerini o müsabaka için yeterli görmüyorsa, müsabakanın zorlu olduğunu ya da kendisi için tehdit içerdiğini algılayacaktır. Sporcu deplasmanlarda takımının başarılı olamadığına yönelik bir tutum taşıyorsa, bir deplasmandaki maçını tehdit olarak algılayacak ve kendini ona göre hazırlayacaktır.

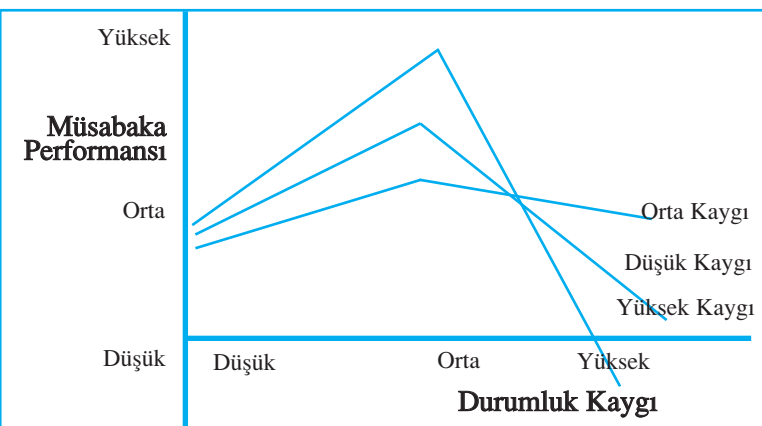
3. **Sporunun Tepkisi:** Sporunun yukarıdaki durumlar doğrultusunda müsabaka sırasında ne tepki vereceği, alacağı sonucu belirler. Bu tepkiler de şunlardır:

- * Davranışsal tepki: Başarılı performans
- * Bedensel tepki: Avuç terlemesi, kalp atışlarının hızlanması, kas gerginliği
- * Psikolojik tepki: Durumluk kaygı hali

4. **Sonuçlar:** Müsabakada alınacak sonuçlar ve sporunun vereceği tepkiler, büyük oranda sporunun geçmiş tecrübelerine bağlıdır. Olumlu tecrübeler kazanmaya, olumsuz tecrübeler ise kaybetmeye yol açabilir.

Sonuç

Türk kültürüyle ilgili yorumlarımıza dönersek, yukarıdaki bilimsel bulguların ve sonuçların da ışığında Türk sporcularının başarısızlık korkusundan kurtarmayı hedeflemek durumundayız. Onları başarısızlık durumlarında karşı karşıya geldikleri baskının olumsuz etkilerinden uzak tutmak ve spor tecrübelerini artırmak spor yöneticilerinin ödev listesinin ilk sıralarında yer almalıdır. Bu yönde bir çaba aynı zamanda sporcuların özsaygısını geliştirmeyi de içermelidir. Çünkü başarısız bir maç sonrasında, futbolcuların bir sonraki maçla ilgili beklentilerini, kaygı düzeyinden çok maçı kaybetmiş olmak ve özsaygılarını belirler. Özsaygısı düşük yenik oyuncuların beklentileri de düşük, özsaygısı yüksek yenik oyuncuların beklentileri de yüksek olmaktadır. Bunun için de atılacak adımlar kısa ve uzun dönemli olarak ikiye ayrılabilir. Kısa dönemde fiziksel gelişimi sağlamaya yönelik antrenmanların yanı sıra, ruhsal ve zihinsel hazırlanmayı sağlayacak antrenmanlar yapmak finallerde aleyhimize kırılmaları azaltır. Uzun dönemde ise, en küçük yaş gruplarından başlayarak karakter eğitimine, zihinsel ve duygusal hazırlığa yatırım yapmak, final istatistiklerinde tartışmasız bir üstünlük sağlar. ■

Gölgedeki

Yıllanmış, kalitesini çoktan kanıtlamış ama tanıtım yetersizliğinden gerçek değeri ile buluşamamış bir şarap kıvamında ve futbol sofrasının vazgeçilmez lezzeti o...

Söyleşi

En büyük şanssızlığım çok iyi bir jenerasyona denk gelmemdi. O jenerasyon ki aşağı yukarı on sene aynı takım olarak oynadı ve belki o uzun yılların sonunda dünya üçüncülüğü geldi. Bunlara her zaman saygı duyuyorum ama ben sadece bir kez olsun milli olmak isterdim. Milli olamamak benim futbol kariyerimdeki en büyük eksiklik çünkü.

**T
i
m
ç
i
n
B
e
y
a
z
ı
t**

Buralara kolay gelmedim. 26 yaşından sonra üst düzey futbol oynamaya başladım. Daha önce de oynuyordum ama fark edilmiyordum. İnsanlar beni o zamandan sonra fark etmeye başladılar. 6-7 sezon boyunca üst düzey futbol oynadığımı düşünüyorum.

Pegasus!

Artık bazı şeyler için çok geç!

Futbol hayatımda en büyük iki başarım Milli Takım'da ve büyük takımların birinde oynamak olacaktı, ama ikisine de sahip olamadım. Yine de ben burada çok huzurluyum ve bu benim için çok önemli. Çünkü ben insanlara en üst düzeylerde futbol oynayabileceğimi kanıtladım. Bu da benim için yeterli. Milli Takım da her futbolcunun katılmak istediği bir organizasyondur. Ama bir yerden sonra da bazı şeylerin önüne geçemiyorsunuz, olmuyor.

▼ Türkiye'de bir zamanlar sol kanat oyuncusu pek yoktu. Şimdilerde ise, özellikle de son 15 senedir, ciddi nitelikte kanat oyuncuları var. Bunlardan biri de senin ve herkesin takdirle izlediği bir Timuçin var. Nasıl gelişti süreç?

▲ Gerçekten de Türkiye'de, kaliteli sol kanat oyuncuları var. Ama ben yine de bu sayının o kadar da çok olmadığını düşünüyorum. Çok üst düzeyde oynayabilecek yetenekte, bulunduğu takımlara çok üst düzeyde katkı sağlayan, farklılık yaratan sol kanat oyuncuları pek de fazla değil. Benim açımdan bakıldığında, bu yere gelmek kolay olmadı açıkçası. Profesyonel anlamda futbola başlarken tabii ki bu mevkide en iyi olacağım gibisinden bir iddia ile başlamadım. Ama ilerleyen yıllar bana, oyunuma, futbolcu kişiliğime hep artılar kattı. Çalıştığımız hocalardan aldığımız dersler, oynadığımız değerli takım arkadaşlarımız ve ağabeylerimizden çıkardığımız dersler bunlarda pay sahibi oldu. Ben aşağı yukarı beş sene Adana Demirspor'da oynadım. Zaten memleketim de Adana. O dönemlerde de gerçekten çok az sol kanat oyuncusu vardı. Çok sıkıntılar çıktık biz. Piyasaya çıkamıyordunuz bir türlü, normalden çok daha fazla efor sarfetmeniz gerekiyor belli bir yerlere gelesiniz. Takdir edersiniz ki Türkiye'de insanlar kendini kanıtlayana kadar büyük bir zorluk yaşıyor ama kendini kanıtladıktan sonra daha önceki kadar efor sarfetme- se de devamlı göz önünde olabiliyor.

▼ Yani bir eşik var ve o eşiği aşana kadar çok çabalamak gerekiyor, öyle mi?

▲ Aynen öyle. Kesinlikle çok fazla çalışmak gerekiyor. Ben o eşiği aşana kadar çok zaman kaybettiğimi düşünüyorum. Adana'daki beş senemi kayıp yıllar olarak görüyorum. Çünkü o zamanlar bu kadar yazılı ve görsel medya yoktu. İnsanlar futbolu bu kadar ince detayına kadar basından izleyemiyor, yorumları takip edemiyorlardı. Dolayısıyla da oyuncular hakkında bilgi sahibi olamıyorlardı. Bizim Akdeniz bölgesi bu konuya çok çok uzaktı. Dolayısıyla benim oradan çıkmam gerekiyor. İlk oynamaya başladım.

ğimda yaşımlı8'di. Oradan ayrıldığımda ise 23 yaşındaydım ve bir arpa boyu yol gitmişim ancak.

▼Yani sen 18-23 yaş aralığını tam da parlayabilecek dönemini orada geçirdin. Ve kendini gösteremedin...

▲O dönemlere şimdi dönüp baktığım zaman boşa gitmiş demesem de, fazla uzun sürmüş diyebilirim. Aslında çok büyük bir camia orası. Sonuçta benim yuvam, her zamanda gurur duydum oranın formasını giydiğim için. Ama keşke daha önceleri dışarıya çıkabilseydim. İlk başladığım sene Birinci Lig'deydik, iki sezon Birinci Lig oynadım. Sonra küme düştük ve üç sezon da İkinci Lig'de top koşturdum. O zamanlar, şimdilerde olduğu gibi genç futbolculara o kadar önem verilmiyordu. Gerçi Adana'da her zaman futbolcuya önem verilirdi ama bugünkü gibi genç oyunculara yol göstericilik yapacak birileri yoktu.

▼Oysa şimdilerde Türkiye'de genç futbolcuların üstüne titiyor herkes. En çok onlara değer biçiliyor...

▲Tamamen katılıyorum. Zaten bizler de elimizden gelen yardımı yapıyoruz genç arkadaşlarımız için. Ama daha önce böyle bir şey yoktu işte. O yüzden insanlar bizi teşvik etmediler, dışarıdaki dünyaya alışmamızı sağlamadılar. Çünkü orası ayrı bir dünyaydı bizim için ve ben 96 senesinde Sakaryaspor'a geldiğim zaman bu iş için biraz geç kaldığımı anladım. Çok daha erken çıkmam gerektiğini gördüm. Bu işin parayla pulla ilgisi de yoktu. O dönemlerde Adanaspor'da kazandığım parayla Sakaryaspor'da kazandığım para arasında pek bir fark yoktu. Ama işin manevi boyutu çok önemliydi. Sakaryaspor da iki sene İkinci Lig'deydi, üçüncü sene Birinci Lig'e çıktı. Ama göz önünde bir kulüptü. Ayrıca bir de şu var. Bizde, kendi memleketinde fut-

canım cicim dönemi sürdü, sonra da takım tamamen şehirden koptu. Seyirci yoğunluğu zaten Adana Demirspor'daydı. Adanaspor'dan çoğu kişi de Adana Demirspor'a destek vermeye başladı. Fakat orada da talih-sizlikler, imkânsızlıklar veya yöneten insanların başarısızlıkları gibi bir sürü etken vardı. Benim oynadığım dönemlerde sezon başları Adanaspor ile veya çevreden en fazla bir takımın daha katılımıyla TSYD maçlarına katılırdık ve genelde Adanaspor ile final oynardık. O stad kaç kişilikse hep ful çekerdi, muhteşem bir ortam olurdu. Biz o sahalarda o taraftarlarla büyüdük. Ama artık eskisi gibi ilgi kalmadı. Denizli'de de durum aynı. Birçok takım seyirci bakımından hızla fakirleşiyor artık.

▼Neden böyle peki?

▲Başarısızlık neden olarak gösteriliyor hep ama ben bunun gerçek neden olduğuna inanmıyorum. Bence gerçek neden yeni nesil gençleri futbola ısındırıyor oluşumuz. Futbolculardan bahsetmiyorum. Genel anlamda futbolla ilgilenen insanları kastediyorum. Herkesin bu konuda duyarlı olması gerekiyor. Futbolu sevdirmemiz gerekiyor. Oysa futbol sevgisi giderek azalıyor.

▼Ama teşvik edici o kadar program var. Herkes futbol konuşuyor...

▲Futbol programlarında var tamam ama gece yarısına kadar sadece üç büyük takım tartışılıyor. Onlar da hep kısır tartışmalar. Dördüncü büyük olan

Denizlispor son iki senedir farklı bir yapılanmanın içinde ve bu yolda emin adımlarla ilerliyor. Belki basında hak ettiğimiz ilgiyi göremiyoruz veya bazı futbolcularımızı milli takımlarda göremiyoruz.

Ama bu, Denizli'de önemli işlerin yapıldığı gerçeğini değiştirmiyor. Ama biz ne yaparsak yapalım, tüm diğer Anadolu takımları gibi Üç Büyükler'in altıyapısı gibi algılanıyoruz.

bol oynadığın zaman problemler çıkıyor. O yüzden dışa açılmak ayrı bir önem taşıyor. Dolayısıyla ben Sakarya'ya geldiğimde, oraya dışardan gelmiş bir insan olarak daha fazla el üstünde tutuldum.

▼Kaldı ki, Adana'nın çok özellikli bir taraftarı vardır. Kendi takımını belki de en çok hırpalayanlar onlardır. Oysa Türkiye'nin dördüncü büyük ilinin bir takımı olması gerekmez mi Süper Lig'de. Ne dersin bu yorum için?

▲Gerçekten de çok hırpalılar adamı Adana seyircisi. Bu önceleri çok daha azdı ama son yıllarda inanılmaz boyutlara ulaştı. Bu da başarısızlığı getirdi. Ayrıca başka faktörler de var. Mesela Adana'da Adana Demirspor'un Adanaspor'dan daha fazla taraftarı vardır. Adanaspor şirketleşme aşamasına geldiği zaman, benim düşünceme göre birkaç sene

adlandırılan Trabzonspor'a bile yeri geliyor sadece değinilip geçiliyor. Anadolu takımlarıyla ilgili ise hiçbir şey konuşulmuyor. Oradaki insanları futbola özendirerek hiçbir şey yok. Stadlarımızda cınayet işlenmeye başladı. Bu gidişat kötü gerçekten. Maçları izlemeye neden gelmiyorsunuz diye artık seyircilere de kızamayız. Bir sürü olumsuzluk var. Seyirci temiz futbol istiyor. Televizyonlarda izliyorlar şike haberlerini, tartışmaları, kaosu, ondan sonra da futboldan sağuyorlar. Bunların hepsi bir neden. Ayrıca, sadece Adana'da değil bütün Türkiye'de gençler artık ekmek derdine düşmüş durumda. Dolayısıyla maçı falan bıraktılar. Yeni nesil giderek futboldan sağuyor bence. Nereye kadar azalır bilemem ama en dibi burasıdır diye düşünüyorum. Bundan sonra bir tek stadların kapısına

kilit vurmak kaldı geriye. Türkiye'de futbol konusunda ileri gittiğimizi zannediyoruz ama bu yaşananlar hiç de öyle olmadığının gösteriyor bizlere.

▼Futbola dönelim. Denizlispor'la dört nala gidiyorsunuz şimdilerde. Üstelik kimse sizden bırakın dördüncülüğü ilk on bile beklemiyorken, şu anda UEFA'yı zorluyorsunuz. Nasıl oldu bu?

▲Denizlispor son iki senedir değişik bir yapılanmanın içerisine girdi ve bu yolda emin adımlarla ilerliyor. Belki basında hakkımız olan yer ayrılmıyor veya bazı futbolcu arkadaşlarımızı milli takımlarda göremiyoruz. Ama bu, önemli işlerin yapıldığı gerçeğini değiştirmiyor. Biz tabii ki bunların hepsini düşünüyoruz. Sonuçta bir amaç için yola çıktık. İki senedir dikkat ediyorsanız çok az arkadaşımız değişti, aynı kadroyu neredeyse tamamen

muhafaza etmeye çalışıyoruz. Denizli'ye kalıcı bir başarı sağlamak amacımız. Ama kamuoyunda, hatta kendi seyircimiz nezdinde, kendi ilimizde bile bunun desteğini alamıyoruz. Denizlispor'a özellikle basının değer vermemesinin birinci sebebi bizim başarılarımızın şans olarak görülmesi galiba. Belki de oynadığımız oyun genel anlamda başkaları tarafından sevilmiyordur, ondan yer alamıyoruzdur. Oysa 23-24 yaşında pırl pırl gençler büyük işler başarıyor şu anda. Bugün Ersen, Özgür, Ömer ilk akla gelen isimler. Neden yeni oyuncuların bahsedilirken hep bizim takımdaki isimler öne çıkıyor? Demek ki bu takım başarılı, demek ki bu takım doğru işler yapıyor.

▼Ama şu insana dokunuyordur sanırım: Sonuçta başarılı da, başarısız da olsa takımı sevmek başka bir şey. Almanya'da

bütün takımlar ful tribünlere oynarken bizde Denizli'nin boş tribünlerine oynaması gerçekten üzücü.

▲Az önce bu seyirci konularını konuşurken benim de aklıma Avrupa geldi. Her hafta televizyonda beş altı tane maç yayınlanıyor, insanlar izliyor. Tabii ki şüphesiz işin maddi boyutları da çok önemli. Oralarda sezon başında, kombineler vasıtasıyla biletlerin %80'i satılıyor. Nitekim oradaki insanlar bu işi zevk olarak görüyorlar, ailesiyle eğlenmek için geliyorlar. O mentaliteyle geldikleri zaman olay çıkma olasılığı da kalmıyor zaten.

▼Bizde ne için geliyorlar?

▲Bizde maça gelenler ne yazık ki deşarj olmak için geliyor. Sahada hakemler, fut-

Konuşmamızın başında da dediğim gibi ben buralara çok uzun saffhalardan sonra geldim. 26 yaşından sonra üst düzey futbol oynamaya başladım, daha önce de oynuyordum ama fark ediliyordum. İnsanlar beni o zamandan sonra fark etmeye başladılar. Ben '98 yılından bu yana 6-7 sezondur üst düzey futbol oynadığımı düşünüyorum. '96-'99 yılları arasında Sakarya'daydım. Depremden sonra bütün futbolcuların kiralık gönderilmesi söz konusu oldu federasyon tarafından. Böyle şanssızlıklar da yaşadım. Ama ben o dönemden itibaren 6-7 sezon boyunca üst düzey futbol oynadığımı düşünüyorum. Kesinlikle ukalalık olarak kabul etmeyin ama bence böyle bu. Sakar-

lar benim için hep yaşı geçti diye düşündüler. Bu ta ben 26-27 yaşındayken başlayan bir düşünceydi. Belki bir sene sonra pişman oldular, kafalarında soru işaretleri oluşmaya başladı. Ama bir türlü teklif aşamasına gelmediler. Ama ben tekrar söylüyorum Denizli'de çok huzurluyum. Her zaman da söylediğim bir laf var, ben ülkeme Milli Takım forması altında da hizmet etmek isterdim, büyük takımlarımıza da hizmet etmek isterdim ama ikisi de olmadı. Bunun için oturup ağlayacak halim yok. Ben işimi yapıyorum ve gayet huzurluyum.

▼Senin gibi çok değerli futbolcuların Anadolu takımlarında oynamakta ısrar etmesi ve o takımları iyi bir seviyeye taşı-

▼Bu kötü bir şey ama...

▲Ne yapayım, ben öyle düşünüyorum. Çünkü hiçbir Anadolu takımının kaliteli oyuncuları tutacak gücü yok. Takımınızda büyük takımlara gitmeye aday 6-7 oyuncu varsa onları hiçbir şekilde tutamıyorsunuz. Dolayısıyla kadronuzu yeniden yapılandırmanız gerekiyor ve böylece başladığınız yere geri dönüyorsunuz. Kulüplere de hak vermek lazım, büyük takımların bir oyuncuya ödediği bonservis bedeliyle bütün sezonu geçirenler var. Onlar da haklı, çünkü para yok ; oyuncu satılacak ki, gelir sağlansın. Anadolu takımları bence bu konuda zavallı durumda. Ve büyük bir atılım gerçekleşmedikçe bu duruma da mahkumlar. ■

Futbol programlarında geceyarılarına kadar sadece üç büyük takım tartışılıyor. Onlar da hep kısır tartışmalar. Dördüncü büyük olan adlandırılan Trabzonspor'a bile yeri geliyor sadece değinilip geçiliyor. Anadolu takımlarıyla ilgili ise hiçbir şey konuşulmuyor. Oradaki insanları futbola özendirecek hiçbir şey yok. Stadlarımızda cinayet işlenmeye başladı. Bu gidişat kötü gerçekten. Gençler ekmek derdine düşmüş durumda. Dolayısıyla maçı falan bıraktılar. Yeni nesil giderek futboldan soğuyor bence. Türkiye'de futbol konusunda ileri gittiğimizi zannediyoruz ama yaşananlar hiç de öyle olmadığını gösteriyor bizlere.

bolcular, teknik adamlar birer kurban. İnsanlar geliyor oraya, istedikleri kadar küfür edebiliyorlar, istedikleri kadar içlerini boşaltabiliyorlar. Bunun önüne yıllardır kimse geçemedi. Türkiye'de her büyük maçta rakip takımın oyuncularına, başkanına, çocuğuna çocuğuna ağza alınmayacak küfürler ediliyor, gidiyorsunuz deplasmana aynı şekilde. Bizim insanımız direkt oraya maç seyretmek için gelmiyor çünkü. Bence sorun bu noktada düğümleniyor. Eğitim önemli bir konu. Zaten ülkemizin en temel sorunu eğitim. Ne yazık ki bunları aşamıyoruz ama inşallah çocuklarımız ileride bunların aşıldığı bir futbol kültürü içinde maç seyretme zevkine kavuşurlar.

▼Sana dönelim. Futbol kamuoyu yıllardır Timuçin'i konuşuyor. Ama Timuçin'e üç büyükler neyse de Milli Takım kapısı bile açılmıyor. Bu konuda ne düşünüyorsun?

▲Diyebilecek pek bir şey bulamıyorum bu konu hakkında. Malatya'da çok iyi bir dönem geçirmiştik. Buna rağmen Milli Takım'a çağırılmadım. Tabii ki zoruma gitti bazı şeyler ve hâlâ da gidiyor.

ya'dan beri en azından bir kere milli olmayı hak ettiğimi düşünüyorum ama sonuçta o zamandan beri milli takımı çalıştıran hocaların kararına saygı duyuyorum. Sonuçta bu sistem meselesi, oyuncu meselesi. Tamamen profesyonel gözle bakıyorum olaya. Ama yine de içimde ukde kalıyor.

▼Senin şöyle bir şanssızlığın da var: Çok iyi olduğun dönemde Hakan Ünsal, Ergün aynı mevkiye olan oyuncular olarak müthiş bir çıkış yakaladılar. Bu da senin şansını kitledi değil mi?

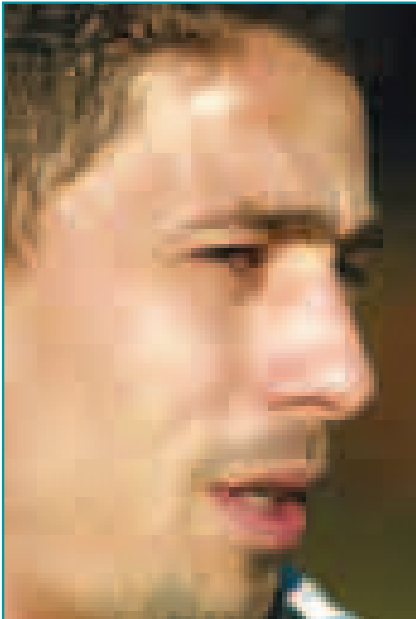
▲Belki de benim en büyük şanssızlığım çok iyi bir jenerasyona denk gelmemdi. O jenerasyon ki aşağı yukarı on sene aynı takım olarak oynadı ve belki o uzun yılların sonunda dünya üçüncülüğü geldi. Bunlara her zaman saygı duyuyorum ama ben sadece bir kez olsun milli olmak isterdim. Milli olamamak benim futbol hayatımdaki, kariyerimdeki en büyük eksiklik çünkü.

▼32 yaşında olmama rağmen üç büyüklerde adın geçiyor. Ama işin ilginç yanı sen bütün bu kariyerini Anadolu takımlarında yaptın.

▲Futbol hayatımda en büyük iki başarımlı millî takımda ve büyük takımların birinde oynamak olacaktı, ama ikisine de sahip olamadım. Sonuçta ben burada çok huzurluyum ve bu benim için çok önemli. Çünkü ben insanlara en üst düzeylerde futbol oynayabileceğimi kanıtladım. Bu da yeterli benim için. Birçok insan çok büyük ilgi ve alaka gösterdi. Özellikle benim hakkımda yazı yazanlar oldu. Tabii ki büyük takımlar her futbolcunun oynamak istediği yerlerdir. Milli Takım her futbolcunun katılmak istediği bir organizasyondur. Ama bir yerden sonra da bazı şeylerin önüne geçemiyorsunuz, olmuyor. Şimdi ben 32 yaşındayım, evet olabilir büyük takımlar beni isteyebilir de, istemeyebilir de. Lakin bence büyük takım-

ması, belki de Türk futbolunun kurtuluş yolu olacak. Belki futbol da böyle sevdirebiliriz taşıraya. Ne dersin?

▲Bu da değişik bir görüş, ama herkes de benim kadar şanssız değil bu da bir gerçek. Büyük takımlarında maddi yönü çok çok kuvvetli dolayısıyla biraz sıvırdığı zaman futbolcu da gitmek istiyor. Zaten kulüplere de reddedilmeyecek paralar teklif ediyorlar. Dolayısıyla kulüpler bile ön ayak oluyor bu işe. Resmen dört büyük takımın altyapısı gibi çalışıyor Anadolu takımları. Türkiye'de bir Anadolu takımının şampiyon olması gibi hayalleri olanlar var. Bence bu şu andaki durum dahilinde tamamen hayal. Uzun yıllar da gerçekleşeceğini zannetmiyorum. Çok sevdiğim hocalarım Ziya Doğan ve Giray Bulak hocalarımın hayali bir Anadolu takımını şampiyon yapmak. Ziya Doğan Malatya'dan beri bu hayali gerçekleştirmek için uğraşıyor, Gençlerbirliği'nde de eminim hedefi bu. Ama ben bunun çok zor olduğuna inanıyorum.

İstedığınızı alın, istediğinizi satın. Aklınıza kim yatıyorsa tek seçici sizsiniz; dilediğiniz takımda buyrun, dilediğinizi oynatın. Bir klavye başına geçin ve futbol keyfini dijital dünyada yaşayın...

Şimdi herkes patron!

Futbol sahada oynanır diye bilirdik bunca yıldır. Sanal gerçeklik çıkıp mertliği bozarcasına oyunun içine girene kadar hiç şüphemiz de yoktu. Gelin görün ki, biz gerçek futbolu tartışaduralım, ortalığı futbolun sanal olanı sarmış durumda. Transferler yapan, müthiş goller bulan, sürekli taktik ana-

liz yumurtlayan ama dört duvar arasından bir adım dışarı atmayan 'süreal' bir gençlik, artık her yerde futbol kadar 'oyunun oyununu' konuşuyor. Aslında bilgisayara aşına nesiller için bu çok yeni bir gelişme değil. Spectrum 48K, Commodore 64, ya da bunların bir parça ileri versiyonu Amiga

türünden 'Taş Devri' bilgisayarları döneminde bile, futbol oyunları önemli bir kalemdi nice gencin ilgi alanında. Oyuncuların neredeyse beline gelen topuyla Sensible Soccer'ı, çizgi adamlardan oluşan ve sadece sonucu gösteren menajerlik oyunlarını, süper şutların atıldığı jetonlu atarileri o dönem ergen olup, bunları oynayabilecek imkânı olan hiçbir erkek çocuğu unutmaz.

Ama işin rengi değişti artık. En fazla on sene içinde dijital tek-

nolojiler öyle ele avuca sığmaz hale geldi ki, tutabilene aşk olsun. Artık neredeyse gerçekten daha gerçek hissi veren oyunlar var elimizde ve futbol denilince akla sadece sahada oynanan oyun gelmiyor.

Bu süreç adım adım geliyorum diyordu aslında. Dijital firmalar bu işe baş koyduklarını her fırsatta gösteriyordu çünkü. Önce oyunun kodlarını geliştirdiler. Artık yepyeni bir görseelliğe erişti her şey. Sonra gerçek olanı taklit ettiler. Oyunun hareketleri birebir oyuncular-dan taklit edildi. En nihayetinde de sanal gerçeklik olarak adlandırabilecek kadar girift bir sisteme eriştiler. Ve sonuç olarak gerçek futbola alternatif bir futbol dünyası kurdular.

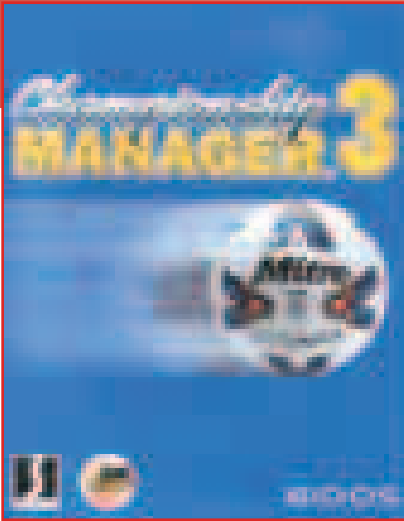
Bu iş o kadar ileri gitti ki, bir süre sonra sanal olan gerçekliğin yerini alır hale geldi. İşte bu yüzden, artık futbol denilince akla sadece sahada oynanan oyun gelmiyor. Commodore'larla baş-

layan süreç geri dönülmez bir noktaya koşuyor. O kadar ki, koca koca adamlar, evlerine, barklarına hatta çocuklarına bakmadan toplanıp hâlâ oyun seansları yapabiliyorlar. Birçok genç futbolu Arsene Wenger'den iyi bildiğini düşünebiliyor. Ve daha da kötüsü Alex'ten bile daha sıkı hareketler yapabileceğine inanıyor, ama sanal olarak!

Şimdi konunun ayrıntısına inelim ve bu sektörün üç ayrı vektörünün lokomotifini ele alalım. Çünkü özellikle bu üç oyun şu anda bütün dünyada ekol konumuna erişti ve türevleriyle birlikte futbolseverler için başlıbaşına bir sektör oldular. ■

► "Türkiye'de herkes futbolu çok iyi bildiğini düşünüyor. Her köşede, her kahvede taktik varsayımlar çarpışıyor. Bence bu oyun (CM) herkese biriktirdiği bu düşünsel ve libidinal enerjiyi harcama fırsatı veriyor. Seviniyorsun, üzülüyorsun, sinirleniyorsun, bağırдың bile oluyor. Bir keresinde şampiyonlar ligi finalinde 3 dakikada iki gol yedim, sinirden ekranı kırıyor-dum. Oyuna küstüm, birkaç hafta oynamadım." B.M. (Doktor)

Sanal Futbol

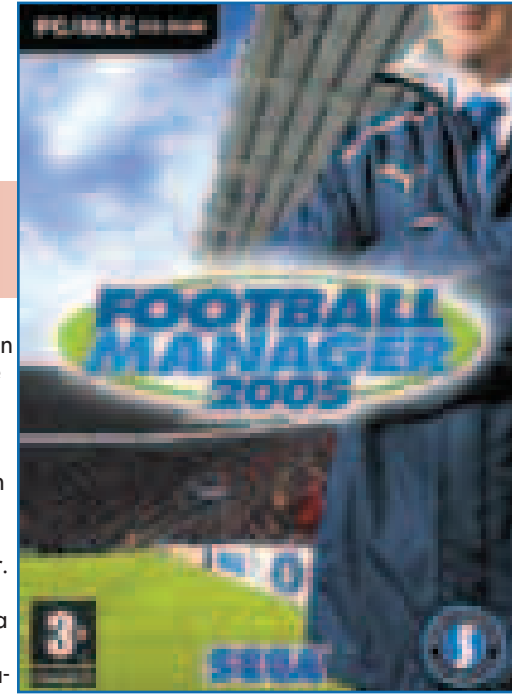

Championship Manager Football Manager

Aslında tüm futbol oyunlarının kralıdır. Aksiyon içermez. Son derece teoriktir. Yakın zamana kadar hiçbir maç görüntüsü de içermezdi. Sadece yazıyla anlatılan maçlar üzerinden oynanırdı. Zaten futboldan anlamayan birine anlatsanız, bu oyunu neden oynadığınızı kesinlikle anlamaz, hatta saçma bulur. Futboldan anlayanlar da başına oturana kadar cazibesini tahayyül etmekten uzaktır. Ama ağına düşürdüğünü müptela yapar. Çünkü

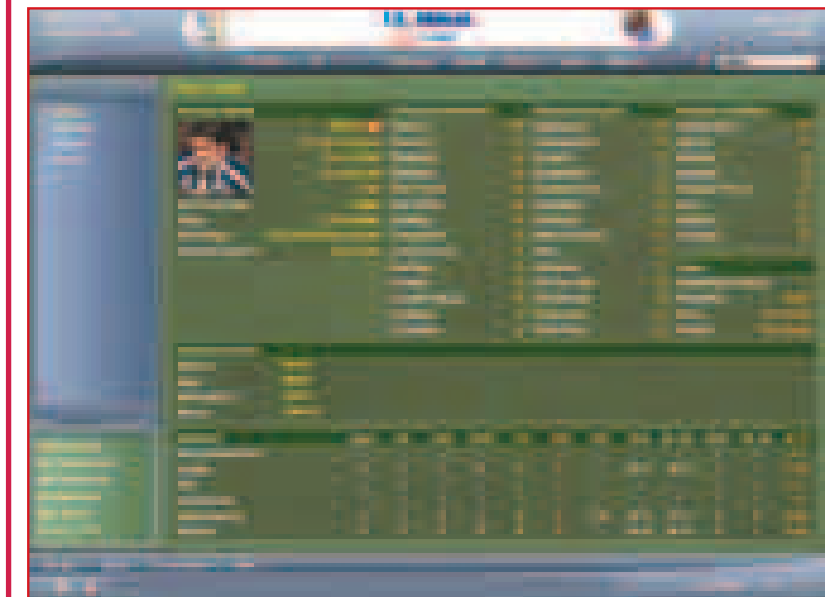
başarılı olmak çok uzun zaman alır. Öyle üç saatte çözülen ve başarılar vaadedilen bir oyun değildir asla. 'Kazanmaya' başlamanız için karşısında günler geçirmek gerekir. Zaten bir sezonun bitmesi ortalama 5-10 saati bulur, ki genelde asıl başarı ikinci sezonda gelir. Bir takımın teknik direktörü olarak oyuna başlarsınız. Ama bu teknik adamlık daha çok 'Alex Fergusongil' bir nitelik taşıyor. Yani transferleri

de siz yaparsınız, oyuncular da siz satarsınız, bütçeyi de siz düşünürsünüz. Oyunu cazip kılan en önemli iki şey şudur: Akıl almaz gelişlikteki veritabanı ve gerçeğin tıpkısının aynısı hissi veren yorumlar... Veritabanı üzerinde biraz duralım. Çünkü bu, oyunun müdavimleri için en büyük övünç kaynağıdır. Mesela Tuncay Şanlı ya da şimdilerde Galatasaray'ın yeni yeteneği Hasan Kabze, CM takipçileri için yıllar öncesinden bilinen oyunculardır. Yine Robben, Ronaldinho, Totti, Owen gibi isimler henüz futbol piyasasında isimleri parlamamışken sanal

► "Yusuf Fenerbahçe'de oynar mı sorusunun sorulduğu zamanlarda, onu forvet arkasında oynattım ve gol kralı oldu! Ortega'yı derhal sattım. Ama Alex süper. Tuncay'la Kemal'i 4 sene önce Fener'e almış olmanın mutluluğunu unutamam. Çok başarılı oldular. O kadar ki, 27 yaşına geldiğinde Kemal Aslan'ı 50 milyon dolara Milan'a gönderdim!" A.B. (Satış Müdürü)

menajerler tarafından keşfedilip kutsanmışlardır bile. İmkânları ve varyasyonları da son derece çeşitlidir CM'nin. Futbolda konuşulan her türlü taktiği uygulamak mümkündür. Hatta o kadar abartılıdır ki, antrenmanlar bile günbegün belirlenebilir durumdadır. Oyuncuların psikolojileri, moral durumları,

CM'nin gelişim süreci

Eski adıyla Championship Manager (CM) yeni adıyla Football Manager (FM) adlı oyunun zaman içindeki yolculuğu:

1992: Futbol hastası iki İngiliz Oliver ve Paul Collyer kardeşler kendi evlerinde oyunun ilk versiyonunu tasarladılar. Championship Manager 1 sadece Amiga için piyasaya çıktı. Oyun, yalnızca İngiltere liglerinin transfer, maç ve kupa statülerini aynen yansıtmakla kalmıyor, aynı zamanda takımların gerçek kadrolarını içeriyordu. Bu, oyunun önemli bir fanatik kitlesiyle buluşmasını sağladı. İşin ilginç yanı ise, dünyaca ünlü dağıtım firması Electronic Arts'ın CM'yi yayınlamayı reddetmesi ve kardeşlerin Do-mark isimli firma üzerinden yapmasıydı.

1993: Bir sene sonra piyasa çıkan CM 93/94, tüm hayranlar tarafından o güne kadar piyasaya sürülmüş en gerçekçi futbol menajerliği oyunu olarak kabul edildi. Oyunun bir de İtalyan Ligi'nin oynanabilirdiği CM ITA versiyonu çıktı.

1995: 1994'te Collyer kardeşler Sports Interactive şirketini kurdular ve bir sene sonra CM2'yi çıkarttılar. CM2 sadece PC'ler için piyasaya sürüldü. Oyunun şöhreti İngiltere sınırlarının dışına taşmaya başladı. Bir sene sonra çıkan versiyonda ise İtalyan ligleri de oynanabilir hale geldi.

1997: 1997'de çıkan CM2-97/98 o sene İngiltere'nin en çok satan oyunu oldu. Oynanabilen lig sayısı İngiltere, İtalya, İspanya, Fransa, Almanya, İsveç, Portekiz, Hollanda ve Belçika olmak üzere 9'a çıkmıştı.

1999: Bu yıl içinde piyasaya sürülen CM3 bir dönüm noktası oldu. Oyunun arayüzü tamamen yenilenirken Arjantin, Brezilya, Danimarka, Japonya, Norveç ve İsveç ligleri CM'ye eklenen yeni ülkeler oldular. Artık oyunun veritabanı 25.000 oyuncu ve teknik adam barındırıyordu. 2000'de çıkan yeni versiyonla Amerikan Futbol Ligi oyuna eklendi ve veritabanında 40.000 oyuncuya çıktı.

2000: 2000 yılında çıkan versiyonun bizim için en önemli tarafı, yeni eklenen 10 lig arasında artık Türkiye Ligi'nin de yer almasıydı. Yıllardır Avrupa takımlarını çalıştıran Türk fanatikler artık kendi takımlarını da yönetme imkânı buldular. 2001'de çıkan yeni oyun artık veritabanında 100.000 kişiye ulaşıldığını müjdeliyordu.

2003: CM4 piyasaya sürüldü. İngiltere'de çıktığı ilk hafta sonunda 103.000 adet satılarak İngiltere'nin en hızlı satılan oyunu oldu. Oyundaki göze çarpan en önemli değişiklik CM'nin klasikleşmiş maçta gelişen olayların yazılarla anlatılmasının yanına 2 boyutlu bir maç motorunun eklenmesiydi. Antrenman programlarının tamamen düzenlenebilmesi de ciddi bir yenilikti. Firma gerçekçiliği yakalamak için İrlanda Cumhuriyeti ve Liverpool'un eski yıldızı Ray Houghton'dan bile yardım aldı. Oynanabilen ligler 39'a çıkarken, veritabanındaki insan sayısı 200.000'e çıktı. Aynı yıl oyunun biraz daha geliştirilmiş versiyonu olan CM 03/04 çıktı ve bu da CM serisinin isim değiştirmeden önceki son oyunu oldu.

2004: Sports Interactive, EIDOS Interactive ile yıllardır devam eden ortaklığını bitirip SEGA ile anlaştı. Bunun sonucu olarak oyunun ismi değişti ve CM'nin yeni versiyonu tamamen yenilenmiş bir arayüzle Football Manager 2005 (FM) adıyla çıktı. CM isim değiştirse de, hala gelmiş geçmiş en gerçekçi futbol menajerliği simülasyonu olma özelliğini koruyor. ■

➤ Bir askerlik anısı. Yüzbaşı asteğmen adaylarını sıraya diziyor. Bilgisayar bilenler öne çıksın, diyor. 13 kişi çıkıyor öne. Dil bilmeyenler geride kalsın, diyor. 7'ye iniyorlar. Sonra Yüzbaşı hafif mahcup bir sesle soruyor. "CM adlı oyunu bilen var mı?" Bir kişi kalıyor. Diğerleri gidebilir, diyor. Ve bütün askerliği bu oyunu oynatarak geçiriyor o şanslı kişi.

➤ Söylentiye göre, Eriksson öncesi kara boşluk döneminde İngiltere Futbol Federasyonu'na bir yığın adam elinde diskette başvurmuş. Hepsi Championship Manager performanslarını kaydetmişler ve gerçeği de oyuna sığdırmaya çalışıyorlar. Yine fısıltıların yalancısı-disketleri ile gelmeyin" diye açılama yapmış.

formları, transfer beklentileri, kulüple olan ilişkileri, sakatlık durumları... velhasıl neredeyse futbolun tüm unsurları kapsam dahilindedir. Bunun yanı sıra gerçekliğe tekabül etsin diye yapılmış yorumlar da oyunu sürükleyici kılar. Teknik adam olarak sizin basına yaptığınız bir açıklama en büyük oyuncunuzu küstürebilir, daha fazla transfer bütçesi istemi şampiyon antrenörü kovdurabilir, hakemler hakkında şikayetleriniz federasyon tarafından para cezasıyla cezalandırılabilir.

Bütün bunlar inanılmaz bir ekiple gerçekleştirilebilir ancak. Zaten öyle de olmuş. Oyun neredeyse dünyanın en yaygın 'scouting', yani oyuncu izleme ekibiyle çalışıyor

ve binlerce oyuncunun verisini elinde tutuyor. Sadece Türkiye'de, halihazırda Türker Tozar önderliğinde 75 kişilik bir ekip, bütün liglerimizin altını üstüne getiriyor ve 6500 oyuncunun kaydı oyunda veri olarak saklanıyor. Avrupa'nın önde gelen liglerinde bu rakam daha da inanılmaz boyutlara ulaşıyor ve toplamda 200 bini aşkın oyuncu ve milyarlarca ihtimal üzerinden oynanıyor oyun. Şimdilerde oyunu yapan şirketin ikiye bölünmesiyle yeni versiyonlar çıkıyor. Ama asıl müdaviimler şimdilik CM'nin devamı olan Football Manager'ın peşindeler ve diğer adımları dört gözle bekliyorlar. ■

Pro Evolution Soccer

Ilk çıktığında garip bir Japon oyunu olmasına ve gerçek futbolcu isimleriyle hiçbir ilgisi olmamasına rağmen, kısa sürede çığ gibi büyüyen bir ilgi topladı. Kısa sürede, hem de karşısında dünyanın en büyük oyun üreticileri varken, dünyanın en iyi futbol aksiyon oyunu oldu. İlk çıkışı 1990'ların başındaydı. Gelişim sürecindeki Asya futbolunun potansiyelini fark eden

KONAMI şirketi yetkililerinin gerçekçi bir oyun hayalleriyle çıktıkları yolda, geçen senelerde kaydettikleri mesafe gerçekten inanıl-

maz oldu. Asya pazarı için çıkan Winning Eleven serileri tüm dünyada artık bir fenomen haline gelmiş durumda. Üstelik KONA-

MI şirketi ilk çıktığı günden beri mükemmel olarak kabul edilen oyunu her yeni sürümde daha da mükemmelleştiriyor.

Playstation 2 için özellikle tasarlanan Pro Evolution Soccer (PES), oyun konsolunun bu kadar popüler hale

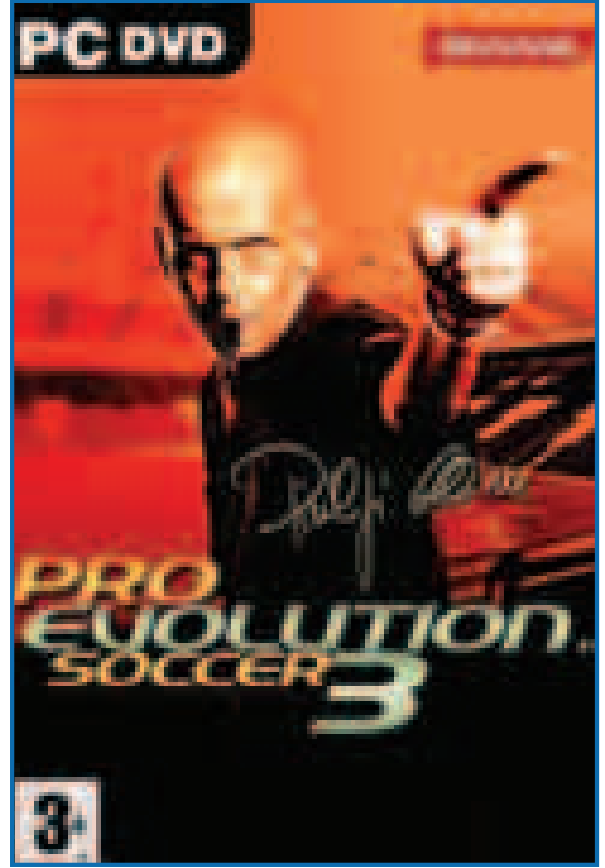
➤ "Oyunun en zevkli yanı kimsenin haberi yokken bazı oyuncular keşfetmek. Mesela Ronaldinho'yu daha Gremio'da oynarken, Barcelona'ya aldım. Bir sezonda 55 gol 50 asist yaptı. 100 milyon verdiler, satmadım" A.B. (Danışman)

➤ "Bir spor programında ismi lazım değil spor müdürü TV'de 'öyle oyuncular var ki, benim 10 yaşındaki yeğenim bile biliyor' demişti. Kesin Championship Manager sa-yesindedir diye düşündüm. Yoksa on yaşındaki çocuk nasıl bilir ye-ni parlayacak Avrupa yıldızlarını?" İ.U. (Gıda Mühendisi)

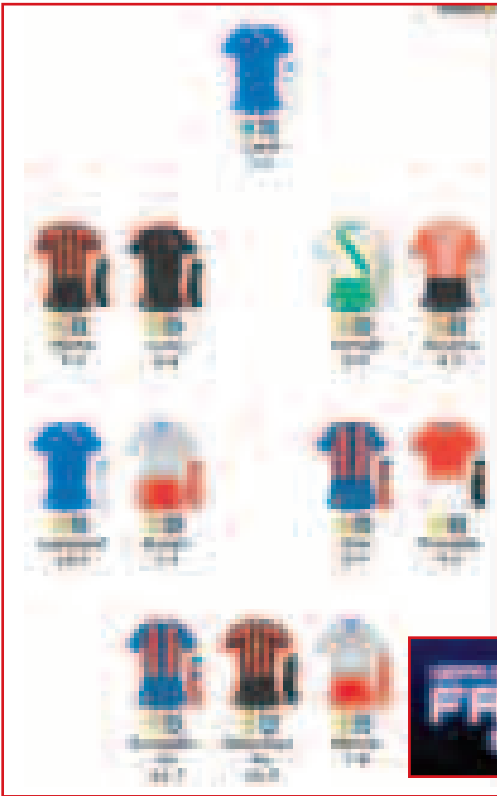
mesinde en büyük etkenlerden birisiydi. Dünyanın dört bir köşesinde sadece bu oyun için Playstation alan futbolseverler söz konusu. Oyunun bu kadar popüler olmasının tek bir sebebi var: Sokakta, sahada oynadığımız, TV'de izlediğimiz futbolu sanal ortama en gerçek-

çi biçimde aktarabil-mesi. Sırf bu yüzden oyunseverler yıllardır lisans alınamadığı için kullanılmayan futbolcuların ger-çek isimlerinin ol-mamasına aldır-madan oyunu oy-nadılar. Pro Evolution Soccer 4'te de bu sorun bir ölçüde aşıldı ve İtalya, İspanya, İngiltere gibi liglerin oyuncu lisansları alındı. Bunun yanında oyun futbolcu benzerlikleri konusunda rakipleriyle başa baş ilerliyor. Playstation 2 gibi görsel açıdan sınırlı bir platformda çok yüksek bir kalite yakalamış durumda. Oyunun müdavimleri arasında

sadece futbolseverler değil futbolcular da var. Neredeyse bütün Süper Lig oyuncuları bu oyunu en az birkaç kez oynamış durumda. Bu konuda yalnız da değiller üstelik. Dünyanın en ünlü futbolcuları da bu oyunun esiri. Thierry Henry bunlardan bir tanesi. İlk keşfedildiği günlerde onu PES oynarken görmüştük. Hâlâ sıkılmadan oynamaya devam ediyormuş. Son oyunun promosyonunda da önemli bir rol oynayan yıldız futbolcu, kendisiyle yapılan bir röportajda oyunu antrenman dışında ve kamplarda sürekli oynadığını ve en zorlu rakibi-nin Ashley Cole olduğunu söylüyor. ■

Fantezi futbol

➤ "İnsanda 'Maç 0-0 bitse de defans oyuncularım puan alsın', 'şu orta yapsa da bu golü atsın', 'penaltı olsa da kaleci falan kurtarsa' şeklinde istekler uyandıran, 59. dakikada oyuncu değişikliği yapan antrenörlere sövdürten, Şampiyonlar Ligi maçlarını saçma şapan bir psikolojiyle izlemeye sevk eden, bağımlılık yapan bir oyundur Fantezi Football." Ekşi Sözlük

dayanan menajerlik oyunu' şeklindedir. Futbolcular gerçek maçlarda asist, gol ve yemedikleri gol üzerinden artı puan, sarı, kırmızı kartlar ve yenilen gollerden de eksi puan alırlar. Amaç en çok puanı toplamaktır. Asıl olarak ABD'de NBA ve Amerikan Futbolu ile başlayan bu akım son yıllarda Avrupa fut-

bilir mesela. Sadece birincilik ödülü olması da cazibeyi düşürmez. Çünkü herkes kendi özel liginin kurup arkadaşlarıyla orada mücadele verebilir. Bu yüzden sadece 200 bini aşkın katılımcı arasında değil, arkadaşlar arasında da mücadele had safhaya ulaşır. Sponsorlarla gelişen bir sektörde Playstation'un sponsorluğunda düzenlenen turnuva-

➤ "Totti'yi, Owen'i, Robben'i, Hasan Kabze'yi, Tuncay Şanlı'yı ilk CM'de keşfettim. Hasan Kabze'nin Galatasaray'a gelmesi, beni onu yetiştiren hoca kadar gururlandırdı." K.K. (Gazeteci)

lanıcısı uefa.com'da ortalama 18 dakika geçirmektedir. Bu internet gibi akışın ve ziyaretçi tercihlerinin çok değişken olduğu bir platformda inanılmaz bir rakamdır.

ABD'de yapılan bir araştırmada geçtiğimiz sene 7 milyondan fazla kullanıcının fantasy oyunlarında oynadığını gösteriyor. Bu tip oyunlar sadece ziyaretçi trafiğini hızlandırmıyor, aynı zamanda sadık ziyaretçiler yaratıp, sitenin giriş çıkışlarını her ay yüksek düzeylere taşıyorlar. Aynı araştırma bu tip oyunları oynayanların %75'inin genç erkekler olduğunu da gösteriyor. Bu da bu pazara yönelmek isteyen sponsorlar için (bkz. Playstation) bulunmaz nimet.

İşte size sanal futbolun üç koldan yürüyen hikâyesi. Oturduğunuz, hatta yattığınız yerden futbolun kralı olmak bir tuş ötede sadece. Ama bu oyunun en güzeli yeşil sahanın üzerinde gerçek oyuncularla oynanıyor. Sizce de öyle değil mi? Eğer öyleyse lütfen 'esc' tuşuna basın. ■

Futbolun sanalla gerçek arasında gidip geldiği bir oyundur. UEFA Fantasy Football, Şampiyonlar Ligi ve uefa.com web sitesinin en önemli parçalarından bir tanesi olarak binlerce futbolseverin gönlünü kazanmıştır ve 'kanepe futbolu'nun önemli bileşenlerinden biri olmuştur. Asıl olarak gerçek futbolcuların performansına dayanır. Ama tanımı 'sanal bir parayla, gerçek oyuncularla oluşan, sanal bir takım

boluna da sızmıştır. Özellikle Şampiyonlar Ligi üzerinden oynanan ve UEFA'nın resmi sitesinde yer alan oyun en cazip olanıdır. Birinci olan Şampiyonlar Ligi finaline bir seyahat ile ödüllendirilir. Şampiyonlar Ligi'ndeki her maç günü kadrolar oluşturulur ve futbolcuların maçlardaki bireysel performansları, oyunu oynayanların takımlarında puana dönüşür. Doğru onbir, kaliteli futbolcular ve bolca şansa tüm futbolseverler Şampiyonlar Ligi maçlarında yaşadıkları heyecanı bu şekilde katlarlar. Milan-Deportivo maçı oynanırken Milan'ın yediği bir golle yıkılan ümitler, ardından atılan dört golle tekrar yeşere-

➤ "Fantasy Football'da hediye ummak yerine, zevk için oynamak daha iyi. Kendi aramızda keyifle oynuyoruz biz." C.B. (Editör)

de her maç gününün birincisine de Playstation 2 hediye edilmektedir. Fantasy Football uefa.com web sitesinin lokomotif bölümlerinden birisidir.

Geçtiğimiz sene toplam 516 milyon ziyaretin yapıldığı uefa.com sitesin-

de 200 bini aşkın kullanıcı sadece maç sonucu ve yorumları okumak için değil, kendi takımlarının durumlarını incelemek için de sürekli siteye uğruyorlar. Uefa.com hem ziyaretçi rakamları hem de ziyaretçilerin siteye kalma süreleri açısından dünyanın en önde gelen spor sitelerinden birisi ise bunu büyük ölçüde Fantasy Football'a borçludur. İnternette sörf yapan ortalama bir internet kul-

➤ "PSE'yi o kadar çok oynuyorum ki, gerçek maçı izlerken oyunculara 'X tuşuna bas' diye bağıryorum. Sanki onları yönetiyormuşum gibi..." C.Ç. (Öğrenci)

➤ "Evli ve çocuklu adamlarız. Ama hâlâ en büyük eğlencemiz toplanıp Pro Evolution Soccer turnuvaları yapmaktır. Bazen işten izin alıp ekran karşısında saatler geçirdiğimiz oluyor. Bir arkadaşımız işten atıldığına sırf bu yüzden pek üzülmemiştik!" H.Ü. (Avukat)

Disiplin çok önemli

İtalya'da herkes her an taktiği düşünür ve ona bağlı kalır. Böyle bir düzende bir saniye bile oyundan kopamazsın. Düşünün Vieri, Shevchenko gibi forvetlere karşı oynuyorsun ve en ufak gaffetin bedeli çok ağır oluyor. Ben de orada oynadığım üç sene sonunda sanırım bu disiplini edindim ve maçın tamamına ful konsantre olmayı başardım. Aslında bir futbolcu orada tek yıl bile oynamış olsa, bu disiplin ne olduğunu anlar ve öğrenir. Çünkü İtalya'da taktik disiplin her şey demektir.

Söyleşi

disiplini edindim ve maçın tamamına ful konsantre olmayı başardım. Aslında bir futbolcu orada tek yıl bile oynamış olsa, bu disiplin ne olduğunu anlar ve öğrenir. Çünkü İtalya'da taktik disiplin her şey demektir.

G.Saray'da mutluyum

Evet Fenerbahçe'den ayrılırken biraz kırdım açıkçası. Ama Fenerbahçe'den ayrılır ayrılmaz Beşiktaş ve Galatasaray benimle ilgilenmeye başladı. Hatta Trabzonspor her gün telefon ediyordu. Türkiye'deki futbolu artık iyice tanıdığım ve öğrendiğim için de neden olmasın diyerek Galatasaray'a geçtim. Çok da memnunum bu karardan.

Tomas

İyi bir profesyonel... Gerçek bir tandem ustası. Sert, dikkatli, soğukkanlı ve kendisini çoktan kanıtlamış bir savunmacı. Türkiye'deki ikinci takımında, ikinci kez şampiyonluk kupasına sarılmak istiyor ve takımının bu zorlu yarışı önde göğüsleyeceğini söylüyor.

Şampiyonluk çok yakın!

Geçen sene kendimi tamamıyla Fenerbahçe'ye adanmışım ve tüm performansımı sergilemişim. Takımım şampiyonluğa ulaştı ve ben de çok mutlu oldum. Teknik direktör ve oyuncularla hiçbir problemim olmadı. Sanırım bu durum taraftara da sıcak geldi. Ama kulüp planları açısından beni istemedi ve serbest bıraktı. Ben de Galatasaray'a geldim ve artık yeni takımımın şampiyonluğu için elimden geleni yapıyorum. İyi bir performans sergiliyorum ve umarım işler iyi gider.

▼Fenerbahçe'den Galatasaray'a transferinle başlamak istiyorum. Türkiye'de bir oyuncu bir büyük takımdan diğerine transfer olursa büyük tepkiler olur. Ama kimse sana kızmadı. Bu çok hoş bir şey. Peki nasıl gerçekleşti?

▲Bu benim de çok hoşuma gidiyor. Geçen sene kendimi tamamıyla Fenerbahçe'ye adanmışım ve tüm performansımı sergilemişim. Takımım şampiyonluğa ulaştı ve ben de çok mutlu oldum. Teknik direktör ve oyuncularla hiçbir problemim olmadı. Sanırım bu durum taraftara da sıcak geldi. Ama kulüp planları açısından beni istemedi ve serbest bıraktı. Ben de Galatasaray'a geldim ve artık yeni takımımın şampiyonluğu için elimden geleni yapıyorum. İyi bir performans sergiliyorum ve umarım işler iyi gider.

▼Herkes çok iyi biliyor ki sen sahada elinden gelenin en iyisini yapan bir futbolcusun. Bu oyun disiplinin nereden geliyor?

▲İtalya'da üç yıl oynadığım için olsa gerek. İtalya'da herkes her an taktiği düşünür ve ona bağlı kalır. Böyle bir düzende bir saniye bile oyundan kopamazsın. Düşünün Vieri, Shevchenko gibi forvetlere karşı oynuyorsun ve en ufak gaffetin bedeli çok ağır oluyor. Ben de orada oynadığım üç sene sonunda sanırım bu şekilde disiplin edindim ve maçın tamamına ful konsantre olmayı başardım. Aslında bir futbolcu orada tek yıl bile oynamış olsa, bu disiplinin ne olduğunu anlar ve öğrenir. Çünkü İtalya'da taktik disiplin her şey demektir. Ben kendimi orada da kanıtladım sonuçta ve her zaman elimden gelenin en iyisini yapmaya çalıştım. Hagi de bu disiplini gayet iyi biliyor. Zaten onun da geçmişinde İtalya ve İspanya olduğu için oradaki disiplini ve taktikleri uygulamaya çalışıyor Buna uygun olarak sağlam bir futbol sergilememizi istiyor.

▼Serie A ile Süper Lig'i karşılaştırabilir misin? Bunu sormamın sebebi şu Ronaldo Inter'den Real Madrid'e transfer olduğunda "İtalya'da satranç oynanır, İspanya'da ise futbol" demişti. Sen de böyle düşünenlerden misin?

▲Evet, katlıyorum bu görüşe. Doğru, İtalya'da taktik hep ön plandadır ve çok koşup sahada savaşsın. Türkiye futbolu ise

daha çok İspanya'ya yakın ve pasa dayalı. Mesela devre arasındaki hazırlık maçlarında bunu net bir biçimde ortaya koyduk. Dortmund, Spartak Moskova ve Schalke'yle oynadık. Oyunu kontrolü hep bizim elimizdeydi ve pasa dayalı bir sistem uyguladık.

▼**Senin için hangi oyun tarzı en iyisi. Ya da şöyle soralım senin gibi defans oyuncularını hangi sistemi tercih eder?**

▲Belki şaşırtıcı gelecektir ama ben pasa dayalı oyunu daha çok seviyorum. Ama büyük takımlarda oynamak istemenin de bunda büyük etkisi var. Çünkü, özellikle de İtalya'da, ancak büyük bir takımda oynarsanız iyi pas yapabilirsiniz. Küçük bir takımda oynuyorsanız sadece sahada savasır ve savunma yaparsınız. Bu yüzden ben pasalı dayalı oyunu daha çok seviyorum. Çünkü güçlü olduğunuzu gösteriyor.

▼**Hırvatın ve Hırvatistan Milli Takımı'nda forma giyiyorsun. Hırvatistan'ın Dünya futbolunda önemli bir yeri var. Öncü bir rolü yok belki ama bir ekol sonuçta. Sen nasıl değerlendirsin Hırvat futbolunu?**

▲Çok yetenekli oyuncularımız var. Sadece 4,5 milyonluk bir nüfusumuz olmasına rağmen, eski Yugoslavya ekolünü sürdüren ülkelerden biriyiz. Sonuçta 1998 Dünya Kupası'nda üçüncü olduk, her zaman Avrupa Şampiyonası'na katılıyoruz. Bence bu esas olarak yetenekten kaynaklanıyor. Bizim oraların böyle bir şansı oldu hep.

▼**Bir genç Hırvatistan'da nasıl futbolcu olur? Kendi kariyerinden yola çıkarak biraz bundan bahsedersin mi?**

▲Ben Bosna doğumluyum. Arkadaşlar arasında sürekli futbol oynuyorduk ve onlar bana yetenekli olduğumu söylediler. O sırada bizim şehirde tek kulüp vardı. Orada oynayan bir arkadaşım beni kulübe götürdü. Birkaç denemeden sonra beni beğendiler ve orada oynamaya başladım. 15 yaşında da Hırvatistan'a transfer oldum. Dinamo Zagreb'e geldim önce. Çok gençtim ve takım beni Birinci Lig'de mücadele eden Istrapola'ya kiralık olarak gönderdi. Daha sonra Dinamo Zagreb'e geri döndüm. Kulübün başkanı o yıllarda he-

cek kadar iyi değil hiçbirisi.

▼**Fenerbahçe'ye geldiğinde Türkiye'yi nasıl buldun? Nasıl bir ortam bekliyordun mesela? Ne gibi bilgiler almıştın?**

▲Türkiye'de üç büyük kulübün olduğunu biliyordum. Galatasaray UEFA Kupası ve Süper Kupa'yı kazanmıştı. Lazetic, Rapaić gibi oyuncular Türkiye'nin futbol için ideal olduğunu söylediler. Ben de burayı tercih ettim. Hiç de pişman olmadım. Burayı çok seviyorum. Taraftarları da Hırvatistan taraftarları gibi ateşli ve futbol oynamak son derece zevkli.

▼**Peki Fenerbahçe'den ayrılmak zorunda kaldığın için birilerine kırdın mı? Sonuçta müthiş bir futbol oynamıştın geçen sene. Ama seni tercih etmediler!**

▲Evet Fenerbahçe'den ayrılırken biraz kırdım açıkçası. Ama Fenerbahçe'den ayrılır ayrılmaz Beşiktaş ve Galatasaray benimle ilgilenmeye başladı. Hatta Trabzonspor her gün telefon ediyordu. Türkiye'deki futbolu artık iyice tanıdığım ve öğrendiğim için de neden olmasın diyerek Galatasaray'a geçtim. Çok da memnunum bu karardan.

▼**Farklı yeteneklerin var. Hep çok dikkatlisin ve ne zaman bir şut çekilse sen önlemek için orada oluyorsun. Bu yeteneğini nasıl edindin? Hep böyle miydi yoksa?**

▲Tüm futbol hayatım boyunca bunun için çalıştım ve hep buna konsantre oldum. Sonuçta görevimiz kalemizi korumak ve bunu en iyi şekilde yapmak zorundayız. Şutları engellemek de bunun bir parçası sonuçta. Ben hep topa bakarım ve ona konsantre olurum. Bu sayede forvet oyuncusundan daha hızlı hareket edebiliyorum. Sonuçta biz forvetler karşısında dezavantajlıyız. İlk hamleyi hep onlar yapıyor. Ama ben sürekli topa konsantre olunca işler kolaylaşıyor.

▼**Song'la iyi bir ikili oldunuz. Ona seni sorduğumuzda, "çok akıllıdır" dedi. Sen Song hakkında ne düşünüyorsun?**

▲Song çok iyi bir insan. Çok eğlenceli ve komik. Sahada ise iyi anlaşıyoruz, çünkü ikimizde deneyimliyiz ve birbirimize baktığımız zaman ne yapmamız gerektiğini bi-

önemli. İnsan müzik ve kitap sayesinde çok daha iyi akıl yürütebiliyor. Oyunu da ha iyi koklayabiliyor, taktığı daha çabuk çözebiliyor...

▼**Yugoslavya'daki iç savaş hakkında birkaç soru sormak istiyorum. Seni nasıl etkiledi? Bosna'da doğmuşsun fakat Hırvatısın. Büyük bir iç savaş yaşadınız ve futbol senin hayatında bu acıların etkilerinin geçmesinde ne kadar etkili oldu?**

▲Savaş bir futbol maçında patlak verdi biliyorsun. Ve o olayların etkisiyle bir anda yayıldı. İlk alevlenme Dinamo Zagreb-Partizan maçında oldu. Ben o maçta Dinamo forması giyiyordum. İç savaş kötüldü elbette ama zamanla her şey düzelmeye başladı ve ilişkiler her geçen gün iyileşiyor.

▼**O zamanlar futbol oynuyor muydun?**

▲Savaş Bosna'da başlayınca ben Dinamo

▼**Bu daha çok Akdeniz ve Balkanlar davranış biçimi gibi değil mi?**

▲Evet aynen öyle. Yeteneğim var diye her şeyi yapabilirim diye düşünmek kadar kötü bir şey olamaz.

▼**Bu sezon ve gelecek sezon Galatasaray'dan ne bekliyorsun?**

▲Galatasaray iyi durumda şu sıralar. İyi bir takımımız var ve Antalya'da çok iyi bir kamp dönemi geçirdik. Bu yıl kulübün 100. yılı ve bu bizim için ekstra motivasyon. Böyle devam edersek şampiyonluk çok yakın görünüyor.

▼**Türkiye'deki forvetleri düşünürsen hangi futbolculara karşı oynamak çok zor?**

▲Gökdeniz ve Fatih Tekke çok tehlikeli bir ikili. Onlara karşı oynamak kolay değil. Futbolu iyi biliyorlar ve gözleri kapalı da birbirleriyle anlaşabiliyorlar. Bu da bir defans oyuncusu için en tehlikeli şey.

Song çok iyi bir insan. Çok eğlenceli ve komik. Sahada ise iyi anlaşıyoruz, çünkü ikimizde deneyimliyiz ve birbirimize baktığımız zaman ne yapmamız gerektiğini biliyoruz. O çok savaşçı ve hızlı. Ben de çok dikkatliyim. Böylece iyi bir uyum oluyor. Saha dışında da çok iyi arkadaşız biz. Arada bir yemeğe gidiyoruz. Açıkçası buradaki en yakın arkadaşlarımdan biri o ve çok seviyorum onu. Belki bu da etkendir uyumumuzda.

**Song
eğlenceli
ve komik**

defleri büyüttü ve Viduka, Simic gibi isimlerle aynı takımda forma giymeye başladım. Sonrasında ise İtalya'ya transfer oldum ve üç sene orada forma giydim. Sonrasını biliyorsunuz. Fenerbahçe dönemi...

▼**Dünya futbolunun yeni gidişatını nasıl değerlendiriyorsun? Artık takımların güçleri birbirine oldukça yaklaştı ve oyun daha komplike hale gelmesine rağmen ekipler arasında bir denge oluşmaya başladı. Lecce, Brescia, Vicenza gibi takımlar artık daha yukarıları zorluyorlar. Bu iyi bir gelişme mi sence?**

▲Evet böyle bir gidiş var ve bence gayet de olumlu. Artık küçük denilen takımlar da büyük takımları yenebilir hale geldiler. Büyük kulüplerin küçükleri devirmesi eskisi gibi çok kolay değil artık. Çünkü çok fazla iyi oyuncu ve her takım bunlardan birkaç tane barındırabiliyor. Serie B'de bile geçerli bu. Ama yine de şampiyon olabile-

liyoruz. O çok savaşçı ve hızlı. Ben de çok dikkatliyim. Böylece iyi bir uyum oluyor. Saha dışında da çok iyi arkadaşız biz. Arada bir yemeğe gidiyoruz. Açıkçası buradaki en yakın arkadaşlarımdan biri o ve çok seviyorum onu. Belki bu da etkendir uyumumuzda.

▼**Hobilerin var mı? Boş zamanlarını nasıl değerlendiriyorsun?**

▲Evde olmayı seviyorum genelde. Arada sırada güzel restoranlarda güzel akşam yemekleri yemek de hoşuma gidiyor. Ama evde daha çok zaman geçiriyorum. Sinemalara gittiğim de oluyor ama genel olarak DVD'den izlemeyi tercih ediyorum.

▼**Futbolcuların kitap okuması, sinemaya gitmesi, farklı hobilerinin olması saha içi performansını nasıl etkiliyor sence?**

▲Bence olumlu etkiliyor ve kendilerini geliştirmelerine yardımcı oluyor. Kitap okumak ve müzik dinlemek bu açıdan çok

Zagreb'e transfer olmuşum. Bazı şehirlerde savaş vardı, bazılarında ise yoktu. Zagreb'de savaşın izlerinin olmadığı şehirlerden birisiydi.

▼**Hırvatistan'da futbol en popüler spor mu?**

▲Futbol en popüler spor ama su topu, basketbol da oldukça popüler sporlar. İyi bir çekişme var diyebilirim.

▼**Yugoslavya her sporda söz sahibiydi. Bu kadar başarı nasıl geliyordu sence? Bir fikrin var mı?**

▲Bu yetenekten kaynaklanıyor belki de. Biliyorsunuz Doğu Avrupa'dan hep çok sayıda yeni futbolcu aday çıkar. Bunda bir neden de çalışkanlıktır.

▼**Aynı şeyi Türkiye için de söyler misin?**

▲Evet, çok yetenek var ama pek çalışmıyorlar. Pek çok insan için geçerli bu. Siz de çalışma eksikliği var.

▼**Hangi savunmacıları beğeniyorsun?**

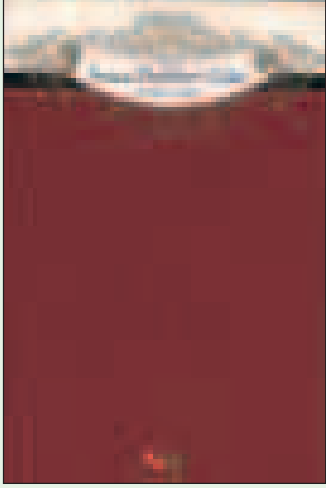
▲Ben forvetlere karşı oynadığım için pek bilmiyorum çoğunu. Açıkçası takip etmekte çok zorlanıyorum. Çünkü hep forvetler var karşımda ve onlar benim işimi zorlaştırmaya çalışıyorlar. Ben ancak onlarla uğraşabiliyorum.

▼**Hangi tip forvete karşı oynamayı seviyorsun peki. Uzun boylu pivotlara mı, yoksa süratli forvetlere mi? Yani mesela Vieri'ye karşı mı, Shevchenko'ya karşı mı oynamak zor?**

▲Ben hızlı oyunculara karşı oynamayı daha çok seviyorum. Uzun boylularla savasşıyorum maç boyunca, ama küçük ve hızlı oyunculara markaj yapmak daha güzel oluyor. Çünkü fizik mücadele dışında zeka mücadelesi de veriyorsun. Bu durum da tetikte olmayı gerektiriyor. O yüzden ben onları daha çok seviyorum. ■

Kitap Dünyası

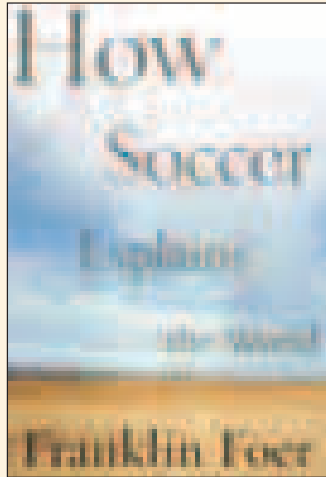

Sana Deliler Gibi

Memet Fuat (Adam)

Edebiyatımızın en önemli kalemelerinden, zamansız kaybettiğimiz Memet Fuat'tan spor adamlığıyla edebiyatçı kimliğini harmanlayan bir kısa roman. Adam Yayınları düzyazı klasiklerinden çıkmış bir klasik. Üstad, spor adamlığı sevecenliğini ve gözlem gücünü edebiyatla bir araya getirerek su gibi akan, rahat okunan bir o kadar da has edebiyatın kendini gösterdiği bir yapıt ortaya koyuyor. Teorik, akademik veya kritik yorumlarına aşına olduğumuz futbol kitaplığına özel bir katkı; bir futbol romanı. İstanbul takımlardan birinin altyapısında yetişip, bir Anadolu takımına gönderilen. Daha sonra, başarılı olup yine bir İstanbul takımına transfer olan Kemal'in dünyasında geziniyoruz. Hepimizin şahit olduğu, yaşadığı, bildiği bir

dünyada, inişli-çıkışlı futbol dünyasında bambaşka bir duyarlılıkla dolaştırıyor bizi Memet Fuat. Kemal, oda arkadaşı Altan, sevgilisi Seval, Tekin hoca, kız kardeşleri Seher ve Ayşe, dedesi, ninesi, babası, yabancı futbolcular, yöneticiler, taraftarlar, hayal kırıklıkları, sevinçler, başarılar, aşk, evlilik kısacası hayata ve futbola dahil olan her şey. Sadece edebiyatseverler için değil, futbolseverler ve futbolcular için de farklı bir dünya. Futbol ve edebiyatın kesişme noktası. Futbolcunun bir insan olarak portresi. ■

How Soccer Explains The World

Franklin Foer (Harper Collins)

Aslında Türkiye'de yabancı kitap okuru ne kadar ki yabancı dilde yazılmış futbol kitapları okusun! Ama durum böyle diye bu şahesere gözümüzü kapatamazdık. Franklin Foer'in *How Soccer Explains the World: An 'Unlikely' Theory of Globalization* adlı kitabı görünen o ki nadide futbol kitapları kütüphanesinde müstesna bir yere konuşlanacak. 'Futbol Dünyayı Nasıl Açıklar' diye çevrilebilecek kitapta Foer, aslında çok konuşulan, ama hiç yazılmayan ya da teorize edilmeyen bir şeye soyunuyor ve beşeri dünyaya futbol içinden cevaplar arıyor. Dünyanın dört bir yanını gezdiği sekiz ay boyunca bazen ırkçılığın, savaşın dünyasına düşüyor yolu, bazen İslam coğrafyasına! Burjuva milliyetçiliğini de tartışıyor, Amerikan kültür savaşlarını da. Ama fonda hep futbol var. Futbol ve onun gündelik hayattaki teza-

hürleri...Kitabın girişinde çok önemli bir cümleyi çevirmek en iyisi. Ne diyor Franklin Foer: "Seyahatlerim boyunca futbolu (yani taraftarlarını, oyuncularını, stratejilerini), 'yeni global dönemde insanlar kendilerini nasıl tanımlıyorlar' sorusuna cevap aramak için kullandım." Belli ki bulduğu cevaplar nice sosyal bilimcinin araştırmasından daha açıcı. ■

Futbol Ve Kültürü

Derleyen: R. Horak-W. Reiter-T. Bora (İletişim)

Bu kadar teorik bir kitabın dört baskı yapmasını nasıl açıklarız? Çok basit: Futbolun en akademik dile tercüme edilmiş hali bile son derece keyifli. Kaldı ki haksızlık etmeyelim, bu kitap akademizmin kimi zaman kurulaşan diline mahkum bir eser değil. Tersine bazen en az futbol kadar eğlendirici, ama her şeyden önce doyurucu... Tanıl Bora'nın önce bir çeviri fikriyle yola çıktığı, sonra Türkiye'den yazarlarla zenginleştirdiği bu kitap Türkiye'de sosyal açıdan futbolu inceleyen ilk kitaplardan biri aslında. Yabancı çeviri makalelerin yanı sıra Ragıp Duran, Adnan Bostancıoğlu, Can Kozanoğlu, Orhan Koçak, Umit Kivanç, Tanıl Bora, Necmi Erdoğan, Zeki Coşkun, Korkmaz Alemdar gibi hem yazar hem de akademisyen olan bir dolu ismin telif yazılarını barındıran kitap, futbol evrenini bir popüler kültür olgusu olarak ele alıp anlamayı, anlamlandırmayı amaçlıyor. Doğrusu bunu layıkıyla da başarıyor. ■

Düdük Sizde...

1- Aşağıdaki durumların hangisinde endirekt serbest vuruş, ihlalin olduğu yerden kullanılmaz?
a) Kaleci tarafından yapılan bir serbest vuruşta, eğer top oyuna girdikten sonra kaleci top başka bir oyuncuya dokunmadan önce topa ayağı ile ikinci kez dokunursa
b) Kaleci tarafından yapılan bir serbest vuruşta, eğer top oyuna girdikten sonra kaleci top başka bir oyuncuya dokunmadan önce ceza alanında topa ikinci kez elle dokunursa
c) Bir kaleci, takım arkadaşı tarafından ayakla bilerek kendisine verilen topa ceza alanında eliyle dokunursa
d) Kale direkleri arasında, kale çizgisi üzerinde bulunan bir kaleci, elindeki tekmelekle bir golü önter ve hakem kaleciye ihtar vermek için oyunu durdurur ise

2- 12. kuralda belirtilmiş aşağıdaki ihlallerden hangisi, dikkatsiz, kontrolsüz ve aşırı güç kullanılarak yapıldığında; rakip takım lehine bir direkt serbest vuruş verilir?
a) Rakibine vurursa veya vurmaya teşebbüs ederse
b) Topu kazanmak için ayakla müdahale ederken topa dokunmadan önce rakibe dokunursa
c) Rakibini tutarsa
d) Rakibine tükürürse

3- Aşağıdakilerden hangisi ihtar verilecek hallerden birisi değildir?
a) Oyunun tekrar başlamasını geciktirirse
b) Aynı maçta ikinci bir ihtar alırsa
c) Hakeme veya hakemin kararlarına sözle veya hareketle itiraz ederse
d) Sportmenliğe aykırı davranıştan suçlu ise

4- Penaltı vuruşunu yapan oyuncunun takım arkadaşı, top oyuna girmeden ceza alanına giriyor. Penaltı vuruşu yapıldığında top kaleci tarafından yumruklanarak taca atılıyor. Bu durumda hakemin kararı ne olmalıdır?
a) Taç
b) İkaz, vuruş tekrarı
c) İhtar, vuruş tekrarı
d) Penaltı vuruşunu kullanan oyuncunun takım arkadaşının bulunduğu yerden takımı aleyhine endirekt serbest vuruş

5- Aşağıdaki durumların hangisinde oyuna bir hakem atışı ile başlanır?
a) Bir oyuncu oyun alanı dışında bulunan bir görevliye ayakkabısını fırlatır, hakem bu oyuncuyu cezalandırmak için oyunu durdurursa
b) Bir oyuncu hakemden izinsiz oyun alanına girer ve hakem, bu oyuncuyu cezalandırmak için oyunu durdurursa
c) Penaltı vuruşunda, top vuruş yapıp ileri doğru hareket ederken bir dış etkene dokunursa
d) Bir yedek oyuncu, hakemden izin almadan oyun alanına girerek bir rakip oyuncuya yumruk vurur ve hakem, bu oyuncuyu cezalandırmak için oyunu durdurursa

6- Aşağıdaki durumların hangisinde penaltı vuruşu tekrar edilir?
a) Vuruşu yapan oyuncu, bu kuralı ihlal eder ve gol olmazsa
b) Kaleci bu kuralı ihlal eder ve gol olursa
c) Kalecinin takım arkadaşı bu kuralı ihlal eder ve gol olursa
d) Vuruşu yapanın takım arkadaşı bu kuralı ihlal eder ve gol olursa

1-D, 2-A, 3-B, 4-A, 5-D, 6-D

Beyaz kepi ve sarı kazağı ile Türk futbol arşivlerinin en can alıcı fotoğraflarından biridir o... Türk kaleciliğinin atası, üç direk arasının gerçek

1 numarasıdır. Bir fenomendir Cihat Arman ve nesilden nesile anlatılan futbol hikâyelerinin en saygı duyulanı kahramanlarından.

Geçmiş zaman efsaneleri

Fenerbahçe'nin 2-0'lık galibiyetiyle sonuçlanan maçtan sonra, Macar forvet Deak gelip Cihat'ı tebrik etmiş ve bir hatıra fotoğrafı çekmişti. (Sağda)

Cem Zamur

● İlk büyük efsane, üç direğin arasında inanılmaz sağlamlıkta ve vakurâne duran, yeteneği, disiplini ve çalışkanlığı nice genç yeteneğe yol göstermiş, antrenmanlarında bile özel seyircisi olan, sarı (veya lacivert) kazağının sol göğsüne işlettiği CA harfleriyle maruf, uçan kaleci Cihat Arman'dı.

Dünya edebiyatının büyük ustalarından Vladimir Nabokov kaleciyi şöyle tanımlar: "Kaleci yalnız bir kartaldır; bilinmezlerin insanı, son muhafızdır. Ya kalamaya çalıştığı şey, golden ziyade hayalidir."

Gerçekten de kaleci saha içinde top koşturanların en yalnızıdır. Diğer oyuncuların hatası tolere edilebilse de kalecinin en küçük hatası onun ve takımın sonu olabilir. O, üç direğin arasında olmak, inanılmaz bir gerilimle beraber mütihş bir sorumluluk duygusunu da beraberinde getirir.

Günümüzde kaleciğinin tanımını ve boyutları değişti, çizgi kaleciliği veya pozisyon kaleci

liği tek başına bir anlam ifade etmemeye başladı. Kaleci top da kullanabilmeli, pas da verebilmeli, gerekiyorsa stoperlerden biri ile tandem de oynayabilmeli!

Bu topraklarda her zaman iyi kaleciler yetişti. Halen ligimizde top tutan istidatlı gençler ve tecrübeli eldivenler gelecekte Milli Takım'ın kaleci sırtını çekmeyeceğini müjdeliyorlar sanki. Yeter ki biraz daha forma şansı bulabilsinler.

Futbol tarihimizin adı kedigiller familyasından isimlerle anılan kalecileri, bir dönemin (ve belki de şimdinin) en büyük kahramanları olmuşlardır. İlk büyük efsane, üç direğin arasında inanılmaz sağlamlıkta ve

vakurâne duran, yeteneği, disiplini ve çalışkanlığı nice genç yeteneğe yol göstermiş, antrenmanlarında bile özel seyircisi olan, sarı (veya lacivert) kazağının sol göğsüne işlettiği CA harfleriyle maruf, uçan kaleci Cihat Arman'dı.

1919'da, Milli Mücadele'nin başladığı yılda doğdu Cihat Arman. İlk öğrenimine Galatasaray Lisesinin ilk kısmında başladı, futbol topuyla da ilk orada tanıştı. On beş yaşında, babasının memuriyeti dola-

yısıyla gittiği Ankara'da futbola devam etti ve ciddi anlamda sahalarla Gençlerbirliği forması altında adım attı. Genç takımda oynadığı iki maçtan sonra A takıma alındı, on sekiz yaşında Ankara Karması'na seçildi. Gençlerbirliği'nde oynadığı üç sezonda iki Ankara Ligi şampiyonluğu bir de ikinciliği yaşadı. Bu yeteneğin sadece Ankara'yla sınırlı kalması beklenemezdi, öyle de oldu. Galatasaray'dan ayrılanların kurduğu Güneş kulübüne geçti. İlk sezonunda Güneş takımı dördüncü olurken, Cihat izleyenleri mest etmeye başlamıştı bile. On dokuz yaşında Milli Takım'ın kalesi ona emanet edildi. 1938'de 10 galibiyet, 1 beraberlik ve 1 mağlubiyetle Güneş şampiyon olurken, kaledeki dev, bu 12

Uçan Kaleci

maçta sadece 9 gol yiyerek şampiyonluğun en önemli isimlerinden biri oldu. 1939 yılında Güneş kulübünün kendini fesh edip dağılması üzerine, bu büyük yetenek Fenerbahçe'ye geçti. Böylece kariyerinin de en parlak günleri başlamış oldu. 1940' ta Fenerbahçe Milli küme şampiyonluğunu alırken başrollerden biri Cihat'ındı. 1943' te Milli Küme ismi değiştirilip Maarif Kupası olurken, Şampiyon Fenerbahçe'nin 14 maçta 30 gol atıp sadece 6 gol yemesi Cihat'ın inanılmaz performanslarından biri olarak tarihe geçiyordu. 1950'deki Milli Eğitim kupasında Cihat 13 maçta sadece 9 gol yerken, 14 maçta 14 gol atan Lefter'le beraber takımı şampiyonluğa taşıyan en önemli isim-

da Mısır'da görev yapan İngiliz ordusunun çoğu profesyonel futbolculardan kurulu takımı, maçlar yapmak üzere Türkiye'ye gelmişti. 4 Aralık 1941 günü Fenerbahçe Stadi'nda İngiliz Orta Doğu Ordu Takımı (O zamanki ismi ile Orta Şark Muhteliği) ile Fenerbahçe karşı karşıya geldi. Maçın en önemli olayı, ömrü hayatında hiç penaltı kaçırmamış ünlü İngiliz futbolcu Fenton'un kurtarılamaz diye tabir edilen penaltısının Cihat Arman tarafından fevkalade bir plonjonla köşeden çıkarılması oldu. Maçı yöneten İngiliz hakem bile bu kurtarışın üzerine Cihat'ın yanına gelip onu tebrik etti.

Ünlü bir Fenerbahçe-Başakşehir maçını büyük usta Halit Kıvanç şöyle anlatıyor; "Şükrü Gülesin'in fırtınalaştığı yıllardayız. Ama karşı kalede de uçan kaleci var, Cihat Arman var. Şükrü kaptığı topa inmiş Fenerbahçe kalesine... Gol yüzde yüz...

Maçı yöneten İngiliz hakem Fenton'ın penaltısını kurtaran Cihat Arman'ı tebrik ediyor, hemen arkasındaki Fenton ise kurtarılan ilk penaltısının şaşkınlığı içinde.

lerden biriydi.

1947'de Fenerbahçe'nin Macarların ünlü takımı MTK ile oynadığı maçta dönemin en önemli forvetlerinden Deak'ın ceza sahası içinden vurduğu topu insanüstü bir refleksle doksandan çıkarması onun unutulmaz kalecilik resitallerinin görkemli bir sahnesi olarak hafızalara kazınmıştı. Öyle ki Fenerbahçe'nin 2-0'lık galibiyetiyle sonuçlanan maçtan sonra, Macar forvet gelip Cihat'ı tebrik etmiş ve bir hatıra fotoğrafı çektiymişti.

Cihat, oynadığı dönemin ikinci Dünya Savaşı yıllarına rastlaması nedeniyle milli formayı sadece 13 kez giyebilmişti. Fakat 1937 yılında Milli Takım'ın rakipsiz kalecisi iken, on bir uzun yıldan sonra 1948'de Milli Takım tekrar toplandığında yine rakipsiz ve tek olması istatistiksel gerçeklikle beraber tahayyülü zor bir yeteneğin haberini vermiyor mu?

Milli formayı az giymesine rağmen önemli başarılarla hep söz sahibi oldu. 1948'de düzenlenen Londra Olimpiyatları'nda beşinci olan ekibin içinde yer aldı. Ve yine 23 Nisan 1948'de o meşhur Yunanistan maçında harikalar yarattı. Atina'da büyük bir seyirci kalabalığının önünde oynanan maçta, 9. dakikada K. Fikret ve 20. dakikada Lefter'in gollerıyla 2-0'lık üstünlük yakalansa da akın akın gelen Yunan ataklarına dur dedi ve kalesinde devleşti. Yunan forvetleri Vikelidis, Xenos ve Marapoulos'un neredeyse her vurduğunu çıkararak arkadaşlarına büyük bir moral aşıladı, 70. dakikada şanssız bir şekilde Vikelidis'ten yediği gole rağmen o da hak ettiği desteği 74. dakikada Şükrü Gülesin'in ayağından buldu ve gardi düşen Yunanistan'ı 3-1 mağlup etmenin sevincini arkadaşlarıyla paylaştı.

Bir fenomendi artık Cihat Arman. Efsaneleri kulaktan kulağa anlatılır, gençler arsalarda onun gibi kurtarışlar yapabilmek için kendilerini paralar oldu.

İkinci Dünya Savaşı'nın en zor yılların-

1965 yılında Cumhuriyet gazetesi tarafından düzenlenen "42 yılın En iyi 11'i" anketinin ödül töreni. Soldan sağa ön sıra; Faruk Barlas, Cihat Arman, Basri Dirimlili, orta sıra; Selahattin Torkal, Ali İhsan Karayigit, Hüseyin Saygun, arka sıra; Mehmet Leblebi, Hakkı Yeten, Zeki Rıza Sporel, Lefter Küçükandonyadis, Fikret Arıcan.

Çünkü bomboş akıyor Şükrü... İyi de Cihat Arman, hiç heyecanlı değil. Hiçbir hareket yapmıyor. Kollarını kavuşturmuş, kıpırdamadan duruyor. Şükrü biraz daha yaklaşıncı, Cihat'ın Şükrü'ye birşeyler söylediğini fark ediyoruz. Ve de Gülesin'in topu kızgınlıkla auta attığını... Başakşehir'in yıldızı geriye doğru giderken, bu sefer takım arkadaşları koşuyor kendisine... 'Niçin atmadın bal gibi golü?' diye sormalarıyla... Şükrü patlıyor: 'Hakem ofsayt diye düdük çalmsı ya... Atsam da saymayacaktı.' Takım arkadaşları bir yana, duruma şaşırınlardan, maçın hakemi de Şükrü'ye doğru sokuluyor: 'Ben düdük filan çalmadım ki... sahi niye auta attın topu?' Şükrü'nün birden Fenerbahçe kalesine doğru koşmasını görecektiniz. Olayın devamını maçtan sonra iki futbolcudan ayrı ayrı dinleyerek öğrenecektik ki...

1939 yılından futbolu bırakana kadar tam 309 kere Fenerbahçe kalesini korumuş, 1941'den itibaren takımın kaptanlığını yapmış, 13 kez giydiği milli forma altında da 9 kez kaptanlık bandı takmış büyük bir kaleciydi o. Kaleciliğinin son dönemlerinde hem oyuncu, hem kaptan hem de teknik direktörlüğünü yaptığı Fenerbahçe onun her şeyiydi. Hatta bir dönem *Öz Fenerbahçe* isimli bir dergi de çıkardı.

Futbolu bıraktıktan sonra Beyoğluspor, Kasımpaşa, İstanbulspor, Beşiktaş ve Yeşildirek takımlarının teknik direktörlüğünü yaptı.

Modern kaleciliğin Türkiye'deki ilk ismi, yol göstereniydi. Heybetli ve iri yapısına rağmen müthiş esneklikteki vücudu, doğuştan gelen sezgisi ve yeteneğiyle kalecinin önemli vasıflarını bünyesinde ba-

nice yeteneğin yol göstericisi oldu. Ondan sonra gelen gençler şüphesiz ki yeteneklerinin yanına onun doğrularını da kattılar ve büyük kaleci haline geldiler.

1994 yılında kaybettiğimiz Cihat Arman, futbol tarihimizin en önemli yapıtaşlarından biridir.

O, İstanbul henüz beş yüz bin nüfusluken futbolun futbol, futbolseverin futbolsever, insanın insan olduğu bir dönemin beyefendisiydi. Öyle ki tehir edilen bir müsabakada, maçı izleyemeden evine dönecek olan seyircilere, tipi halinde yağın kar altında takım arkadaşlarının attığı şutlarla yarım saatlik bir resital sunmadan göndermiyordu.

Biliyordu ki o seyirciler onun uçuşunu izlemeye gelmişti, ve kar da yağsa, fırtına da kopsa "uçan kaleci" her daim onlar için uçacaktı. ■

CEM PAPİLA...

Az konuşan ama çok konuşulan Türk hakemliğinin geleceğe dönük en önemli parıltılarından o... Güven veren kişiliği, giderek artan deneyimi ve performansıyla şimdilerde uluslararası platformu zorluyor ve “Kimse bu noktaya kolay gelmiyor. Hakemlik hak ettiği saygıyı istiyor” diyor...

Söyleşi

Kimse zembille indirilmedi

Hatasız maç olur mu hiç? Olmaz. Müsabaka boyunca yaklaşık 350-400 karar veriyorsunuz ve dolayısıyla bu kararların %100'ünün doğru olma ihtimali yok. Burada önemli olan mümkün olan en az hatayla maçı bitirmek ve asıl önemli olan, neticeye tesir edecek hataları yapmamak. Yoksa hatasız olmayı kim istemez.

▼Hakemlik müessesesi Türk futbolunun vazgeçilmez ama en çok tartışılan parçası. Bu bize özgü mü? Siz kendi açınızdan hiç şunu sınıdınız mı? Mesela ‘Bizi bu kadar eleştiriyorlar, acaba İtalya’da da bu kadar eleştiri var mı’ diye sordunuz mu?

▲Hakem her yerde eleştirilir, önemli olan bu eleştirinin dozajı ve boyutudur. Fakat araştırdığımız zaman şunu görürüz: Avrupa’da da bir dönem hakemler

yoğun bir şekilde tartışılmış ama bunun o ülkenin futboluna fayda sağlamadığını anlamışlar ve zaman içinde bu eleştiriler etkisini kaybetmiş. Biz de aynı süreci yaşıyoruz diye düşünüyorum. Ama hakemin kararlarının tartışılması kadar doğal bir şey yok, çünkü bu toplumsal bir mesele. Toplumlarda en çok istenen şey adalettir. Ne diyor Türkiye Cumhuriyeti mahkemeleri: Adalet mülkün temelidir! Yani adalet devletin temelidir. Yani ada-

Hakemin kararlarının tartışılması kadar doğal bir şey yok, çünkü bu toplumsal bir mesele. Toplumlarda en çok istenen şey adalettir. Ne diyor Türkiye Cumhuriyeti mahkemeleri: Adalet mülkün temelidir! Yani adalet devletin temelidir. Yani adalet her şeyin temelidir. Dolayısıyla futbol maçındaki adalet de futbol açısından en temel değerdir ve insanların, beklentilerine ulaşamadıkları zaman adaleti tartışmaları kadar da doğal bir şey yoktur. Bunun da önüne geçmek mümkün değildir.

let her şeyin temelidir. Dolayısıyla futbol maçındaki adalet de futbol açısından en temel değerdir ve insanların, beklentilerine ulaşamadıkları zaman adaleti tartışmaları kadar da doğal bir şey yoktur. Bunun da önüne geçmek mümkün değildir.

▼Adalet terazisini elinde tutan hakem ve beklenti de ona yönelik diyorsunuz ya ni...

▲Bu işi mahkemede bir dava olarak düşünün, davanın tarafları her zaman davayı kazanmak ister. Ben avukat olduğum için gayet iyi biliyorum. Davada her zaman her iki tarafta haklıdır, kimse haksızım demez ve hakkının teslim edilmesi için yoğun çaba harcar. Ve söz konusu futbol olunca bu adaleti gerçekleştirecek sahada hakem vardır. Mahkemede ki hakim gibidir hakem. Taraflar da onun adaletine inanmak durumundadırlar.

▼Arada şöyle bir fark var ama. Mahkemede bir sürü süreç var, hazırlık soruşturması, iddianame, duruşma, hatta temyiz gibi aşamalar var. Hakemlikte ise bir saniye içinde karar vermeniz gerekiyor. Yani hakimin adil olabilmek için zamanı

var, hakemin yok! Bir maçı sonradan izleyerek yönetse belki de hiçbir hakem hata yapmaz. Ama saliselerle yarışmak zorundasınız, değil mi?

▲Hakim ile hakem arasındaki temel fark da bu zaten. Mahkemede inceler, okur, araştırır ve öyle karar verirsiniz. Oysa hakem gördüğünü hemen algılamak, daha sonra da hızla karar vermek, hızla düdüğü üflemek zorundadır. İnanın çok büyük bir sorumluluk bu. Sonuçta vermiş olduğunuz kararlar birilerini mutsuz edecek. Ama pozisyonu görebilmek, gördükten sonra da karar vermek ve bu kararı uygulamak sürecinde hatalar oluşuyor. Oluşacaktır da.

▼Futbolun gidişatı da sizi daha zor duruma sokuyor. Oyun giderek hızlanıyor çünkü. Ve tartışma da giderek daha çok büyüyor. Bu gidişat hakemlerin aleyhine değil mi?

▲Futbol oyunu bir şov. Bu şovun kalitesinin yüksek olması şart. Kalitenin yükselmesi için her şeyden önce topun oyunda kalma süresinin uzun olması lazım. UEFA ve FIFA'nın almış olduğu tüm tedbirler, futbol topunun futbol oyunu içerisinde

mümkün olduğu kadar fazla kalmasını sağlamak yönünde. Bu da oyunu hızlandırıyor. İster istemez bu hakemin işini zorlaştırıyor. Çünkü top ne kadar çok oyunda kalırsa hakem o kadar çok performans göstermek zorunda ve o kadar çok karar vermek zorunda. Artık hakemin nefes almaya fırsatı yok. Hal böyle olunca, siz de fizik olarak çok iyi olmanız şart ve psikolojinizi de iyi ayarlamak durumundasınız.

▼Birinci önceliği maçın kusursuz ve hatasız geçmesini birinci öncelik olarak gören tek taraf hakem sonuçta. Diğerleri maçı kazanmak istiyor. Siz ise hatasız bir maç olsun istiyorsunuz...

▲Tabii ki birinci öncelik kusursuz, hatasız maç yönetmek ama bu olacak iş değil. Hatasız maç olur mu hiç? Olmaz. Müsabaka boyunca yaklaşık 350-400 karar veriyorsunuz ve dolayısıyla bu kararların %100'ünün doğru olma imkanı yok. Burada önemli olan mümkün olan en az hatayla maçı bitirmek ve asıl önemli olan, neticeye tesir edecek hataları yapmamak. Yoksa hatasız olmayı kim istemez.

▼Türk hakemliğine baktığımızda şöyle bir şey görüyoruz. Türk futbolu son yirmi yılda zirve yaptı. Ama hakemler böyle bir düzeyi yakalayamadılar. Hiçbir büyük organizasyonda hakemimiz olmadı. UEFA'nın Top Class listesine giremedik bir türlü. Siz bunu neye bağlıyorsunuz?

▲Geçtiğimiz ay içinde Fransa'da UEFA seminerine katıldım. Orada çok net olarak tespit ettiğim bir gerçek var, o da iletişimin çok önemli olduğu. Yabancı dil bilmek zorunluluk artık. Aksi takdirde iletişim kurmakta zorluk çekersiniz. Ayrıca artık hakemler kültür altyapısı ve insan kalitesi açısından üst seviyede olmalılar. O listelerde olamamızın birçok sebebi var. En önemlilerinden biri iletişim. İkincisi, gerçekten bir jenerasyon değişikliği yaşıyoruz hakemler olarak. Bu değişim de henüz tamamlanmadı. Ayrıca Türkiye'de iyi futbol oynanıyor olması, Türk Milli Takımının başarılı olması da çok önemli. Bunlar sağlanırsa, muhakkak yetkililer de bunu görmezlikten gelmeyeceklerdir. Ama bu daha zaman alacaktır. Bence 3-4 yıl sonra bizim de en üst seviyelerde hakemimiz olacak. Şunu da unut-

mayalım, Türkiye’de maç yönetmek gerçekten çok zor. Bazıları ‘dışardan hakem gelsin’ diyor ya, ben bunun fayda getirmeyeceğini düşünüyorum. Her ligin kendine has bir altyapısı, kültürü var. Yurtdışından gelen hakem bir maç yönetir ama ikinci maçta zorlanır. Buranın konumu, yapısı farklı sonuçta.

▼**Türkiye’nin bu Top Class düzeyi yakalaması için şu anda sadece hakemlerin mi çalışması gerekiyor sizce? Ya da şöyle soralım, hakemler bunun için yeteri kadar çalışıyor mu? Yeteri kadar kendi kendilerini eleştiriyorlar mı, eğitebiliyorlar mı?**

▲Herkesin öncelikle kendine karşı sorumlulukları vardır. Kendinizi tanımalı, bilmeli, eleştirebilmelisiniz. Hakem dediğin kendisi ile barışık olabilmeli ve kendi kapasitesini bilmeli. Ben neyim, ne yapabiliyim, kendimi ne kadar geliştirebilirim önce bunların farkında olmalı. Bunun farkında olduktan sonra gelişimin önu açıklar. İnsanın ayağının yere basması, hedeflerini de ona göre koyması gerek. İşte bu hedefe ulaşmak için ne yapmam lazım sorusu ondan sonra gelir. Fiziki özelliklerini güçlendirmek, psikolojik olarak iyi düzeyde olmak şarttır. Ayrıca hakem

ceksiniz?

▲Zaten kurumunuz size güvenmiyor olsa bu işin kıyısından köşesinden bile geçemezsiniz. Ama şu da bir gerçek, herkes konuşmak istemiyor. Sonuçta iyi konuşmak, kendinizi ifade etmek önemli bir yetenek. Bu yüzden bazı arkadaşlarımız, kendilerini zora sokmamak için çekingen davranıyorlar.

▼**Hakemin özellikleri açısından bir önem sırası var mı? Yani önce iletişim gelir, sonra fizik kondüsyon diyebilir misiniz?**

▲Hepsinden önemlisi futbola bakış açısı. Mesela hakemlerin futbol oynaması önemli bir avantajdır. Ama mesela hayatı boyunca stoper oynamış bir adam düşünün, bu adamın futbol oyununa bakış açısıyla orta sahada veya santrfor oynamış bir adamın futbol oyununa bakış açısı farklıdır, bunu da unutmayalım. Dolayısıyla benim için birinci öncelik futbol oyununa bakış açısidir. Bence hakem futbol oyununun büyümesine katkıda bulunabiliyorsa başarılı hakemdir, önemli olan budur. Temaşayı arttırabilecek olan önsenzilere sahip olmak birinci önceliklidir. Ama temaşa olsun diye öne de çıkmayacaksınız. İkinci öncelik ise, doğru tespitleri doğru zamanda yapmak ve o anda cezalandırmaktır. Kuralları uygularken avantajı da yerinde uygulayacaksınız, oyunu da yerinde keseceksiniz. Kendi sahasından çıkmaya çalışan bir oyuncuya, çamurlu sahada ‘avantaj’ oynatırsanız adam iki metre sonra topu kaybeder.

▼**İnsanoğlu yapmadığı birtakım şeyleri aklına takar. Yapı olarak böyledir. Oysa hakemlikte de bu en büyük hatadır. Bir pozisyona talıkmış olduğun için ondan sonraki kararları hep onun açısından bakarak karar verirsiniz, en büyük hatayı yapmış olursunuz. Oysa bu zaf çok insani bir şey.**

▼**Hakemlik kurumuna dışardan bakıldığında eksik olan şey şu: Genel olarak bir güven problemi yaşıyoruz. Türk futbolunun bir sürü kurumunda bu güven problemi var. Bunun hakemlere düşen payı nedir sizce?**

▲Futbol Federasyonu ve MHK, kamuoyuna ve hakemlere çok önemli bir güven verdiler. Ama bu hemen yaratılabilecek bir şey değil. Şu an yaşanan olgu budur. Lakin şunu da unutmamalıyız: kazanmak her şey değildir. Öncelikle Türk insanı olarak kazanmaya Mak-

zavelist bir yaklaşımla, kazanmak her şeydir diye bakmamak lazım. Sonra, hazmetmek çok önemli; yenmeyi, berabere kalmayı, kaybetmeyi hazmetmek, hakemin hata yapabileceğini kabul etmek, hakemin bu hatasının arkasında bir arthiyet olmadığını hissetmek... Az önce dediğim gibi, hakemden daha fazla kimse isteyemez kusursuz bir maç oynam-

asını. Biz gerçekten iyi niyetliyiz. Hakemlere düşen görev, bu güven ortamını muhafaza edebilmek hatta ve hatta arttırarak devam ettirmek.

▼**Peki kendinizi yargılıyor musunuz maçlardan sonra? Bazen ikili mücadelelere zayıfım, bu konuda çalışmam lazım gibi şeyler söylüyor musunuz?**

▲Gayet tabii. Birincisi, hatayı niye görmedim, ikincisi, niye doğru algılamadım, niye doğru karar veremedim? Bunları değerlendiriyoruz. Eğer hatanızı kabul ederseniz, hatanızı neden yaptığınızı ortaya koyarsanız, nasıl yapmanız gerektiğini de anlarsınız. Bu tez, anti-tez, sentez gibi bir şey.

▼**Bol bol maç yayını var bu sene. Orada da hakemler var, burada da. Ama farklı yorumlar söz konusu. Bizde ikili mücadelelerde daha kolay düdük çalınıyor diye bir kanı var. Siz buna katılıyor musunuz?**

▲Yurtdışında oynanan maçları biz de seyrederiyoruz. Ne deniyor? Yurtdışında bu kartlar verilmiyor, Türkiye’de veriliyor, Türkiye’de yanlış yapılıyor. Bu yanlış bir tespit. Niye bizimki yanlış olsun ki? Birincisi, FIFA ve UEFA’nın vermiş oldu talimatlar var, nerede kart göstereceksin, nerede faul vereceksin anlatıyorlar. Tamam, bazı hakemler fiziki mücadeleyi daha ön plana çıkartıyorlar, topa yöne-

var. Asıl olan futbol hakeminin bir standardının olmasıdır. Hakemin maç içinde standardı olması gerektiği gibi sezon ve hakemlik hayatı içerisinde de kendi standardı olması gerekmektedir. Siz bu standarttan şayıyorsanız o zaman başarılı hakem değilsiniz. Göremediğiniz zaman yapacak bir şey yok ama görmüş olduğunuz pozisyonlarda standart değerlendirmeler yapmak zorundasınız. Bu her zaman birebir uymaz. Televizyonun bakış açısıyla hakemin bakış açısı arasında dağlar kadar fark var. Bazen televizyonun tespit ettiği bir şeyi biz tespit edemiyoruz, bazen statteki herkes görüyor, biz göremiyoruz; bazen de kimsenin görmediğini görüyoruz. Hakemliğin doğası bu. Ama asıl önemli olan o standardı yakalamak. Şimdi İngiltere’de farklı bir tarz var, Almanya’da, İtalya’da farklı... Ama onlar doğruyu yapıyor diye bir şey de yok. Doğru olan şey, futbol oyun kurallarını sirkülerle bağlantılı olarak doğru uygulamak. Ama bu standardı dünya yüzeyinde yakalamak zor olduğu için Türkiye’de de yakalamak oldukça zor.

▼**Hiç unutamadığınız maçlar var mı? Cem Papila deyince akla Beşiktaş-Samsun maçı ve o maçta gösterdiğiniz beş kırmızı kart geliyor. Siz geriye dönüp baktığınızda o maçta dair hiç özelleştiriyapınız mı? İyi puan almıştınız gerçi. Ama yine de keşke şunu yapsaydım dediniz mi?**

▲Öncelikle şunu söylemeliyim ki, böyle bir tarzım yok, olaylar yaşandı ve bitti. Karde böyle bir şey yaşamak varmış, yaşılandı. Bunu düşünmenin bir manası yok artık. O müsabakanın öyle sonuçlanmasına etki eden bir sürü faktör vardı. O faktörleri burada saymak bana düşmez. Kulüplerin bakış açısı şudur ya da budur.

lik hareketlere daha fazla müsaade ediyorlar, bazıları da daha çok düdük çalıyor. Bu yorumdur, hakemden hakeme değişebilir. Çünkü her yiğidin bir yoğurt yiyiş biçimi var ve farklı düşünce tarzları

Hakemlerin futbol oynaması önemli bir avantajdır. Ama mesela hayatı boyunca stoper oynamış bir adam düşünün, bu adamın futbol oyununa bakış açısıyla orta sahada veya santrfor oynamış bir adamın futbol oyununa bakış açısı farklıdır. Dolayısıyla benim için birinci öncelik futbol oyununa bakış açısidir. Benim bakış açım göre, hakem futbol oyununun büyümesine katkıda bulunabiliyorsa başarılı hakemdir. Temaşayı arttırabilecek olan önsenzilere sahip olmak benim için birinci öncelik. Ama temaşa olsun diye öne de çıkmayacaksınız. İkinci öncelik ise doğru tespitleri doğru zamanda yapmak. Kuralları uygularken avantajı da yerinde uygulayacaksınız oyunu da yerinde keseceksiniz. Kendi sahasından çıkmaya çalışan bir oyuncuya ben avantajı oynatacağım diye çamurlu sahada avantajı oynatırsanız adam iki metre sonra topu kaybeder.

Benim bunu yorumlamam doğru değil çünkü faal bir hakemim. Tabii ki eleştirdiğimiz yönlerimiz de var, müsabakada her şey televizyondan gözüktüğü gibi değil çünkü. Bana niye oyuncuları uyarmadın diyorlar. Müsabaka içerisinde uyarmak demek iki kaptanı yanına çağırıp şunu yap, bunu yap demek değildir sadece. Buna benzer birtakım uyarılar zaten yapıyorsun. Bunu gösteri şekline çevirmek daha mı doğru? Profesyonel futbolda bana göre bu yanlış bir şey. Belki yıllar önce yönetilen müsabakalarda, amatör kümedeki müsabakalarda iki tane kaptanı çağırıp da doğru oynayın diyebilirsiniz ama profesyonel futbolda öyle değil. Neden değil? Futbolcu artık milyon dolarların döndüğü bir sektörde ve o maça hazırlanmak zorunda. Onun psikolojisini dengelemek de benim sorumluluğum değil. Profesyonel ise tam profesyonel olacak. Kimi düşüncecek? Öncelikle kendini düşünecek, futbol hayatını, takımı, futbol kamuoyunu düşünecek ve o maça hazır olarak çıkacak. Futbolcu her yönüyle maça hazır olmak zorunda. Ben şimdi fizik olarak hazır olmayan bir oyuncuyu arkasından koşarken itirmeli miyim? O profesyonel olmak zorunda, ben profesyonel olmak zorundayım. Şöyle düşünün, bir takım profesyonel olarak, psikolojik olarak maça hazırlanmış diğeri hazırlanmamış, ben ikisini aynı kefedede tutup da ikisini yanıma çağırıp ikisini uyarırsam bu, haksız rekabete yol açar. Ben bu haksız rekabete niye sebep olayım ki? Hazırlanmış olan bunun karşılığını alacak, hazırlanmamış olan da karşılığını alacak. Biz insani anlamda,

hakemlik anlamında gerekli uyarılarımızı müsabaka içerisinde yine yapıyoruz. Ben böyle bir eleştiri aldım, takım kaptanlarını çağırmalıydı diye, burası Zonguldak’taki amatör küme değil ki. Bu, haksız rekabete yol açar diye düşünüyorum.

▼**Cem Papila’nın uflu nedir şu anda, nereye gidecek? Bulunduğunuz mevkiyi korumak mı yoksa daha büyük bir hedefe ulaşmak mümkün mü şu andaki kariyeriniz açısından?**

▲Olayı iki açıdan değerlendiriyorum. Birinci, kismet oldu FIFA hakemi oldum, her hakemin gönlünde gelebileceği en üst seviye neyse benim hedefim de o ama FIFA hakemi olmak da bir seviyedir. Her FIFA hakeminin hedefi en üst seviyede müsabaka yönetmektir. Ben kendimi bilen bir insanım. Ben isterdim ki çok genç yaşlarda FIFA hakemi olma şansım olsaydı keşke. Şu an 38 yaşındayım, hakemlik yapabilmek için önümde daha uzun yıllar olmasını isterdim ve daha uzun tecrübe edinme şansım olsaydı keşke. Fakat bu, hedeflediğim yerlere gelme ihtimalim yok demek değil. Her şeyi zaman gösterecek. Benim yurtdışındaki hedefim gelebileceğim en iyi yere gelmek. Bu nasıl olabilir? Bana şans verilmesi, benim desteklenmem ve verilen şansların da benim tarafımdan iyi kullanılması. Hakemliğe bakış açım ve hakemlikten beklenim ise, bu iş bir gün bitecek. Bu, bir hafta sonra da bitebilir, bir yıl sonra da bitebilir, 45 yaşının sonunda da bitebilir, bu iş kader

başarmak, zamanı geldiğinde de kendimize yakışır şekilde bırakıp, eğer bizden talep edilirse ki talep edilmesine de gerek yok, bu camianın gelişmesi için elimizden geleni yaparız. Cem Papila’yı vareden bu camiadır. Tamam, kendisinin büyük katkısı vardır ama hakem olduğu için bu olmuştur. Hakem Cem Papila’yı bu camia bir yere getirmiştir. Hakemliği bıraktıktan sonra Cem Papila, bu camiaya ve bu camia bireylerine saygı duymak zorundadır. Karalamakla bir yere varamazsınız. Ben bu camiadan çıkıtım tamam iş bitti, böyle bir şey yok.

▼**Bu oluyor mu? Kötü olarak ne oluyor? Taciz ediyorlar. Bazen duymazlıktan geliyorsunuz bazen duyuyorsun cevap veriyorsun ama cevap vermek doğru bir şey değil. Bir maç yönetiyorsun, 80 tane spor yazarı bir sürü ithamlarda bulunuyor. Hepsine dönüp cevap vermeye kalksam hakemlik yapmaya ya da mesleğimi icra etmeye zamanım olmaz. Benim onlardan beklenim ne? Sorumluluğu olan insanların, o sorumluluğun bilincinde hareket etmeleri ve kurumları yıpratmalarını. Kişiler gelip geçicidir, ben bugün varım yarın yokum ama hakem camiası benden önce var olduğu gibi benden sonrada varolacak. Kimsenin bu camia yıpratmaya hakkı yok. Hakemliği bıraktıktan sonra da bu camiaya hizmet etmek önemli benim için çünkü ben hakem Cem Papila olarak Türkiye’de bir yere geldim. ■**

kismet işi. Benim tek hedefim, bu işi yaptığım sürece gerçekten iyi yapmaya çalışmak, gelişmelere açık olmak ve bırakırken de kendimce kendime yakışır şekilde bırakmak. Hakemliğin bir gün biteceğini bilerseniz daha rahat olursunuz. İnşier-çıkışlar, kötü yönettiğim maçlar, çok iyi yönettiğim maçlar olacak. Bu, şoförlük gibi bir şey; her gün trafığe çıkıyorsunuz, düzenli bir risk alıyorsunuz, o riskin gerçekleşme ihtimali var ve her gün o riskin gerçekleşme ihtimali azalmıyor, yükseliyor. Neden? Çünkü kaç tane süper maç yönetirseniz yönetin, muhakkak kötü maç yöneteceksiniz. Ama bir tane kötü maç yönetti diye ya da çok önemli, maça tesir eden bir hata yaptı diye, örneğin kural hatası yaptı diye o hakemi yok etmek, geçmişteki başarılarını yok saymak kadar yanlış bir şey de yok. O zaman hakemlik yapacak kimse kalmaz. Hakemin de sisteme güveni kalmaz. Hiçbir şey insanın öz huzurundan önemli değil ki. Ben huzursuz olacaksam o işi zaten yapmam. 30 tane hakem ya da 550 tane milletvekili, kimse bu yerlere kolay gelmiyor. Kimse o mevkilere zembille indirilmedi. Hakemlik artık hak ettiği saygıyı istiyor. Bu camiada kaldığımız sürece iyi işler

kendi yöneticisiyle olsun, bu kurumun dışındaki insanlarla olsun kendisi geliştirmeye yönelik ilişkiler kurmak zorunda.

▼**Bir zamanlar Türkiye’de hakemlik kapalı bir kutuydu. Şimdi biraz daha dışa dönük yüzler görmeye başlıyoruz; hakemlerimizi tanımaya başladık. Bu iyi bir şey mi?**

▲Camiamız jenerasyon ile birlikte kabuk da değiştiriyor. Bakış açıları farklılaşıyor. Kendimizi geliştirmeye, yenilemeye çalışıyoruz. Doğrudur, son zamanlarda çok daha şeffaflaştı hakemlik kurumu. Çünkü kamuoyu hakemini tanııyordu. Ne yer ne içer, özellikleri nelerdir bilmiyordu. Bir kere güvenin oluşabilmesi için tanımak lazım. Ben sizi ne kadar tanırsam güven ya da güvensizlik konusundaki düşüncem o kadar gelişir. Hiç fikrinizin olmadığı bir insana ne kadar güvenilebilirsiniz? Bu çok önemli, hakemin de bir insan olduğu, bir yaşam tarzı, bir ailesi, bir işi olduğu ne kadar bilinirse o kadar iyi. Ben hakemlerin konuşabilmesine taraftarım.

▼**Kişiyi güvenmek lazım sonuçta değil mi? Şimdi siz Süper Lig hakemliği payesi bahsettiğiniz, FIFA kokartı verdiğiniz bir hakeme güvenmiyorsanız kime güvene-**

Ülkemizdeki
yabancılar
arasında
devamlılığı ve
verimliliğiyle farklı
bir çizgiye gelen,
nerede oynar ve
oynatılırsa
formasının
hakkını veren,
ileri-geri aynı
verimlilikte
işleyen, futbolun
performans
motoru...

Söyleşi

JOHNSON

Ben de Tanrı'nın oğluyum!..

Değişimi kabul etmez, kendi gerçeklerini görmezsen iyi futbolcu olamazsın. Bu hayat görüldüğü kadar kolay değil. Bazen zorluklar olur ve senin güçlü durman gerekir. Türk insanı futbola çok bağlı. Ama çok da nankörler. İşler kötü

gittiğinde eleştiri yağmuru başlıyor. Oysa ben iyiysem sana zaten ihtiyacım yok ki. Ama kötüysen ayağa kalkmama yardım edecek birisine ihtiyaç duyarım. Yoksa kaybetmenin kötü bir şey olduğunun hepimiz farkındayız ve kazanmak istiyoruz. Unutulmasın, bizim kaybımız bilet parasından çok daha fazla!

**Irkçılık
iğrenç bir
şey**

Irkçılık günümüzde futbolun önemli sorunlarından biri. Özellikle Avrupa yoğun bir tartışmanın içerisinde. Türkiye'nin uzağında durduğu bu tartışmalar, özellikle Afrika kökenli oyunculara yönelik çirkinlikler içeriyor. Johnson ırkçılık tartışmalarını anlamsız bulduğunu belirtiyor ve "İkimiz de insan değil miyiz? Neden böyle yaparlar ki?" diye soruyor.

▼Futbolda defansif orta saha kavramı çok öne çıktı son yıllarda. Sen Türkiye'ye ilk transfer olduğu zaman Gaziantep'te büyük ilgi topladın. Sonra Fenerbahçe'de de bu mevkinin tek adamı oldun. Defansif orta saha pozisyonu hakkında ne düşünüyorsun?

▲Defansif orta saha futbolda önemli bir garantidir. Herkes hücum ederken onun arkada kalması gerekir. Birisi ileri çıktığı zaman onun boşalttığı alanı doldurmak zorundadır. Daha doğru bir şekilde söylersek, defansif orta saha oyuncusu, orta sahanın liberosudur. 3-5-2 oynarken açıkta kalan her alanı doldurmak onun görevidir. Hem solu hem sağı kapatması gerekir. Her yere yetişir yani.

▼Niçin bir anda bu kadar önemli bir mevki haline geldi peki? Takımlar daha defansif oynadıkları için mi?

▲Hayır, bu yüzden değil. Aslında her zaman önemliydi ama yeni yeni önemi anlaşılmaya başlandı. Eğer çok çalışır ve pratik kazanırsan, daha top gelirken onun tehlikeli olup olmadığını anlarsın. O zaman atağın geldiği yönü ona göre kapatırsın. Tehlike olmadığı zaman da özgürsündür ve oyunun kuruluşuna katılırsın.

Kapalı bir orta saha açık olana göre her zaman daha güvenlidir. Defansif orta sahanın görevi de orta sahayı kapatmaktır

zaten. O kapatacak ki rakip alan bulamasın. Bu da kolay iş değil tabii.

▼Gaziantep'in kariyerinde önemli bir yeri var. Gaziantep günlerin hakkında ne düşünüyorsun?

▲Güzel günlerim geçti orada. Önce defansta oynuyordum, stoperdim. Ama fırsat buldukça topu alıp giderdim. İşte bu çıkışlar sayesinde defansif orta saha oynamak kolay oldu. Ve o bölgeye geçtiğimde hiç zorlanmadım.

▼Seni orta sahada ilk oynatan kimdi?

▲Beni o bölgeye çeken ilk Hüseyin Kalpar oldu. Biraz da ih-

tiyaçtan kaynaklandı. Ama ondan sonra neredeyse hep orada oynadım.

▼Peki nerede oynamayı daha çok seviyorsunuz? Orta saha mı, savunma mı?

▲Mevki ayırmam aslında. Defansı da severim, orta sahayı da. Ama defansif orta saha pozisyonunda oynamayı daha çok seviyorum. Sonuçta oyunun iki yönünü de oynamış oluyorsunuz böylece.

▼Büyük kulüplerde forma giydin. Önce Anderlecht daha sonra Gaziantep ve Fenerbahçe. Ama sonra inişe geçti kariyerin. Zor bir şey mi bu?

▲Elbette bazı zorlukları var. Ama değişimi kabul etmezsen, kendi gerçeklerini görmezsen iyi futbolcu olamazsın. Hayat her zaman görüldüğü kadar kolay değildir. Bazen bazı zorluklar karşına çıkar ve bunlara karşı güçlü durman gerekir. Değişim de böyle bir şey. Bir şekilde kabul etmen şart. Kendinizi kapatamazsınız.

▼Fenerbahçe'de güzel günler geçirdin, şampiyonluk tattın. Taraftarların da sevgiliydi. Bundan 20 yıl sonra Fenerbahçe günlerin hakkında ne düşüneceksin?

▲O günleri her zaman çok güzel hatırlayacağım. Hep iyi şeyler yaşadım. Türk insanının en ilginç yönü futbola olan bağlılığı. Bir de işinizi yaptığınız zaman, başarılı olduğun zaman sizi her yerde takip ediyorlar. Ama diğer yandan çok da nankörler. İşler iyi gitmediği zaman hemen eleştiri yağmuru başlıyor ve resmen sizi öldürüyorlar. Beni bu kadar sevdiklerine göre demek ki işimi çoğu zaman iyi yapmışım. Umarım böyle devam eder. Ben taraftarları çok seviyorum. Özellikle Fenerbahçe'yi ve Fenerbahçe taraftarını çok seviyorum. Oynasam da oynamasam da hiçbir zaman onlar hakkında kötü düşünmedim.

▼Bu kötü bir şey değil mi? Siz iyiyken iyiler ama siz kötüyken onlar da kötü oluyor.

▲Ben böyle düşünmüyorum. Hep tek tek algılamak lazım. Kişisel olarak görmek gerekiyor. Kötü olan şu, takım kötü giderken bizimle beraber değiller, ama takım yükselirken yanımızda oluyorlar. Bu sadece Fenerbahçe için değil tüm takımlar için geçerli. Türkiye'de genel bir sorun bu. İşte bunu sevmiyorum. Çünkü ben iyiysem sana ihtiyacım yok ki. Ama kötüysen ayağa kalkmama yardım edecek birisine ihtiyaç duyarım. Bazen erkenden pes ediyorlar. Bu benim kişisel olarak kendimi iyi hissetmediğim şeylerin başında geliyor. Kaybetmenin kötü bir şey olduğunun biz de farkındayız ve biz de kazanmak istiyoruz. Kaybettiğimiz zaman paramızı alamıyoruz, primlerimizi alamıyoruz, ceza alıyoruz. Her şey zaten kötü. Ailemiz var, onlar için para kazanmamız lazım ama para kazanamıyoruz kaybederken. Onlar ise bağırarak için beş on milyon veriyorlar, başarılı olamayınca da bizi çok etkemeye çalışıyorlar. Bizze yardımcı olun, çünkü biz yukarı çıkınca siz de bizimle olacaksınız zaten. Futbolu o kadar seviyorlar ki yenilgiden nefret ediyorlar. Ama işin içinde yenilgi de var! Ne yapabiliriz ki? Yine de Türkiye, futbol sevgisinin en yüksek olduğu ülkelere başında geliyor bence.

▼Peki Kayseri'de ortam nasıl? Onlar da takımlarına çok bağlılar mı?

▲Kayseri'de insanlar çok iyi ama sezonun ilk devresinde biz kötüydük. Dışarıda

bir maç kazanıp döndüğümüzde stad-
yum dolu oluyor. Onlar geliyor ama biz
onlara bir şey veremiyoruz. İşte bu kötü
bir şey. İkinci yarıda toparlanacağız, ni-
tekim başladık da.

▼Afrika'da profesyonel olarak mücadele
ettin mi? Kaç yaşındaydın ilk profesyonel
sözleşmeni imzaladığında?

▲23 yaşındaydım.

▼İleri sayılacak bir yaştaymışsın. Çünkü
şu anda 17 yaşında profesyonel olan fut-
bolcular var. Ne diyorsun bu konuda?

▲Genç yaşta profesyonel ve iyi bir kari-
yere sahip olmanın hem iyi hem de kötü
yanları var. İyi, çünkü futbolcu geleceğini
elinde tuttuğuna inanıyor. Parası var, yaşı
genç ve gelecek onun onu kim durdura-
bilir. Ama 17 yaşında okula gitmesi de
lazım. Daha futbol açısından da öğrene-
cek çok şeyi var. Erken profesyonellik ba-
zen olumsuz etkileyebiliyor oyuncuyu. Bu
da işin kötü yanı.

▼Afrika'da futbolcuya altyapı bilgisi ve
temel futbol eğitimi verecek bir potansiyel
var mı?

▲Yok. Bence kimse takmıyor hocaları.
Eğer nasıl oynaman gerektiğini biliyorsan
çık ve oynat. Genel kural bu. Zaman pek
çok şeyi öğretiyor insana. Birçok şey çalış-
tırılarak kazanılmıyor. Çıkıp sahada öğren-
mek gerekiyor. Eğer oynamayı biliyorsan
çık ve oynat, bilmiyorsan da oynama. Ba-
zen oynamayı bilsek de yeteneğimizi na-
sıl kullanmamız gerektiğini bilemiyoruz.

▼Afrika 2010'da Dünya Kupası'na ev-
sahipliği yapacak. Afrika takımlarının
şansını nasıl görüyorsunuz? Neden Avrupa
takımları seviyesine gelemiyor Afrika ta-
kımları? Yetenek konusunda hiçbir sıkıntı
da yok.

▲Biz bazen çok şey bildiğimizi sanıyo-
ruz. Böyle düşündüğümüz zaman pek
çok sürprizle karşılaşırız. Biz sizin öğ-
rendiğiniz gibi öğrenmedik ki futbolu.
Nasıl oynamamız gerektiğini zaten bili-
yorduk. Fakat şu an futbol değişiyor. Ar-
tık biz bu işi en iyisiyiz demiyoruz. Bu da
önemli bir aşama bence.

▼Afrika'da değişimin farkına ilk hangi
ülke vardı sençe?

▲Herkes farkına vardı. Şu an pek çok ta-
kımın kadrosunun tamamı Avrupa'da oy-
nuyor. Bu pek çok Afrika ülkesinde böyle.
Tecrübe açısından büyük yarar sağlıyor
bu. Hem zihniyetler de değişiyor ve pro-
fesyonelliğe kolayca uyum sağlıyor.

▼Peki Gana?

▲Gana da aynı şekilde. Şu an pek çok
genç oyuncumuz var. Hepsini Avrupa'da
top koşturuyor ve ciddi bir potansiyel
oluşturuyorlar.

▼Kimler var mesela?

▲Pek çok kaliteli oyuncumuz var. Step-
hen Appiah, Samuel Kuffour gibi...
Genç ve yetenekli bir jenerasyon yakala-
dık ve Avrupa'da forma giyen futbolcu-
larla iyi bir çıkış yakalayabiliriz. Bütün
umudumuz da bu zaten.

▼Afrikalı oyuncular neden önce Avru-
pa'nın orta kuvvette liglerini seçiyorlar?
Nasıl bir misyon yükliyorlar bunlara?

▲Aslında hazırlık işlevi var bu liglerin.
Büyük liglere transfer için bir basamak iş-
levi görüyorlar. Zaten Afrikalı oyuncular
da, genellikle bu ligleri Avrupa'nın diğer
ligleri için bir ön hazırlık süreci olarak
görüyorlar. Mesela Belçika ve Hollanda
ligleri o kadar sert değil. Bu da yeteneğin

gelişmesi açısından oyuncuya fayda sağ-
lıyor.

▼İrkçilik konusunda ne düşünüyorsunuz?
Bu aralar yine çok gündeme gelen bir
konu?

▲Bence ırkçılık iğrenç bir şey. Ama ben
Avrupa'da hiç böyle bir muameleyle kar-
şılaşmadım. Neyse ki kimse bana böyle
davranmadı. Davransalar da takmam
zaten. Ancak arkamdan konuşurlar. Za-
ten bana benim rengimden hoşlanmadı-
ğını söyleyen hemen döverim. Bana gel-
ip söylemezsen de takmam. Dışarıda bu
kolay. Ama saha içinde farklı oluyor ba-
zıları için. Ama ben ayırım yapmam.
Böyle bir şey olursa sahada da delirim.
Diyelim maçta birisi beni sevmedi ve beni
rengim yüzünden sevmediğini söyledi.
Saha içinde falan demem, kırmızı kart
mart dinlemem

ve onu yere in-
diririm. Sonuçta
ben de Tanrı'nın
oğluyum, o da,
öyle değil mi?

Neden böyle bir
şey yaparlar?
İkimizde insan
değil miyiz? Be-
nim için herkes
insan. Ben deri-
nin rengini filan
takmıyorum.

Ama bunu bana
birisi hissettire-
cek cevabını da
veririm. Kayse-
rispor internet si-
tesinde birisi bi-
zim takımda si-
yahi oyuncu iste-
mem diye yaz-
mış. Bu komik
çünkü nereye gi-
derseniz gidin
sizi istemeyen
birisi çıkıyor.
Ama yüzleşme-
ye gelmek kolay
değil tabii.

▼Ailen Ga-
na'da. Sen ise
yıllardır Türki-
ye'desin. Zor ol-
muyor mu?
Özellikle Afrikalı
oyuncular daha
fazla yaşıyor bu
sorunu değil mi?

▲Evet, onlar
Gana'dalar.

Böyle bir duru-
mu yaşamak el-
bette zor ama şu anda bunu düşünmüyo-
rum. Futbol hayatım bitince onlarla yaşı-
manın zevkini varacağım ama şu anda
bu zorluğu kabullenmek durumundayım.
Hasret artınca aramızda, ya onlar geli-
yor ya da ben gidiyorum ve özlemimi
dindiriyorum. Ama şu an bu şekilde ol-
mak zorunda. Çünkü ailemin burada ya-
şamaları çok zor. Buraya geldiklerinde ço-
cuklarına İngilizce eğitim veren bir okul
bulmak gerek. Bütün bu riskleri almak ye-
rine onları Afrika'da bıraktım ben. Böyle
idare etmeye çalışıyoruz.

▼Özleyor musun çok?

▲Hem de nasıl. Neredeyse her gün arı-

yorum ve bu yüzden her ay 4000 dola-
rın üzerinde telefon parası ödüyorum.
Ama ne yapabilirim? Bu onların burada
yaşayıp gelecekte zorluk çekmelerinden
çok daha iyi değil mi? O zaman bir şe-
kilde katlanmak durumundayım.

▼Futbolu bırakınca Gana'ya geri mi dö-
neceksin o zaman?

▲Daha 3-4 senem var. Nereye gideceği-
ni düşünmüyorum pek. Bir yıl kalınca
belki o zaman düşünürüm.

▼Afrika futboluna borçlu olduğunu düşün-
üyor musun?

▲Eğer futbol için bir şeyler yapma fırsatı
olursa Afrika Futbolu için bir şeyler
yapmak isterim. Çünkü benim ülkem hiç
Dünya Kupası'na katılmadı. Eğer onla-
rın Dünya Kupası'na katılmasına yardım-
cı olabilirim çok mutlu olurum. Bence bu

da pekala mümkün.

▼Gana'da ünlü müsün peki?

▲Ben mi? Cumhurbaşkanıyım (gülüyor).
Gerçekten de herkes tanıır beni orada.

▼Gana'nın ne gibi sorunları var peki?

▲Açıkçası bunu ben anlatmayayım en
iyisi. Siz gelin görün bir güzel. Gidin
oraları gezin. Siz hiç bizim oralara seya-
hat etmiyorsunuz. Gelip burada benimle
röportaj yapıyorsunuz. Oysa oraya gidin
ve oradaki gerçek insanlarla röportaj ya-
pın. O ülkeyi görün. Ondan sonra konu-
şalım. O yüzden bu soruya cevap verme-
yeceğim. Gezin ve görün. ■

Y.Doğan Çetinkaya

İstanbul Üniversitesi SBF Araştırma Görevlisi

Futbolda şiddetin kısa tarihi

Eski Zaman Olur ki...

Futbol ile ilgili ne zaman kötü bir gelişme yaşansa, genellikle 'futbol nereye gidiyor, nerede o eski tatlar' kıvamında serzenişler yapılır. Maçlarda meydan gelen "istenmeyen" olaylar, saha içinde ve dışındaki kavgalar, şike iddiaları, hakem tartışmaları bizi herşeyin daha fazla kötüye gittiğine hükmettirir. Öyle ki bu kötü gidişatın karşısına hemen futbola dair asr-ı saadet hikayeleri, bir futbol nostaljisi konulur. Bu söyleme göre eskiden farklı kulüplerdeki futbolcular birbirleri ile dost, kulüpler arası ilişkiler ise bir kardeşlik havası içerisinde cereyan etmektedir. Ezeli rekabetler, lig ve kupa maçları hep bu dostluk ve kardeşlik havası içerisinde, eskinin o özlemle yad edilen atmosferi içerisinde hatırlanır. Tabii bunda gerçeklik payı vardır. Amatör ruhla, bir delikanlılık janrıyla hareket eden, adabı, hali ve tavrıyla futbola düzey getiren isimler vardır. Ama her şey de o kadar güllük gülistanlık değildir. Futbol tarihimizin başlangıcı ne futbolcu kavgalarından, ne dar kulüp çekişmelerinden ne de bugünkü hakem

tartışmalarından azadedir.

Ah! Şu Hakemler...

Herşeyden önce futbol tarihimizin ilk yıllarının en önemli özelliklerinden bir tanesi hakem problemidir. Hem gündelik basında hem de spor dergilerinde hakemlik ve Türk hakemleri üzerine hemen her hafta bir yazı yayınlanmıştır. Bunlar hakemlerin nasıl giyinmesi gerektiğinden, sahada çaprazlama koşmaları gerektiğinin söylenmesine kadar çeşitlilik arz etmiştir. Futbol karşılaşmalarının sonuçlarına etki eden tartışmalı kararlar söz konusu olduğunda bu haberler ve yorumlar tahmin edileceği üzere daha yaygınlık kesbediyordu. Futbol da tam bir profesyonel hayatın olmaması da bu sorunu büyütmekteydi. Örneğin maçları yönetecek hakemlerin seçimi kulüpler arası bir pazarlık ile tayin edilmekteydi. Akşam gazetesi yazarı Adil Giray'ın borsaya benzettiği bu pazarlıkta, kulüp temsilcileri karşı karşıya gelirler ve maçlarının hakemleri konusunda tartışmaya girerlerdi. Hiçbir kulüp karşısındaki kulübün önerdiği hakemi kabul etmeye teşne olmazdı. Bu da hakem krizlerine yol açar, hatta

maç saatine kadar hakem bulunamadığı bile olurdu. Öyle ki birçok kez hakemler maç başlamadan az önce saha etrafından sağlanırdı. Ancak büyük takımların hakemleri futbol heyeti tarafından tespit edilir ve basına göre, ne hikmetse, en fena yönetim bu heyetçe bulunan hakemler tarafından yapılırdı. Nitekim çok sınırlı sayıda iyi hakemin olması fut-

bol federasyonunu bir takım tedbirler almaya sevk etmiştir. Bu amaçla federasyon 1936 yılında yirmibeş emekli futbolcuya federasyon baş antrenörünün bir kursundan geçmek şartıyla hakemlik teklif etmiştir. Güneş kulübünde bir çayda bir araya gelen bu 25 eski futbolcunun hakem olmasına basından dahi destek gelmiştir. Ancak bu girişim bir sonuç vermemiştir. Hakemlerin maç yönetimi ve kararları uzun yıllar tartışmalara konu olmaya devam etmiştir.

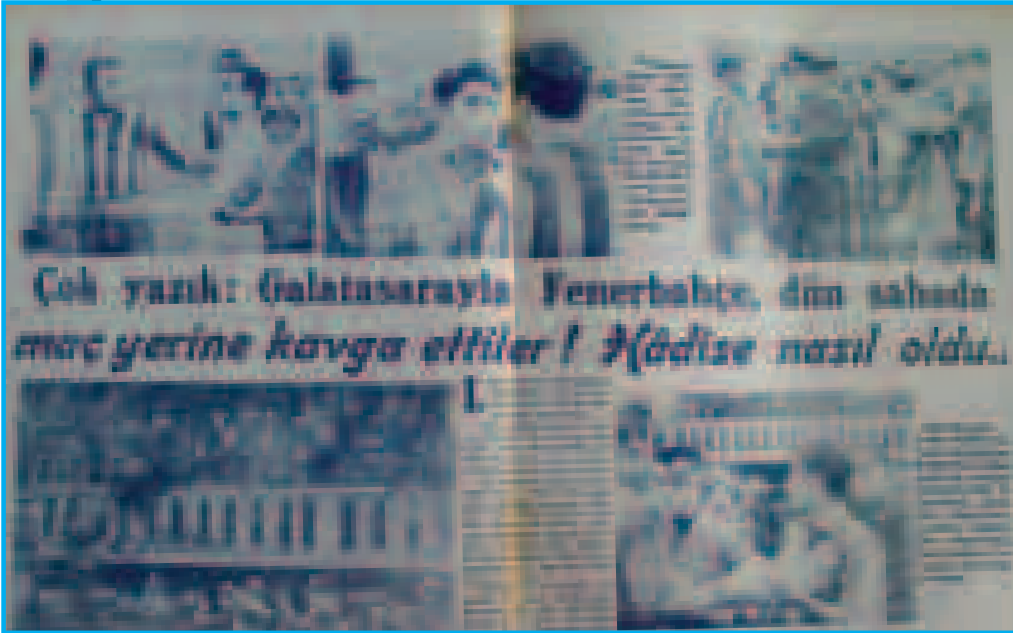
Ya Seyirciler

Seyircilerin de her zaman tirübünlerde "edep"leriyle oturdukları pek söylenemez. Örneğin bir zamanların önemli spor yazarlarından Sadun Galip seyirciler arasında terbiyesi noksan, muhakemesi kıt bir kaç kişinin bulunmasını ve bunların sağa sola küfürler yağdırmasını önemli bir sorun olarak ortaya koymuştur. Bu o kadar rahatsızlık verici bir düzeye gelmiştir ki, seyircilerin bu tip davranışları hakkında düzenlemeler yapılarak, küfürlerin önüne geçilmek istenmiştir. Geçen ayki yazımızda Ateş-Güneş ile Galatasaray maçında yaşanan olaylar da zamanın seyircileri hakkında bize bir takım ipuçları sağlamaktadır. Velhasıl, sahaya atılan yabancı maddeler de eksik değil o dönemde, küfür de...

Sert Futbol

Futbol maçlarında kural dışı sertlik, tekmeler, ve hatta oyun veya pozisyonla alakasız şiddet, hatta ve hatta yumruklar da sahalardan eksik değil o dönemlerde. "Tekmeli Futbolun Önüne Nasıl Geçilir," "Futbol Sahalarındaki Kavgaların Önüne Nasıl Geçilebilir" gibi başlıklar gazete ve dergi sayfalarında oldukça geniş şekilde yer almaktaydı.. Atılan gollerin münakaşalara konu olması bugünden daha az değildi. Örneğin Mayıs 1938'de Beşiktaş Harbiye maçından sonra Harbiyeli yöneticiler Eyüp'ün golü elle attığını hakemler dışında herkesin gördüğünü açıklamışlardır. Beşiktaşlı futbolcular oynadıkları sert oyun sebebiyle bu yıllarda çok sık

Tarihten bir yaprak

Çok yankı: Galatasarayla Fenerbahçe, dün sahadan maç yerine kavga ettiler! Müddise nasıl oldu...

eleştirilmiştir. Hatta Güneş takımı mağlup olacağını anlayınca sert oynadıklarını iddia ettiği Beşiktaş'ın sahasında futbol oynamayacaklarını açıklamışlardır. Fenerbahçe ile Beşiktaş arasında 1938 Haziranında oynanmış Şilt Kupası final maçı öncesi, maçın güzel olmasının şartının tarafların sert futbol oynamamalarına bağlı olduğu açık-

riyle karşılaşıyorlardı. Kendi sahalarının biricik olacağını Fenerbahçeliler de düşünüyorsa gerek ki başka bir önemli saha olan Taksim sahasında maç oynamayı reddetmişlerdir. İki kere burada sahaya çıkmayan Fenerbahçe 1938 baharında milli kümeden çekilmiştir. Aynı sezon yine Fenerbahçe seyahat tahsisatının eksik ödenmesi

sebebiyle İzmir'e gitmeyi reddetmiştir.

Saha İçi Şiddet

Bu hareketler yukarıda da altını çizdiğimiz gibi profesyonel anlayışın ve kurumsallaşmanın yeni yeni oturmaya başladığı erken döneme has örneklerdi. Burada vurgulanması gereken diğer bir önemli husus ise futbolcuların saha içinde sık sık gündeme gelen şiddet eylemleriydi. Bu şiddet futbola dair hareketlerin aşırı biçimleri alabileceği gibi futbolcuların birbirlerini tartaklamaları veya yumruklamaları biçiminde de dönüşebiliyordu. İşte bu yüzden eski zamanda futbolcuların birbirleri ile dostluklarına, oyuncuların centilmenliğine dair anlatılan hikâyeleri biraz daha temkinli karşılamak gerekir. Bir zamanların önemli futbol yazarlarından Ulvi Yenil senelerden beri futbol sahaslarında yaşanan küfürlerin, tekmelerin ve kavgaların önüne geçmenin mümkün olmadığını belirterek bu durumu teyit etmiştir. Yenil'a göre bu tür kavgalar Avrupa ülkelerinde de mevcuttur. Ancak Türkiye'de takımlar arasındaki rekabet ve kavgalar bir düşmanlık halini almış ve kulüp idarecilerinin şiddet uygulayan futbolcuları üzerinde otoriteleri yok denecek kadar azdır.

Altay-İzmirspor Maçı: Sahadan Hapishaneye

1934 senesi Nisan ayında oynanan maç basında derin bir üzüntüye sebebiyet vermiştir. Çünkü bu sahalarda görmeye alışkın olunan şiddet olaylarından daha vahim özelliklere sahiptir. Daha maç başlamadan bir gece önce kimliği belirsiz kişiler sahaya girmiş ve kaleleri testereyle kesmişlerdir. Ancak asıl olaylar maçta çıkmıştır. Oyunu kazanamayacağını anlayan İzmirspor kapkanı Nazmi Beyefendi maçın tehir edilmesini sağlamak için sık sık fauller yapmış, rakip futbolculara tokatlar atmış, tekmeler savurmuştur. Hızını alamayan Nazmi maç sonrasında topları çivi ile patlatmış, jiletlerle çizmiş ve hatta zabitalara karşı gelmiştir.

İzmirspor oyuncularının maçta gösterdikleri çirkin hareketler cezasız kalmamış ve mahkemeye intikal etmiştir. O kadar ki, Kaptan Nazmi efendi ile Kaleci Sami ve Necdet beyler tutuklu yargılanmışlardır. Futbol heyeti de Nazmi efendiye iki sene, diğer ikisine de altışar ay boykot yani futboldan men cezası vermiştir. İzmirspor idarecileri de bir yıl diskalifiye edilmişlerdir. İzmirspor takımı ayrıca patlatılan toplar ve kale direkleri için 85 lira maddi cezaya çarptırılmışlardır. Nazmi'yi sinirlendiren asıl şey ise İngiliz hakemin yönetimidir. Nazmi'yi oyundan atan hakem ikinci yarıda onu yeniden oyuna almış ancak bu futbolcunun rakibine bir tokat atması sonucunda yeniden oyunda atılmıştır. Patlattığı toplar da saha kenarına maç oynanırken gelen toplardı. Yani kısacası maç çığıından çıkmıştır.

Ezeli Rekabette Şiddet: Fenerbahçe-Galatasaray

Bu rekabete ait gerginlik ilk yıllara kadar geri gider ve maçlar tartışma ve kavgalardan azade olmazdı. Örneğin 1933 Kasımında oynanan maçta Zeki ile Tevfik arasında itişmeler yaşanmış ve çift vuruşun nasıl kullanılacağına dair sahada uzun süren bir münakaşa olmuştur. Bu olay hem hakemlerin oyuna ne kadar az hakim olduklarını hem de futbol kurallarının saha içinde dahi tartışmalı olduğunu göstermektedir. Zaten günlük basında ve spor dergilerinde sık sık futbol kurallarına dair haberler ve yazılar yayınlanmıştır.

Bir sene sonraki maçta daha da büyük olaylar çıkmış ve maç tamamlanamamıştır. Maçın ikinci yarısında ortalık karışmış, bazı futbolcular kan revan içinde kalmışlardır. Birbirlerini çamura atan futbolcuların yanı sıra, küfür eden antrenörlere haddini bildirmeye çalışan kaleciler dergi sayfalarını kaplamışlardır. Bu maç sonucunda 17 oyuncuya boykot yani futboldan men cezası verilmiştir.

Derbi Dışında Şiddet

Bu gerginliği tamamen ezeli rekabete bağlamak da yanlıştır. Zira Galatasaray Vefa maçı gibi daha mütevazı maçlarda bile önemli şiddet olayları yaşanabilmiştir. Galatasaray'ın Vefa'yı 2-1 yendiği maçta üç futbolcusu sakatlanmış ve Galatasaray maçı 7 kişi tamamlamıştır. Galatasaray'ın en önemli futbolcularından forvet Selahattin'in ayağı kırılmıştır. Yani tekmeler ve sert futbol ayak kırılmalarına yol açacak kadar sertleşmiştir.

Uzun lafın kısası, evet, o senelerde de şiddet futbolun bir parçasıydı. Ama şunu unutmamak gerekir ki, amatörlikten profesyonelliğe geçiş yıllarında kurallar yeni oturmaya başlıyordu. Tabii ki, dostane olmayan hareketler ve saha dışına taşan şiddet eylemlerinin futbol dünyasına bu girmiş olması kötü bir şeydi. Ama yine de başka türlü bir ilişki de vardı o dönemde. Ve fakat, ortalık hiç de güllük gülistanlık değildi ve şiddet yine meşin yuvarlağın çevresinde kol geziyordu. ■

lanmıştır.

Hakem Sözü Dinlemez Futbolcular

Sert futbolun yanı sıra futbolcular hakemlerin işini zorlaştıran hareketlerde de bulunuyorlardı. Bunlar profesyonellikten uzak anlayışın bir tezahürüyü. Ancak "amatör" ruhun güzelliklerinden de sayılmazdı bu hareketler! İşte bir örnek olay: Güneş ile Alsancak arasında oynanan bir maçın ikinci yarısında Güneşli Melih yerde kalır ve sahayı sedye ile terk eder. Melih'in ne şekilde sakatlandığını merak eden maçın hakemi Ahmet Adem yan hakeme başvurur ve olayın Alsancaklı Cemil'in kasti tekmesi ile vuku bulduğunu öğrenir. Hakem bunun üzerine Cemil'e dışarı çıkmasını bildirir ancak Cemil'i dışarı almak kabil olmamıştır. O kadar ki, hakemin sözünü dinleyerek yaptığı hareketin cezasına katlanmayan oyuncunun bu hareketi sonucunda maça devam etmek mümkün olmamış ve Alsancak Güneş karşısında hükmen mağlup sayılmıştır. Futbol hayatımızın bu ilk devresinde hakemlerin sözünü dinlemeyen oyuncular hiç de az değildi ve bu da hakemlerin mesleklerini ifa etmelerini engelliyordu.

Saha Beğenmez Takım

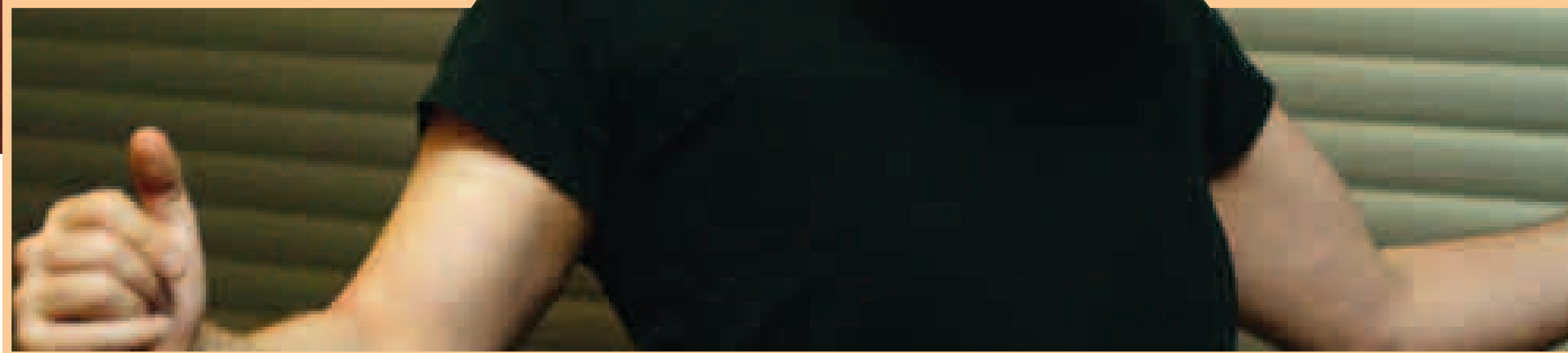
1930'larda altyapısını geliştiren takımların başında Fenerbahçe geliyordu. Dergi ve gazeteler için Fenerbahçe'nin yenilenen stadı bir milli onur vesilesi olmuştu. Bütün yabancı maçların orada yapılmasını isteyen basın, bu sahayı sık sık Batılı örnek-

Taktik dediğin 3-5-8'dir

Söyleşi

Bakınca gülüyorsunuz. Konuşunca gülüyorsunuz. Peki her konuda konuşan ünlü komedyenin futbolla tanışıklığı nedir? Futbola bakış açısı nedir? Futbolla ilgili özgün fikirleri, mesela taktik anlayışı neleri içerir? Bunları biliyor musunuz? İşte size keyifle okuyacağınız bir sohbet. Vee karşınızda...

Cem Yılmaz

Ben en son topumu Diyarbakır'da oynadım Gaffar Okan anısına bir maç vardı. Futbolculardan, sanatçılardan bir karma yapılmış. Ben de askerim o zaman. Kara Kuvvetleri'nden emir geldi, 'oraya katıl' diye. Diyarbakır'ın sahasına gittim, Ali Kırca karşıladı, 'evet hadi gel bakalım' dedi ve forma verdi bana. Hayatımdaki ilk defa nizami sahaya çıktım. Aman Tanrım! Çok büyük geldi be abi. Vallahi Aksaray-Taksim hattı gibi. Sağıma bakıyorum 20 metrede kimse yok, soluma bakıyorum durum aynı. 7 dakika falan oynadım ama dağıldım resmen. Yine de iyi iş yaptım. Bir top geldi, burunla bir vurdum top Tanju'nun ayağına gitti, tak gol oldu. Ayağına gitmese almaz biliyorsunuz! Tanju'ya asistim var yani!

Bağış Erten

▼Açık konuşalım, sizin futbol ile ilginiz hiç yok gibi.

▲Böyle başlanır mı ya röportaja. Dışarıdan öyle mi görünüyor? Ama doğru söylüyorsunuz, neredeyse hiç yok gibi. Daha doğrusu şöyle diyelim, aktif bir seyirci ya da sporcu değilim, ondan kaynaklanan bir şey bu. Ama sevmiyorum da demem.

▼Ne olursa olsun bugüne kadar hakemler hakkında konuşurken hiç görmedik sizi! Sahiden de bu aleme hiç girdiğiniz görülmedi...

▲Bu sadece futbol ile ilgili bir şey değil, herkesin üzerine konuştuğu konularla ilgili konuşmaktan kaçınıyorum, belki onandır. Yoksa futbol hakkında konuşuyoruz arkadaşlarla. Mesela Fenerbahçe-Kayserispor maçından sonra 7-0'ı keyifle konuşmştuk. (gülüyor).

▼Hangi takımı tuttuğunuzu da anlamış olduk böylece...

▲Evet, anlaşıldığı üzere Fenerbahçeliyim.

mahalle mevhumu hâlâ devam eder. Ama ben futbola pek ilgi göstermedim. Ortaokuldan sonra birtakım hobilerim vardı, onlarla ilgilenirdim.

▼Anlaşılan, siz pek iyi değildiniz bu futbol işinde. Öyle mi?

▲Tamam, kabul ediyorum, futbolu iyi oynamıyordum. Ama oynama sıkıntısı çekmezdim. Çünkü genellikle topun sahibi biz olurduk! (Gülüyor). Hani top sahibi olanları fasulyeden oynatırlar ya, işte ben de o kadar oynuyordum. Sonuçta bu bir kabiliyet işi. İnsan o işe eğilimi olup olmadığı anlayınca bir noktadan sonra çekiliyor haliyle. Dansta da benzer bir durum vardır. Hani düğünlerde zorla kaldırırlar ya 'hadi oyna' diye. Şimdi o noktada oynamayı bilmek bir kabiliyet işidir. Futbol da buna çok benziyor. İnsanın bir eğiliminin olması şart. Ama şunu da inkar edemeyiz, futbol çok yaygın bir şeydir çocuklar arasında. Bu karambolde benim de oynamışlığım vardır. Hatta çocuklukta maça gitmişliğim bile vardır. Bir Göztepe-Fenerbahçe maçı hatırlıyorum mesela. Beş tane gol oldu, ama ben hiçbirini göremedim! Çünkü beş golün bir tanesinde 'baba açma alalım', ikincisinde 'baba poğaçada isterim', üçüncüsünde 'ba-

ma girmek, mahallede oynamak... Kolay iş değil. Ben şu açımdan şanslıydım; mesleğimi çok önceden seçmiştim.İlkokula yeni başladığım zamanlarda, evde bir baskül vardı. Almanya'dan getirtilmişti. Cruise marka bir şey. Üstü deri falan, cillop gibi bir şey yani. Bariz ev kullanımı için, sokaklık falan değil. Bir gün aldım baskülü çıktım dışarı, başladım sokaktaki milleti tartmaya. O zamanın parasıyla tam 105 lira kazandım. Bir gofretin 50 kuruş olduğu zamanlardan bahsediyorum. Baktım iyi kazanılıyor, dedim ki ben adam tartmaya devam edeyim. Ondan beri de adam tartarım. Bakarım, tartarım. Velhasıl futbola dönersek, evet sokaklarda bulundum ama çok fazla oynamadım.

▼Bana ilginç gelen şey şu. Bu memlekette futbol, hayatımızın ciddi bir bölümünü kaplıyor. Hatta herkes futbol konuşuyor neredeyse. Ama siz pek yorum yapmıyorsunuz.

▲Doğru çok önemli bir bölümünü kapsıyor hayatın. Siyasetçi çıkıyor bizi, ofsayda düşüremezsiniz diyor. Hatta neredeyse bütün futbol tabirleri hayatımızın her alanına girdi. Ama çalakalem bir durum da var, çünkü 40-45 senedir futbol oynamışların 'opsayt' falan dediğini duyuyorum, voleybol falan diyorlar. Benim de ilgimi haliyle bunlar çekiyor. Fitbol diyen gol krallarımız oldu bizim. Valla işin çok

önemli bir cırcırası var ve yabancı kalmamak için bu tabirleri bilmek lazım. Benim mesela en çok eğlendiğim şey, arkadaşlarla maç izlerken onların söyledikleridir. Genelde hepsi ortalama Türk izleyicisi kadar futboldan anlar ama hep aynı şeyleri söylüyorlar. Ben şu 'kanatlardan ya, kanatlardan oynayın' lafına bayılıyorum. Neyse bu kanatlar, her maç söylüyorlar! Arada ben de az birer olarak patlatıyorum: 'Kanatlar kardeşim.'

▼İşte sizi düşününce insan garip gelen de şey de tam bu noktada ortaya çıkıyor. Muhteşem bir malzeme var ortada. Çok önemli şeylerden söz ediyormuş gibi, hepimiz bloklararası boşluklardan, kademeden, sistemlerden falan bahsediyoruz saatlerce. Hatta yer yer akademik bir dalmış gibi konuşanımız bile çıkıyor. Ama gidip 'at o golü be abi'ye takılıyoruz sonunda. Neden böyle sizce?

▲Burada karışık bir durum var esasında. Tamam, biz İngiliz'in konuştuğu gibi konuşmuyoruz belki, ama aşağı yukarı aynı tabirleri kullanıyoruz. O da 'kanatlardan yüklenmek lazım' diyorlar belki ama muhtemelen bir şeyler bildiği için söylüyor. Biz de futbolu bilmeyen yok. Ama öyle olmuyor işte. Bir yandan çok önemli bir tabu futbol ama bir yandan da herkesin dilinde. Öyle ağzınıza geldiği gibi konuşamıyorsunuz. Ama susan da

kolay tolere edilmez. Olay oradan patlıyor.

▼Futbolun içinde mizaha malzeme olacak yığınla şey var. Artık bıkkanlıklar veren kişiler mesela.

▲Profesyonel mizahçı olarak benim o dünya ile ilgili şaka yapmamamın nedeni, bazen daha onların üstüne bir şey koyamayacak olmamdan kaynaklanıyor. Nasıl ki politik mizah artık pek rağbet görmüyor, futbol da biraz öyle. Çünkü onlar yapılabilecek mizahın, kurulabilecek cümlelerin en absürdünü kuruyor zaten. Sen sadece bunu hatırlatabilirsin. Ortada kreatif bir durum yok ki.

▼Taraftar modelleri var bir de. Mesela Adana'da bireysel taraftar tipi vardır. Orada kitlesel tezahürat yapılmaz. 15 dakika içinde takım gol atamamışsa seyirci kendi takımını bitirir zaten. Ama İstanbul'da sanki Kızıl Ordu nizamında bağırılması gerekiyormuş gibi bir anlayış var. Siz nasıl buluyorsunuz bu alemi?

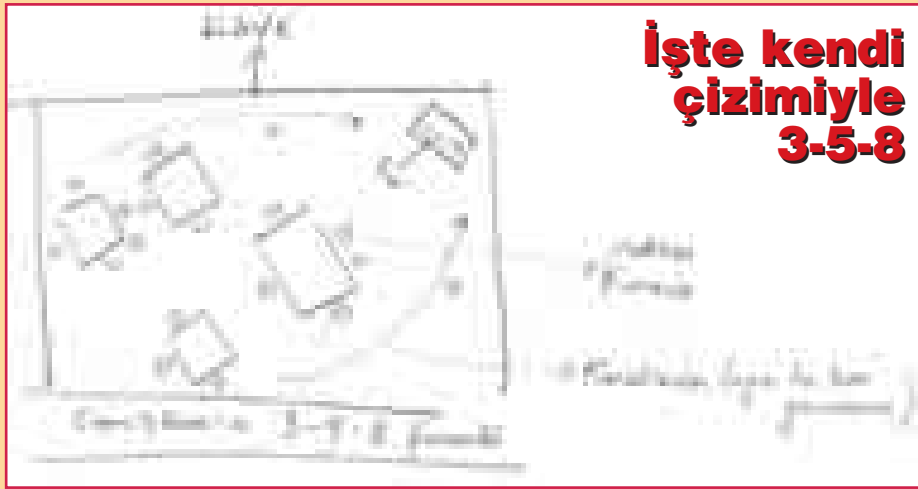
▲Bir kere ben de bulundum o kitle içinde. Ve etkisine de çok inanıyorum. Bir Beşiktaş-Fener maçına gitmiştim, yine 3-1 neticelenmişti bizim lehimize, baktım organize bir durum var havaya girdim. Herkesin topyekün küfür ettiği bir saniyede,

mı biliyorum, tamam o anlamda topyekün kötü bir tezahürat duydum Allah'a şükür ama hayal ettim bunu. Çok feci bir şey yahu. Düşünsene herkes bana küfrediyor. Aman Tanrım. Allah kimsenin başına vermesin be!

▼Söyle bir aynın yapabilir miyiz peki? Bireysel küfür ve kolektif küfür. Bireysel küfür neyse de kolektif küfür neredeyse taammüden işlenen suç gibi.

▲Ama en çok ilgiyi çeken de o. Gerçi şu da var, küfür etmeyi önlemeye çalışmak, adamın diline müdahale etmek gibi bir şeydir. Yani bugün insanlara 'arkadaşlar küfürlü konuşmayalım' demek ne kadar etkili olur ki. Arkadaş grubundaki tavrınız, sevdiğiniz takımınızın bir yanlışını gördüğünüzde verdiğiniz kişisel reaksiyonunuz bunlar daha büyük bir sorunun parçası. Aslında bizim tepki gösterdiğimiz şey, organize bir şekilde yapılması. Duyulması gereken sözleri 40 bin kişinin duyurmaya çalışması komik tabii. Yayında da denk geliyor ya bazen, sesini kısıyorlar falan... Yayında ve yapımda emeği geçen binlerce kişiyi TV karşısında biz bile duyuyoruz.

▼Tezahüratlar bazen çok yaratıcı

▼Bir oğlan çocuğu olup da toprağa başlamayan, topun peşinde koşmayan, iki taştan bir kale yapmayan çocuk yoktur! Değil mi?

▲Valla ben çok fazla oynamadım ama oynamaya çalıştığımı hatırlıyorum. Ama sonuç pek olumlu değil! Evde top oynayan çocuk tipi vardır ya hani top eskimesin diye, bende biraz o vardı.

▼Mahallede top oynamaz mıydınız? Apartman çocuğu muydunuz yani?

▲O kadar da değil. Mahalle olmaz olur mu canım? Birkaç yerde vardı. On yaşına kadar Samatya'daydık biz. Oralarda

Son 10-15 senedir, halı saha maçları yapıyor gerçi. Babamı bazen oralarda görüyorum. Ama ben neden o maça oynamıyor anılamıyorum, herhalde çevreyi eğlendirme amaçlı olsa gerek! Çünkü o da kabiliyet açısından pek şanslı değildir.

▼Futbol şu bakımdan da gaddardır. Kötüysen takıma alınmazsın, olmadı defansa geç diye aşağılarlar. Hepsinden beteri kaleye konmadır. Başınıza geldi galiba bunlar.

▲Yok o kadar dışlanmadım. Sadece forvet oynayacak kadar iyi değildim. Ama gerçekten acayip bir duyguydu o. Takı-

Futbolu iyi oynamıyordum. Ama oynama sıkıntısı çekmezdim. Çünkü genellikle topun sahibi olurum! Sonuçta bu bir kabiliyet işi. Benim de çocukluk sırasında oynamışlığım vardır. Hatta maça gitmişliğim bile vardır. Bir Göztepe-Fenerbahçe maçı hatırlıyorum mesela. Beş tane gol oldu. Ama ben hiçbirini göremedim! Çünkü beş golün bir tanesinde 'baba açma alalım', ikincisinde 'baba poğaçada isterim', üçüncüsünde 'baba şurada sosisli sandviç satılıyor', 'baba çişim geldi', 'baba sıkıldım gidelim' derken, maç bitti. O kadar mızızıldandım ki hiçbir şey göremeden çıktık. Sonucu bile minibüste öğrendik.

yok. Kahvede ya da evde izlerken her düşündüğünüzü söyleyebilirsiniz ama bu söylediklerinizin neticeleri çok farklı, çok ciddi olabiliyor. Düşünsenize, kahvenin ortasında 'kanatlardan oyna be kardeşim' dersiniz, kalkar sizinle aynı fikirde olmayanlar birileri de kanatlardan bir dalış yapar size, kötü olur. Bu yüzden konu biraz karışık ve tabuya benzeyen bir yanı var. Şu kadar da değil ama. Artıslere takımını bile söyleme denir ya. Ben buna katılmıyorum. Takımını söylemenin sorun olmayacağı bir taraftarlık durumu olması lazım artık.

▼Takımlar falan da oluyor mesela. Yenilenleri kızdırmak zevkidir ya...

▲Maçın sonucuna ya da gidişine göre arkadaşları kızdırmak gerçekten zevkli ve mizahi bir şey. Ama ben bunun mizahi olarak algılandığını hiç sanmıyorum.

▼Neden 'nasıl da yenildiniz' takımların bir gerginlik vesilesi oluyor? Neden kaldıramıyoruz böyle alayları?

▲Genelde senin söylediğin kadar kibar ifade edilmiyor da ondan. Malum o lafın bilinen biçimi 'nasıl k.yduktur, bu da pek

ben ki uzun zamandır böyle bir şeyi iştirak etmemiş biriyim, birden kendimi onlarla beraber eller havada bağırırken buldum. Sonra durdum, 'ben ne yapıyorum ya, bu ben miyim' dedim kendi kendime. Ama o an, o duygu geldi gerçekten. Ben bu yüzden şöyle düşünüyorum. Tribünde yalnızca küfür etmek ile ilgili bir sorun yok. Çünkü bir yanıyla küfürün de bir edebiyatı var, bir kökeni var. Hatta küfür etmekle insan dışarıda olabiliyor. Fakat topu oynayanın ya da maçı yönetenin aynı şeyleri hissetmesini bekleyemeyiz. Sonuçta küfreden biziz ama rahatsız olan da onlar. Seyrettiğimiz şey o ise, ve bizim söylediklerimizin ona bir faydası yoksa pek anlamı olmuyor o zaman. Bence futbolcuların bu konuda kulaklarının o derece kaşarlanması, hiç duymuyor olmamaları mümkün değil. Ama yine de kayıtsız kalabiliyorlar. İşte bu bizim anlamığımızın ötesinde de bir futbol kabiliyeti gerektiriyor. Ben hasbelkader 3000-4000 kişinin karşısına çıktığı-

oluyor ama.

▲Zaten insanların hayran olduğu ve iştirak ettiği şey de o. Yoksa hiç kimseyi bir sebep olmadıktan sonra oraya getiremezsiniz. Çünkü orada çok ciddi bir eğlence var. Sonrasında bazen bir şiddet cereyan ediyor belki ama kaliteli bir eğlence söz konusu. Herkesin haz aldığı şey de bu. Sonuçta hiç kimse kavga etmekten haz almaz, almamalı. Bir sebeple orada kavga olabilir ama kalabalıkları çeken şey eğlencedir. Ben futbola nazaran daha beyefendi geçtiği söylenen bir NBA maçına gittim Madison Square Garden'da. Evet, utanmadan ona da gittim, New York Knicks- Miami Heat maçıydı. Orada da çok ciddi biçimde bir şov cereyan ediyordu ama benim gözlemlediğim, orada başrolde olan kişiler sahadakilerdi. Orada hakikaten öyle bir şey sunuyorlar ki sizin taraftar olarak herhangi bir yaratıcılıkla orayı eğlenceli hale getirmenize hiç ihtiyaç olmuyor. Çok görkemli cereyan ediyor her şey.

▼Ama taraftar bir ara 'NBA taraftarı' is-
temiyoruz diye de bağırırmıştı. Hani onlar
sadece 'defence, defence' diye bağırı-
yorlar ya, ona eleştiri getiriliyordu. Teza-
hüratlar çok önemlidir çünkü tribünde.
Öyle basit şeyler istenmez. Yepyeni bes-
teler yapılır falan...

▲Tribünlere neden saygımız var çünkü
yalnızca kavgaya, yaratıcılığa, motivas-
yon ve destek de var. Bunlar için önemli
tarafı. Bunun yüzü suyu hürmetine se-
viyoruz zaten. Burası 'tiyatro, sinema de-
ğil' diye bağırılmaları boş değil. Ama
garip olan şu. İşin doğası gereği hepimiz
sahada olamıyoruz. Çünkü fiziksel, yete-
nek açısından, ruhsal özellikler gerekiyor.
Şimdi bu özelliklere sahip olmayınca, bu-
nu bir yerden çıkarma duygusu geliyor
insanın içinden. O yüzden devreye gir-
mek istiyoruz. Ama şu ince çizgiyi de
geçmemek gerek. Futbolu futbolcular oynu-
yor ve futbolculara top oynamaları için
fırsat vermek lazım. Çünkü şu bir gerçek
ki, evet, bağırarak bir şeyleri hatırlatabi-
lirsiniz ama o sırada işin lezzeti de kaç-
abilir. O lezzet kaçtı mı da anlamı kalmı-
yor hiçbir şeyin.

▼Sahada futbolcunun yerinde olmak is-
teyen 40.000 kişi o anda orada duruyor
ve sürekli ahkâm kesiyorlar. Siz de bun-
dan derlisiniz değil mi?

▲Futbolcuyu bunlar esasında birebir ilgi-
lendirmiyor. Onların çok kapalı, disiplinli
hayatları var. Kimse dışarıdan gelen re-
aksiyonu yadsıyamaz ama bu çok ciddi
bir meslek ve başka türlü bir konsantras-
yonu var. Biz süreci izlemiyoruz, öncesini
bilmiyoruz ve bir tek maça bakıyoruz.
Onu da maç bittikten sonra değerlendir-
biliyoruz. Tamam futbolcunun işiyle ilgili
bir standart beklenti var. Ama yorum
dünyası ile ilgili hiçbir standart yok. Fut-
bolcunun neyi nasıl yapması gerektiği ile
ilgili futbol kuralları var, hocasının verdiği
taktikler var, stratejileri var. Ama öbür ta-
raf çok serbest bir dünya. Hiçbir kısıtla-
ma yok. Futbolcu iyi futbol oynarsa hep-
mize fayda var, seyirlik bir şey izlemiş
oluruz, güzel bir futbol seyrediyoruz. Ama
seyircinin nasıl iyi olacağına dair genel
bir şey yok. Bunu ne zaman biri dile ge-
tirirse komik duruma düşer. Biraz efendi
olsanız, 'burası tiyatro sinema değil' diye
başlıyorlar. 'Döner bıçağıyla izlenilir mi
kardeşim' desiniz derler ki tabii ki izlen-
mez, çok haklısın. Hiç ortası yok! Herke-
sin fikir sahibi olduğu mesleklerden bir
tanesi de bizim meslek olduğu için biliyo-
rum. Futbol gibi komedyenlik de bir ata
sporudur bizde. Herkes bilir. Eğlence de
kaldığı sürece bir sakıncası yok. Ama iş,
tamamen de futbolun dışında, bu eğlen-
cenin kurallarının da dışında hatta tribün-
deki serbestliğin de dışında başka bir ye-
re geldiği zaman, yani kaba şiddete gel-
diği zaman olay kopuyor ve toplumsal
bir infiale sebep oluyor. Kim sebep olu-
yor buna, bilinmiyor. Dolayısıyla bununla
ilgili yorum yaparken işler zorlaşıyor.
Son şiddetle ilgili kampanyada ne söyle-
nirse söylensin taca çıkmasının nedeni
de bu. Herkes muhatapın kendisi değil
başkası olduğunu düşünüyor. Desiniz ki
'şiddet yapmayın arkadaşlar', o
40.000 kişi size bakıp güler ve 'sus
da şu maçı ağız tadıyla izleyelim' der.
O zaman futbolun ağız tadıyla izlen-
mesiyle ilgili formül nedir? Onu bulmak
lazım. Mesela küfür. 'Arkadaşlar küfür
etmeyelim' dediğinizde komik duruma

düşüyorsanız başka bir yol bulmalısınız.
'Sonuçta küfredemedikten sonra niye gi-
deyim ki' maça diyen bir kitle var.

▼Gelelim basına. Denir ki bu memlekette
herkes gazeteleri okumaya en arka say-
fadan başlar. Hatta başbakan bile!.. Ve
çok yaratıcı iddiasında olan bir spor ba-
şınımları var. Başlıklar mesela. Siz nasıl
buluyorsunuz?

▲'Kartal Kanarya'yı yoldu', 'Bir Aslan
Miyav Dedi' gibi şeyler var mesela. Ama
ben bayan voleybolu ile ilgili az haber
çıkmasından yakınıyorum daha çok.

▼Peki gülmek için arkadaşlarınızla izle-
diğiniz programlar var mı?

▲Geçen gün keşfettim bir tane. Flash
TV'de 'Geri Dörtlü' var. CNN Türk'teki
'İleri Üçlü'ye karşı olarak. İki haftadır
onun müptelasıyım. Galatasaray'ı temsilen
Aydemir Akbaş, Fenerbahçe'yi temsilen
Levent İnancır, Trabzonspor'u temsilen
Erdoğan Akbaş, Beşiktaş'ı temsilen Aykut
Oray bir araya gelmişler. Her türlü tartış-
ıyorlar. Futbolu bilmenize, o dünyadan
olmanıza gerek yok onları izlerken. Ya-
yın günün de Salı. Yani bütün maçlar, tartış-
malar bitmiş ondan sonra. Ben onları
seviyorum işte. Çünkü futbola benim gibi
mesafeli olan insanlarda diğer program-
ları izlerken şu his uyanıyor: Ya bu konu
bu kadar ciddi mi, ne gerek var hissi

güzel Türkçemizde 'atılmış golün dava-
sıyla' ilgili kötü bir deyim vardır ama iyi
açıklarsa! Peki tüm bunların neye hizmet
ediyor. Açıkçası ben bunun futbol kültü-
rüne hizmet olduğunu düşünüyorum.
Ama bazen işi dozu kaçıyor ve pek an-
lamlı şeyler çıkmıyor ortaya. Futbola ilgi-
si az olan bir insan da olsam, son za-
manlarda çok anlamlı şeylere rastlamıyo-
rum. Kötü olan bu sanırım.

▼Bir de futbol izleme biçimleri var. Siz
maç seyreden arkadaşlarınızı seyrediyor
musunuz peki?

▲Tabii canım, bakmaz mıyım. Benim en
çok sevdiğim televizyona doğru yürüme-
dir. Hani futbolcu hakeme doğru yürür
ya 'yapma be abi' tadında. Bazıları ek-
rani hakem zannedip, ekrana itiraz edi-
yor. Zannedersin kararı değiştirecek. 'Ol-
maz be hoca' tadında. İşte ben o anda
'abi kanatlardan'ı patlatırım. Ama dikkat
ediyorum, her takımın bir doğası, bir
imajı var. Mesela Beşiktaş'ın diğer takım-
lara nazaran magazinelle anlamda daha
mütevazıdır, Galatasaray'ın seyircilerinin
içinde çok artist vardır, Fener'in çok bü-
yük yıldızları transfer etmesi ve onlardan
da bir şey olmadı diye hayıflanması var-
dır falan. Bunlar çok klişe geyikler olduğu
için, sohbetlerde, futboldan çok anlama-
sam bile en azından benim yarım saatimi

arasında çok fanatik futbolsever de var,
çok sıkı takip eden, işi bilen de var, az
bilen geyikler de var. Lakin Beşiktaşlı ol-
ması Beşiktaş'a kazan- diyebileceğim ar-
kadaşlarım var. Benim Fenerbahçeliğim
ise doğustandır. Çocukluğumdan beri o
renklere, o çubuklu formaya sevgim var-
dır.

▼Spikerlere hiç dikkat ediyor musunuz?
Yakaladığınız ilginç bir hata var mı?

▲Hata yakalamadım ama şöyle bir şey
geldi başıma. Yıllar evvel ben henüz sa-
dece karikatür çizerken bizim apartma-
nın alt katında bir pastane vardı. Pasta-
nedeki televizyon ekranında spor haber-
lerini sunmak üzere şimdi CNN Türk'te
olan Cem Yılmaz belirdi. Başladı haber-
lerli okumaya. Altta adı çıktı, Cem Yılmaz
diye. Pastaneci de bana 'bu sen misin'
diye sordu. Dedim ki 'dayı el insaf bu
ben miyim'? 'Ne bileyim makyajla yapı-
yorlar ya. Televizyonda değişik görünü-
yor insan' dedi.

▼Hiç futbol oynamıyorsunuz değil mi?

▲En son topumu Diyarbakır'da Gaffar
Okan anısına bir maç vardı. Futbolcular-
dan, sanatçılardan bir karma yapılmış.
Ben de askerim o zaman. Kara Kuvvetle-
ri'nden emir geldi, 'oraya katıl' diye.
Uçakla oraya gönderildim. Diyarbakır'ın
sahasına gittim, indim aşağıya. Ali Kırca
karşıladı, 'evet hadi gel bakalım' dedi ve
forma verdi. Bir takımın antrenörü Reha
Muhtar, diğerininki Mehmet Ali Birand.
Hayatımdaki ilk defa nizami sahaya çık-
tım. Aman Tanrım! Çok büyük geldi be
abi. Dedim ki, şu ileri geri bağırarak seyir-
ciyi alacaksın, Topkapı Sarayı'nı gezdirir
gibi gezdireceksin. Vallahi Aksaray-Tak-
sim hattı gibi geldi bana. Sağıma baki-
yorum 20 metrede kimse yok, soluma
bakıyorum durum aynı. Önüme bakiyo-
rum en yakın adam 30 metre ileride. Ba-
na bek vermişler. Kalakaldım öyle. Bir
ara baktım, karşıdan sakallı biri geliyor.
Kim bu, derken tanıdım: Erhan Onal.
Adam benim yaşım kadar top oynamış
be abi. Dedim ki kendime 'karışma sen!'
Kenara çekildim, geldi beni geçti, golü
attı. 7 dakika falan oynadım ama dağıl-
dım resmen. Yine de iyi iş yaptım. Bir top
geldi, burunla bir vurdum top Tanju'nun
ayağına gitti, tak gol oldu. Ayağına git-
mese almaz biliyorsun (gülüyor). Tan-
ju'ya asistim var yani! Neyse ki beni he-
men çıkardılar, adam gibi top oynayan
birini koydular. O zaman anladım ne zor
iş olduğunu. Ama iyi oynayanlar da var-
dı. Mahsun Kırılmazgöl mesela. Ben mes-
leği bu olmayan bir adamın 90 dakika
sahada kalmasını bile alkışlarım. O dere-
ce zor geldi bana.

▼Siz kendi meslektaşlarından ya da ar-
kadaşlarından bir takım kursanız, ama
futbol yeteneklerine göre değil, kendi
özelliklerine göre, kimi alırsınız, nerede
oynatırsınız?

▲Ben kendime 8 numarayı verdim. Rıd-
van gibi falan. Tarantino forvet olur me-
sela. Ama orası nereye düşer bilmem.

▼Taktik ne olur peki? 4-3-3 iyi mi?

▲4-3-3 güzel ama bence asıl taktik 3-5-
8'dir. O ne demek biliyor musunuz? Hiç
top oynamıyorsun, kahvede oturup seyre-
diyorsun. Gel ben sana çizeyim. Uç geri-
deki masada, beş orta masa, ileride de
sekiz. Çaylar, sigaralar falan. TV'yi göre-
meyen 'kanatlardan yüklenir'. Kaptan da
benim. Çünkü TV kumandasını tutuyo-
rum. Kıpırdamadan Şampiyonuz kesin. ■

İnce çizgiyi geçmemek gerek!

Tribünlere neden saygımız var çünkü yalnızca kavgaya, yaratıcılığa, motivasyon ve destek de var. Burası 'tiyatro, sinema değil' diye bağırılmaları boş değil. Ama garip olan şu. İşin doğası gereği hepimiz sahada olamıyoruz. Çünkü fiziksel yeterlilik, yetenek, ruhsal özellikler gerekiyor. Şimdi bu özelliklere sahip olmayınca, bunu bir yerden çıkarma duygusu geliyor insanın içinden. O yüzden devreye girmek istiyoruz. Ama şu ince çizgiyi de geçmemek gerek. Futbolu futbolcular oynuyor ve futbolculara top oynamaları için fırsat vermek lazım.

uyandırıyor.

▼Şöyle bir gariplik
var. Biz oturup
uzun uzun, tüm
ciddiyetimizle
futbolu tartışıyo-
ruz. Ama sonra
'top yuvarlaktır' de-
yip çıkıyoruz işin için-
den.

▲İşin lastiğinin patladığı yer orası işte. Hiçbir
şekilde bilenemeyecek
neticeler üzerine konu-
şmak biraz fal bakmak gibi
oluyor çünkü. Sonra-
sında konuşmak
da faydasız.
Ma-
lum

kurtarıyor. Hangi sene, hangi
dönem olursa olsun, bir Fe-
nerli'ye 'yeni transfer iyi,
hoş da, bakalım ne ola-
cak' desen, kesin tutturur-
sun. Bu bir imajlar dün-
yası var sonuçta.

▼'Sende hiç Fenerli tipi
yok' türünden muhabbet-
ler de vardır, ki bu çok
yaygın bir deyimdir bu.
Hatta bir şey söyleyeyim
mi, sizde Fenerli tipi var ge-
çekten.

▲Fenerliler çok olduğu için
tutturması en kolay olan o
değil mi? (gülüyor).
Valla benim
arkadaş-
larım

Fitbol Sevişgenleri

357
357

nerde o kalbin
küt küt atmaları,
dokununca ürpermeler,
tutkulu öpüşmeler,
saatlerce sevişmeler..
nerde ha, nerde..

birlikteliğimizde
ikinci tuta
çıktık ama
zor bir gruba
düştük be

Eric Cantona

Manchester United

Bir dramatik öyküdür onunkisi. Yoksulluğun içinde doğan, yoklukla dolu nice sıkıntılı günler yaşayan, İkinci Dünya Savaşı'nda oyuncularını kaybeden, bir uçak faciasında derin acılara gömülen, Sir Alex Ferguson'la yaşanan birliktelikle zirve yolculuğu başlatan ve nihayet mutlulukla buluşan bir öykü...

Matt Busby

Devlerin Hikayeleri

Sefaletten sefahate

Nistelrooy ve Ferguson

1968 Şampiyonları

Ne Real Madrid, ne Chelsea, ne de Milan! En zenginler listesinde her zaman bir numara onlardır. Yani Kırmızı Şeytanlar! Tabii ki Manchester United'dan bahsediyoruz, dünyanın kesesi en geniş takımından.

Tarihe dönelim önce. Kuruluş günlerine... Manchester United ilk olarak Newton Heath LYR (Lancashire and Yorkshire Railway) adıyla, 1878 yılında kurulur. Kuranlar demiryolu işçileridir ve sadece zevk için futbol oynarlar. Buraya kadar şaşırtıcı olan hiçbir şey yoktur, çünkü futbol İngiltere'de bir işçi sınıfı eğlencesidir.

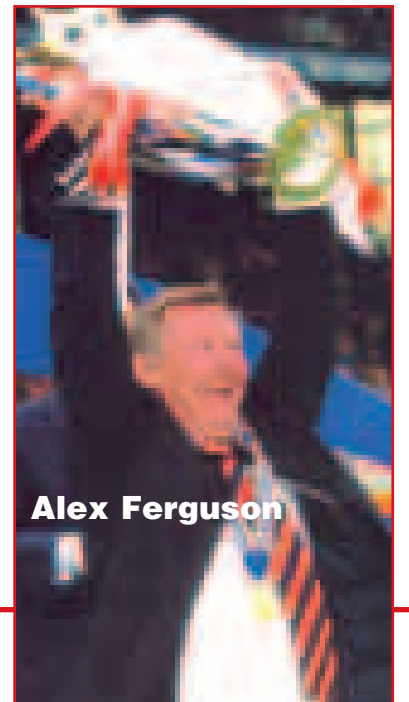
1888 yılında kurulan Futbol Ligi'nin kurucularından olmayı tercih etmez takım, çünkü kendilerini o kadar iyi görmüyorlardı. 1892 yılında ise, nihayet katıldıkları Birinci Lig'de finansal zorluklar bellerini bükte. O kadar ki sefaletten çöpleri karıştıran takım kaptanının köpeğini görüp, kötü gidişe el koyan bira fabrikası sahibi John Henry Davies olmasa belki de bugün şeytanın pabucu ters dönmüş olabilirdi. Ama efsane olmak kaderde vardır bir kere. Davies 1902 Nisan'ında takımın borçlarını temizler ve kulüp bugünkü ismini alır. İlginçtir, Manchester Celtic ve Manchester Central reddedilen isimler arasındadır. Hem Manc-

hester hem de Celtic olsaydı neler olurdu, düşünmesi bile ürkütücü!

1910 yılında Old Trafford adı dünya futbol literatüründeki yerini alır. John Henry Davies'in bira şirketinin kulübe bağışladığı arazi üzerinde yükselen Old Trafford Stadı ilk maçında Liverpool'u ağırır. Manchester United Liverpool'a 4-3'lük skorla mağlup olmasına rağmen, Old Trafford stadı ilk sınavını geçer. Maçı izlemeye gelen 80.000 kişi sorunsuz bir şekilde yeni evlerinin keyfini çıkarır. United sahada da başarılı sonuçlar almaya başladığı zaman ise araya Birinci Dünya Savaşı girer ve Kırmızı Beyazlılar dünyanın en büyük sosyal travması olan savaştan yara alarak çıkmıştır. Çünkü takımın en önemli yıldızlarından Sandy Turnbull savaşta hayatını kaybetmiştir. Savaş sonrası dönemde ilk maçına 1919 yılında çıkan Manchester United'ta, 1914-15 sezonundaki takımdan sadece iki kişi kalmıştır kadroda. Zaten 1920'li yıllar United için hep düşüş yıllarıdır. Nitekim 1922'de küme düşerler. Tekrar birinci lige yükselmek için 3 sezon beklemek zorundadırlar. Bu dönemde tek teselli 1927 yılında kazanılan Lig Kupası'dır.

1930 sezonu ise United tarihinin en kötü sezonlarından birisi olarak tarihe geçer. Ligin ilk 12 maçında

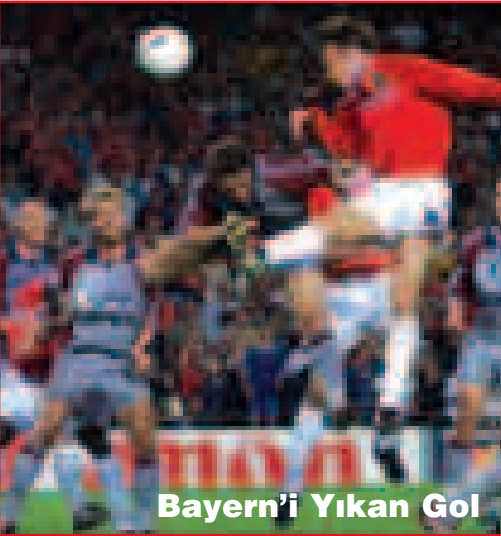
galibiyet yüzü göremeyen Kırmızı Beyazlılar, o sene 42 maçın 27'sini kaybederler ve 115 gol yiyerek bir kez daha küme düşerler. Artık taraftarı da bir avuç kalmıştır. 3507 kişinin geldiği sezonun ilk maçından sonra durum sürekli kötüye gider ve kulüp futbolcuların maaşlarını ödeyemez hale gelir. Yeni bir kurtarıcı olmazsa efsane bir kez daha doğmadan yitecektir. Bu sefer Ordu üniversitesi üreticisi James Gibson yetişir imdada ve kulübe 30.000 poundluk bir yardımda bulunur. Fa-

Alex Ferguson

kat yine de parayla saadet bulunamaz ve Manchester United kendini neredeyse Üçüncü Lig'de bulacaktır. Sanki kışkandırıcasına, aynı gün ezeli rakibi Manchester City Federasyon Kupası'nı Matt Busby adında bir gencin de oynadığı kadrosuyla kaldırıyordu. 1936'da Birinci Lige tekrar yükselen kulüp sezon sonunda yine küme düşer. 1938'de bir kez daha Birinci Lig'e çıkan kulüp İkinci Dünya Savaşı'na gelirken Birinci Lig'de tutunmayı başarmıştır. Aslında United asansör takım olarak tutunma mücadelesi veriyordu. Bu arada savaş nedeniyle futbola ara verilir. Bu ağır yükü daha önce de taşımaya çalışmıştır Manchester United. Ama daha da kötü olur. Old Trafford 11 Mart 1941'de bombalanır ve ana tribün yıkılır. Buna ve takımın kötü geçmişine rağmen Manchester United taraftarlarını mutlu eden bir gelişme vardır. Liverpool ve Manchester City'nin eski oyuncusu Matt Busby savaş yıllarında kanıtlandığı liderliği sonrası, United'ın başına geçmiştir ve 5 senelik anlaşma yapmıştır. İşte kaderin dönüm noktası da burada yazılır. Çünkü tam 25 sene boyunca orada kalacak ve takımı İngiltere tarihine yazdıracaktır bu büyük usta. İlk 5 senede 4 ikincilik, 1 dördüncülük kazanan kulüp 1948 yılında Federasyon Kupasını kaldırır. Bu 39 sene aradan sonra gelen en büyük başarıdır.

Bayern'i Yikan Gol

Uçak kazasında yiten takım

1957 yılında şampiyon olan Manchester United takımını artık kimse duramayacaktır. Herkes buna inanmıştır ama kader kader yine çok kötü bir şaka yapar United'a. 1958'de, Belgrad'da Kızılyıldız karşısında 5-4 kazanılan bir Avrupa Kupası eleme maçından sonra mutludur Manchester'lılar. Ama dönüş yolunda futbol tarihinin en büyük trajedilerinden biri yaşanır ve 6 Şubat 1958 günü Manchester United'ı taşıyan uçak kalktıktan kısa bir süre sonra düşer ve 22 kişi hayatını kaybeder. Ölenlerin 8'i takımın as oyuncusudur. Geri kalanlar mucize eseri yaralı olarak kurtulur. Pes etmeyecekleri de o gün anlaşılmıştır zaten. Kısa sürede toparlanıp doktorları şaşırtan Matt Busby ve yardımcısı

Jimmy Murphy takımı yoluna koyup Mayıs'ta Federasyon Kupası finaline çıkarlar. Fakat Bolton Wanderers'a kaybederler. Tam bir yıl sonra ise bu kez Aston Villa'ya yine finalde boyun eğler.

1960'ların başında yeni bir takım kuran Matt Busby, Bobby Charlton, Dennis Law, Bill Foulkes gibi isimlerle yola çıkar. Başlarda oldukça kötü oynayan takım 1963 yılında Federasyon Kupası'nı kaldırır. Bir sonraki sezon ise ligi ikinci sırada bitirdiler. 1964-65 sezonunda ligde şampiyon olan Kırmızı Beyazlılar, Fuar Şehirleri Kupası ve Federasyon Kupası'nda yarı final oynarlar. 1967'de bir kez daha şampiyon olan United, 1968'de Wembley'de oynanan Şampiyon Kulüpler Kupası Finali'nde Benfica'yı devirir ve tarihinde ilk kez bir Avrupa Kupası'nı kaldırmış olur. Bir sezon sonra Matt Busby emekli olmaya karar verir ve bir devir böylece kapanmış olur.

Busby'nin ayrılması yeni bir çağın başladığının ilk emaresidir. Çünkü ondan boşalan koltuk uzun bir süre doldurulamaz. Nihayet 1972'de Tommy Docherty göreve gelir. Onun gelişiyle Bobby Charlton'un sezon sonunda futbolu bırakacağı açıklanır. Yaşlandığı söylenen Denis Law da serbest kalmıştır. Yeni bir dönem açılın diye yapılıyordu tüm bunlar. Ama 1974 yılında Manchester City formasıyla United'ı ikinci lige gönderen golü kaydeden de aynı kişi, Denis Law olur. Yine de Docherty bu düşüşten sonra takımı çabuk toparlar. Bir sezon sonra Birinci Lig'e tekrar yükselen United 1977'de Federasyon Kupası'nı kaldırır. Fakat Docherty için bu sevinç pek uzun sürmez, çünkü ünlü teknik adamın kulüp fizyoterapistinin eşiyle ilişkisi olduğu ortaya çıkar ve kovulur.

İskoçyalı sazi eline alıyor

1980'lere sorunlu giren United, Ron Atkinson yönetiminde iki kez Federasyon Kupası kaldırmasına rağmen beklentileri karşılamaktan uzaktır. Liverpool şampiyonlukları birer birer kucaklarken Manchester United yarışın çok gerisinde kalmıştır. Ya yeni bir çıkış bulacaklar, ya da sıradan bir İngiliz takımı olmayı kabulleneklerdir. Çözüm bir 'Highlander'dan çıkar ve büyük başarılarla imza atacağı henüz belli olmayan İskoçyalı Alex Ferguson takımın başına geçer. İskoçya'da ulaşabilecek tüm başarıları kazanan ve Kupa Galipleri Kupası'nı kaldıran bir antrenör olarak gelir Manchester'a büyük hoca. İlk iki sezon orta sıralarda gezinir takım. Ama pusuya yatmış bekliyordur Manchester'ın Şeytanları. Gerçekten de, 1988'de ligi ikinci sırada bitirirler. 1990'da aynı başarıyı tekrarlarlar ve yanına bir de Federasyon Kupası eklemiştirler. İlginçtir, eğer bu kupa kazanılsa, Alex Ferguson'un gönderilme-

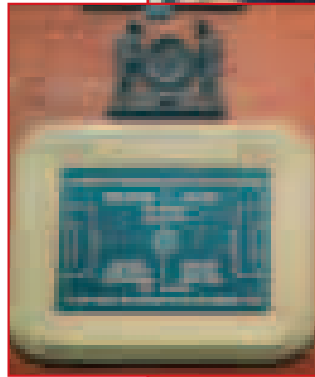
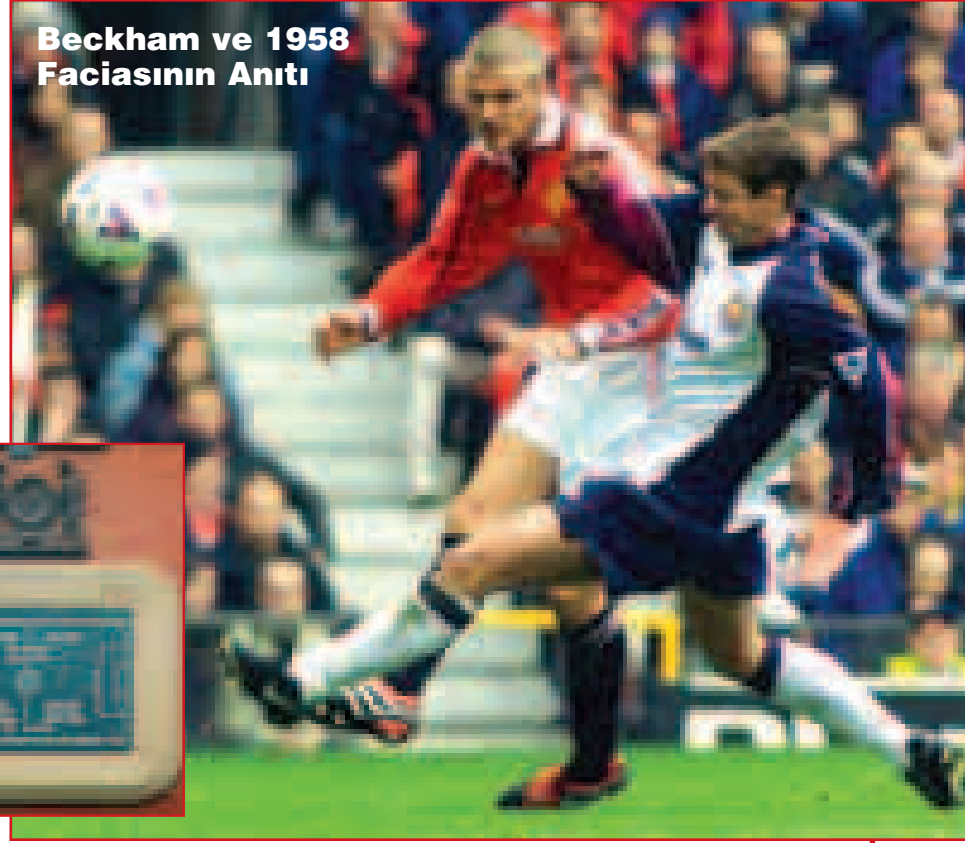
si söz konusu olmuştur. Ama bu hayati hatayı yapmaz yöneticiler. Lee Martin'in Crystal Palace'ı deviren golü herkesin geleceğini kurtarmıştır bile.

1992'de Premier Lig'in kurulması İngiliz futbolu için bir dönüm noktası olduysa eğer, bu Manchester United için iki kere böyleydi. Artık, arada önemli başarılar kazanan, tarihe mal olmuş bir kulüp olmaktan, tarih yazan bir futbol devine dönüşeceklerdi. Ve bu 20 seneyi aşkın dönem içinde başarıyı paraya çevirmenin ne demek olduğunu gösterdiler yedi düvele. 1992 yılında Leeds United'tan transfer edilen Eric Cantona takımın ihtiyaç duyduğu ateşlemeyi sağladı. Deli dolu, skandallarla dolu bir hayatı vardı, ama herkesin gönlünde de yer ayırtmıştı bu çılgın Fransız. Cantona'nın yanında, genç yeteneklerden David Beckham, Neville kardeşler ve Ryan Giggs de yavaş yavaş sivriliyorlardı. Kim bilirdi dünya ta-

ekonomik imkânlarını nasıl geliştirdikleri tüm diğer takımlara örnek oldu. Artık soyunma odalarında bir darphane var ve başarılı olmasalar bile bu onları etkilemiyor.

127 yıllık tarihinde büyük zorluklar yaşadı Manchester United. Ama her seferinde küllerinden doğmayı bildi. Doğal afeti de (uçak kazası) atlattı, beşeri afeti de (iki dünya savaşı). Yetmedi ekonomik yıkımdan da dimdik çıktı. Çünkü kontrol kabininde hep sağlam tahtaya bastı. Bütün bunların sonucunda, son dönemde Peter Kenyon ve Martin Edwards'ın ticari dehaları, Alex Ferguson gibi bir futbol bilgisiyle birleşince ortaya kelimenin tam anlamıyla bu 'yenilmez armada' ortaya çıktı. Şimdilerde düşüşe geçtikleri söyleniyor. Ama rakamlar aynı kanaatte değil. Çünkü hâlâ bu oyunun en zengini onlar ve bu işi sessiz sedasız, ama ikna edici bir güçle yapıyorlar... ■

Beckham ve 1958 Faciasının Anıtı

Şeref Kürsüsü

- **Avrupa Şampiyon Kulüpler Kupası:** 1968, 1999
- **Avrupa Kupa Galipleri Kupası:** 1991
- **FA Premier Lig:** 1993, 1994, 1996, 1997, 1999, 2000, 2001, 2003
- **Birinci Lig:** 1908, 1911, 1952, 1956, 1957, 1965, 1967
- **Federasyon Kupası:** 1909, 1948, 1963, 1977, 1983, 1985, 1990, 1994, 1996, 1999, 2004
- **Lig Kupası:** 1992
- **Kıtalararası Kupa:** 1999
- **UEFA Süper Kupa:** 1991
- **FA Charity Shield** 1908, 1911, 1952, 1956, 1957, 1965*, 1967*, 1977*, 1983, 1990*, 1993, 1994, 1996, 1997, 2003

rihinin en kaliteli jenerasyonu olacaklarını! Tek Avrupa Kupası'nı 1968'de kazanan Manchester United, 31 sene sonra Bayern Münih'i mucizevi bir maç sonrası geçerken ilk Şampiyonlar Ligi kupasını kaldırıyordu ve tarihinin en büyük başarısına imza atmış oluyordu. Bu sonuç sonrasında Alex Ferguson'a şövalye ünvanı verildi ve "Sir" ilan edildi. Aynı sezonda Manchester United ligi ve Federasyon Kupası'nı da kazandı ve ulaşılması güç bir başarıya imza attı.

Ferguson'un başarısı bir tek futbol alanında da değildi. Kulüp mali açıdan bir anda çığ gibi büyüdü. Özellikle kulübün

Skoko

Hayalim İngiltere'de oynamak...

Türkiye'nin elinde dünyanın en önde gelen futbol ülkelerinden biri olma şansı var. Yetenek konusunda sıkıntı yok. Potansiyel çok iyi, fakat oyunculara sorumluluk duygusu eksik.

Söyleşi

▼Avustralyalısın ama kökenlerin Hırvatistan'da. Ailen ilk olarak ne zaman Avustralya'ya göç etti?
▲Babamla annem 1970'lerin başlarında göç etmiş Avustralya'ya, ben de orada doğdum ve 19 yaşına kadar orada kaldım. Daha sonra da Hırvatistan'a döndüm, Hajduk Split'e transfer oldum. Hırvatistan kökenim sayesinde orada yabancı olarak değil yerli futbolcu olarak oynadım. Futbolumla da ilk orada hamle yaptım.
▼Avustralya Milli Takımı'nın oyuncularına tek tek baktığımız zaman çok iyi futbolcular görüyoruz. İşte bir Viduka, bir Emerton, bir Kewell... Fakat milli takımınız açısından bir türlü başarı gelmiyor. Neden böyle oluyor?
▲Başarısız olduk bu doğru ama nerede başarısız

olduk diye sormak gerekiyor. Tamam, Dünya Kupası'na katılamadık. Ama bunun bir nedeni vardı. Biz Dünya Kupası'na katılmak için çok zorlu bir yoldan geçmek zorunda kalıyoruz. Önce çok kolay maçlarımız oluyor. Daha sonra biraz daha zorlu maçlar oynuyoruz ve en son Güney Amerika'nın 5.'sine karşı çok zorlu bir maça çıkıyoruz. Bu eşleşme iki maçlı eliminasyon sistemine göre yapılıyor ve adeta piyango gibi. Bir maç kötü oynarsan iş bitiyor. Mesela biz bu eşleşmelerin sonuncusunda, play off maçında Uruguay ile karşılaştık. Gruplarda Uruguay belki 10 maç kaybetti ama geldi bizi yendi. Biz ise sadece onlara yenildik. Ama elenen biz olduk. Bence bu çok adaletsiz bir sistem. Dünya Kupası'na katılmak için grup maçları oynasak belki farklı olur.
▼2006 Dünya Kupası'na katılabilecek misiniz peki?
▲Bence bunu başaracak gücümüz var. Ama iş yine dö-nüp dolaşıp son iki maça kalacak ve o maç için kesin bir şey söylemek neredeyse imkânsız. Eylül'de Solomon Adaları'yla karşılaşacağız. Onları geçerek Kasım ayında Güney Amerika kıtasının beşincisiyle oynayacağız. Büyük ihtimalle de öyle olacak. Güney Amerika'nın beşincisi de olsa gayet iyi bir takım çıkacak karşımıza. Uruguay, Peru gibi ekolleri olan ve güçlü oyuncular olan takımlar bunlar. Yani yine risk var.

▼Bu durum sinirinizi bozuyor mu peki?
▲Tabii ki sinir oluyorsunuz. Dünya Kupası'na katıl-sak bir şeyler başaracak kapasitemiz var. Özel tur-nuvalarda dünyanın önde gelen takımlarını yenme-yi başardık ve hatta, dünyanın en iyi üç takımın-dan birisi olduğumuzu bile düşünüyoruz bazen. Lakin çok üst düzey maçlar oynamadığımız için ne kadar kaliteli olduğumuzu gösteremiyoruz. Bu da bizi hep riskli maçlar oynamaya mahkum ediyor.
▼Peki bu durum, oyuncuların transferlerini etkiliyor mu? Yani Dünya Kupası'na gidemediğiniz için, transfer piyasasında olması gerekenden daha aşağı-sına mı transfer oluyorsunuz?
▲Sanmıyorum. Avustralyalılar, aranan futbolcular genellikle. Davranışları, çalışkanlıkları hep üst dü-zeyde. Ayrıca Avustralya'da iyi bir futbol ekolu var. Genç takımlar Dünya Kupaları ve diğer turnu-valarda oldukça başarılı performans sergiliyorlar. Orada asıl problem ligden kaynaklanıyor. Ligde mücadele eden takımlar ve lig çok kaliteli değil. Şu an Avustralya'da yeni ve daha profesyonel bir lig kurma çalışmaları devam ediyor. Eğer bu olursa profil değişir. Çünkü iyi bir lig olursa, oyuncular Avustralya'da tutup ligin gelişmesini sağlayabiliriz.
▼Peki futbol Avustralya'da en popüler spor mu?

Futbolcuların yetiştiği sistemde genel olarak bir sorun var. Sorumluluk duygusu eksik ve sanırım bu kültürden kaynaklanıyor birazda. Türkiye'de pek çok kişinin Türk futbolcuların disiplinsizliğinden yakındıklarını duyuyorum. Bence bu daha çok sizin eğitim sisteminizden kaynaklanıyor. İnsanların özgürlüklerini öğrendikleri gibi disiplinli olmayı da öğrenmeleri gerekiyor bence, ama birisinin zorlamasıyla değil kendi başlarına. Burada futbolcular hep bir şey yapmaya zorlanıyorlar ama Avrupa'nın önde gelen liglerinde futbolcular kendi hallerine de bırakılıyor. Disiplin sorunu yaşayanlar ise serbest bırakılanlar değil, zorlananlar oluyor.

▲Gençler düzeyinde en popüler ve en çok katılıma sahip spor futbol. Fakat ileri yaş gruplarında Avustralya Futbolu, Rugby ve Kriket gibi sporlar daha ön plana çıkıyor.
▼Bunun sebebi rekabetçi ve profesyonel bir ligin olmaması mı?
▲Evet, tüm futbolcular yurtdışına giderken futbola büyük bir ilgi gösterilmesini beklemek pek makul değil. Gençleri izlemeye 20.000 kişi bile gelmiyor. Bence bu sorunu pek çok Avrupa ve Güney Amerika ülkesi de yaşıyor.
▼Siz futbola nasıl başladınız?
▲Beş yaşında Avustralya'da başladım. Babam da futbol-cuydu. Benden bir yaş büyük ağabeyim vardı ve küçük-ken evde sürekli futbol oynardık. Yerel kulüplerde oyna-maya başladım önce. 11 yaşında bölgesel takımda oyna-dım. 16 yaşına kadar bu şekilde oynadıktan sonra Avustralya Spor Enstitüsü'nün futbol kampı için seçildim. Kampın amacı 20 genç futbolcuyu alıp Milli Takım için yetiştirmekti. 2 yıl bu kampta eğitim gördüm ve takım ar-kadaşlarımız arasında Viduka gibi isimler de vardı. Bura-dan Melbourne'e transfer oldum ve bir yıl Premier Lig'de mücadele ettim. Daha sonra, 19 yaşında Hajduk Split'e geldim.
▼Çok gençmişsiniz transfer olduğunuzda. Neler hissetti-niz?
▲Biraz korkutucuydu ama profesyonel olmak için şans-ımı kullanmalıydım. Hırvatistan'a ilk gittiğimde biraz ürk-

medim değil. Ama orada akrabalarım vardı ve çoğu za-man yalnız olsam da köken olarak Hırvat olduğum ve dili de bildiğim için çok sorun yaşamadım. Ben transfer oldu-ğum zaman Hajduk Split de değişiyordu. Çok iyi bir ta-kım dağılmıştı ve yeni futbolcular transfer olmuştu. 2,5 se-ne Hajduk'ta oynadım ve daha sonra Genk'e transfer ol-dum.
▼Herkes Hollanda ve Belçika liglerini daha büyük ligler için hazırlık ligi gibi görür. Bu sizce de böyle mi?
▲Kesinlikle katılıyorum bu yoruma. Özellikle Belçika Ligi tamamen böyle. Futbolda pek söz sahibi olmayan ülke-lerden transfer olup Belçika'da rahatlıkla forma bulabilir ve deneyim kazanabilirsiniz. Ve buradan da daha büyük kulüplere transfer olabilirsiniz. Ama bu durum, o ligin kö-tü olduğu anlamına gelmez. Çok sert ve rekabetçi bir lig-dir aslında Belçika Ligi. Çok sayıda iyi futbolcu vardır ve herkes için iyi bir sıçrama tahtası işlevi görür.
▼Bunun Belçika'ya etkisi sence nasıl? Belçika Milli Takımı için böyle bir yapı iyi mi sence? Bunun şunun için soruyo-rum. Biz Türkiye'de sürekli yabancı oyuncu sayısını tartış-ıyoruz, ama bir yandan da rekabetçi olmayan bir liginiz olduğundan şikâyet ediyoruz. Belçika liginin değerlendir-mek bu açıdan anlam taşıyor bizim için.
▲Bu bence bir avantaj veya dezavantaj değil. Tabii Be-veren gibi 15 yabancıyla oynayan takımlara baktığınız zaman bu Belçika Milli Takımı için iyi değil, bir limiti ol-

malı elbette. Ama genel olarak Genk gibi kulüpler genç Belçikalı oyunculara ihtiyaç duyduklarının farkındaydılar. Her zaman iyi yabancılar transfer ederler fakat alttan gelen genç oyuncular için de yol hep açıktır. Eğer kulüpler akıllıysa yabancı sınırlamasına gerek olmaz çünkü kendi alt yapılarına zaten gerekli önemi verirler. Çünkü asıl kaynak orası.

▼**Türkiye'ye gelmeden önce burası hakkında ne düşünüyordunuz, ne biliyordunuz?**

▲Avustralya'da büyük bir Türk nüfusu yaşıyor ve o zamanlar ben de Türkiye hakkında bir şeyler duymuştum. Yine Belçika'da da çok fazla Türk vardı. O yüzden gelmeden önce, büyük takımların hepsini biliyordum ama diğer takımların ve futbolun genel düzeyinin nasıl olduğu konusunda pek bir fikrim yoktu. Yine de buraya geldiğimde beni karşılayacak şeyin biraz olsun farkındaydım.

▼**Teklifi nasıl kabul ettin?**

▲Belçika'da bir kaç yıl geçirmiştim ve ayrılmak istiyordum. Birkaç teklif vardı ama çok düz ve sıkıcı önerilerdi. Gençlerbirliği ise daha ciddi yaklaştı. Kulüple ve teknik direktörle konuştuğum zaman bana ihtiyaçları olduklarını söylediler. Bu da beni ikna etti. Zaten sonrasında kulübe çok iyi uyum sağladım diye düşünüyorum. Kulübün sürekli daha ileriye, daha iyiye ulaşma hedefinde olması da ayrıca çok hoşuma gidiyor. Bu yüzden teklifi kabul ettim.

▼**Buraya geldiğiniz de ortam sizi hiç şaşırtmadı mı? Daha önceden tanışıklığınız olduğu ya da gıyaben tanıdığınız futbolcular var mıydı?**

▲Çok fazla şaşırdığımı söyleyemem. Türk futbolcuların ne kadar yetenekli olduklarını önceden de biliyordum. Yakından tanıdığım yoktu ama ünlü oyuncularını tabii ki biliyordum. Ligi çok yakından takip etmiyordum çünkü çok takip etme imkanımız yoktu. Ama Avrupa'da forma giyen Türk futbolcuları yakından biliyordum.

▼**Peki Dünya Kupası'nda alınan üçüncülük Türkiye tercihinizde etkili oldu mu? Bu açıdan bakarak, Gençlerbirliği'ne transfer olduğunuz zaman hayal ettiğiniz ortam ile gerçekler örtüşüyor muydu?**

▲Türk futbolunun iyiye gitmesi ve her geçen gün daha çok güçlenmesinin olumlu etkisi oldu elbette. Çok daha büyük beklentilerim yoktu. Bence Gençlerbirliği çok iyi bir kulüp. Çok iyi tesislere sahipler ve altyapıları çok iyi. En iyi kulüplerden birisi olma şansına sahip bir takım ve belki dört büyük takım kadar büyük olamayabilir ama en iyilerden birisi olacaktır. En üzücü taraf ise böyle bir takımın çok az taraftarının olması. İlk geldiğim zaman bu beni çok şaşırtmıştı çünkü Türkiye'yi futbol hasası bir ülke olarak biliyordum. Kültürel olarak ise Türkiye, Avrupa ve Dünya'nın geri kalanından çok farklı. Ama alışması zor değil.

▼**Türk futbolunu Avrupa'nın önde gelen ligleri arasında nereye koyarsın?**

▲İlk dört beş lig arasında değil bence. Hemen onların arkasından gelen Belçika, Hollanda ve diğer ülkelerle aynı sınıfta görüyorum. Ortalarda bir yerde yani. Ama yükselişte olduğu kesin. Yine de Almanya ve Fransa gibi üst düzey bir lig olduğunu düşünmüyorum. Dört beş çok iyi takım var ama ligin standardı o kadar yüksek değil. Fakat ilk beş büyük lig dışın-

da herhangi bir ligden daha kötü değil.

▼**Peki diğer liglerden farklılıkları neler?**

▲Diğer ligleri pek bilemiyorum. Ama Belçika'yla karşılaştırayabilirim. Orada bu kadar yetenekli oyuncu yoktu mesela. Yetenek açısından çok daha fazla kaynağa sahip Türkiye. Bence en temel farklılık bu. Ayrıca Belçikalı futbolcular kadar dayanıklılar.

▼**Hırvatistan her zaman Avrupa'da bir güce sahip ülkeler arasında. Hatta büyük ölçüde oyuncu deposu işlevi gör-**

rüyor. Fakat en üst düzeye hiçbir zaman çıkamıyor. İstisnai 1998 Dünya Kupası başarısı dışında bu böyle gibi. Sizce Türkiye Hırvatistan gibi mi olacak yoksa en üstü hedefleyecek potansiyele sahip mi?

▲Bence Türkiye Hırvatistan'dan çok farklı. Hırvatistan'ı 5-6 milyon nüfusu var, Türkiye'nin ise 70 milyon. Bu açıdan Türkiye'nin elinde dünyanın önde gelen futbol ülkelerinden birisi olma şansı var. Hırvatistan ise bir dünya gücü olmaktan uzak. Her zaman iyi oyuncular yetiştirecek ve her zaman çok başarılı Milli Takımı olacak olsa bile Türkiye gibi potansiyeli yok. Etrafındaki ülkelerle ortaklaşa bir şey yapmadığı sürece bu çok zor.

▼**Türk futbolunun dezavantajları neler sizce?**

▲Yetenek konusunda hiçbir sıkıntı yok, bu kesin. Fakat futbolcuların yetiştiği sistemde genel olarak bir sorun var. Sorumluluk duygusu eksik ve sanırım bu kültürden kaynaklanıyor birazda. Türkiye'de pek çok kişinin Türk futbolcuların disiplinsizliğinden yakındıklarını duyuyorum. Bence bu biraz da sizin eğitim sisteminizden kaynaklanıyor. İnsanların özgürlüklerini öğrendikleri gibi disiplinli olmayı da öğrenmeleri gerekiyor bence. Ama birisinin zorlamasıyla değil kendi başlarına. Burada futbolcular hep bir şey yapmaya zor-

lanıyorlar ama Avrupa'nın önde gelen liglerinde futbolcular kendi hallerine de bırakılıyor. Disiplin sorunu yaşayanlar ise serbest bırakılanlar değil, zorlananlar oluyor.

▼**Sizin eğitiminiz nedir?**

▲Avustralya'da 12 yıllık zorunlu eğitimi bitirdim. Daha sonra üniversiteye gittim ve 2 sene mimarlık okudum. 2 senenin sonunda da Hırvatistan'a transfer oldum.

▼**Futboldan sonra okulunuzu bitirecek misiniz?**

▲Sanmıyorum. O zamanlar seviyordum ama şimdi değil. Fakat hala mimariye ilgi duyuyorum. Belki futboldan sonra bir şeyler yaparım ama evimi yapması için mimara para ödemekten kurtulamadım!

▼**Futbolcuyken eğitim neden bu kadar zor?**

▲Zor çünkü iki işi bir arada yapmak çok zor. Zorunlu eğitimi bitirmek zor değil belki ama profesyonel futbol oynarken üniversiteye gitmek, örneğin doktor olmak çok zor. Seçim yapmak lazım. Belki ikinci ligde oynarken olabilir ama eğer doktor olacaksın en iyisi olmalısın ve bu da oldukça zaman alır. Belki bazı kurslar sertifika programları olabilir ama

tam zamanlı bir eğitim çok zor.

▼**Senin oynadığın mevkide senin beğendiğin oyuncular kimler?**

▲Di Canio gibi oyuncuları seviyorum. Sadece çok koşturuyor aynı zamanda da çok yaratıcı. Ondan ne bekleyeceğinizi bilemiyorsunuz. Her zaman özel bir şeyler yapıyor. Zola'yı da beğenirdim. Gençlerden ise Pirlo çok iyi.

▼**Sen de çok çalışıyorsun ve aynı zamanda yaratıcısın, kesiciliğin de çok iyi. Bunun için özel çalışma yapıyor musun?**

▲Bir orta saha olarak sağlam bir yapım var ve gidip topu kazanmak için mücadele etmek beni çok zorlamıyor. Ama en önemlisi birey olarak değil takım olarak koşmak ve çalışmak. Hiçbir zaman sahada boş boş yürümem. Bence takımın bir parçası olabilmek ve sürekli çalışmak çok önemli.

▼**Bu sene takımından ne bekliyorsun?**

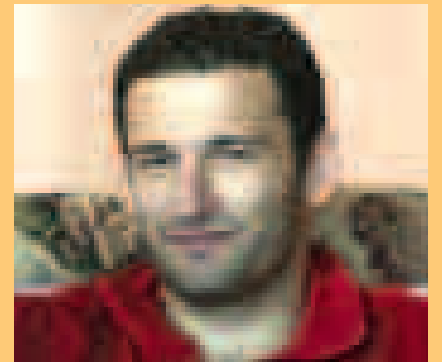
▲Bu sene çok iyi değiliz. Öncelikle bu sene 2 hoca değiştirdik ve bu hiç iyi olmadı çünkü her hoca kendi sistemiyle oynamak ister takımını. Şimdi ise Er-sun Yanal'a benzeyen bir teknik adamla geri dönüyoruz. İkinci yarıda çok daha güçlü olacağımızı düşünüyorum ama bu devre gelecek sezon için de bir hazırlık devresi olacak bizim için. Bu sene ise bir sürpriz yapmamız zor görünüyor ama savaşaacağız ve umarım bir şeyler yaparız.

▼**Sen seneye burada olacak mısın?**

▲Kontratımda 2 sene daha var. Elbette İngiltere gibi büyük bir ligde oynamak isterim. Bu benim hayalim. Umarım bir gün gerçekleşir.

▼**Türkiye'den ayrıldığın zaman izlenimlerin ne olacak?**

▲Her ayrıldığım yer gibi olacak. Her yerde muhteşem insanlar da var, kötü insanlar da. Çok güzel yerler gördüm. Avrupa'nın diğer bölgelerine göre Türkiye biraz az gelişmiş ve daha yapıcak çok iş var ama genel olarak benim yaşadığım yerler çok güzeldi. Ankara çok güzel bir şehir mesela. Güzel hatıralarım olacak buradan. ■

Bir orta saha oyuncusu olarak sağlam bir yapım var ve topu kazanmak için mücadele etmek beni çok zorlamıyor. Ama en önemlisi birey olarak değil takım olarak koşmak ve çalışmak. Hiçbir zaman sahada boş boş yürümem. Takımın bir parçası olabilmek ve sürekli çalışmak çok önemlidir.

Neden oynayamazlar?

Acaba AB üyesi ülke vatandaşları bir futbolcu Türkiye’de Türk oyuncu statüsünde oynayabilir mi? Bu tartışmaya sebep olan olay, 2003-2004 sezonunda Beşiktaş Kulübü oyuncusu Federico Giunti’nin TFF’ye yaptığı başvuru sonucu ortaya çıkmıştır. Federico Giunti 30.03.2004 tarihinde TFF’ye yaptığı başvuru ile Türk oyuncu statüsünde oynamayı talep etmiştir.

Bu talep için Giunti’yi harekete geçiren karar, Nihat Kahveci’nin İspanya Real Sociedad kulübünde AB üyesi ülke vatandaşları statüsünde oynayabileceğine ilişkin yargı kararıdır. Giunti’nin talebinde örnek olarak gösterdiği kararlar arasında sadece “Nihat Kararı” değil, aynı zamanda, İtalya’da bir dönem oynayan Hakan Şükür, Okan Buruk ve halen oynayan Emre Belözoğlu’nun kararları da yer almıştır. Bu kararlar da İtalya Futbol Federasyonu’na aittir ve adı geçen futbolculara AB üyesi ülke oyuncusu statüsünde oynama hakkı tanınmıştır.

Bu gelişmeler 8 Mayıs 2003 tarihinde Alman Hentbol 2. Liginde oynayan Slovak oyuncu Maros Kolpak’ın, Alman Mahkemesine, AB ile Slovakya arasında imzalanmış anlaşma hükümlerine dayanarak başvurusu ile başlamıştır. Başvurusunda, kendisine AB üyesi ülke sporcularına uygulanan hukuki rejimden farklı bir rejim uygulandığını; bunun, AB ile Slovakya arasında imzalanmış anlaşmaya aykırı olduğunu iddia etmiştir. Bu başvuru sonucunda Alman Mahkemesi uyuşmazlığı bekletici sorun kabul ederek, AB mevzuatını ilgilendiren bu konuda Avrupa Toplulukları Adalet Divanı’na “Ön Karar Davası” talebinde bulunmuştur.

Avrupa Toplulukları Adalet Divanı, Avrupa Birliği ile Slovakya arasındaki Ortaklık Anlaşması’nın 38. maddesinin birinci fıkrası uyarınca, ulusal mevzuata uygun olarak çalışma hakkı tanınmış bir Slovak oyuncuya, AB üyesi ülke vatandaşları oyunculardan farklı bir uygulama yapılamayacağı doğrultusunda karar vermiştir. Yerel mahkeme olan Alman Mahkemesi de, Adalet Divanı’nın C-438/00 sayılı anılan kararı doğrultusunda uyuşmazlığı sonuçlandırmıştır.

Ülkemizde de sıkça bu kararın ünlü “Bosman Kararı”nın bir devamı olduğu ve serbest dolaşım hakkının, Slovakya ile imzalanan türde bir anlaşmaya sahip olan ülkemiz ve bir kısım benzer anlaşmalara taraf diğer ülkeler için de

genişletildiği ifade edilmektedir. Ancak “Bosman Kararı”, AB üyesi ülke sporcuları için “emeğin serbest dolaşımı”nın kesinlikle engellenemeyeceği yönündedir. “Kolpak Kararı”nda ise, AB ile Ortaklık Anlaşması imzalanmış bir ülke vardır ve her zaman AB üyesi bir ülke, bu ülke vatandaşlarının kendi emek piyasasına girmesini engelleyebilir. Ancak, usulüne uygun olarak üye ülke işgücüne katılmış kişiye, AB üyesi ülke vatandaşından farklı uygulama yapamaz.

Bahsettiğimiz “Kolpak Kararı”nda anılan AB ile Slovakya arasındaki anlaşmaya eşdeğer nitelikte anlaşmalar Türkiye ile Avrupa Topluluğu arasında katılım süreci boyunca imzalanmıştır. Nihat Kahveci de hem “Kolpak Kararı” hem de Avrupa Ekonomik Topluluğu ile Türkiye arasında akdedilen kurucu Ankara Antlaşması’na ek, 23 Kasım 1970 tarihli, “Katma Protokol”e dayanarak başvuruda bulunmuştur. Nihat Kahveci’nin başvurusunun hukuki dayanağını oluşturan Katma Protokol, 1 Ocak 1973’te yürürlüğe girmiştir. Ayrıca Avrupa Ortaklık Konseyi de Protokolü 19 Aralık 1972 tarih ve 2760/72 sayılı kararı ile onaylamıştır.

Slovakya ile AB arasında imzalanan ve “Kolpak Kararı”na esas olan anlaşmaya eşdeğer olan Katma Protokol uyarınca Nihat Kahveci tarafından yapılan başvuru, İspanya Spor Yüksek Kurumu tarafından reddedilmiştir. Nihat Kahveci bu red kararı üzerine İspanya Yüksek Mahkemesine başvurmuş ve red kararının iptali isteminde bulunmuştur. Yüksek Mahkeme, Spor Yüksek Kurumu’nun red kararını bozmuş ve Nihat Kahveci’nin AB üyesi ülke vatandaşları statüsünden kaydının yapılmasına ve kendisine bu statüden lisans çıkartılmasına karar vermiştir.

AB ile Slovakya arasında imzalanan anlaşmaya eşdeğer olduğundan bahsettiğimiz, AET ile Türkiye arasında imzalanan, Katma Protokol’ün 37. maddesine göre: “Her üye devlet, Toplulukta çalışan Türk uyruklu işçilere, çalışma şartları ve ücret bakımından Topluluk üyesi diğer devletler uyruklu işçilere göre uyrukluktan ötürü herhangi bir farklı işleme yer vermeyen bir rejim tanır.” Hatta “Nihat Kararı”nda anılmamakla birlikte benzer hüküm Ortaklık Konseyi’nin Ortaklığın Geliştirilmesi Konusundaki 1/80 sayılı ve 19 Eylül 1980 tarihli Kararı’nın 10. maddesinde de yer almaktadır. Buna göre: “Topluluğun üye ülkeleri, ücret ve

öteki çalışma şartları konusunda kendi işgücüne ait oldukları usule uygun olarak kaydedilmiş olan, Türk işçilerine, bunlarla Topluluk işçileri arasında milliyetlerine ilişkin hiçbir ayrımcılık içermeyen muamelede bulunacaklardır”.

Giunti de, bu açıkladığımız karar ve anlaşma hükümleri uyarınca kendisinin de hiçbir ayırım yapılmadan Türk futbolcu statüsünde oynamasının sağlanmasını TFF’den talep etmiştir. Ancak, anılan Katma Protokol ve Ortaklık Konseyi Kararı hükümleri “karşılıklılık esası”na dayanmamaktadır. Yani, bunlar, Türk vatandaşları işçiler Avrupa Birliği üyesi ülkelerde çok sayıda bulunması, onların sanayilerinin gelişmelerine katkıda bulunmaları ve Türkiye’nin katılım sürecinde olması dolayısıyla, şimdiki adıyla Avrupa Birliği tarafından tanınmış tek taraflı haklardır.

Bu nedenle, şu anki mevzuata göre, herhangi bir AB üyesi ülke vatandaşları futbolcu Türk oyuncu statüsünde oynayamaz. Bunun mümkün olabilmesi için ya Türk Futbol Mevzuatında değişiklik yapılması ya da AB ile aramızda yeni bir anlaşma yapılması

gerekir. Futbol ve AB ile ilişkilerimiz konusundaki mevzuatı incelediğimizde TFF’nun yabancı futbolcu sayısını sınırlama hakkı olduğunu ve bunun hukuka uygun olduğunu söylemek yanlış olmaz. Nitekim TFF Yönetim Kurulu ve Tahkim Kurulu da benzer gerekçeler ile Giunti’nin başvurusunu reddetmiştir.

AB üyesi ülke vatandaşları futbolcuların, diğer yabancı oyunculardan ayrı tutulmayacağı kararı hukuka uygun olup, Türk Vatandaşları sporcu statüsünde oynamaları da mümkün değildir. Anılan TFF Yönetim Kurulu ve Tahkim Kurulu kararları yerinde olup, halen TFF’nin diğer yabancı oyuncularla bir tutarak, AB üyesi ülke vatandaşları sporcuları da yabancı oyuncu statüsü içinde değerlendirmesi, hukuka uygun olması yanında, ülkenin spor politikaları açısından da yerindedir. ■

Futbol ve Hukuk

Slovakya ile AB arasında imzalanan ve “Kolpak Kararı”na esas olan anlaşmaya eşdeğer olan Katma Protokol uyarınca Nihat Kahveci tarafından yapılan başvuru, İspanya Spor Yüksek Kurumu tarafından reddedilmiştir. Nihat Kahveci bu red kararı üzerine İspanya Yüksek Mahkemesine başvurmuş ve red kararının iptali isteminde bulunmuştur. Yüksek Mahkeme, Spor Yüksek Kurumu’nun red kararını bozmuş ve Nihat Kahveci’nin AB üyesi ülke vatandaşları statüsünden kaydının yapılmasına ve kendisine bu statüden lisans çıkartılmasına karar vermiştir.

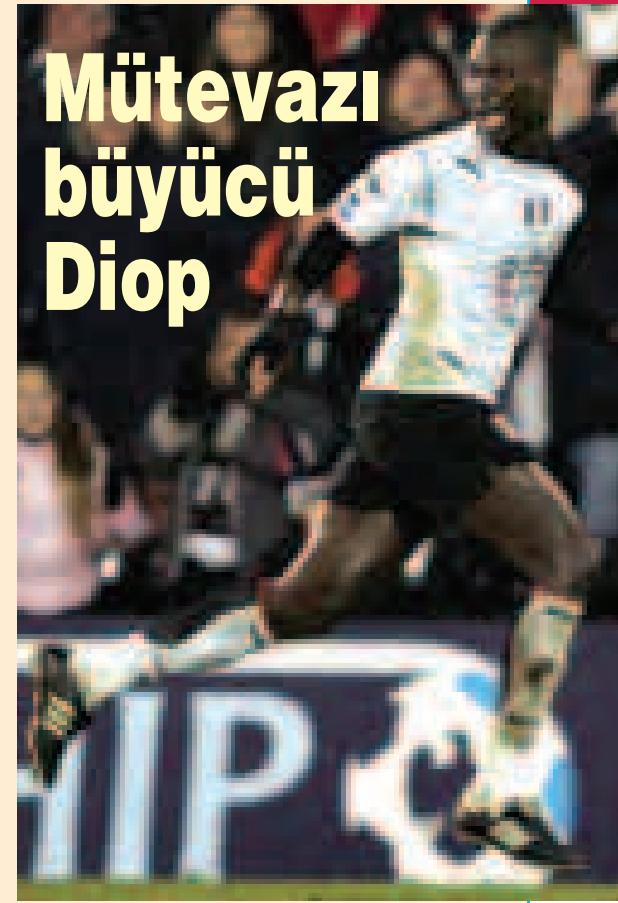

Beckham'ların İspanya'ya hediyesi!..

İngiliz futbolcu David Beckham ile eşi Victoria gündemden düşmüyor. Romeo ve Brooklyn isiminde iki erkek çocukları olan çift, üçüncü çocuklarının doğumuyla da basın odak noktası oldu. İspanya'yı çok sevdiğini her fırsatta dile getiren ve kariyerini Real Madrid'de bitirmek isteyen yıldız futbolcu, eşi Victoria'nın Madrid'de doğum yapmasını sağlarken, sebep olarak ise "Bu sayede çocuğumuz futbolcu olursa İspanya veya İngiltere adına oynayabilir" dedi. Erkek olan üçüncü çocuklarına, İspanyolca haç anlamına gelen 'Cruz' adını veren çift, bu kez ad seçimleri için eleştirildi çünkü Cruz İspanya'da kız çocuklarına verilen bir isim. Beckham'ların yeni üyesi ileride bir futbolcu olur mu bilinmez ancak adı nedeniyle İspanya'da sorun yaşayacak gibi gözüküyor! ■

Mütevazı büyücü Diop

Türkiye, 2002 Dünya Kupası çeyrek finalinde Senegal'le eşleştiğinde Afrikalıların büyü yapacağına dair haberlerle sarsılmıştı, sarsılmaz Türk medyası. Adamcağızlar da bu haberi yalanlamak, ülkelerindeki büyük bir kesimin Müslüman olduğunu açıklamak zorunda kalmışlardı. Ama meğer Senegal'de büyü varmış. Fulham'ın Senegalli orta saha oyuncusu Papa Bouba Diop takımının maç kaybetmemesi için yaptırdığı 'ju-ju' büyüyle gurur duyuyor. İnanılmaz ama gerçek... Diop büyüü yaptırdığından beri sahaları Craven Cottage'da yenilmiyorlar. Yapılan büyüün formülü ise biraz tiksindirici. Diop bir miktar hayvan kanı, toprak, ve tütünün bir 'ju-ju' rahibi tarafından 'okunmasıyla' elde etmiş büyüü karışımı. Senegalli oyuncu yaptığı için takıma büyük bir katkı sağladığından o denli emin ki büyük bir tevazuyla "Karşılığında maddi olarak hiçbir şey talep etmedim" diyor. Ona göre o Fulham'a gönül bağlarıyla bağlı ve birisi için çalıştığında eğer işler kötü giderse elinden geleni yapmak işinin bir parçası. ■

Dünyadan Futbol

●Eray Özer
●Efkan Bucak

Servette'in acı sonu

İsviçre futbolunun sembol kulüplerinden biridir Servette... Cenevre kentinin en büyük kulübü, 17 kez İsviçre şampiyonu olmuş, 115 yıllık tarihinde bir kez bile küme düşmemişti. Ancak 4 Şubat 2005 günü, İsviçre Ekonomi Mahkemesi, toplam borcu 6.42 milyon euro'yu bulan 'Les Grenats'ın resmen iflasını ilan etti. Talihsiz Serüvenler Di-

zisi, kulübün ana sponsoru Canal Plus'ın desteğini çekmesiyle başladı. Daha sonra, Fransız Marc Rogers, Real Madrid eski Başkanı Lorenzo Sanz'ın desteğini arkasına alarak başkanlık görevine geldi. İddialı gelen Roger yönetimi, Viorel Moldovan ve Christian Karembeu gibi yıldız isimleri büyük paralar karşılığında renklerine bağladı. An-

cak UEFA Kupası'nda Ferençvaroş'a elenme, ligde alınan başarısız sonuçlar ve Roger'ın başarısız yönetimi kulübü iflasın eşiğine getirdi. Yine de son ana kadar umutlar kaybedilmedi. Oyuncular alacaklarından vazgeçtiklerini açıkladı. Suriyeli bir yatırımcı grubu da kulübe talip olduğunu açıkladı. Tüm umutlar Suriyelilere bağlandı ancak satış iş-

lemi gerçekleşmeyince Servette'in resmi iflası açıklandı. İsviçre Süper Ligi'nden atılan Bordo-Beyazlılar artık amatör ligde mücadele edecek. Buna rağmen kulübün muhteşem stadyumu 'Stade de Genève', Euro 2008'e ev sahipliği yapacak ve belki de turnuvayı seyredirken bu tarihi kulübü hüzünlü bir şekilde anımsayacağız. ■

Pizza ile transfer

Bir transfer gerçekleştirmek için her zaman büyük paralara ihtiyaç yoktur. Hatta bazen hiç paraya ihtiyacınız da olmayabilir, tıpkı Norveç Beşinci Ligi takımlarından Tronvik gibi... Kulüp, kızıyla daha fazla vakit geçirmek için futbolu bırakan 32 yaşındaki Bard Erik Olsen'i tekrar yeşil sahalara dönmeye ikna etti. Olsen'e transfer ücreti olarak ise 'yiyebileceği kadar pizza' önerildi. Teklifi sevinçle

kabul eden Olsen, Tronvik'e geldiği için mutlu olduğunu söyledi. Çeşitli kaynaklar, Olsen'e prim olarak da gazoz ve tatlı verilebileceğini iddia ediyor! Aslında bu tarz transferler Norveç futboluna pek yabancı değil. Geçen sezon da amatör lig takımlarından Flekkeroy, Vindbjart'tan Kenneth Kristensen'i transfer ederken bonservis ücreti olarak oyuncunun ağırlığı kadar karides vermişti. ■

Asabi ama adaletli!

Ve sonunda bu da oldu. İngiltere'de bir hakem suçlu olduğuna kanaat getirince kendisine kırmızı kart gösterdi. İngiltere'nin amatör küme takımlarından Peterborough North End ile Royal Mail takımları arasındaki maçın 63. dakikasında bir pozisyonda çıkan tartışma sonucu maçın hakemi Andy Wain kendisine itiraz eden Peterborough kalecisi McGaffin'e saldırdı. 39 yaşındaki hakem yaptığı hareketin fair-play kurallarına uymadığını fark edince de sahayı terk etti. Wain ne yapmayı amaçladığını soranlara "Yaptığım hiç profesyonelce değildi. Eğer bir oyuncu aynısını yap saydı onu oyundan atardım. Bu yüzden kendimi de attım" diye cevap verdi. İşin ilginç hake-
kemlik di-

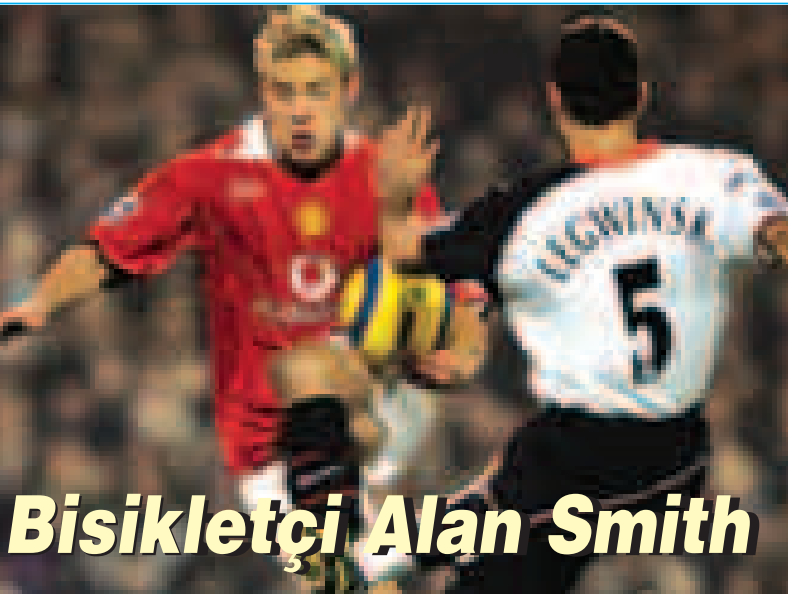
şında kamyon şoförlüğü yapan Andy Wain maç içerisindeki asabiyetini sonrasında yaptığı açıklamada üvey babasının maçıtan önce ölmesine, karısına kanser teşhisi konmasına ve tam başlama düdüğü öncesinde çok yakın bir arkadaşının 38 yaşında hayatını yitirdiğini haber almasına bağladı. Kısaca bir kırmızı kart haberine daha değinelim: Fenerbahçe'nin UEFA Kupası üçüncü turunda karşılaştığı Real Zaragoza'lu taraftarlar ligde aleyhlerine verilen kararlara öylesine kızdılar ki ligde oynadıkları Albacete maçının hakemine tam sekiz bin kırmızı kart gösterdiler. Sekiz bin kırmızı kartı Zaragoza'nın taraftar derneği temin etti. İlk başta hesaplanan altı bin kartı fakat dernek bu kadarının 'yeterli' olmayacağına karar verdi. ■

'Yeraltı'nı gözü Maradona'da

Arjantin'in futbol efsanesi Maradona hakkında her daim bir şeyler yazılır çizilir. Futbolu kadar özel hayatının çalkantılarıyla da gazeteciler için iyi bir malzeme olan Maradona sanat çevrelerinin de üzerine kafa yormaktan hoşlandığı bir isim. Son olarak Arjantin'de 'Bücür'ün hayatını anlatmak amacıyla bir müzikal sahnelenmeye başlamıştı. Şimdilerde ise daha tanınmış bir ismin, Balcanların en ünlü sinemacısı Emir Kusturica'nın gündemine girdi Maradona. Kusturica, Maradona'nın yer yer parlak, yer yer karanlık hayatını anlatan bir belgesel yapmak istiyor. Ünlü yönetmen filmin Maradona'nın hayatının en ince ayrıntılarına kadar girmeyi hedeflediğini belirterek "Temel amaç Maradona'nın ömrü boyunca ailesiyle

bir uyum yakalamaya çalışmasının altındaki nedene ışık tutmak olacak" diye konuştu. Bosna doğumlu yönetmen sözlerini "Önümüzdeki beş ay boyunca Maradona'nın gerçek kişiliğini anlamakla geçireceğim" diye sürdürdü. ■

Bisikletçi Alan Smith

Manchester United'ın başarılı golcüsü Alan Smith'in küçükken çok iyi bir BMX bisiklet şampiyonu olduğu ortaya çıktı. 24 yaşındaki oyuncu, "Yedi yaşındayken BMX yarışlarına katılmaya başladım. Tüm hareketleri yapabiliyordum ve sekizimde geldiğimde Britanya şampiyonu olmuşum" dedi. Bisiklettaki yeteneğiyle bir kazanma geleneğine sahip olduğunu ve futbolda da

şampiyonluklar yaşamak istediğini ifade eden Smith, "Futboldaki geçmişime baktığımda, elimde olan tek şeyin bir Community Shield ikinciliğinden başka bir şey olmadığını görüyorum. Eh, artık bir şey kazanmak fena olmaz" diye konuştu. Ayrıca, altı yaşından bu yana motosiklete de binen Alan Smith, futbolcu olmasaydı kesinlikle bir motosiklet sürücüsü olacağının altını çizdi. ■

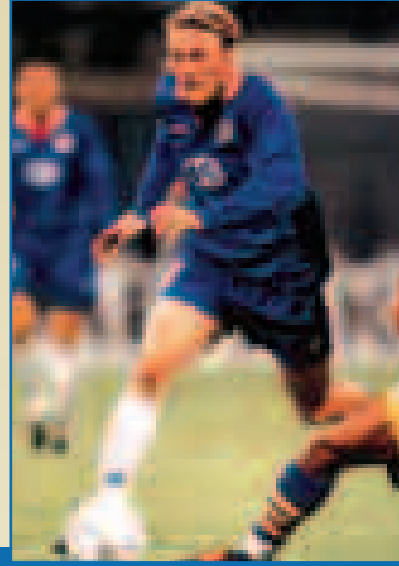

Kızılyıldız

Kızılı soldu yıldızı söndü ve efsane savaşa gömüldü!

Yugoslav futbolunun hakkı gururuydu. Hangi etnik kökenden gelirse gelsin, tribünde yan yana şarkı söylemeyi beceren insanların takımıydı. Sırp'ı, Hırvat'ı, Boşnak'ı, Makedon'uyla zaferden zafere koşan bir armadaydı. Sonradan adı Sırp Kasabı'na çıkan Arkan önderliğinde bir tribün olayıyla başlayan iç savaş tüm büyüğü bozdu.

Batık Gemiler

Roter Stern (Almanca), Etoile Rouge (Fransızca), Estrella Roja (İspanyolca); Stella Rosa (İtalyanca), Red Star (İngilizce), Crvena Zvezda (Sırpça)... Bütün bu isimler bir şey anımsatmadıysa eğer, geriye tek bir söyleniş kalıyor: Kızılyıldız. Futbol tarihinin en müstesna köşelerinden birinin sahibi. Yugoslav futbolunun

Küllerinden yeniden doğar mı meçhul! Hafızalardan silinir mi peki? O zor işte!

Yetenek açısından dünyanın en verimli topraklarından birinde doğdu Kızılyıldız. Sporun her türlüüne binlerce yeteneğin yetiştiği eski Yugoslavya topraklarında... İkinci Dünya Savaşı yıllarının yıkıcı günlerinin hemen ertesinde,

galinin bitiminden sonra nefeslenmenin tam zamanıydı. Adını Kızılyıldız koydular ve bir tarihin ilk imzasını çıktılar.

İlk defa 1945'te yeşil sahalarda gözükten Kızılyıldız, daha ilk maçında Yugoslav Ordu Takımı'nı yenmeyi başardı. Zaten ilk şampiyonluğa ulaşmaları da sadece altı yıl sürdü. 1951'de kaldırılan kupa nicesinin de habercisiydi. 2003 yılında kaldırılan son kupayla bu ilki arasında tam 21 kupa daha olacaktı ve toplamda 23 kez bu sonsuz mutluluğa ulaşacaktı Kızılyıldız. Bunun istatistiki anlamı da şuydu. Yugoslavya'da her 10 kupadan 7'si onlarındı.

Nitekim kulüp daha ilk yıllarından itibaren eski Yugos-

tüm kültürlerine açık bir yapısı vardı takımın. Nitekim yetenek eken başarı biçmekte gecikmedi. 1957'de Şampiyon Kulüpler Kupası'nda, üç sene sonra, yani 1960'da ise Fuar Şehirleri Kupası'nda yarı final oynuyorlardı. Bununla da kalmadı başarıları. 1970'lerde tüm Avrupa artık Kızılyıldız gerçeğiyle yüzleşmişti. Bu dönemde Kupa Galipleri ve Şampiyon Kulüpler Kupası'nda çeyrek final ve yarı finaller geldi defalarca. Ama finali görmek için 1979'u beklemek gerekiyordu. Zamanın muhteşem takımlarından biri olan Borussia Mönchengladbach karşısında iyi direndiler. Ama olmadı, 2-1'le kaybettiler kupayı.

Kendini siyasetin kirli ellerine emanet eden her kurum gibi darmaduman oldu Kızılyıldız. Aşırı ve saldırgan bir milliyetçiliğin taşeronu olarak koskoca bir tarihi de kirletti. Şimdi yeniden doğma çabasında. Ama artık hiçbir zaman o eski Kızılyıldız olamayacak. Çünkü ne o eski kardeşlik var o topraklarda, ne de o kadar yetenek.

lavya'nın gururu oldu. En büyük rakibi Partizan'la giriştikleri amansız mücadelede müthiş performanslara imza attılar. 1945'te neredeyse kulüple birlikte kurulan stadları -Brezilya'daki orijinaline özenen ismiyle- Marakana'da, 51.000 kişi önünde artık herkesle savaşılabileceklerdi.

Çünkü o verimli toprakların

1980'ler de aynı doğrultuda devam etti Kızılyıldız için. Eşleşene korku salan rakiplerden biri oldular her zaman. Yine çeyrek finaller ve yarı finaller vardı bu dönemde de. Ama asıl başarı 1990'ların başıyla birlikte geldi. 1991 yılında Avrupa'nın en tepesine çıkıyordu Kızılyıldız.

İlginçtir, bu 'müstakbel muzafer' takım kupayı kaldır-

en önemli temsilcisi, dünya tarihinin en başarılı on takımından biri... Kızılyıldız... Şimdilerde yıldızı paslanmış, kızılığı kana bulanmış, karizması bozulmuş bir efsane.

bir grup üniversite öğrencisi çekti başı. 1945 yılında Zoran Zujovic, Slobodan Cosic, Ljubisa Sekulic ve Dusan Bogdanovic bu takımı ilk filizlendirenler oldu. Çünkü Nazi iş-

madan bir sene önce İstanbul'a da konuk olmuştu ve bir sene önce Şampiyonlar Kulüpler Kupası'nda yarı final oynamış Galatasaray'ı eşleşmişlerdi. Türkiye kamuoyu (her zamanki gibi!) topyekûn olarak Galatasaray'lı favori görüyordu ama Simović'in muhteşem performansı olmasa tarihi mağlubiyetlerden biri olacaktı. Çünkü rakip takımda o efsanevi kadronun ilk nüveleri vardı. Prosinecki, Stojkovic, Belodedici, Mihajlovic, Pančev, Savičević ve diğerleri...

Gerçekten de 1990-91 sezonu Kızılyıldız tarihine altın harflerle geçti. Tüm rakiplerini birer birer eleyen Yugoslavya'nın gururu, finalde güçlü Marsilya'yı bulmuştu karşısında. Papin'li, Waddle'lı, Abedi Pele'li kadrosuyla Fransız şampiyonu da çok istiyordu kupayı. Ama 0-0 biten korakor mücadeleden sonra penaltılarla gülen Kızılyıldız oldu. Böylece 'Yugoslav futbolunun biricik kraliçesi', 'Avrupa'nın en büyüğü' payesiyle onurlandırılmıştı. O finalin unutulmaz anlarından biri şuydu. O sezon başında Kızılyıldız'dan Marsilya'ya transfer olan

yorlardı. Pančev'in ayağından Bayern Münih kalecisi Aumann'ı avlayan gol, bunun en güzel örneklerinden biriydi. Gol umuduyla rakip kaleye yüklenen Almanlar, kimin ne yaptığını anlayamadan üç pasta golü yemişlerdi bile. Bu başarılı kadro bir sene daha zirveyi zorladı. İlk Şampiyonlar Ligi organizasyonunda Sampdoria'dan alamadıkları bir puan onları finalden alıkoymuştu. Bir makine disiplini oynuyorlar, ama teknik kapasiteleri ile de herkesi büyüyorlardı.

Lakin sezon sonu geldiğinde olan olmuştu. Bu muhteşem takım Avrupa'nın derebeyleri tarafından neredeyse tamamen yağmalanmıştı. Artık her şeye yeniden başlamak gerekiyordu. Ama 'resetlenen' sadece Kızılyıldız olmadı, koskoca bir ülke ve bir yaşama alışkanlığı da sıfırlanıyordu...

sa dönüşecek ve Yugoslavya'da iç savaş başlayacaktı.

Kızılyıldız'ın kötü karnesi de işte bu dönemde belirmeye başladı.

Aslında kulübü uçuruma götüren bir tribün lideriydi. O güne kadar hangi etnik kökenden gelirse gelsin, yan yana şarkı söylemeyi beceren bir taraftar grubuna sahipken, artık tribünleri profil değiştirtiyordu takımın. Bu durumun baş sorumlusu, daha sonra Sırp Kasabı olarak anılacak ve bir numaralı savaş suçlusu olmakla itham edilecek olan Arkan'dı. Onun kulübe el atmasıyla yıkım başladı.

Zeljko Raznatovic, namı diğer Arkan, seksenli yıllara dek son derece kozmopolit bir görünüm arz eden Kızılyıldız taraftarlarını disipline etmek üzere öne çıkmıştı. Disiplinsiz ve dağınık olmakla suçladığı taraftarları kısa sürede askeri

nanan Dinamo Zagreb ve Kızılyıldız maçında yaşanan çatışmalar, iç savaşın ilk kıvılcıkları olarak kabul ediliyor hâlâ. Dinamo Zagreb'le Kızılyıldız arasında oynanan ve büyük olaylara sebep olan maç, Kızılyıldız taraftarları Delije ile Zagreb taraftarları Bad Blue Boys arasında güç gösterisine dönüşmüştü ve etnik husumet ilk defa orada, hem de belirgin bir şekilde ortaya çıkmıştı.

Sonra savaşın anaforunda ne futbol kaldı ne de Kızılyıldız. Takımın neredeyse adı bile unutulmuştu Avrupa'da. Oysa oynadığı her rakip için saygı duyulan, güçlü bir tehdittiler. Asıl sorulması gereken soru ise başkaydı: Yugoslav futbolunun en büyük takımı, bölücü ve agresif milliyetçiliğin sembolü haline nasıl bir anda dönüşüvermişti? Şüphesiz ki bu sürecin yaratıcısı Arkan'a görev verenlerin ağır sorumluluğu var. Ama ken-

BAŞARILARI

23 Yugoslavya Şampiyonluğu

20 Yugoslavya Kupası

1 Şampiyon Kulüpler Kupası

1 Kıtalararası Kupa

1 UEFA Kupası Finali

Yugoslav futbolcu Stojkovic oyunun son dakikalarında penaltılarda yer almak üzere oyuna alındı. İlk penaltı için onu listeye yazan antrenörüne karşı çıktı Stojkovic. Buna sebep olarak da 90 dakika oynatılmamasını gösterdi. Ve onun yerine penaltıyı atan arkadaşı da ilk penaltıyı kaçırdı. Maçtan sonra sorulan sorulara ise açık yüreklilikle gerçek nedeni açıkladı Stojkovic: "O golü atsaydım, Yugoslavya'ya ihanet ederdim ve herkes benden nefret ederdi. İyi ki atmamışım." Bu maç Stojkovic'in Marsilya formasıyla son maçı olacaktı. Ama asıl olan Kızılyıldız'ın şampiyonluğuydu ve buna o bile katkıda bulunmuştu.

Bu aynı zamanda bir futbol kültürünün de zaferiydi. Çok kültürlü, çok etnili bir ülkenin en önemli gurur kaynaklarından biriydi Kızılyıldız. Etnik kökene göre değil yeteneğe göre kurulmuştu ve Yugoslavya'da yıllarca hüküm süren, Tito'nun mirası ortak sinerjinin en büyük timsaliydi. Hırvat Prosinecki, Sırp Savi-

čević, Boşnak Sabanadzovic, Makedon Pančev aynı hedef için beraberce ter dökmüşlerdi işte. Tıpkı yıllarca bir arada yaşayan halkları gibi...

Evleri Marakana'da aldıkları her zafer büyüleyiciydi. Belki göze çok hoş gelen bir futbol oynamıyorlardı ama kontratak futbolunun en güzidesini gösteri-

Oysa savaş öncesi dönemde Kızılyıldız Yugoslavya'da düzenlenen turnuvalarda her branşta başarılar kazanıyordu ve ortalama her 10 senede 7 şampiyonluk getiriyordu müzesine. Ayrıca kulüp 26 spor dalında faaliyet gösteriyor ve 6500 sporcusuyla Yugoslavya'nın en büyük spor organizasyonunu başarıyla hayata geçiriyordu.

Ama savaş kapıyı çalınca hayat değişecekti. 1991'de Şampiyon Kulüpler Kupası'na ulaşan takımı bütün Yugoslavya kutlamış ve bağrına basmıştı. Ama yedi ay sonra gelen Kıtalararası Kupa şampiyonluğunun hatıra fotoğrafında artık yalnızca Sırlar vardı. Nitekim çok kısa bir süre içinde kocaman bir rüya kabu-

nizama uygun olarak örgütledi. Delije (Güçlü Adamlar) adındaki taraftar grubunun öncüsü olarak Arkan, sadece stadla da sınırlamıyordu faaliyet alanını. Nitekim Delije grubu maçlardan önce rakip taraftarlara saldırır, dükkânları yağma eder ve olay çıkarırdı. Zamanla o kadar azıttılar ki, milli maçlardan önce söylenen Yugoslavya Milli Marşı'nı protesto etmeye ve Sırp marşları okumaya başladılar. Zamanla taraftarlıktan çıkan ve seçim dönemlerinde politik bir güç haline alan Delije, iç savaşın kopmasıyla birlikte tarafını da seçmiş oldu. Artık Arkan komutasında askeri birlikler olarak etnik temizlik harekâtlarına katılıyorlardı.

İşin kötüsü savaşa kıvılcım olan olayın da bir parçasıydılar. 1991 yılında oy-

di birliğine sahip çıkmayan Yugoslavya halklarının bir takıma sahip çıkmasını beklemek de safdillik olacaktır. Kibrit çaktıktan sonra ateş nasılsa harlanıyordu çünkü. Ve sosyal yangınlar, bir orman yangını gibi önüne gelen her şeyi alıp götürüyor, yakıyor, yıkıyordu.

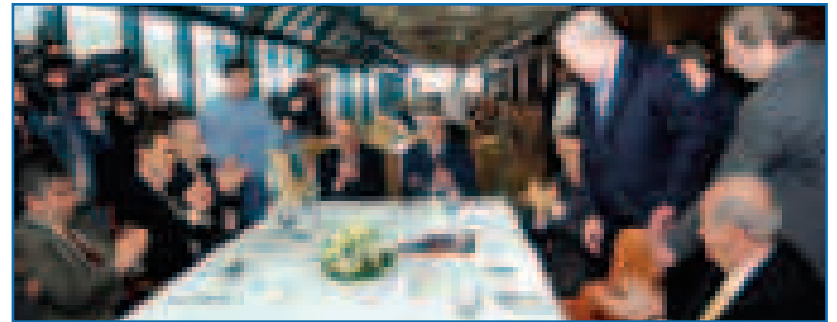
Kendini siyasetin kirli ellerine emanet eden her kurum gibi darmaduman oldu Kızılyıldız. Aşırı ve saldırgan bir milliyetçiliğin taşeronu olarak koskoca bir tarihi de kirletti. Şimdi yeniden doğma çabasında. Ama artık hiçbir zaman o eski Kızılyıldız olamayacak. Çünkü ne o eski kardeşlik var o topraklarda, ne de o kadar yetenek. Çok etnili yapının simyası bozuldu bir kere. Yeni, barışçı, ortak bir harç olmadıkça eski Kızılyıldız da olmayacak.■

Bıçakçı - Blatter zirvesi

Futbol Federasyonu

Başkanı Levent Bıçakçı geçtiğimiz ay içerisinde İsviçre'de FIFA Başkanı Joseph Blatter ve Genel Sekreter Jerome Champagne ile buluştu. Görüşmede Türk futbolunun son zamanlardaki durumu ve FIFA - Türkiye ilişkileri konuşuldu. ■

Johansson'dan sıcak mesajlar

Lennart Johansson Meridyen Kupası sırasında Türkiye'yi ziyaret etti. Ziyareti sırasında UEFA Asbaşkanı Şenes Erzik ve Futbol Federasyonu Dr. Levent Bıçakçı'nın konduğu Johansson, bazı kulüp başkanlarıyla bir yemekte buluştu ve Fenerbahçe Şükrü Saracoğlu Stadı'nı ziyaret etti. Türkiye'nin organizasyon yapma yeteneğinin Meridyen Kupası ve Şampiyonlar Ligi Finali gibi organizasyonlarla arttığını belirten Johansson, Türkiye'nin 2012 Avrupa Şampiyonası'nı düzenlemek için büyük şans olduğunu söyledi. Johansson'un ziyaretini değerlendiren TFF Başkanı Dr. Levent Bıçakçı "Gerek FIFA, gerekse UEFA, Dünya ve Avrupa Şampiyonaları gibi üst düzey organizasyonların artık tek ülkenin evsahipliğiyle gerçekleştirilmesi için prensip kararı aldılar. Türkiye 2012 Avrupa Şampiyonası finallerine tek başına evsahipliği yapabilecek konumda. Yaptığımız başvuru UEFA'da olumlu bir adım olarak değerlendirildi. Hükümet bu girişimi desteklediğini yazılı olarak bildirdi. Futbol kamuoyunun bu konuda beklentileri var. Koşulları en iyi şekilde değerlendirecek ve bu önemli organizasyonun Türkiye'de yapılmasını sağlayacağız" dedi. ■

Top'tan Desteğe gol yağdı!

Federasyon Haberleri

Güney Asya'da yaşanan tsunami felaketi sonrası başlatılan yardım çalışmalarına destek amacıyla İnönü Stadı'nda Türkiye Futbol Federasyonu tarafından bir yardım maçı organize edildi. "İnsanlık İçin Top'tan Destek" adı verilen yardım maçı kapsamında Türkiye Süper Ligi'nde yer alan takımların kaptanları ve en genç 3 oyuncu ile Türkiye Süper Ligi'nde forma giyen Yabancılar Karması karşı karşıya geldi. Oldukça soğuk bir havada oynanan karşılaşma öncesi Mahsun Kırmızıgül konseri ve Anadolu Ateşi gösterisi vardı. Dostluk havası içerisinde geçen maçta Türkiye Karması'nın başında Milli Takımlar Teknik Direktörü Ersun Yanal, Yabancılar Karması'nın başındaysa Christoph Daum ve Gheorghe Hagi vardı. İki takım arasında oynanan maç 7-7 sona ererken, taraftarlar bol gollü ve keyifli bir gösteri izleme fırsatı buldular. ■

✓Kurumsallaşma çalışmaları son aşamada

TFF yeniden yapılanma ve kurumsallaşma çabaları çerçevesinde 2 ve 7 Şubat'ta organizasyon toplantıları yaptı. Bu çalışmalar TFF Başkanı Dr. Levent Bıçakçı ve Genel Sekreter Lütfi Arıboğan liderliğinde, Baltas - Baltas Yönetim, Eğitim Danışmanlık Merkezi ile yürütüldü. Türkiye Futbol Federasyonu'nun vizyonu, misyonu ve hedeflerinin belirlendiği toplantılarda belirlenen sportif, mali, idari ve kurumsal hedefler yakında kamuoyuyla paylaşılacak. ■

Arnavutluk ve Gürcistan'la oynuyoruz

Türkiye A ve Ümit Milli Takımları, Dünya Kupası ve Avrupa Şampiyonası elemelerinde zorlu sınavlara çıkacaklar. A Milli Takımımız 26 Mart'ta Arnavutluk'u İstanbul İnönü Stadı'nda konuk edecek. Türkiye bu maçtan 4 gün sonra ise Gürcistan'la deplasmanda karşılaşacak. Gürcistan ile geçtiğimiz yıl Trabzon'da oynadığımız ilk maçta 1-1 berabere kalmıştık. Ümit Milli Takım ise 25 Mart'ta Arnavutluk'la Türkiye'de, 29 Mart'ta ise Gürcistan'la deplasmanda karşılaşacak. ■

TFF'yi anlamlı ziyaret

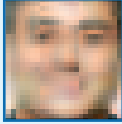
Diyarbakır Sosyal Hizmetler Çocuk Esirgeme Kurumu'ndan 25 öğrenci 30 Ocak günü Futbol Federasyonu'nu ziyaret etti. Maltepe Dumlupınar İlköğretim Okulu ve Özel Bilfen Eğitim Kurumları tarafından İstanbul'a davet edilen çocukların ziyaretinde Futbol Federasyonu Yönetim Kurulu üyesi Osman Çağalıkoç ile Milli Takımlar Teknik Direktörü Ersun Yanal da hazır bulundu. Çağalıkoç ile Yanal, çocuklara çeşitli hediyeler sundu. ■

✓Cezalar 742 bin YTL

Ligler başladığından bu yana Profesyonel Disiplin Kurulu 491 dosya inceledi. Bunlardan 229 tanesi seyirci taşkınlıklarını kapsıyordu. Kulüplere bu nedenle verilen cezaların toplamı 742 YTL'yi buldu. Kul, 264 futbolcuya 774 maç, 2 futbolcuya birer yıldan toplam iki yıl, üç futbolcuya da toplam 12 ay 10 gün, 55 teknik sorumluya 1503 gün, 8 masöre toplam 11 ay, 15 kaleci antrenörüne toplam 645 gün, 3 doktora 60 gün, 4 başkana toplam 240 gün hak mahrumiyeti cezası verdi. Ligler başladığından beri 31 kulübe saha kapatma ve 17 kulübe de seyircisiz oynama cezası verildi. ■

✓ Dereli 2. kategoride

UEFA Hakem Kurulu FIFA kokartlı hakemlerimizden Selçuk Dereli'yi bir kategori yükselterek 2. kategoriye çıkardı. UEFA'nın yetenekli hakemler grubuna geçtiğimiz yıl seçilen Selçuk Dereli'nin Avrupa'da yönettiği maçlardaki başarısı ve notlarını göz önüne alan Kurul, önümüzdeki ay içinde Dereli'nin mentörü olan Belçika Hakem Kurulu Başkan Yardımcısı Michel Piraux'yu ülkemize göndererek bir maçta Dereli'yi izlemesini sağlayacak. Öteyandan UEFA Hakem Komitesi FIFA kokartlı hakemlerimiz Bülent Demirlek, Selçuk Dereli ve İsmet Arzuman'a

Dereli

Avrupa Ümitler Şampiyonası grup eleme maçlarında görev verdi. Hırvatistan ve İzlanda Ümit Milli Takımları arasında 25 Mart'ta oynanacak grup eleme maçını Bülent Demirlek yönetecek. Slovakya ve Portekiz Ümit Milli Takımları arasında 29 Mart'ta oynanacak maçta Selçuk Dereli görev yapacak. San Marino ve Belçika Ümit Milli Takımları arasında 29 Mart'ta oynanacak grup eleme maçında ise İsmet Arzuman düdüklü çalacak. ■

✓UEFA'dan 2012 için seminer

7-8 Mart tarihlerinde İsviçre'de 2012 Avrupa Şampiyonası'nı düzenlemek için aday olan ülkelere adaylık semineri düzenlenecek. UEFA'nın düzenleyeceği organizasyonda TFF'yi Genel Sekreter Vekili M.Kazancıoğlu temsil edecek. ■

✓Final hazırlıkları sürüyor

UEFA Şampiyonlar Ligi Finali öncesi denetimler devam ediyor. Çalışmalar sürerken UEFA heyeti ay sonunda denetim için bir kez daha ülkemizi ziyaret edecek. Son denetimlerden olumlu not alan Organizasyon Komitesi ise çalışmalarını tüm hızıyla sürdürüyor. Ay içinde yapılması planlanan ve test maçı olarak görülen UEFA-CAF Meridyen Kupası Gala Maçı ise olumsuz hava koşulları ve yoğun kar yağışı nedeniyle iptal edildi. ■

✓U17 takımı elemelere çıkıyor

Türkiye U17 Milli Takımı 15-19 Mart tarihleri arasında Avrupa Şampiyonası eleme grubunda Fransa, İskoçya ve Azerbaycan ile karşılaşacak. Kuşadası'nda oynanacak maçlarda grubun lideri Avrupa Şampiyonası katılma hakkı kazanacak. Maç programı ise şöyle: 15 Mart: Fransa - Türkiye 13:30 17 Mart: Türkiye - İskoçya 13:30 19 Mart: Azerbaycan - Türkiye 13:30

✓Cenevre bürosu kapatıldı

Futbol Federasyonu verimsiz olduğu gerekçesiyle Cenevre bürosunu kapattı. 2003 yılının Eylül ayından bu yana açık olan büro yeterince hizmet üretmediği ve çok masraflı olduğu gerekçesiyle kapatıldı. Kira sözleşmesi feshinden kaynaklanan masraftan büroyu devrederek aşan Federasyon, büroda çalışan Tunç Uner'in sözleşmesini de basına yaptığı görev sorumluluğuyla bağdaşmayan açıklamaları nedeniyle feshetti. ■

Gençler Meridyen Kupası'nda buluştu

Meridyen Kupası'nın dördüncüsü 4-11 Şubat tarihleri arasında Ege Bölgesi'nde düzenlendi. Kuşadası, Aydın, Söke ve Ödemiş'te oynanan maçlarda Avrupa'yı Fransa, İspanya, Portekiz ve Türkiye; Afrika'yı ise Kamerun, Nijerya, Sierra Leone ve Mısır temsil etti.

17 yaş altı takımların mücadelesinde Avrupa temsilcileri Afrikalı rakipleri karşısında büyük üstünlük kurdu. Turnuva sonunda Avrupa Meridyen Kupası'nı iki senelik bir süre için daha elinde tutarken aradaki puan farkı üstünlüğün bir süre daha Avrupa'da kalacağını gösterdiği gibiydi.

Turnuva sonunda 44 puan toplayan Avrupa karşısında Afrika sadece 2 puanda kaldı. Avrupa temsilcileri 39 gol kaydederken Afrika 6 gol atabildi. Afrika'nın en golcü ülkesi 3 golle Mısır olurken Fransa 15 golle organizasyondaki en golcü takımdı. İspanya ise kalesinde hiç gol görmedi.

Afrika temsilcileri 2 puanlarını da Portekiz'den aldı. Portekiz, Mısır ve Sierra Leone'yle 0-0 berabere kalırken toplam 4 gol atarak Avrupa'nın en az gol atan temsilcisi oldu. Gol krallığını Fransa'dan Jeremy Menez ve Karim Benzema ile Türkiye'den Ergin Keleş beşer gol atarak paylaştılar. Turnuvada verilen üçüncü ödül olan Fair Play ödülünü de Türkiye aldı. ■

Turnuva da oynanan maçlarda alınan sonuçlar ve son puan durumu ise şöyle:

4 Şubat 2005

Kamerun 0-7 Fransa
Sierra Leone 0-3 İspanya
Portekiz 1-0 Nijerya
Türkiye 3-2 Mısır

6 Şubat 2005

İspanya 4-0 Kamerun
Fransa 2-1 Sierra Leone
Mısır 0-0 Portekiz
Nijerya 0-4 Türkiye

8 Şubat 2005

Kamerun 1-3 Portekiz
Fransa 2-0 Nijerya
İspanya 1-0 Mısır
Sierra Leone 0-1 Türkiye

11 Şubat 2005

Portekiz 0-0 Sierra Leone
Nijerya 0-1 İspanya
Mısır 1-4 Fransa
Türkiye 3-1 Kamerun

Kulüplerden destek sözü

Futbolun zirvesi İstanbul'da toplandı. Kulüpler Birliği'nin düzenlediği toplantıya TFF Yönetim Kurulu, Merkez Hakem Kurulu, TFFHGĐ ve FIFA hakemleri katıldı. Yaklaşık dört saat süren toplantı sırasında Türkiye'de futbolun, kulüplerin ve hakemlerin sorunları masaya yatırıldı. Toplantı sonunda ortak basın açıklaması yapan TFF Başkanı Dr. Levent Bıçkacı, Kulüpler Birliği Başkanı İlhan Cavcav, MHK Başkanı Sabri Çelik ve TFFHGĐ Başkanı Mustafa Çulcu hakemlerin daha az eleştirilmesi ve korunması konusunda fikir birliğinde olduklarını söylediler. ■

Gençlerin kura çekimi Utrecht'te

6-9 Mart tarihleri arasında Hollanda'nın Utrecht kentinde 20 yaş altı Dünya Şampiyonası kura çekimi ve organizasyon semineri düzenlenecek. Kura çekimi sonucunda Hollanda'da yapılacak Dünya Şampiyonası'nda milli takımımızın mücadele edeceği grup ve rakipleri belirlenecek. ■

Ülke	Maç	Averaj	Puan
Fransa	4	+13	12
İspanya	4	+9	12
Türkiye	4	+8	12
Portekiz	4	+3	8
Mısır	4	-5	1
S.Leone	4	-5	1
Nijerya	4	-8	0
Kamerun	4	-15	0

Hoca sen bir “Halk düşmanısın”

Erkan Goloğlu

Futbol Mizah

Zamanında bana da dediler, “teşvik primi” verelim, “senin satışların çok iyi” filan diye. Biliyorum, ticari teamülere bakarsan, millet o zaman da gü-lüp geçti bana. Hatta bazı bayiiler, “yol olacak” şeklinde önce sitem ettiler, ilişkiyi kestiler, işi tehdit derecesine varıracak kadar kötü bir örnekle de karşılaştım. Aç ve susuz kalmasam da, yalnız kaldım, itelendim, ötelendim ama, almadım. Alanları da hoş ayıplamadım ama, aradan yıllar geçer, biri çıkar “Erkan Goloğlu teşvik primi almış” der, izah edemem, diye açıkçası tırtırdım. Bir fazilet örneği olduğumu iddia etmem, en azından naturamız buna müsait değildir. Bunu diyecekse başkaları desin, diye düşünürüm.

Hem bu, biraz da, rahmetli Selahattin Ağbimin vasiyetiydi. Eski okurlarım bilir, Rahmetli, dükkandan fırsat buldu mu, hafta içi hafta sonu demez, 19 Mayıs’ın oradaki dış sahalarda soluğu alır, amatör küme maçlarından geçtim, bebelerin idmanlarını bile seyrederdi. Yanına çırak girdiğim ekmek tekneimiz olan bu dükkanı bana bıraktığı zaman, Hacettepe’de ölüm döşeğindeydi, zar zor konuşuyordu, “Erkanım” dedi, “yakında bu sektöre de teşviği sokacaklar. Sen sen ol, girme bu işlere”. Çocuğu yoktu, bizim dükkânla, yengemi de dört kolluya koyana kadar ite köpeğe muhtaç olmadan yaşattık. Bir iki seneye kalmadan da, sektörü habıs bir virüs gibi kapladı zaten, bu adına teşvik denen illet.

Bizim top oynadığımız yıllarda, amatör ligde zaten kim kime teşvik primi verirdi ki, reddetme gibi bir şansımız olsun. Soyunma odasına bir koli gelsin, içinden topçu başına iki kalıp Ezine koyun peyniri, üç paket sana, bir teneke vita yağı, bir kilo Gemlik se- le, dört paket Nuh’un Ankara makar-

nası, bir küçük bidon da Akman bozası düşün. Hayal bile edilecek şeyler değildi bunlar.

O bakımdan, ticari hayatımızda da olsa, elimize ilk fırsat geçtiğinde, şükürler olsun, reddetmesini bildik.

Sonra bir ara yakın çevremde teşviki reddetme furıyası başladı. Allah selamet versin, şimdilerde Kastamonu’da çoğu Daday’lı işçilerin çalıştığı toplam 30 personelli bir kereste fabrikasının “insan kaynakları müdürü” olan Şinasi, sendikacıyken, toplu iş sözleşmesinde on yıldır mevcut olan “teşvik primi”ni kaldırttıydı. Üç ay sonraki genel kurulda da, kellesini aldılar.

Neyse! Benim dile karşı hassasiyetim bilindir. Teşvik, bilmeyenler için söylüyorum ki, sanırım bunların sayısı, sanıldığından da fazladır; “şevk”ten gelir. Arapça orijinli bir kelimedir ve sonundaki k harfi, kaf ile okunur. Ben teşvike karşı bu kadar katı defans yapıyorsam, sanılmasın ki, şevk denen o muhteşem hisse karşı duyu organlarımı kapattım. Evet, itiraf ediyorum, yaşadım o hissi, yaşattım da. Bizzat bu hissi yaşayıp yaşatmam, benim için başlı başına teşvik oldu. İçimizde, çok farklı dürtülerin etkisiyle atıl kalmış o isteklerimizi şiddetle uyandırmak için, kimse-nin rüşvetine ihtiyacımız olmadı. Her zaman kendi öz kaynaklarımızla, bu isteklerimizi uyandırabildik. Küçücük bir dükkandan, bugün Ankara’da hatırı sayılır bir ciroya ulaşabilmişsek, bunu, bu melekelerimizi önce iyi tanıyor olmamıza, ardından da bunu uygun zaman ve zeminlerde kullanabilmemize borçluyuz.

Öte yandan, şevk denen o muazzam hissin, bünyemizi yırtan bir diken olmasına izin vermeyiz. Şevk, kef ile okunursa, sanırım bu da pek bilinmiyor, şevket-i bostanı yerler ama anla-

mını bilmezler, “diken” anlamına gelir. O bakımdan, “ne teşvikin primi/ ne şevkin diken” sloganı, hayatımızın pankartı olagelmıştır. Giden ne midir, hayatımızdan? Bu sorunun cevabını bugün bile bulabilmiş değilim. Merak etmediğimden mi? Asla! Gideni önemsemediğim için.

Hem ayrıca, teşvik primi almanın, bir nev’i pervaneye hacet etmek olduğunu da, sadece teorik veçhesiyle değil, bir o kadar da pratik sonuçlarıyla, parmak kadar çocukken öğrendik. O binlerce irili ufaklı parçacıkların nereye ve kime sıçrayacağını tahmin bile edemezsiniz.

Ama ne yazık ki futbol dünyamız bu kadar düz değildir. Futbolda, pervanenin yanından uzağından geçmemek, herkesin kendi elinde değildir. Kaçakçının karakol komutanına söylediğini, burada kimin kime ne söylediği belli olmaz: “Kafayı mı yedin oğlum, kap-tan da aldı. Bi namuslu sen misin?”. Takımda façası olan iki üç topçudan başlanır, en sonunda, “manyaksın lan sen, Hoca bile aldı” ya kadar gelir.

Futbol dünyasında, sen nerede olduğunu bilirsin ama, asıl, pervanenin nerede olduğunu göremezsin. Büyük şanssızlıktır bu.

Sadece bunun için linç edilirsin. Üstüne o pislik sıçradığı için linç edildiğini sanırsın bir an.

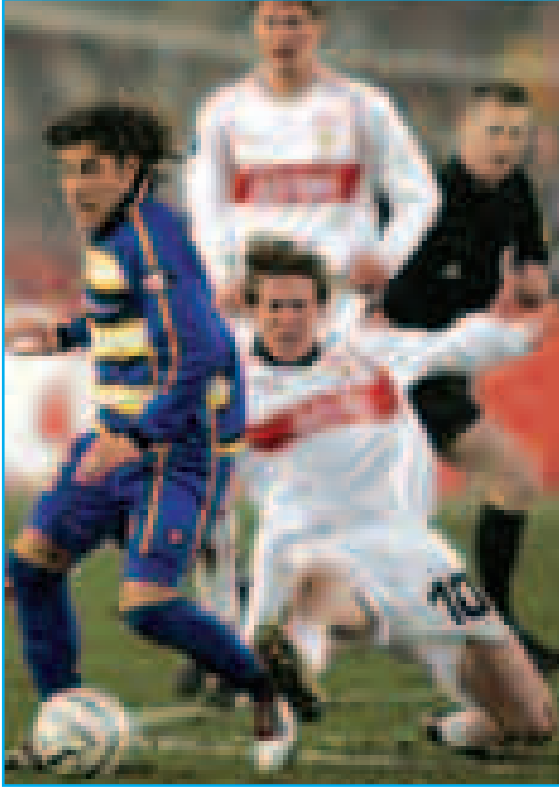
Halbuki, sadece pervaneye hacet etmediğin için linç ediliyorsundur.

Kötüler, kötülük yapmakla yetinmezler. Onlara “şevk” veren şey, kötülük yapanların sayısının her gün biraz daha artmasıdır.

Sen, kötülük yapmadığın için linç edilirsin. Çoluk çocuğunla, eşinle dostunla önce camına bir taş atmakla başlanır.

Her “Halk Düşmanı” gibi. ■

Kupada İspanyol rüzgarı...

UEFA Dosyası

Fenerbahçe sayesinde bizim için önemli bir umut kapısıydı UEFA Kupası. Ama ne yazık ki Şubat ayının sonunda, son 16'ya kalan takımlar arasında hiçbir Türk takımı yer alamadı. Fenerbahçe'ye üzülen futbolseverlerin yüzü, kaliteli eşleşmeler ve güzel mücadeleler sayesinde bir parça olsun güldü. İspanya 5 takımla katıldığı turnuvada, Valencia'yı kaybetmesine rağmen, son 16'ya 3 takım ve turu geçerse Athletic Bilbao'yu soktu. İngiltere 2 takımla finale yürürken, Almanya 3 temsilcisini de kaybetti. Kupadaki tek temsilcimiz Fenerbahçe ilk maçta İstanbul'da 1-0 mağlup olduğu Zaragoza'ya İspanya'da da 2-1'lik skorla boyun eğdi ve elendi. Zaragoza'nın rakibini belirleyecek Grazer-Athletic Bilbao mücadelesinde ilk maç 17 Şubat'ta yoğun kar yağışı nedeniyle ertelenmişti. Bir hafta sonra Viyana'da oynanan ilk maç 0-0 sona erdi. Şimdi taraflar rövanşı bekliyor.

Avrupa kupalarındaki son temsilcimiz Fenerbahçe Real Zaragoza'ya 1-0 ve 2-1'lik skorlarla yenilerek elendi. Böylece, önümüzdeki yıllarda Avrupa kupalarındaki mücadelemiz de giderek zorlaşmış oldu

Lucescu'nun Shakhtar'ı kendi evinde 1-1 berabere kaldığı Schalke'yi deplasmanda tam bir Lucescu skoru olan 1-0'la geçti. Nijeryalı yıldız Julius Aghahowa'nın ilk yarıda gelen golü sonrası Shakhtar defansının direncini kıramayan Schalke turu rakibine kaptırdı. Bir diğer final adayı Newcastle ise ilk maçta deplasmanda 1-0 mağlup ettiği Heerenveen karşısında 2-1 skorla galip gelerek tur vizesini aldı. Newcastle'ın Heerenveen ile oynadığı maçlarda attığı 3 golün ikisini Alan Shearer kaydetti. Premier Lig'de pek ortalıkta görünmeyen Shearer (7 gol), Avrupa'da takımının lideri konumunda. Newcastle bir sonraki turda Olympiakos ile eşleşti. Yunan temsilcisi ilk maçta Okkas'ın golüyle devirdiği Sochaux'u bu kez deplasmanda Stoltidis'in golüyle geçmesini bildi. Gecenin en büyük sürprizini Steaua Bükreş yaptı. İlk maçta 2-0 yenildiği Valencia'yı Bükreş'te 2-0 mağlup eden Steaua, penaltı atışlarıyla İspanya şampiyonunu devirdi. Steaua'nın bir sonraki turdaki rakibi ise Villarreal oldu. İlk maçta kalecinin inanılmaz kurtarımlarıyla Kiev'den 0-0'lık sonuçla dönen Subamariños, kendi evinde Dinamo'yu 2-0'lık skorla devirdi ve gecenin ikinci büyük çıkışı gerçekleştirmiş oldu.

UEFA Kupası'nın tek ikinci lig temsilcisi Aachen son 16'ya da kalıyordu neredeyse. UEFA Kupası grup aşamasının flaş takımlarından AZ Alkmaar, Almanya'da oynanan maçta 0-0'a razı olmak zorunda kalmıştı. Hollanda'daki rövanşta ise Aachen Meijer'in golüyle öne geçmesine rağmen bu üstünlüğünü koruyamadı ve 2-1 yenilerek kupa veda etti. AZ Alkmaar ise bir sonraki turda Shakhtar Donetsk ile karşılaşacak. İlk maçta Sırbistan Karadağ'da 0-0 berabere kalan Partizan ve Dinyeper'in Ukrayna'daki mücadelesinde gülen taraf Partizan oldu. 43. dakikada Sasa Ilić'in kırmızı kart görmesiyle 47 dakika 10 kişi oynayan Partizan 88. dakikada Radović'in golüyle turu kaptı. Partizan'ı yine uzak ve soğuk bir rakip bekliyor: CSKA Moskova. Roman Abramovich'in PAF takımı güçlü kadrosu ve Şampiyonlar Ligi'nde yaptıklarıyla kolay lokma olmadığını cümle aleme kanıtlamıştı. UEFA Kupası'nda da güçlü Portekiz temsilcisi Benfica'yı eleyerek yollarına devam ediyorlar. İlk maçı Moskova'da 2-0 kazandıktan sonra deplasmanda Benfica'yla 1-1 berabere kalarak tur vizesini aldılar. Ajax ise son dakikada elenmeyi alışkanlık haline getirmiş gibi. İki sezon önce Şampiyonlar Ligi'nde son dakikada To-

masson'un attığı golle Milan'a elenmişlerdi. Şimdi ise Auxerre karşısında benzer bir olay başlarına geldi. Amsterdam'da 1-0 mağlup ettikleri Auxerre karşısında, hem de maçın ilk yarısını önde kapatmalarına rağmen, 3-1 mağlup ayrıldılar ve UEFA Kupası'na veda ettiler. Onları yıkan gol son dakikalarda Mathis'ten geldi. Auxerre'in bir üst turdaki rakibi ise yine bir Fransız takımı, Lille oldu. Basel deplasmanında 0-0'lık beraberlikle yolu yarılamıştı zaten Lille. Fransa'da öldürücü darbeyi Acimovic ve Moussiolu'nun gollerıyla vurdular. Gecenin en heyecan verici maçlarından birisinde Stuttgart ile Parma karşı karşıya geldi. İlk maç İtalya'da oynanmış ve 0-0 berabere bitmişti. Avantajlı olan Stuttgart 10 kişi kalan Parma karşısında bir türlü turu getirecek golü bulamadı. Uzatmalara kalan maçta "atamayan

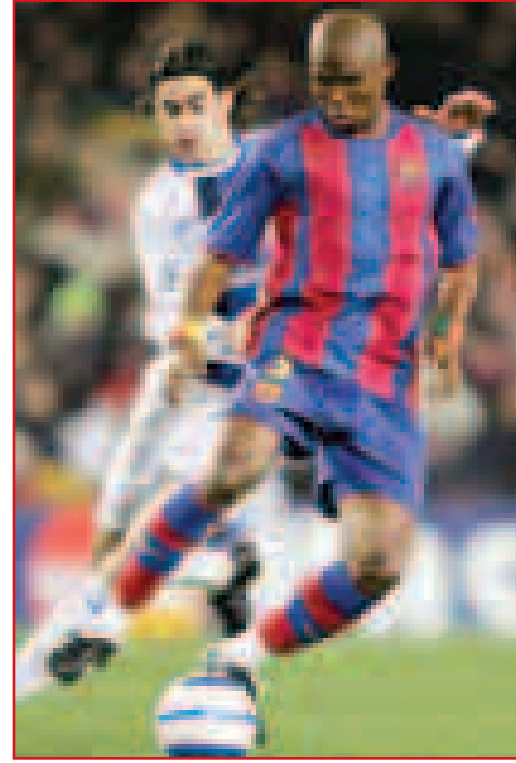

atarlar" kuralı işledi ve Parma iki gol bularak Daimler Stadyumu'nda etkileyici bir galibiyete imza attı. Parma'nın bir sonraki turdaki rakibi ise Sevilla olacak. Sevilla ilk maçta Panathinaikos'a Atina'da 1-0 mağlup olmuştu. Endülüs'te ise uzun süre 0-0 devam eden maçın son 10 dakikasında Makula ve Adriano'nun gollerıyla maçı 2-0 kazanarak turu geçmeyi başardılar. Middlesbrough 17 Şubat'ta 2-2 berabere kaldığı GAK karşısında mağlup duruma düşmesine rağmen Morrison ve Hasselbaink'in gollerıyla maçı 2-1 kazanmasını bildi ve sürprize izin vermedi. Middlesbrough'nun bir sonraki turdaki rakibi ise Sporting Lizbon oldu. Feyenoord'u her iki maçta da 2-1'lik skorlarla geçen Sporting Portekiz'in UEFA'da kalan son temsilcisiydi. UEFA Kupası'nda dördüncü tur maçları 10 ve 17 Mart tarihlerinde oynanacak. İşte Dördüncü Tur Eşleşmeleri:

Middlesbrough – Sporting Lizbon
Olympiakos – Newcastle
Lille – Auxerre
Sevilla – Parma
Shakhtar – Alkmaar
Austria Wien/Athletic Bilbao – Zaragoza
Partizan – CSKA Moskova
Steaua Bükreş – Villarreal

Futbol ziyafeti

Şampiyonlar Ligi

Ve Şampiyonlar Ligi yeniden başladı... Dünya Kupası ve Avrupa Futbol Şampiyonası ile birlikte futbolun en çok izlenen organizasyonlarından biri olan Şampiyonlar Ligi'nde heyecan tam gaz geri döndü. Grup aşamasında sürprizin az olması ve bunun sonucunda favorilerin büyük bölümünün çeyrek final mücadelesi vermek üzere bir üst tura çıkması, müthiş eşleşmelere imkân verdi. Bütün bunların üzerine bir de kuranın azizliği ortaya çıkınca futbolseverlere gün doğdu. İspanya'nın lideriyle İngiltere'nin lideri, İtalya'nın en çok kupa kazanan takımıyla İspanya'nın en çok kupa kazanan takımı, İngiltere'nin son 15 yıldaki en başarılı takımıyla İtalya'nın son 15 yıldaki en başarılı takımı, Almanya'nın şampiyonu ile Fransa'nın şampiyonu eşleşti. Geriye kalan maçlar da bunlar kadar heyecanlı kapışmalar olunca futbolseverin keyfine diyecek yoktu. Nitekim beklentileri karşılayan bir ilk tur maçları seyrettik hep birlikte.

Şampiyonlar Ligi'nin ilk gününde yani 22 Şubat Salı'nın dört maçında tüm ev sahipleri galip gelirken, Real Madrid-Juventus ve Bayern Münih-Arsenal maçları nefes kesti.

Real Madrid, Helguera'nın golüyle Juventus'u geçerken, İtalyanlar bu sezon Avrupa'da ilk mağlubiyetlerini almış oluyordular. Maçın büyük bölümünde topa hakim olan Galacticos, biraz daha şanslı olsa farkı rahatlıkla artırabilirdi. 3 sene önce karşılan bu iki ekip arasındaki ilk maçı yine Real Madrid 2-1 kazanmış, ikinci maçta ise Juventus'a 3-1 yenilerek elenmişti. 15 gün sonra Torino'ya bu maçın anılarıyla gidecekler.

Gecenin ikinci erken finalinde ise Bayern Münih, Arsenal'i 3-1 devirdi ve çeyrek final için önemli bir avantaj yakaladı. Premier Lig'de lider Chelsea'nin 11 puan gerisinde umutlarını iyice tüketen Arsenal bu sezon tutunacağı en önemli dalı da kaybetmek üzere. Bayern ise kötü başladığı sezonda Felix Magath'ın disiplini sağlamasıyla büyük işler başarmaya başladı. Arsenal kilidini Pizarro'nun iki golüyle açtılar, diğer golü ise Salihamidzic kaydetti. Fakat Toure'nin 88. dakikadaki

golü her şeyi tersine çevirebilir rövanşta. Çünkü Highbury Stadı'nda Arsenal bir başka oynuyor. Üstelik bu maç onlar için hiç başarılı olamadıkları Avrupa arenasında var olma savaşı anlamına da geliyor.

Gecenin diğer maçlarında Liverpool Bayer Leverkusen karşısında eski Avrupa günlerini anımsatır bir şekilde, etkileyici bir zafere imza attı. Anfield Road'un sahipleri Gerrard'sız çıktıkları maçta Leverkusen'i 3 golle geçti. Luis Garcia, John Arne Riise ve Dietmar Hamann'ın gollerine 90+3'de Franca cevap verdi ve tıpkı Arsenal gibi Leverkusen'e bir umut ışığı sağlamış oldu. PSV geçen senenin finalisti Monaco'yu tek golle devirdi. 8. dakika da Alex'in golüyle Monaco'yu 1-0'lık skorla geçtiler ve ikinci maç için avantaj sağladılar. Maç boyu üstün oynayan Hollanda temsilcisi Phillips Stadyumu'nda farkı artırmayı başaramadı ve Monaco'daki rövanş için tehlike sinyalleri verdi.

Çarşamba akşamı ise erken finaller devam etti. Manchester United, Old Trafford'da Milan'ı konuk etti. İki eski şampiyonun mücadelesinde gülen taraf Milan oldu. İki sene önce, Kırmızı Siyahlılar bu stattan Shevchenko'nun son dakika penaltısıyla Şampiyonlar Ligi Şampiyonu

olarak ayrılmıştı. Dönüşleri de muhteşem oldu. Crespo, Roy Carroll'un hatasını affetmedi ve Milan İtalya'ya mutlu döndü.

Barcelona - Chelsea maçı ise açıkçası Şampiyonlar Ligi'nin en vaatkar eşleşmesiydi, nitekim beklentileri karşılayan bir maç oldu. Tam bir taktik savaşı vardı sahada. Avrupa'nın en formda iki takımının Nou Camp'taki mücadelesinde, önce rakibini kilitlemek isteyen Jose Mourinho istediğini aldı. Belletti'nin kendi kalesine attığı gol Chelsea için neredeyse tur kapısını aralamıştı. Fakat Drogba çıktı sahneye ve gereksiz bir kırmızı kartla 56. dakikada takımını 10 kişi bıraktı. Bundan sonra maçtaki tüm dengeler değişti. Ara transferde River Plate'den gelen Maxi Lopez'in hızlandırdığı Barcelona maçı bir anda kendi lehine çevirdi. Lopez bir gol attı, bir de attırdı ve maçın yıldızı oldu. Evet, Barcelona maçı kazandı fakat turu geçmek için Stamford Bridge'de 15 gün sonra müthiş bir mücadele gerekiyor ve bu futbolseverlere verilebilecek en güzel haber olsa gerek.

Geçen sezonun sürpriz şampiyonu Porto ile İtalya'da beraberlik rekoruna koşan Inter'in maçı 1-1 berabere biterek pek sürpriz yaratmadı. İtalya liginde aldığı beraberliklere hayıflanılan Inter bu sefer

sevinmiş olsa gerek. Aslında Martins'in golüyle öne geçen taraf Mavi Siyahlılardı. Fakat Ricardo Costa 64'te maçın skorunu ilan etti. Porto zorlana zorlana ilerliyor. Grup aşamasında son maçta vize alabilmişlerdi. Şimdi de az da olsa ümitlerini Milano'ya taşıdılar. Yine de Chelsea yağmasına uğramış kadrolarıyla buraya gelmeleri gerçekten küçük çaplı bir mucize gibi. Fenerbahçe'nin grubundan lider olarak ikinci tura yükselen Fransa şampiyonu Lyon ile Werder Bremen'in mücadelesinde gülen taraf deplasmanda oynayan Lyon oldu ve Fransızlar, Şampiyonlar Ligi'nin bu turunda

çeyrek finale en yakın ekip olarak göze çarpıyorlar. Maçın başında Wiltord'un golüyle öne geçen Lyon, son 15 dakikaya iki gol daha sığdırarak turu büyük ölçüde garantiledi. Werder Bremen'in en büyük şanssızlığı ise golcü futbolcusu Klasanic'in maçın hemen başında yaşadığı sakatlığı.

Şampiyonlar Ligi ikinci turunda rövanşları Inter-Porto maçı hariç, 8-9 Mart tarihlerinde oynanacak. Çünkü Inter - Porto maçı Inter ve Milan'ın aynı sahayı kullanmaları nedeniyle 15 Mart'a alındı. Bakalım aynı heyecan sonraki maçlarda ve turlarda da sürecek mi? ■

Bir yalnızlık türküsü

O

nsekizli, yirmili yaşlarda....

Çoğu, sokakta ve okul bahçesinde iki tuğlayı kale yaparak tanıştılar ilk kez.

Gençliklerinin en ateşli en deli dönemlerinde " bir daha top oynadığını görürsem, ayaklarını kırarım, hemen dersini çalış " ulusal komutundan kurtuluş yolları ararken, ayaklarından uçup gidecek o tutkuyu uzun soluklu bir sevdaya dönüştürmeyi tercih eden bir avuçtular.

Önceleri şaşkındılar...

En kabul edilemez yaşta küfür ve hakaretle, ancak sevdiği kızın ağabeyinden kabullenebilecekleri saldırıları karşıladılar sessizce...

Ve belki de ilk kez kanla karşılaştılar en deli dönemlerinde...

Yağmuru, karı, çamuru hiçe sayarak, eksi derecelerde çeperlerinden su damlayan buzhanelerde soyunup

giyinirken çelikleymeyi öğrendiler ardından...

Futbol olgusu içindeki en eğitimliler olmaları da yetmedi hiç.

Seçtikleri uzun ince bir yolda en iyiye yönelmenin, sırat köprüsüne çok erken çıkmakla eşdeğer olduğunu gördüler birdenbire... Ama onurlarına yediremediler geri dönüşü...

Nazari ders, görsel denetim, iki antrenman, 4-5 müsabaka...

Emekleme dönemlerinde amatörce yedi güne sığdırdıkları tutkularına sarılarak özgürce, doya doya haftasonu bile yaşayamadılar...

İçsel kurallar sürecinde sevdalarına tutunmaya çalışarak, son derece kısıtlı klasman kadrolarına gire-

bilmek adına, amatörün koşullarından yukarı tırmanırken futbola olan sevgilerinden hiç, ama hiç vazgeçemediler...

Kurumsal saygınlık adına açık alanda ele ele dahi tutuşamadılar sevdikleriyle çoğu kez...

En ağır eleştiriler altında etkilenmemeye zorlanırken, haykıran itirazlara gülümsediler hep...

Uzun ince bir yolda, uzun soluklu bir sevgi için sınıandıklarını biliyordu hepsi.

Omuzlarına çok genç yaşta yüklenen adalet terazisinin kefelerini, döküp saçmadan taşıırken tek başına dik durmaları isteniyordu onlardan...

Öyle alışmalıydılar ve artık yalnızlıkları en acımasız yoldaşlarıydı yarınlarının...

Hiç başlamamalı, keşke sevmemeli miydiler yoksa...

Nice mesleklerin, uzman ve otorite sanılanların yanlışlarıyla insanlar kimi zaman teker, kimi zaman topluca yaşamlarından edilirken dahi bu denli gürlü çıkıyordu nedense!

En ağır yanlışları, yanlış sanılanı oysa ya bir ofsayt, ya bir penaltıdan, bir golden de öteye geçmemişken, kendileri gibi futbol sevdalısı olduklarını söyleyenler acaba en az kendileri kadar adil olabiliyorlar mıydı?

"Hakem manolya gibidir, kokladıkça solar" der, yalnızlığı dorukta yaşamış bir hakem büyüğü...

Bilinir ki, futbol bir hatalar oyunudur.

Yöneticinin transferdeki yanlışına...

Teknik direktörün takım düzeneği, rakibe karşı taktik eksikliği, oyuncu değişikliğindeki tercihi...

Kural tanımazlığın kartlarına...

Kalecinin yediği inanılmaz golle...

Ya da milyon dolarlar yatırılmışların kaçırdığı pozisyonlara gösterilen sevecenlikten hiç mi düşmezdi onların paylarına?..

Neden oyun diğerlerinin de, hata hep hakemin tarafındaydı?

Sahadaki başarı paylaşımında futbol adına neden hiç anımsanmayandı onlar ?

Bir yalnızlık türküsüydü hakemlik...

Tribünler yeri göğü inletirken sahayı bir baştan diğer uca kadar geçecek yüreği dahi taşıyamayanlar, o körüğün yalnızlık türküsünü nasıl bilebilir ki...

Bir bilebilseler ne denli zorlu olduğunu... Doksanın ardından baş başa kaldıkları düşün altındaki haykırıları bir duyabilse...

Göçük altından çıkarılmış kazazedeye dönüştürülen o yalnız insanların seslendirdiği türküyeye, eşlik edeceklerin nasıl özlediğini bir anlayabilse...

Neler değişmezdi ki...

Ağızlarından saçılan köpüklere karşı "yapmayın, ben de sizdenim" serzenişi ile her görevinde vicdanını galip getirmeye çalışan...

Vazgeçilmez katkılarıyla futbolu yüceltirken, giderek yalnızlaştıklarını bile fark edemeyendir artık onlar.

Seslendirmekten vazgeçilemeyen bir yalnızlık türküsüdür hakemlik...

Uzun ince bir yolda, ne halde olduklarını bilmeden yürüdükleri. ■

Hakem Dünyası

Uzun ince bir yolda, uzun soluklu bir sevgi için sınıandıklarını biliyordu hepsi. Omuzlarına çok genç yaşta yüklenen adalet terazisinin kefelerini, döküp saçmadan taşıırken tek başına dik durmaları isteniyordu onlardan... Öyle alışmalıydılar ve artık yalnızlıkları en acımasız yoldaşlarıydı yarınlarının..

Melih Gümüşbıçak

Krampondan mikrofona

Hande Vardar

▼Nasıl başladı spikerlik serüveni?

▲Ben futbolcuydum eskiden. Futbolu her şeyden daha fazla bilen, becerebilen, kendi adıma en iyi yaptığım şeyin futbol oynamak ve futbola ilgili bir şeyler yapmak olduğuna inanan bir insandım. 15 yaşında Şekerspor ile profesyonel takımla antrenmanlara çıkmaya başlamıştım. Üniversiteye kadar devam etti bu. 50.Yıl Lise-

Karabükspor'dan teklif almış ol-mamdı. Ama hayatıma yeniden yön verirken birtakım şeylere sıfır-dan başlamak gerektiğini, bazı riskleri ne kadar alıp ne kadar al-mamak gerektiğini düşününce yola artık başka türlü devam etmeye karar verdim. O dönem Mülkiye'den bir arkadaşımın sayesinde TRT'ye başvurdum. TRT'de o za-manlar spor spikerliği sınavları ya-pılıyordu. 1989-1990 yıllarıydı.

▼Sizin aklınızda hiç böyle bir şey yoktu yani?

▲Kesinlikle yoktu. Ama sanırım şö-y-le bir şey oldu. Beni futboldan uzaklaştı-ran okulumdan bir intikam almak istedim. Okuduğum branşla ilgili en ufak bir sın-a-da dahi girmedim. Tabii, tam bu dönem-de bu sınavın açılmış olması da büyük bir tesadüftü. Baktım benim ilimde bir insa-nın tam yapabileceği bir işti bu. Yine de önceleri bu olaya vesile olan Zafer Aktu-ran'a "yok olmaz, ben utanırım, kamera-nın önüne çıkıp konuşmaya" dedim ve geçiştirdim. Ama o peşimi bırakmadı. Başvurmadığımı duyunca çok sinirlendi ve zorla beni götürdü. Tamamen tesadüf-lere dayalı bir şekilde gittim başvurdum. Üç branşta birden girdim, çünkü spor spikerliğine beş kişi alacaklardı, 16.000 kişi vardı başvuran, kazanma olasılığı düşüktü, bu yüzden kamera asistanlık ve stajyer muhabirlik sınavlarına da girdim. Ben girdiğim üç sınavı da kazandım. Se-çim yapma zamanı geldi, sağolsun o za-manlar Zeki Çol, Orhan Ertanhan, Tansu Polatkan bana bu seçim konusunda çok yardımcı oldular, beni cesaretlendirmek, bana güven vermek adına hem de beni eğitmek adına çok şeyler yaptılar. Yazılı sınavdan sonra mülakatı da kazandım ve 28 kişilik bir liste oluşturuldu. O 28 kişi üç aylık bir kursa tabi tutuldu. Oradaki performansımıza ve ondan sonraki nihai sınava göre yedi kişi aldılar. O yediye ki-şiye girme gibi bir inancım hiç olmadı başta. Çünkü benim spikerlikle ilgili ne bir bilgim ne de yeterli ilgim vardı. Benim oradaki en önemli avantajım milli takım formasını giymiş, futbolu oradaki herkes-ten daha iyi bildiğini düşünen birisi ol-mamdı. Sonuçta kazandım ve TRT'de başladım.

Bizden önceki dönemlerde hep birinin yanında çırak gibi baş-larmışsınız. Ama daha sınava girdiğimiz günlerde, hatta sınavı kazandığımız belli olmadan bizi çalıştırmaya başladılar. Resmen başladığım gün, Hollanda-Türkiye A Milli Basketbol maçında yedek spiker olduğum gündür. Önce şaka yapıyorlar zannet-tim, çünkü imza atalı bir saat olmuştu.

▼Kaç sene oldu?

▲1992'den beri, yani 13 yıldır spikerlik yapıyorum ve çok dolu dolu geçti. Aslin-da bizim işimiz yayında öğreniliyor. Ben oturayım sabahlara kadar metin okuya-yım, gerçeğini duymadığın müddetçe o iş olmaz. Onun için gerçeği duymak, kula-ğınızın iyi olması ve o doğruyu tekrar et-mek çok önemli. Bir spikerin sesi en az beş yılda oturuyor. Beş yıla kadar ben kendi sesime, kendi anlattığım maçlara tahammül edemiyordum.

▼İlk maçınız nasıldı?

▲Bizden önceki dönemlerde hep birinin yanında çırak gibi başlarmışsınız. Ama daha sınava girdiğimiz günlerde, hatta sınavı kazandığımız belli olmadan bizi çalıştırmaya başladılar. Resmen başladığım gün, Hollanda-Türkiye A Milli Basketbol maçında yedek spiker olduğum gün-dür. Önce şaka yapıyorlar zannettim, çünkü imza atalı bir saat olmuş. Yetme-zmiş gibi, ana spikerin olduğu yerde ses kesilince yayını devralmak durumunda kaldım. Bu maçtan birkaç gün sonra da Aydınspor-Gaziantepspor maçına benim adımla yazıldılar! Öyle hızlı girdik işe. Ama bu bizim için avantaj oldu, çünkü öteki türlü olsa belki üç ayda kat ettiğimiz me-safeyi 3-5 yılda alacaktık. Sonuçta TRT büyük bir okul, bütün kariyerimizi oraya borçluyuz.

▼Tarafsız olmayı nasıl başarıyorsunuz? Milli maçlarda tarafsız olamıyorsunuzdur muhakkak.

▲Milli maçlarda tarafsız olmuyoruz. Ben bu sene Trabzonspor'un UEFA maçlarını anlattım. Trabzonspor taç atışı kazandığı zaman taç bizim diyorum, hakem bizim aleyhimize karar verdiğinde şurada şöyle

Futbola ses verenler

olsaydı gibi temennilerimi açık yüreklilikle dile getiriyordum çünkü ben bir Türk ola-rak, bir Türk takımının maçını Türk halkı-na anlatıyorum, o bakımdan gönül rahat-lığıyla, hiç hata yapma düşüncesi olma-dan anlatımımı yapıyorum. Lig maçlarında ise taraf tutma gibi bir durumunuz yok. Her iki takıma da eşit mesafede olmalısınız. Zaten her iki taraf-tan da şikayet geliyorsa, zaten tarafsız-sınız demektir.

▼Maç anlatırken hata yaptığınız oldu mu?

▲Olmaz mı, oldu tabii, bu her maçta olabilir, oluyor da. Gençken hata yaptığınızı moraliniz çok bozulur. Ama hata hatayı getirir. Biraz tecrübelendikten son-ra o hatayı yaptığınızı kimse fark edemez ya da hata yaptığınızı fark ettikleri anda siz akıllıca lafı değiştirirsiniz. Bizim için en sıkıcı hatalar, maddi hatalardır. Yayın öncesi 1-1.5 saat, yayın sonrası en az ya-rım saat, 1.5-2 saat de maçı ekleyin, etti mi 4.5-5 saat. Bu süre boyunca yayında kalıyoruz sonuçta ve önümüzde motamot okuduğumuz hiçbir şey yok. Bunun anla-mı şu: O süre boyunca yayında kalıp da hata yapmamak mümkün değil. Kimisi fark edilir, kimisi fark edilmez ama mutla-ka hata olur. Eğer izleyicide o hatayı sa-mimiyetle yaptığınıza ve bundan üzüldü-ğünüzü hissederse çok hoşgörülle bakı-yor. Bizde en korkulan hata, golü atanı görememek, yanlış görmektir. Yani mad-di hatadır. ■

si mezunuyum ben ve lise takımı ile dün-ya ve Türkiye şampiyonlukları tatmıştık. Ama hiçbir zaman derslerime olumsuz etkisi olmadı futbolun. Ben zannettim ki üniversite de bu böyle olacak, ama ma-alesef öyle değilmiş. O zamanlar Serpil Hamdi Tüzün'ün Genç Milli Takımı çalış-tırdığı dönemde 12-13 kez milli olmuşlu-ğum vardı. 1984-85 yılında bir gençler turnuvasında şampiyon bile olduk. Hayatım bütün bu düzen içerisinde gider-ken, Mülkiye'yi kazanmakla her şey de-ğişti. Bu süreçte futboldan koptum. Hem futbolu hem de okulu yürütmem imkansız-dı. Ben de futbola birkaç sene ara ver-dim. Ama futbol, devamlılığı olan bir spor, üç sene kadar bu işle uğraşmayınca kimse o kadar kolay geri dönemiyor. Okulu bitirdikten sonra beni gururumu okşayan, o zaman birinci lige yeni çıkmış

Söylentiler daha ilginç, değil mi?

Kısa bir süre önce bir Alman gazetesi benden Almanya'daki bahis skandalı konusunda Türk basının tepkilerini anlatan bir makale kaleme almamı istedi. 3 Hırvat kardeş için çalışan Robert Hoyzer en az bir kupa, iki üçüncü lig ve bir ikinci lig maçını bahis oyunları için manipüle etmişti. Bu "iş" için 67000 Euro alan Hoyzer bir de yeni televizyona sahip olmuştu. Ocak ayında skandal ortaya çıkınca Alman basınında büyük infial yarattı. Dünya Kupası'ndan bir sene önce kendi evlerinde ortaya çıkan bu skandal futbola

bu tip skandallara alıştılar mı?" diye sordu. "Hayır" dedim, "Türkler ile ilgili gerçek şu ki onlar kendileri hakkında dışarıya bilgi vermekten çekiniyorlar. Eğer bizi ahlaki düzeyde eleştirirler ve alay ederlerse, bir gün bumerang misali bu eleştirinin kendilerine döneceğine inanıyorlar. Bu da Türklerin en fazla kaçındığı şey çünkü şu aralar dışarıdan nasıl göründükleri çok önemli." Bu anlattığım şeyi ben de birkaç ay önce öğrendim. Türkiye - Kazakis-

hakkındaki sorularımı her daim cevaplayan arkadaşım Ogün'le konuşurken bana: "Biliyor musun Türkler hakemlerin insan olduklarını en başından beri biliyorlar ve bunun futbola hiçbir ilgisi yok" dedi. Almanlar bu gerçeği uzun süredir reddediyorlardı. Hakemler, Almanlar için tarafsızlık ve adaletin soyut bir biçimde vücut bulmuş hali, sadece et ve kan mıydı sadece? Alman meslektaşım Türkiye Karması ile Yabancılar Karması arasında "inanılmaz" biçimde 7-7 biten Tsunami yardım maçından bah-

settim. Maçtan sonra bir yetkilinin bundan sonra Türkiye'de şike olmadığına kimsenin inanmaması gerektiğini şaka yollu söylediğini de açıkladım. Muhteşem bir şaka gerçektir. Almanya'da şu aralar kimse böyle bir şaka yapmaya cesaret edemez. Çünkü durum ciddinin de ötesinde ve Almanlar uluslararası saygınlıklarını kaybetmekten korkuyorlar. Bu kriz ciddi çünkü Almanlar artık Hoyzer skandalının dedikodu olmadığını ve hakemlerin de sadece "insan" olduklarının farkındalar. ■

Yabancı Gözüyle

olan güveni riske atıyordu köşe yazarlarına göre. Büyük ihtimalle bu skandalın devamı da gelecek çünkü bazı oyuncular ve hakemler de şüphe altında.

Alman editörüm Türk basınından büyük bir tepki, alay ve kıs kıs gülererek seyreteceklerini bekliyordu. "İşte sizde de oluyor" şeklinde bir tepki. Ona Türk basının olayı doğrular çerçevesinde sadece haber olarak aktardığını söyledim. Hiç alay edilmemişti. Türk gazetecilerle konuşurken güler, el sallayarak "sizin ülkede de oluyor" dediklerini fakat sansasyonel başlıkların bulunmadığını söylediğimde, editörüm "Neden" diye sordu.

Ona Türkiye'de Nicolas Anelka'nın Fenerbahçe'ye transferi gibi çok daha önemli olayların olduğunu ve şu anda UEFA Kupası'nda mücadele etse bile Fenerbahçe'nin Şampiyonlar Ligi'ni kazanacağını söyledim. Anelka'nın sahaya çıkması Almanya'daki bahis skandalından çok daha önemliydi Türk medyası için. Bunun yanında şike ve yolsuzluk iddiaları Türkiye'de artık sansasyonel değildi. Editörüm, "Türkler

tan maçı için stada gidiyorduk. Bir arabanın arka koltuğunda oturuyordum. Şoför bir futbol antrenörü, yanında oturan ise bir gazeteci. Kendi aralarında Hakan Şükür'ün Milli Takıma alınmamasını Türkçe tartışıyorlardı. Gazeteci "alınmamalı" dedi. Neden böyle düşündüğünü sordum. Bir anda meslektaşım İngilizce anlamamaya başladı. Antrenör ise güldü ve: "Yakında anlarsın. Burada kimse gerçekleri dile getirmez" dedi. Şaşırdım ve "Neden" diye sordum. Tekrar güldü. "Söylentiler daha ilginç değil mi? Biz sadece neyin doğru olmasını istiyoruz, onun doğru olduğuna inanıyoruz." dedi. Bu anekdotu anlattığımda editörüm de telefonda güliyordu. Hoyzer skandalını filozof, ta-raftar ve Türk mentalitesi

Hoyzer

Anelka